

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Godišnji izvještaj
2023

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Godišnji izvještaj
2023

Uvodna riječ guvernerke

Zadovoljstvo mi je predstaviti Godišnji izvještaj Centralne banke Bosne i Hercegovine (Centralna banka) za 2023. godinu, usvojen na sjednici Upravnog vijeća Centralne banke 28.03.2024. godine.

U ovom izvještaju predstavljena su ekonomska kretanja u 2023. godini uključujući međunarodno ekonomsko okruženje, izvještaj o stanju ekonomije u Bosni i Hercegovini, te poslovanje Centralne banke u prethodnoj godini. U vrlo kompleksnim geopolitičkim i ekonomskim izazovima, Centralna banka je provela sve zakonom definisane zadatke i održala stabilnost domaće valute u okviru aranžmana valutnog odbora. Normalizacija monetarne politike vodećih svjetskih centralnih banaka, i nastavak trenda restriktivne politike, značajno su uticali na prinose vrijednosnih papira u koje Centralna banka investira. Pravovremenim restrukturiranjem portfolija deviznih rezervi Centralna banka je spremno dočekala rast prinosa na međunarodnim tržištima i rast kamatnih stopa u eurozoni. Posljedično, devizne rezerve koje su na kraju 2023. godine iznosile 16,29 milijardi KM, i premašile su monetarne obaveze centralne banke za 886,2 miliona KM na kraju 2023. godine. Time je ojačana apsorpciona moć bilansa Centralne banke za eventualne šokove na međunarodnim finansijskim tržištima, što je direktni doprinos stabilnosti domaće valute.

Centralna banka je u 2023. godini ostvarila pozitivan finansijski rezultat, izražen kroz neto dobit u iznosu od 278.261.211,49 KM. Na osnovu člana 27. Zakona o Centralnoj banci i Odluke Upravnog vijeća Centralne banke od 28. marta 2024. godine, dio ostvarene neto dobiti za 2023. godinu, u iznosu od 64.319.561,58 KM, bit će uplaćen u budžet institucija Bosne i Hercegovine.

Centralna banka je redovno izvršavala i ostale zadatke iz svoje nadležnosti, uključujući rad platnih sistema za međubankarska poravnanja u domaćem platnom prometu, poslove fiskalnog agenta, statistike, finansijske stabilnosti, trezorskog poslovanja, makroekonomskih projekcija i drugo. U saradnji sa entitetskim agencijama za bankarstvo, razvijena je Metodologija za izračun referentne stope prosječnog troška finansiranja banaka koje posluju na teritoriji BiH, a referentne stope se objavljuju na web stranici Centralne banke. Sa početkom 2024. godine, uvedena je dodatna fleksibilnost u politici obavezne rezerve, čime je omogućena efikasnija kalibracija ciljanih efekata.

Uloga Centralne banke u procesu europskih integracija, naročito u kontekstu otvaranja pregovora Bosne i Hercegovine sa Europskom unijom, bit će od izuzetnog značaja u narednom periodu.

Centralna banka će nastaviti raditi na jačanju institucije i očuvanju stabilnosti monetarnog sistema Bosne i Hercegovine kao jednog od ključnih faktora u procesu jačanja bh. ekonomije i predstojećih europskih integracija.

Posebno je značajan projekat uključivanja Bosne i Hercegovine u Jedinствeno područje plaćanja u eurima (SEPA), u koji su uključene zemlje Zapadnog Balkana, i za koji Centralna banka ima podršku EU. U tom procesu, Centralna banka će nastaviti aktivnosti na pripremi i izgradnji potrebne infrastrukture zajedno sa ostalim institucijama u Bosni i Hercegovini. Nastojaćemo osigurati visoku reputaciju i priznanje u domaćim i međunarodnim krugovima, te ubrzano raditi na daljem unapređenju svih naših poslovnih procesa.

Kao što sam navela u svom inicijalnom obraćanju sa pozicije guvernerke, aktivnosti Centralne banke će, u narednom periodu, biti usmjerene, primarno, na očuvanje valutnog odbora, te stabilnosti institucije i sistema rada. Centralna banka će nastaviti i dalje dosljedno primjenjivati Zakon o Centralnoj banci osiguravajući stabilnost domaće valute po aranžmanu valutnog odbora i izvršavati sve svoje zakonom definisane zadatke, u najboljem interesu svih građana i privrede naše zemlje. Svakako da planiramo intenzivirati sve aktivnosti, u okviru svog mandata, kako bismo pomogli proces EU integracija zemlje.

Ovom prilikom želim da se zahvalim svim članovima Upravnog vijeća, članovima Uprave i službenicima, na profesionalnom pristupu i doprinosu u ostvarenju dosadašnjih rezultata. Sigurna sam da ćemo svi, zajedničkim angažmanom, nastaviti davati svoj nesebičan doprinos profesionalnom radu i uspješnim rezultatima naše institucije.

dr. Jasmina Selimović,

Guvernerka

Pravni status

U skladu s Ustavom – Aneksom 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Centralna banka Bosne i Hercegovine je institucija Bosne i Hercegovine osnovana Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine 20. juna 1997.¹ i počela je s radom 11. augusta 1997. Osnovni ciljevi i zadaci Centralne banke Bosne i Hercegovine, utvrđeni Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, jesu:

- da postigne i očuva stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što je izdaje uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima, u skladu s aranžmanom poznatim pod nazivom valutni odbor, prema fiksnom kursu: jedna konvertibilna marka za jednu njemačku marku. Od 1. januara 2002. konvertibilna marka vezana je za euro prema kursu: jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka;
- da definira i kontrolira provođenje monetarne politike Bosne i Hercegovine;
- da drži službene devizne rezerve i upravlja njima na siguran i profitabilan način;
- da održava odgovarajuće platne i obračunske sisteme;
- da koordinira djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- da prima depozite od Bosne i Hercegovine, i komercijalnih banaka radi ispunjenja zahtjeva za obaveznim rezervama. Centralna banka može držati i depozite Entiteta i drugih javnih institucija, kao i druge rezerve komercijalnih banaka, ukoliko to one žele;
- da izdaje propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine u okviru ovlaštenja utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;
- da učestvuje u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju finansijske i ekonomske stabilnosti, te zastupa Bosnu i Hercegovinu u međuvladinim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

¹ “Službeni glasnik BiH“, 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07.

Centralna banka Bosne i Hercegovine potpuno je nezavisna od Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te bilo koje javne agencije i organa, a u cilju objektivnog provođenja svojih zadataka. Centralna banka Bosne i Hercegovine svoju djelatnost obavlja preko Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, Uprave CBBiH i osoblja.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine je organ Centralne banke Bosne i Hercegovine nadležan za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine sastoji se od pet članova, koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i između svojih članova bira guvernera, koji je ujedno i predsjedavajući ovog organa i Uprave CBBiH. Guverner je glavni izvršni funkcioner zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine. Uprava CBBiH, koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine), na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog funkcionera, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacionih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog internog revizora i zamjenike glavnog internog revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se preko Centralnog ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije filijale sa sjedištem na Palama i u Brčko distriktu.

Sadržaj

Uvodna riječ guvernerke.....	i
Pravni status.....	iii
Lista tekstnih okvira.....	vi
Lista tabela.....	vii
Skraćenice.....	x
1. Ekonomska kretanja u 2023. godini.....	12
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje.....	12
1.2 Izvještaj o stanju BiH ekonomije.....	19
1.2.1 Realni sektor.....	19
I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo.....	22
II. Cijene.....	25
III. Zaposlenost i plate.....	31
1.2.2 Fiskalni sektor.....	35
1.2.3 Bankarski sektor.....	47
1.2.4 Vanjski sektor.....	55
I. Platni bilans.....	55
II. Nominalni i realni efektivni devizni kurs.....	62
2. Izvještaj o aktivnostima CBBiH u 2023. godini.....	63
2.1 Monetarna politika.....	65
2.2 Računi rezervi kod CBBiH.....	67
2.3 Upravljanje deviznim rezervama.....	74
2.4 Upravljanje gotovim novcem.....	81

2.5	Održavanje platnih sistema	87
2.6	Uloga fiskalnog agenta.....	91
2.7	Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	93
2.8	Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu	95
2.9	Saradnja sa međunarodnim institucijama i rejting agencijama.....	97
2.10	Upravljanje rizicima	102
2.11	Proces interne revizije	103
2.12	Ostalo.....	104
2.12.1	Upravljanje ljudskim resursima	104
2.12.2	Komuniciranje sa javnošću	107
2.12.3	Projekti energetske efikasnosti, očuvanje nacionalnih spomenika	109
3.	Finansijski izvještaji i Izvještaj nezavisnog vanjskog revizora (dostavlja se odvojeno)	110
4.	Statističke tabele	
5.	Publikacije i web-servisi	

Lista tekstnih okvira

Tekstni okvir 1: Procijenjena temeljna inflacija u BiH	28
Tekstni okvir 2: Mjere vlada entiteta u borbi s inflacijom.....	43
Tekstni okvir 3: Vanjskotrgovinski robni deficit u BiH u 2023. godini	56

Lista tabela

Tabela 1.1:	Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz novembra 2023. godine	20
Tabela 1.2:	Emisije javnog duga entiteta u 2023.godini	45
Tabela 1.3:	Prosječna stopa prinosa do dospijea na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2023. godini	47
Tabela 1.4:	Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima, u milijardama KM	56
Tabela 2.1:	Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH	74
Tabela 2.2:	Prosječna ponderisana godišnja neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH, i prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni.	78
Tabela 2.3:	Platni promet preko komercijalnih banaka.....	88
Tabela 2.4:	Pregled prometa karticama na ATM, POS uređajima i internetu	89
Tabela 2.5:	Realizirane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti	90
Tabela 2.6:	Zastupljenost kartica prema brendovima	90
Tabela 2.7:	Rukovodna struktura CBBiH	104

Lista grafikona

Grafikon 1.1:	Godišnje promjene prosječnih potrošačkih cijena	14
Grafikon 1.2:	Cijene energenata na međunarodnom tržištu	15
Grafikon 1.3:	Bilansna aktiva eurozone i kamatna stopa na deponiranje kod ECB-a.....	16
Grafikon 1.4:	Godišnja promjena u nivou kredita u eurozoni	18
Grafikon 1.5:	Godišnje promjene BDP-a i industrijske proizvodnje, za prva tri kvartala ...	21
Grafikon 1.6:	Doprinos godišnjim promjenama obima industrijske proizvodnje po područjima	23
Grafikon 1.7:	Doprinosi najznačajnijih djelatnosti za pad prerađivačke industrije u 2023. godini	24
Grafikon 1.8:	Godišnje promjene u intenzitetu građevinske industrije	25
Grafikon 1.9:	Doprinosi godišnjoj stopi inflacije u BiH	26
Grafikon 1.10:	Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH, period na period	27
Grafikon 1.11:	Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH po djelatnostima, period na period	28

Grafikon 1.12: Godišnja promjena ukupne i temeljne inflacije u BiH.....	29
Grafikon 1.13: Doprinosi cijena hrane, energenata i usluga godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena u eurozoni	30
Grafikon 1.14: Akumulirani broja zaposlenih od početka 2011. godine.....	32
Grafikon 1.15: Doprinosi godišnjim promjenama broja zaposlenih po područjima	33
Grafikon 1.16: Prosječne godišnje neto plate	34
Grafikon 1.17: Broj zaposlenih i promjena u prosječnoj nominalnoj neto plati prema djelatnostima	35
Grafikon 1.18: Prihodi od indirektnih poreza	36
Grafikon 1.19: Uticaj inflacije na rast prihoda od PDV-a	37
Grafikon 1.20: Ukupan javni dug sektora opće vlade	40
Grafikon 1.21: Vanjski dug sektora opće vlade.....	41
Grafikon 1.22: Zaduženost opće vlade kod komercijalnih banaka.....	42
Grafikon 1.23: Vrijednost emisija po ročnim segmentima.....	45
Grafikon 1.24: Stopa prinosa do dospelja na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske	46
Grafikon 1.25: Godišnja stopa rasta depozita	48
Grafikon 1.26: Depoziti stanovništva, valutna struktura	49
Grafikon 1.27: Godišnja stopa kreditnog rasta	50
Grafikon 1.28: Kamatne stope na novoodobrene kredite	51
Grafikon 1.29: Kamatne stope na depozite.....	52
Grafikon 1.30: Realne kamatne stope na novougovorene depozite.....	53
Grafikon 1.31: Neto strana aktiva.....	54
Grafikon 1.32: Tekući i kapitalni račun.....	55
Grafikon 1.33: Uvoz i izvoz robe iz BiH, BDP i industrijska proizvodnja u EU.....	57
Grafikon 1.34: Neto izvoz po najznačajnijim grupama proizvoda.....	58
Grafikon 1.35: Račun usluga u platnom bilansu.....	60
Grafikon 1.36: Kompenzacije zaposlenim u inostranstvu, doznake i penzije iz inostranstva	61
Grafikon 1.37: Godišnje promjene u deviznom kursu KM, decembar 2023. godine.....	62
Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH.....	63
Grafikon 2.2: Uticaj platnobilansnih stavki na rast deviznih rezervi	64
Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja.....	65
Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama	66
Grafikon 2.5: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu izmjene naknada	67

Grafikon 2.6: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom periodu u 2023. godini.....	68
Grafikon 2.7: Godišnje promjene obavezne rezerve i viška iznad obavezne rezerve	69
Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBiH i implicitna stopa obavezne rezerve	70
Grafikon 2.9: Godišnje promjene u komponentama rezervnog novca	71
Grafikon 2.10: Godišnje stope rasta u monetarnim agregatima	72
Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija	73
Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni, i ECB-ove depozitne stope u 2023. godini	77
Grafikon 2.13: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine.....	79
Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH	80
Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka na kraju godine	81
Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka	82
Grafikon 2.17: Apoenska struktura novčanica u 2023. godini	83
Grafikon 2.18: Apoenska struktura kovanica u 2023. godini	83
Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2022. godinu	84
Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdate u 2023. godini, prema apoenima.....	85
Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2023. godini	85
Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2023. godini	86
Grafikon 2.23: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2023. godini	87
Grafikon 2.24: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH.....	106

Skraćenice

APP	Program kupovine aktive (ECB-ov); eng. asset purchase programme
ATM	Bankomat (eng. automated teller machine)
BIS	Banku za međunarodna poravnanja (engl. Bank for International Settlements)
BDP	Bruto domaći proizvod
BHAS	Agencija za statistiku BiH
BiH	Bosna i Hercegovina
bp	Bazni poen
BPRV	Bruto poravnanje u realnom vremenu (eng. RTGS; Real Time Gross Settlement)
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CHF	Švicarski franak
CNY	Kineski juan
CPI	Indeks potrošačkih cijena
CRK	Centralni registar kredita
CZK	Češka kruna
ECB	Evropska centralna banka
EFSE DF	Razvojni instrument Evropskog fonda za jugoistočnu Evropu
EK	Evropska komisija
ESCB	Evropski sistem centralnih banaka
EU	Evropska unija
EUR	Euro
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED	Sistem federalnih rezervi SAD
FOMC	Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu
HUF	Mađarska forinta
INR	Indijska rupija
JRRPS	Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata
KM	Konvertibilna marka (dvoalfabetska oznaka)
LCR	Koeficijent pokrića likvidnosti (eng. liquidity coverage ratio)
MMF	Međunarodni monetarni fond
MWh	Megavat čas
NEER	Nominalni efektivni devizni kurs
NSFR	Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (eng. net stable funding ratio)
OPEC+	Organizacija zemalja izvoznica nafte i njenih saveznika

PEPP	Pandemijski program otkupa vrijednosnih papira (ECB-ov); eng pandemic emergency purchase programme
POS	Prodajno mjesto (eng. point of sale)
PPnKS	Prosječna ponderisana neto kamatna stopa
REER	Realni efektivni devizni kurs
RON	Rumunski lej
RS	Republika Srpska
RSD	Srpski dinar
SAD	Sjedinjene Američke Države
SDR	Specijalna prava vučenja (eng. Special Drawing Rights)
SOFS	Stalni odbor za finansijsku stabilnost
SWIFT	Društvo za svjetsku međubankarsku finansijsku telekomunikaciju (eng. Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications)
TRL	Turska lira
TTF	“Title Transfer Facility“ holandsko gasno čvorište
pp	Procentni poen
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PLN	Poljska zlota
UINO	Uprava za indirektno/ neizravno oporezivanje
USD	Američki dolar

Dvoslovne ISO oznake za zemlje

EU	Evropska unija
EA	Eurozona
AL	Albanija
BA	Bosna i Hercegovina
MK	Republika Sjeverna Makedonija
ME	Crna Gora
RS	Srbija

1. Ekonomska kretanja u 2023. godini

1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje

Ekonomska aktivnost na globalnom nivou u 2023. godini je nadmašila očekivanja sa početka godine, zahvaljujući izraženoj otpornosti nekoliko ključnih ekonomija, prvenstveno SAD. S obzirom na pad kupovne moći domaćinstava, te naglašeno zaoštavanje monetarne politike vodećih centralnih banaka s ciljem ublažavanja inflatornog šoka, globalna ekonomska aktivnost se pokazala dosta otpornom u prvoj polovini 2023. godine. Znakovi usporavanja ekonomske aktivnosti postali su izraženiji u drugoj polovini godine. Postoji nekoliko faktora koji su obilježili globalnu ekonomiju u 2023. godini. Prvi, posebno naglašen u Evropi, bio je strah od poremećaja u lancima snabdijevanja energijom, posebno prirodnim plinom, i drugih sirovina. Ipak do zastoja u snabdijevanju nije došlo, zahvaljujući efikasnom korištenju sirovina, uvozom energije iz novih zemalja i blagoj zimi zbog koje je potražnja za toplotnom energijom bila niska. Drugo obilježje globalne ekonomije u 2023. godini bilo je slabljenje inflatornih pritisaka, prvenstveno u Evropi i SAD, i to brže nego što je bilo očekivano. U posljednjim mjesecima godine su registrirane stope inflacije približne prosječnim pretpandemijskim vrijednostima, ukupne i temeljne inflacije. Sa druge strane, novi skokovi cijena roba uzrokovani geopolitičkim dešavanjima, i porasta troškova osiguranja pomorskog transporta roba, te dugotrajnija visoka temeljna inflacija, mogli bi zadržati monetarnu politiku vodećih centralnih banaka restriktivnom u narednom periodu.

Rast ekonomske aktivnosti u SAD u 2023. godini (2,5%) rezultat je snažne finalne potrošnje, kako roba tako i usluga, uz snažan doprinos niskih stopa nezaposlenosti i rasta nominalnih plata. S druge strane, ekonomska aktivnost u eurozoni i EU je bilježila vrlo skromne stope rasta, tako da je na nivou cijele 2023. godine rast ekonomske aktivnosti procijenjen na 0,5%², što je dijelom posljedica naglašenih geopolitičkih rizika, posebno u pogledu neizvjesnosti vezanih za ratove u Ukrajini i Bliskom istoku. Restriktivna monetarna politika Evropske centralne banke (ECB), slaba globalna potražnja, kao i raspoloživi dohodak i dalje izložen inflatornim pritiscima, neki su od faktora koji su rezultirali usporavanjem rasta ekonomije EU. Njemačka se u 2023. godini borila sa posljedicama energetske cjenovnog šoka iz prethodne godine, kao i padom

² EUROSTAT Euro indicators, prva procjena godišnjeg rasta za 2023. godinu bazirana na kvartalnim, sezonski i kalendarski prilagođenim podacima, februar 2024. godine.

industrijske proizvodnje, te je prema preliminarnim procjenama zabilježila pad ekonomske aktivnosti od 0,3%³. U 2023. godini je zabilježen pad industrijske proizvodnje i na nivou EU i eurozone od 2,0% i 2,4%, respektivno, sa pozitivnim očekivanjima za 2024. godinu⁴. Prerađivačka industrija je u 2023. godini također zabilježila pad u EU i eurozoni, od 1,6% i 2,2% respektivno, dok je djelatnost građevinarstva zabilježila zanemarive stope rasta u odnosu na prethodnu godinu.

Nakon izazovne godine za ekonomiju EU i vrlo slabog rasta ekonomske aktivnosti u 2023. godini, može se očekivati skromni oporavak ekonomske aktivnosti u 2024. godini. Prema posljednjim, zimskim projekcijama Evropske komisije⁵, u eurozoni i EU je procijenjen rast ekonomske aktivnosti u 2024. godini od 0,8% i 0,9%, respektivno, revidirano na niže od jesenjeg kruga projekcija. U 2025. godini se očekuje rast ekonomske aktivnosti od 1,5% u eurozoni i 1,7% u EU. Očekuje se da će na ekonomski oporavak uticati snažnija potrošnja domaćinstava, te slabljenje efekata cjenovnih šokova.

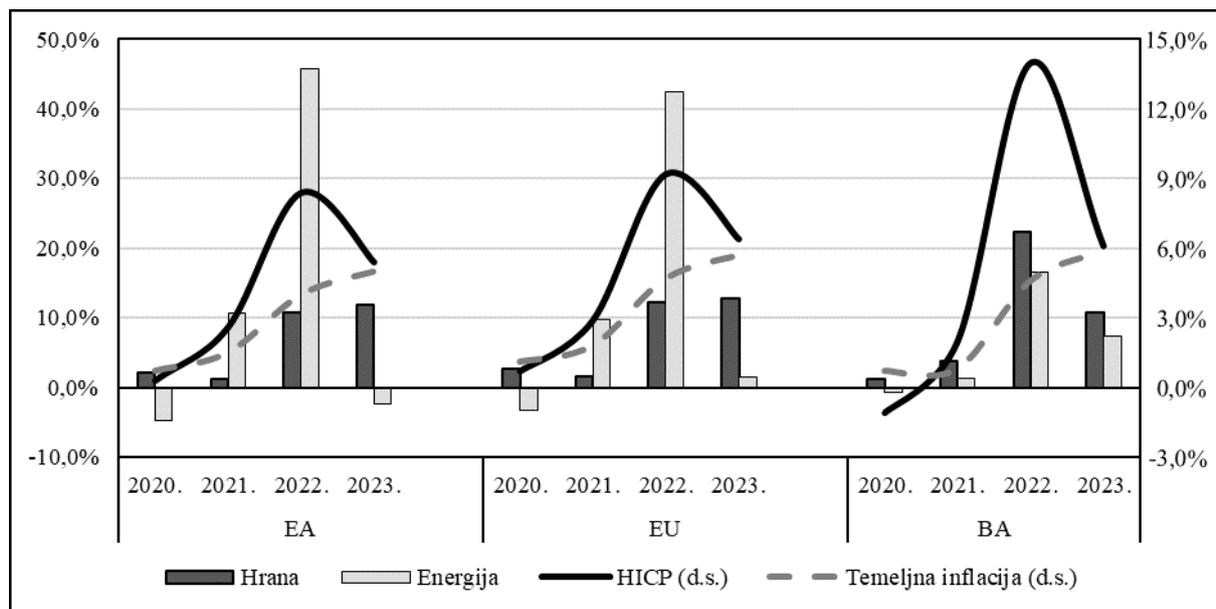
U SAD-u je u 2023. godini registrirana zvanična stopa inflacije od 3,0%, što je za 5,7 pp niže u odnosu na 2022. godinu. U eurozoni i EU je tokom 2023. godine također zabilježeno kontinuirano slabljenje cjenovnog pritiska (Grafikon 1.1.), sa registriranim godišnjim stopama inflacije od 5,4% i 6,4%, respektivno (što je za 3,0 pp, odnosno za 2,8 pp niže u odnosu na prethodnu godinu). Inflatorni pritisak na prosječne potrošačke cijene se veoma razlikuje upoređujući domaće i tržište eurozone, kako u doprinosima pojedinačnih odjeljaka, tako i u jačini samog inflatornog pritiska, gdje se u prosjeku u 2023. godini bilježi nešto veći rast domaćih cijena. Inflacija cijena hrane u EU je, u prosjeku, i dalje naglašena, s tim što postoji značajna heterogenost među zemljama članicama. Cijene hrane u eurozoni su, u izvještajnoj godini, rasle po stopi od 11,9%, što je za 1,1 pp više u odnosu na zabilježenu stopu rasta iz prethodne godine. Diverzifikacija na strani ponude, neočekivano blaga zima, kao i slaba tražnja, rezultirali su smanjenjem cijena energenata na svjetskom tržištu tokom 2023. godine. U eurozoni je u 2023. godini zabilježen godišnji pad cijena električne energije, plina i drugih energenata, u iznosu od 2,3%.

³ EUROSTAT database.

⁴ ECB Economic Bulletin, Issue 1, februar 2024. godine.

⁵ European Commission: Winter 2024 Economic Forecast, februar 2024. godine.

Grafikon 1.1: Godišnje promjene prosječnih potrošačkih cijena

Izvor: EUROSTAT, BHAS

U 2024. godini se očekuje dalje usporavanje ukupne i temeljne inflacije, u oko 80% svjetskih ekonomija⁶, kao posljedica slabljenja efekata prethodnih energetske šokova i uskih grla u snabdijevanju. Prema posljednjim zimskim projekcijama Evropske komisije⁷, očekuje se da će inflacija mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u EU pasti na 3,0% u 2024. godini i 2,5% u 2025. godini. Prema istim projekcijama, očekuje se da će rast cijena u eurozoni usporiti na 2,7% u 2024. godini i na 2,2% u 2025. godini.

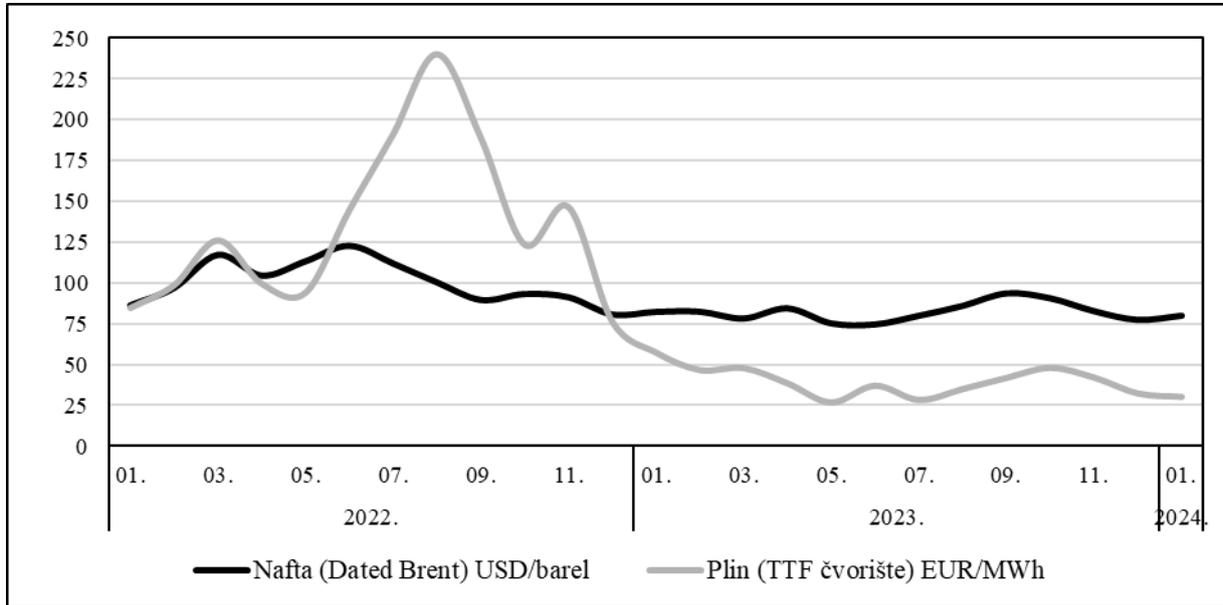
Nakon turbulentne 2022. godine cijene energenata na međunarodnom tržištu su u 2023. godini bile relativno stabilne, izuzev kratkoročnih šokova izazvanih sukobima na Bliskom istoku. Globalno tržište energenata u 2023. godini je bilo pod velikim pritiskom smanjene potražnje što je ponajviše povezano s globalnim usporavanjem poslovnih aktivnosti i nedovoljnom potražnjom u Kini, najvećem uvozniku nafte. U 2023. godini naftom se trgovalo po prosječnoj cijeni od 82,5 dolara po barelu što je za 18,2% niže nego godinu dana ranije (Grafikon 1.2). Cijene nafte tipa Brent na međunarodnom tržištu su ostale stabilne, uprkos prisutnom programu smanjenja isporuka nafte lidera zemalja OPEC+. Strah od smanjenja proizvedenih količina u

⁶ IMF World Economic Outlook update, januar 2024. godine.

⁷ European Commission: Winter 2024 Economic Forecast, februar 2024. godine.

najvećoj mjeri je kompenziran snažnim rastom zaliha u SAD kao i očekivanjima Međunarodne agencije za energetiku o ostvarenju suficita u proizvodnji nafte u 2024. godini.

Grafikon 1.2: Cijene energenata na međunarodnom tržištu

Izvor: www.tradingeconomics.com , www.statista.com

Nakon znatnog povećanja cijena prirodnog plina u 2022. godini, zemlje EU su diverzifikacijom izvora snabdijevanja uspjele da stabiliziraju njegovu cijenu. Potrošnja prirodnog plina u Evropi je u 2023. godini pala za 7,0%⁸, dostignuvši najniži nivo od 1995. godine. Pad cijena bio je pojačan i brzim širenjem obnovljivih izvora energije, kao i povećanom dostupnošću nuklearne energije. Krajem 2023. godine se na holandskom TTF čvorištu prirodnim plinom trgovalo po cijeni od 32,4 eura po megavatu časa, što je više nego dvostruko jeftinije u odnosu na isti period prethodne godine. Izražen pad cijena prirodnog plina u zadnjem kvartalu 2023. godine posljedica je neuobičajeno blage zime kao i visokog stepena popunjenosti evropskih skladišta prirodnog plina.

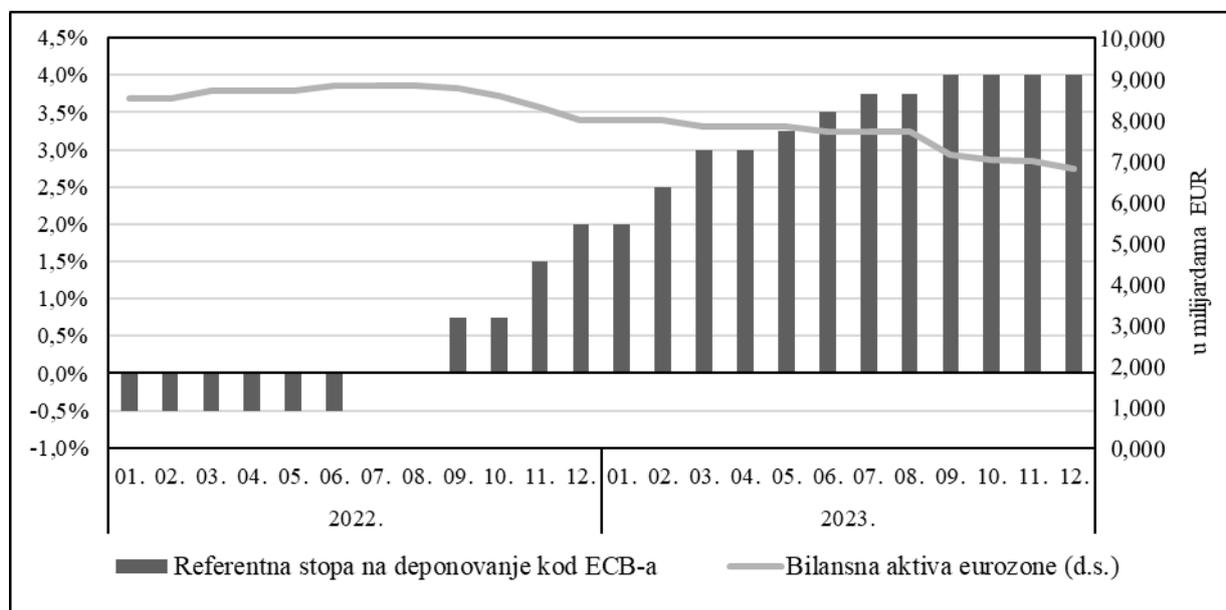
Uprkos relativno stabilnim cijenama tokom cijele 2023. godine potencijalni rizik po nivo cijena, ne samo nafte, nego i drugih berzanskih roba (žitarica i industrijskih proizvoda), javio se krajem godine napadima na teretne brodove koji prolaze kroz Crveno more na svom putu od Azije ka zapadnoj Evropi. Ovakve okolnosti su primorale vodeće svjetske transportne kompanije da

⁸ Međunarodna Agencija za Energiju, "Gas market report, Q1-2024", Januar 2024. godine.

preusmjere svoje teretne brodove na novu rutu oko Afrike, što sa sobom nosi dodatne troškove, kako transporta, tako i osiguranja tereta i značajno produžava vrijeme putovanja. Novonastala situacija bi ponovo mogla narušiti lance distribucije i imati inflatorni pritisak na nivo cijena u EU.

Kao odgovor na visoke stope inflacije, ECB je tokom cijele 2023. godine značajno povećavala svoje ključne kamatne stope, čime su se konvencionalni instrumenti monetarne politike vratili u fokus. Neto kupovina vrijednosnih papira u sklopu monetarne politike je u potpunosti okončana, reinvestiranje dospjele imovine je u velikoj mjeri obustavljeno, a obim kredita sa značajno nižim kamatnim stopama odobrenih bankama tokom pandemije ubrzano je opao. S obzirom na to da su se inflatorni pritisci u eurozoni pokazali jačim i upornijim od predviđenih, Upravno vijeće ECB je od jula 2022. godine podiglo ključne kamatne stope za ukupno 4,50 procentnih poena. Referentna stopa ECB-a (stopa deponovanja kod centralne banke) iznosila je 4,00% nakon septembarskog, posljednjeg, rasta od 25 baznih poena. Time su ključne kamatne stope ECB-a dosegle svoje maksimum od osnivanja eurozone, a trenutna serija povećanja kamatnih stopa na deset uzastopnih sastanaka o monetarnoj politici bila je izuzetno brza i snažna.

Grafikon 1.3: Bilansna aktiva eurozone i kamatna stopa na deponiranje kod ECB-a

Izvor: ECB

Program kupovine aktive (APP) pasivno se smanjivao očekivanim intenzitetom (bez reinvestiranja obveznica koje dopijevaju) od jula 2023. godine. U decembru 2023. ECB je

najavila sličan, ali postepeniji, izlazak iz programa kupovine u hitnim slučajevima (PEPP-a). Udjela PEPP-a nastavit će se u potpunosti reinvestirati tokom prve polovine 2024. godine, djelimično tokom druge polovine 2024. godine, a od 2025. godine neće se uopće reinvestirati. U trenutnim okolnostima je malo vjerovatno da će doći do promjena na sada usaglašenom tempu smanjivanja bilanse aktive. Trend pada bilansne aktive ECB-a krajem 2023. godine se usporio. Ukupno kumulativno smanjenje bilansne aktive za ova tri instrumenta monetarne politike u 2023. godini iznosilo je 1.13 milijardi eura. U 2024. godini smanjenje bilansne aktive će iznositi 778 milijardi eura, a u 2025. godini 520 milijardi eura.

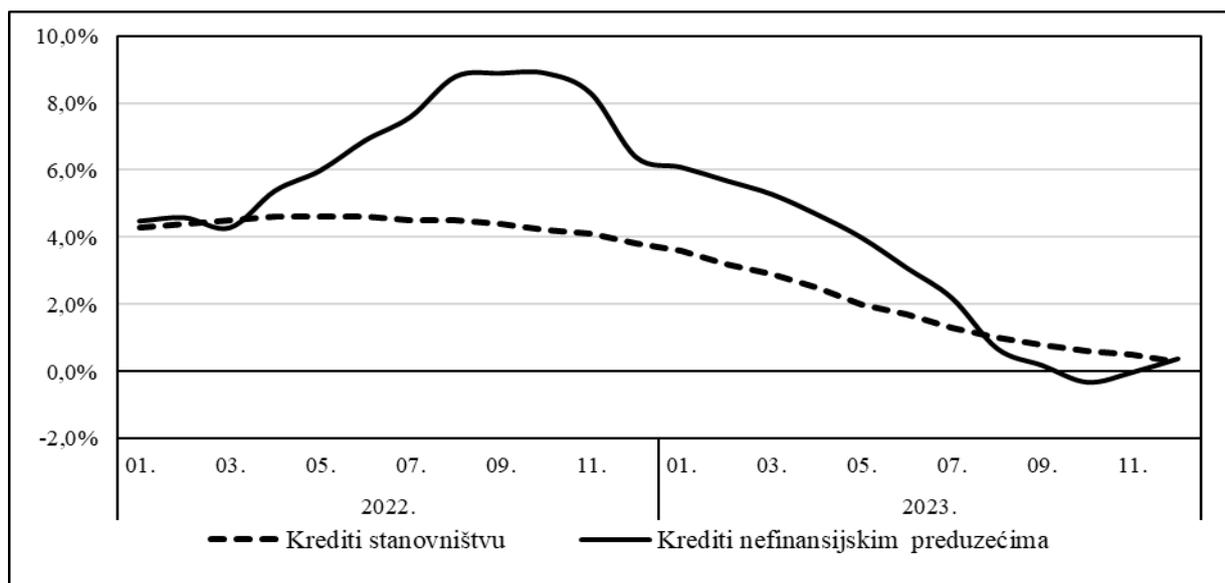
Početak normalizacije monetarne politike, u smislu smanjivanja ključnih kamatnih stopa, tokom prvog kvartala 2024. godine, u trenutnim okolnostima i posljednjim saopćenjima ECB-a, još uvijek nije realno očekivati. S tim u vezi, i očekivanja u pogledu smanjenja ključnih kamatnih stopa znatno su se promijenila u odnosu na ranija predviđanja tokom 2023. godine. Ne treba zanemariti i dalje prisutne geopolitičke rizike koji bi mogli uticati na povratak inflacije, a kako energetska kriza u eurozoni slabi, izvjesno je kako će vlade ukidati odgovarajuće mjere podrške. Oprezno stajalište ECB-a, kao i odluke koje se donose isključivo na osnovu zvaničnih podataka, potencijalno će dovesti do postupnog smanjivanja ključnih kamatnih stopa ECB-a, ali prema posljednjim zvaničnim objavama ECB-a, ne u prvoj polovini 2024. godine.

Bankarski šok u SAD sa početka godine, prouzrokovan kombinacijom rasta referentnih kamatnih stopa FED-a i lošeg upravljanja rizikom likvidnošću i tržišnim rizikom u pojedinim bankama, doveo je do turbulencija na svjetskim finansijskim tržištima. Šok je prevaziđen povećanjem likvidnosti bankarskog sistema, podizanjem iznosa osiguranog depozita, te izlaskom sa tržišta nekoliko banaka. Početkom godine i u Evropi su pojedine sistemski bitne banke imale probleme u poslovanju (Credit Suisse). Zbog povezanosti evropskih banaka sa švicarskim bankama došlo je do pada povjerenja investitora i posljedično pada vrijednosti njihovih dionica. Usljed brze i efikasne reakcija regulatora ovi šokovi su amortizirani, pri čemu je došlo do normalizacije na finansijskim tržištima. Tržište akcija evropskih banaka se počelo oporavljati već krajem marta. Sudeći prema kretanju berzanskih indeksa američka i u manjoj mjeri evropska ekonomija (sa izuzetkom britanske) se prilagodila višem nivou kamatnih stopa. Visok rast američkog tržišta akcija je posljedica i baznog efekta. Kod vodećih indeksa akcija u Evropskoj uniji, nakon prošlogodišnjeg pada, također je registriran visok rast.

Restriktivna monetarna politika ECB-a snažno se prenosila na uslove finansiranja u eurozoni tokom cijele godine, a posebno izraženo tokom posljednja dva kvartala 2023. godine. Više

kamatne stope banaka, smanjena potražnja za kreditima i smanjena ponuda kredita značajno su dodatno oslabili kreditnu dinamiku eurozone. Prema posljednjim zvaničnim podacima, znatno blaži rast kamatnih stopa, nastavit će se i u prvom dijelu 2024. godine. Rast kamatnih stopa na kredite se reflektirao i na smanjenje tražnje za kreditima (Grafikon 1.4) sa implikacijama na nivo agregatne tražnje i smanjenje inflacije. Povećanje referentne stope ECB (za 200 b.p) je induciralo približno isti rast bankarskih pasivnih i aktivnih kamatnih stopa. Trend usporavanja kreditnog rasta započeo na tržištu kredita stanovništvu u julu 2022. godine održan je tokom cijele 2023. godine. Usporavanje rasta na tržištu kredita nefinansijskim preduzećima se započelo je kasnije (novembar 2022.), ali sa snažnijim zaoštavanjem finansijskih uslova nego na tržištu kredita stanovništvu. Godišnja stopa rasta ovih kredita je sa 6,4% na kraju 2022. godine smanjen na 0,4% u decembru 2023. godine⁹.

Grafikon 1.4: Godišnja promjena u nivou kredita u eurozoni

Izvor: EUROSTAT

Nakon što su stope prinosa u prošloj godini porasle pod uticajem restriktivne monetarne politike ECB-a, tržište javnog duga zemalja EU se ponovo, u većem djelu 2023. godine, nalazilo pod pritiskom rastućih troškova finansiranja budžeta. Prema podacima za treći kvartal 2023. godine, posmatrano na godišnjem nivou, najveći dio zemalja EU je neznatno smanjio javni dug u

⁹ Najviša stopa kreditnog rasta na tržištu nefinansijskih preduzeća zone eura tokom posljednjeg perioda kreditne ekspanzije u eurozoni ostvarena je u oktobru 2023. godine i iznosila je 8,5%.

odnosu na BDP. U jednom djelu zemalja javni dug u odnosu na BDP je ostao gotovo neizmijenjen, dok je u svega nekoliko zemalja javni dug blago porastao. Većina zemalja EU od globalne finansijske krize (neke i prije toga) imaju budžetske deficite i na osnovu toga rastuću apsolutnu vrijednost javnih dugova. Očekivano smanjenje kamatnih stopa neće bitnije uticati na fiskalnu poziciju zemalja zone eura u 2024. godini. Na kraju 2023. godine tri od četiri najveće evropske ekonomije imaju javni dug veći od nominalog BDP-a (Španija, Francuska i Italija).

1.2 Izvještaj o stanju BiH ekonomije

1.2.1 Realni sektor

U 2023. godini očekuje se skroman rast realne ekonomske aktivnosti, koji je uzrokovan padom inostrane potražnje te posljedično značajnim padom domaćeg izvoza, dok na drugoj strani pozitivan doprinos na rast imaju investicije i lična potrošnja. Prema jesenjem krugu srednjoročnih makroekonomskih projekcija iz novembra 2023. CBBiH¹⁰ projicira rast realnog BDP-a u 2023. na nivou od 1,6%. Nastavno na trenutno raspoložive informacije, u srednjem roku očekuje se oporavak ekonomske aktivnosti i dalje slabljenje inflatornih pritisaka (Tabela 1.1 ispod). U 2024. godini očekuje se skroman rast ekonomske aktivnosti, prvenstveno zbog dugotrajnih i snažnih inflatornih pritisaka, te slabih trgovinskih prilika domaće industrijske proizvodnje i izvoza koje su obilježile cijelu 2023. godinu nastavno na pad inostrane potražnje. Smanjenje inostrane potražnje je uslijedilo nakon pogoršanje monetarnih uslova, slijedom visokih inflatornih pritisaka. Ključne pretpostavke za rast domaćeg BDP-a u 2023. godini su rast investicijske potrošnje (lične i državne), praćen rastom nominalnih plata i zaposlenosti. Na rast investicija privatnog sektora imaju uticaj još uvijek niže domaće kamatne stope od kamatnih stopa u europodručju te zadržana finansijska dobit iz prethodne godine u kojoj su mnoge tvrtke zabilježile rekordnu neto dobit. Investicijska potrošnja države uzrokovana je radovima na velikim infrastrukturnim projektima, koji se mogu posebno očekivati u 2024. godini zbog lokalnih izbora. U 2024. godini projicirana stopa rasta BDP-a od 2,1%, pod

¹⁰ Priopćenje je dostupno na web stranici CBBiH, https://cbbh.ba/data/dokumenti/pdf/Jesenji_krug_srednjoro%C4%8Dnih_makroekonomskih_projekcija_CBBiH_hr.pdf.

pretpostavkom slabljenja inflatornih šokova. Inflacija u 2024. godini očekuje se u visini od 2,9%, gdje će opet u strukturi rasta najveći doprinos imati temeljna inflacija i cijene hrane.

U 2024. godini prevladavaju negativni rizici za ekonomsku aktivnost, što se posebno odnosi na produbljenje negativnog neto izvoza, uzimajući u obzir skroman očekivani rast izvoza koji je nastavljen i u januaru 2024. godini kada je zabilježen pad robnog izvoza od 16,6%. Na drugoj strani, rast inflacije je pod sve većim uticajem temeljne inflacije (vidjeti tekstni okvir 1), deglobalizacije i klimatskih promjena. Pozitivni učinci na prigušenje inflacije se ogledaju u ograničenju cijena glavnih potrošačkih proizvoda, čije bi djelovanje trebalo biti vidljivo već početkom 2024. godine. Sljedeći krug srednjoročnih makroekonomskih projekcija, za period 2024–2026. godina, CBBiH će objaviti u maju 2024. godine.

Tabela 1.1: Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz novembra 2023. godine

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*	2024.*	2025.*
	Promjene na godišnjem nivou						
Realni BDP	2,8%	-2,9%	7,3%	3,8%	1,6%	2,1%	3,5%
Inflacija (potrošačke cijene)**	0,6%	-1,1%	2,0%	14,0%	6,1%	2,9%	2,3%
	Učešće u BDP (potrošni pristup)						
Individualna potrošnja	71,3%	70,9%	68,8%	67,5%	68,5%	68,2%	67,5%
Državna potrošnja	18,9%	19,8%	18,9%	18,5%	18,6%	18,5%	18,1%
Investicije	25,0%	23,6%	27,0%	26,6%	27,5%	28,2%	28,5%
Neto izvoz	-15,2%	-14,1%	-14,6%	-12,8%	-14,7%	-15,0%	-14,1%

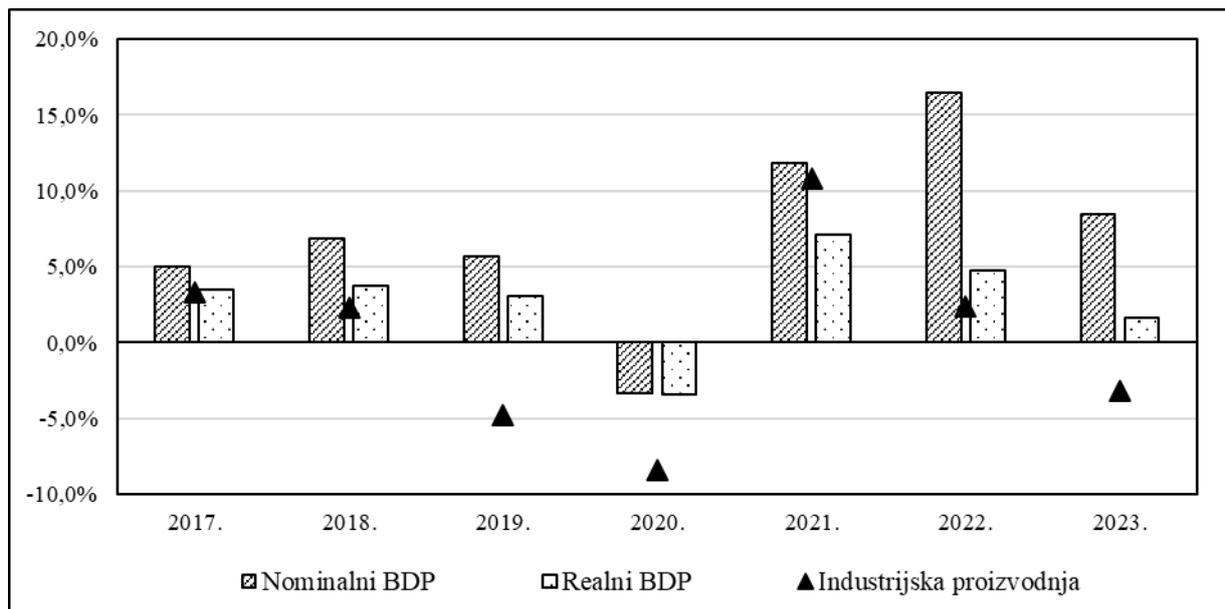
Izvor: BHAS

Napomena: Službeni podaci o BDP-u za period 2019–2022. godine u momentu izrade projekcija. * Period projekcija CBBiH; ** Inflacija za 2023. godinu je temeljem posljednje objave službenih podataka sa početka 2024. godine i blago odstupa od projekcije iz novembra (6,3%).

U momentu izrade Godišnjeg izvještaja CBBiH bili su raspoloživi zvanični statistički podaci o strukturi i nivou BDP-a prema proizvodnom i rashodnom pristupu, zaključno sa trećim kvartalom 2023. godine. U prvih devet mjeseci 2023. godine zabilježen je skroman godišnji rast realnog BDP-a od 1,7%, što je u skladu sa kretanjima realne ekonomske aktivnosti u okruženju. U posmatranom je periodu zabilježeno značajno smanjenje godišnje stope rasta nominalnog BDP-a (do nivoa od 8,5%), usljed stabilizacije inflacije (BDP deflator je za prvih

devet mjeseci 2023. godine iznosio 6,7%, prema proizvodnom pristupu¹¹). Kontrakcija domaće ekonomske aktivnosti u velikoj mjeri je determinirana padom industrijske proizvodnje (vidjeti potpoglavlje Industrijska proizvodnja i građevinarstvo), koji je iznosio 3,2% za prva tri kvartala 2023. godine, u odnosu na isti period prethodne godine. Grafikon ispod prikazuje godišnje promjene u nominalnom i realnom BDP-u, prema proizvodnom pristupu¹², te stopu promjene obima industrijske proizvodnje, za prva tri kvartala, u odnosu na isti period prethodne godine¹³.

Grafikon 1.5: Godišnje promjene BDP-a i industrijske proizvodnje, za prva tri kvartala

Izvor: BHAS

Posmatrano po područjima klasifikacije djelatnosti, iako skroman, rast realne BDV (bruto dodana vrijednost) je posljedica rasta uslužnih djelatnosti, dok su proizvodne djelatnosti zabilježile godišnji pad ili zanemarive stope rasta. Najizraženiji rast realne ekonomske aktivnosti na godišnjem nivou, za prva tri kvartala, zabilježile su djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva, te trgovina na veliko i malo (koja je imala najveće učešće u ukupnom godišnjem

¹¹ Vrijednost za prva tri kvartala 2022. godine iznosila je 11,2%.

¹² Agencija za statistiku BiH, Saopćenje Bruto domaći proizvod, proizvodni pristup, kvartalni podaci (29.12.2023. godine).

¹³ Udio industrijske proizvodnje u bruto dodanoj vrijednosti za prva tri kvartala 2023. godine iznosio je 18,9%. Prema posljednjim podacima Strukturnih poslovnih statistika BHAS, 15,6% preduzeća i preduzetnika je iz područja industrijskih djelatnosti, dok je 41,7% zaposlenih angažovan u industrijskim djelatnostima.

porastu BDV, od 19,1%). Djelatnost prerađivačke industrije, koja je također značajna komponenta BDV¹⁴, je u posmatranom periodu zabilježila značajnu stopu pada (4,7%).

Posmatrajući strukturu BDP-a po rashodnom pristupu, izvoz roba i usluga je komponenta koja je posljednjih godina bilježila najveći pozitivan doprinos rastu realnog BDP-a, no u prva tri kvartala 2023. godine zabilježila je pad. Izvoz roba i usluga (čije učešće je u strukturi potrošnje u prva tri kvartala iznosilo 39,3%), zabilježio je stopu pada od 6,3% za prva tri kvartala (za detaljnije informacije vidjeti poglavlje 1.2.4. Vanjski sektor).

I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo

Usporavanje ekonomske aktivnosti u EU, kao i globalne geopolitičke tenzije, uticali su na smanjenje tražnje na tržištima glavnih trgovinskih partnera BiH (vidjeti poglavlje 1.2.4. Vanjski sektor), što je rezultiralo smanjenim obimom industrijske proizvodnje u 2023. godini. Industrijska proizvodnja je u 2023. godini prvi put od pandemijske godine zabilježila pad, u iznosu od 3,9% u odnosu na 2022. godinu. U grupama djelatnosti koje čine industrijsku proizvodnju (vidjeti Grafikon 1.6.), prekinut je trend iz prethodne dvije godine, time što je zabilježen pad u djelatnosti prerađivačke industrije¹⁵. Navedeni pad u proizvodnji prerađivačke industrije je najviše uticao na godišnji pad obima industrijske proizvodnje. Djelatnost rudarstva¹⁶ godinama ispoljava trend pada proizvodnje, uz snažnu cikličnost unutar godine. Djelatnost rudarstva je zabilježila pad u 2023. godini, petu godinu u nizu, u iznosu od 6,9% u odnosu na 2022. godinu. Sa druge strane, djelatnost proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom i plinom¹⁷ zabilježila je rast od 2%, koji je ublažio ukupan pad industrijske proizvodnje. Prema glavnim industrijskim grupama intermedijarni proizvodi su najsnažnije doprinosili padu industrijske proizvodnje u 2023. godini, što zbog velikog učešća u ukupnom indeksu obima industrijske proizvodnje (38,4%), što zbog pada obima.

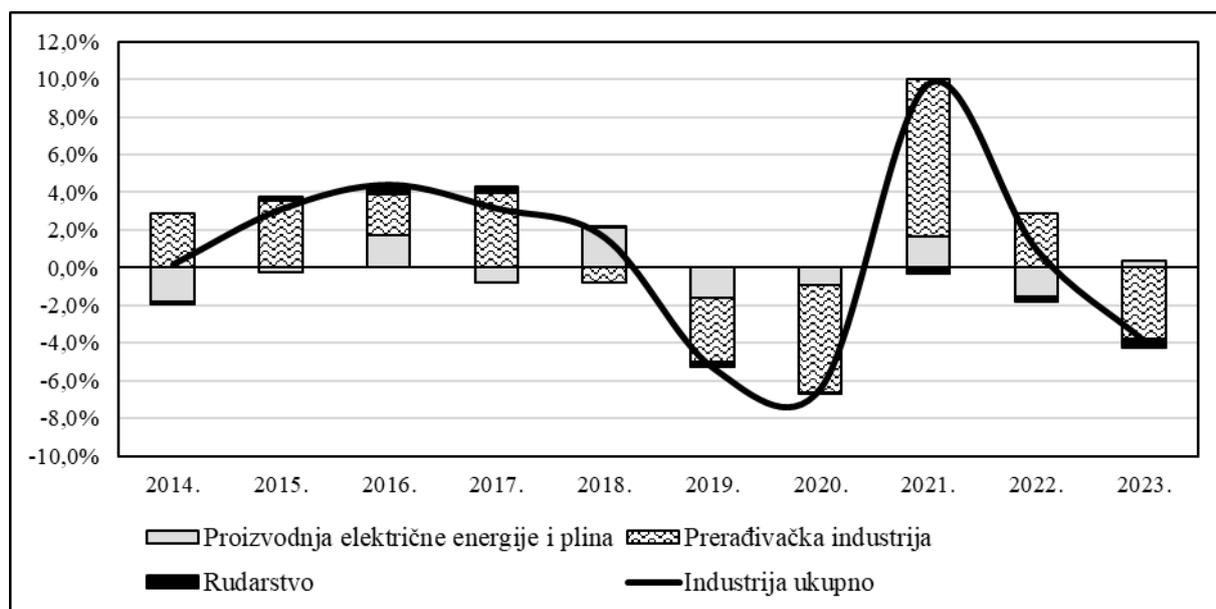
¹⁴ Učešće djelatnosti prerađivačke industrije u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti iznosilo je 13,5%.

¹⁵ Ponder djelatnosti prerađivačke industrije u indeksu industrijske proizvodnje (mart 2023. godine) je bio 74%.

¹⁶ Ponder djelatnosti rudarstva u indeksu industrijske proizvodnje (mart 2023. godine) je bio 7,2%.

¹⁷ Ponder djelatnosti proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom i plinom u indeksu industrijske proizvodnje (mart 2023. godine) je bio 18,8%.

Grafikon 1.6: Doprinos godišnjim promjenama obima industrijske proizvodnje po područjima

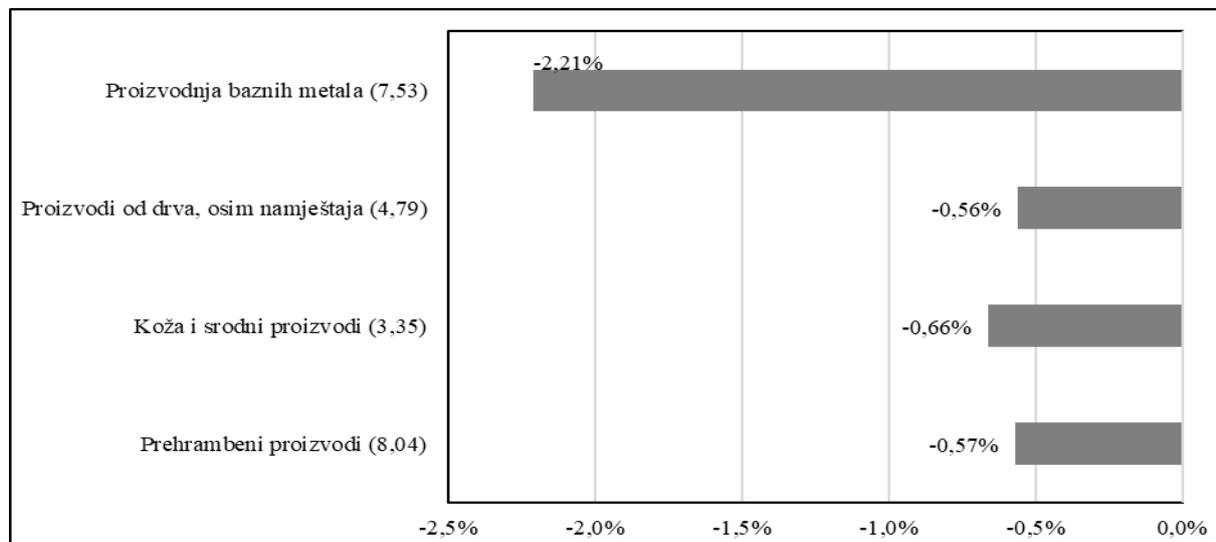
Izvor: BHAS

Grafikon ispod prikazuje djelatnosti u prerađivačkoj industriji koje su najznačajnije doprinosile padu industrijske proizvodnje u 2023. godini, od kojih se svakako izdvaja djelatnost proizvodnje baznih metala. Proizvodnja baznih metala zabilježila je godišnji pad od 29,4%, u odnosu na prethodnu godinu, što je dijelom bilo direktna posljedica zastoja u proizvodnji jednog od najvećih postrojenja za proizvodnju željeza¹⁸. Navedeni godišnji pad direktno je uticao na vrijednost izvoza ove grupe proizvoda (vidjeti poglavlje 1.2.4. Vanjski sektor). Također, negativan uticaj na obim proizvodnje ove djelatnosti, kao i na vrijednost izvoza, imao je i globalni pad tražnje za čelikom, koji je procijenjen na 6,3% za 2023. godinu¹⁹. Slaba inostrana tražnja uticala je i na godišnji pad ostalih najznačajnijih grana prerađivačke industrije. Neke od djelatnosti industrijske proizvodnje (kao što je popravak i instaliranje mašina i opreme) su zabilježile značajan rast u 2023. godini, međutim njihov ponder u industrijskoj proizvodnji je nizak, te je samim tim i njihov uticaj na ukupan obim bio slab.

¹⁸ Udio djelatnosti proizvodnje baznih metala u indeksu industrijske proizvodnje iznosi 7,5%, a udio preduzeća koja ulaze u proizvodnju baznih metala iznosi svega 0,07%, prema posljednjim podacima Strukturnih poslovnih statistika BHAS.

¹⁹ Economic and Steel Market Outlook, februar 2024. godine.

Grafikon 1.7: Doprinosi najznačajnijih djelatnosti za pad prerađivačke industrije u 2023. godini

Izvor: BHAS

Napomena: u zagradama pored naziva serija su ponderi iz marta 2023. godine.

Industrija građevinarstva u BiH je zabilježila pad u 2023. godini (Grafikon 1.8.), već drugu godinu u nizu. Pad obima radova je zabilježen i u segmentu građevinarstva koji se odnosi na visokogradnju, i u onom koji se odnosi na niskogradnju. Prema podacima BHAS i broj završenih radova i površina u stanogradnji²⁰ su bili viši u odnosu na 2022. godinu. Navedene informacije upućuju na zaključak da se ovaj rast postigao uz manji broj radnik-sati na građevinama²¹, što može biti posljedica ili veće produktivnosti zaposlenih, ili završetka većeg broja ranije započetih radova na novim građevinama. Također treba uzeti u obzir i strukturu indeksa, u kojoj najveći udio imaju arhitektonski i građevinski radovi, za koje je potrebno manje fizičkog rada od ostale vrste poslova u visokogradnji. Indeks proizvođačkih cijena u građevinarstvu (stanogradnja) je zabilježio rast u 2023. godini (+2,3% u četvrtom kvartalu za ukupan indeks), u svim vrstama radova²². U segmentu građevinarstva koji se odnosi na

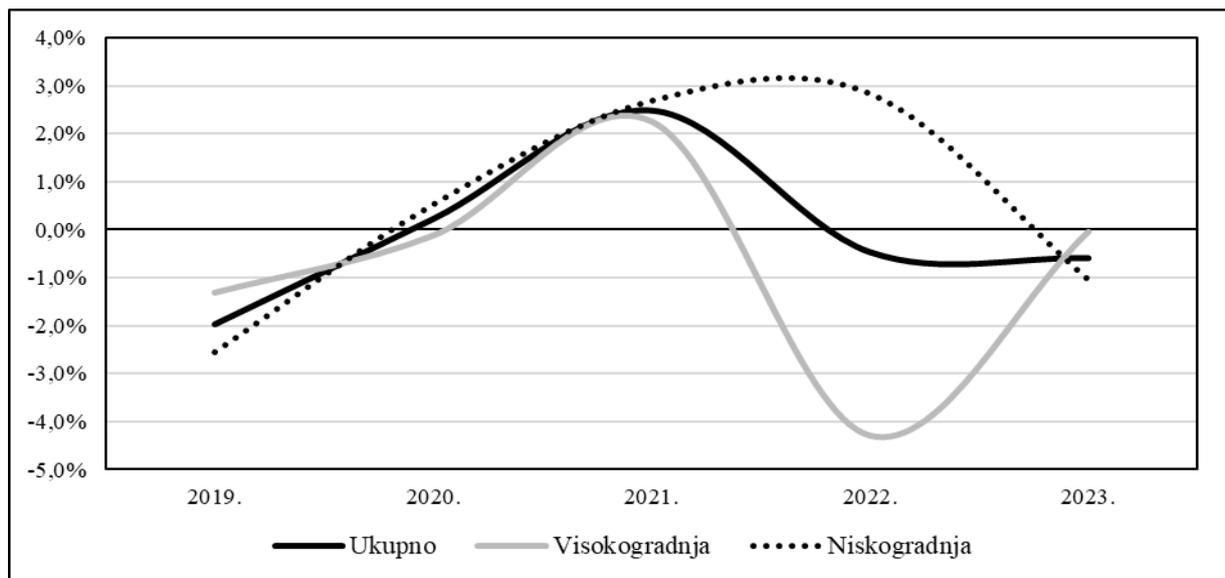
²⁰ Obuhvaćeni su samo novi stanovi koje grade građevinska preduzeća obuhvaćena kvartalnim izvještajima.

²¹ Prema metapodacima za BHAS indeks proizvodnje u građevinarstvu, Indeksi obima građevinskih radova temelje se na odrađenim satima radnika na gradilištima.

²² Arhitektonski i građevinski radovi (+2,3% u Q4 2023. godine u odnosu na isti kvartal prethodne godine; ponder u ukupnom indeksu 80,6%), vodoinstalaterski i kanalizacijski radovi (+1,8% u Q4 2023. godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine), elektroinstalacijski radovi (+2,4% u Q4 2023. godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine), i mašinskoinstalacijski radovi (+1,2% u Q4 2023. godine, u odnosu na isti kvartal prethodne godine).

niskogradnju, bilježi se pad obima proizvodnje od 1,0% u 2023. godini, u odnosu na 2022. godinu. Kao i u slučaju stanogradnje, cijene izvođačkih radova u niskogradnji su porasle u odnosu na 2022. godinu (8,5% za ukupan indeks, a rast je zabilježen kod svih vrsta objekata: magistralne ceste, autoputevi, mostovi, tuneli).

Grafikon 1.8: Godišnje promjene u intenzitetu građevinske industrije

Izvor: BHAS

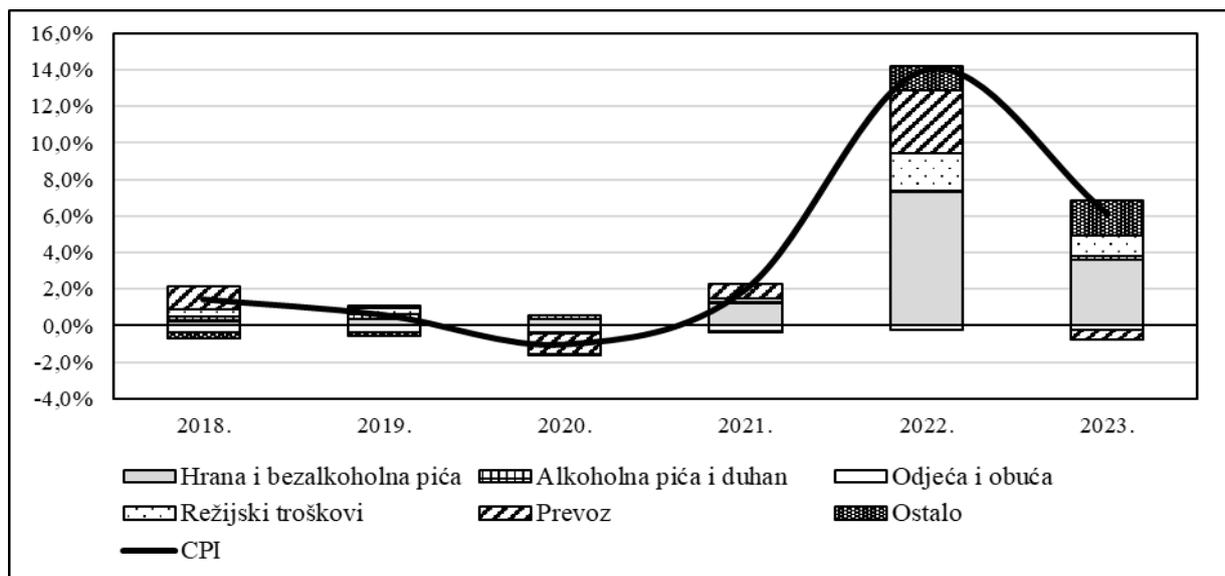
II. Cijene

Nakon vanredno snažnog inflatornog šoka u 2022. godini prosječne potrošačke cijene su, kao i u regionu, usporile rast u 2023. godini. Prema trenutno raspoloživim informacijama, u srednjem roku se očekuje dalje slabljenje inflatornih pritisaka. U 2023. godini u BiH je registrirana inflacija od 6,1%, što je za čak 7,9 pp niže u poređenju sa stopom rasta cijena iz prethodne godine. Inflatorni pritisak u 2023. godini nije bio posljedica samo rasta egzogenih cijena, već i sve većeg pritiska na domaće cijene (vidjeti Tekstni okvir 1).

Posmatrajući rast prosječnih potrošačkih cijena po kategorijama (Grafikon 1.9.), cjenovna kategorija hrane i bezalkoholnih pića je od svih kategorija zabilježila najveći godišnji rast cijena u 2023. godini (10,6%). Pored toga, značajan godišnji rast cijena također su zabilježile

kategorije ostalih proizvoda i usluga (9,5%) i namještaj (9,3%). Cijene električne energije, kao najvažniji pododjeljak ukupnih režijskih troškova, su imale veliki doprinos na rast inflacije u 2023. godini, uz zabilježeni godišnji rast od 6%. Na stabilizaciju inflacije u 2023. godini dijelom je uticao pad cijena koji je zabilježen za kategoriju prijevoza. Navedena kategorija, uz kategorije hrane i bezalkoholnih pića i režijskih troškova, zajedno čine 62% ukupne potrošnje domaćinstava. Za razliku od prethodne godine, kada su zabilježene veoma visoke stope rasta cijena kategorije prijevoza, u 2023. godini ova kategorija je zabilježila pad cijena, što je uticalo na popuštanje ukupnog cjenovnog pritiska. U posmatranoj godini se nastavio trend negativnog doprinosa odjeljka odjeće i obuće, koji je djelovao deflatorno na prosječne cijene. Najveći doprinos ukupnom rastu cijena u 2023. godini imao je odjeljak hrane i bezalkoholnih pića, s tim što se doprinos ove kategorije gotovo dvostruko smanjio u odnosu na prethodnu godinu. Također, kategorija ostalih troškova imala je značajan doprinos ukupnom rastu cijena u 2023. godini, koji je bio iznad prosjeka zabilježenog za prethodnu godinu.

Grafikon 1.9: Doprinosi godišnjoj stopi inflacije u BiH

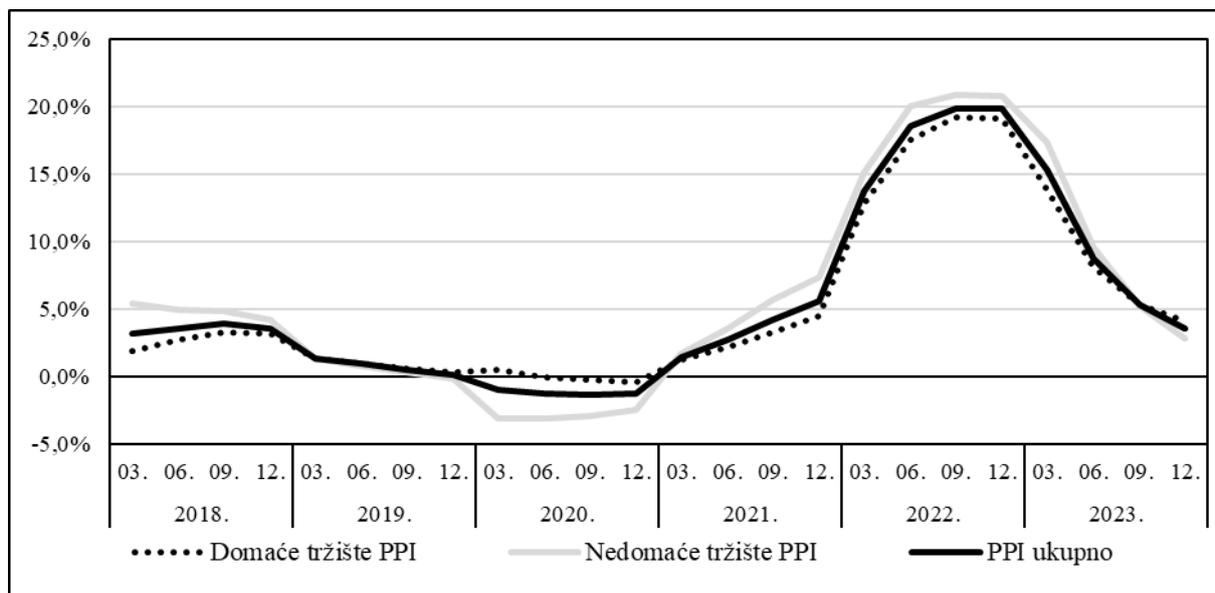
Izvor: BHAS

Cijene industrijskih proizvođača u BiH su tokom 2023. godine također zabilježile usporavanje rasta. Proizvođačke cijene za domaće i nedomaće tržište su tokom 2023. godine imale sličan trend kretanja (Grafikon 1.10.).

Iz trendova u kretanju proizvođačkih cijena za domaće i nedomaće tržište, može se zaključiti da postoje zajednički faktori među inputima u proizvodnji, koji utiču na kretanje cijena proizvoda, bez obzira na ciljano tržište. Rast cijena industrijskih

proizvođača za domaće tržište, u 2023. godini, je iznosio 4,1%, a za nedomaće tržište 2,8%. Prema zvaničnim podacima BHAS, cijene roba i usluga proizvedenih u zemlji (svih, ne samo industrijskih proizvođača) za prva tri kvartala 2023. godine porasle su za 6,7%. Inflacija mjerena proizvođačkim cijenama za domaće tržište (5,3%, period na period) za prvih devet mjeseci je niža od BDP deflatora za isti period, što ukazuje na rast cijena i ostalih kategorija, ne samo onih koje su klasifikovane u djelatnostima rudarstva, prerađivačke industrije i proizvodnje i snabdijevanja električnom energijom.

Grafikon 1.10:Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH, period na period

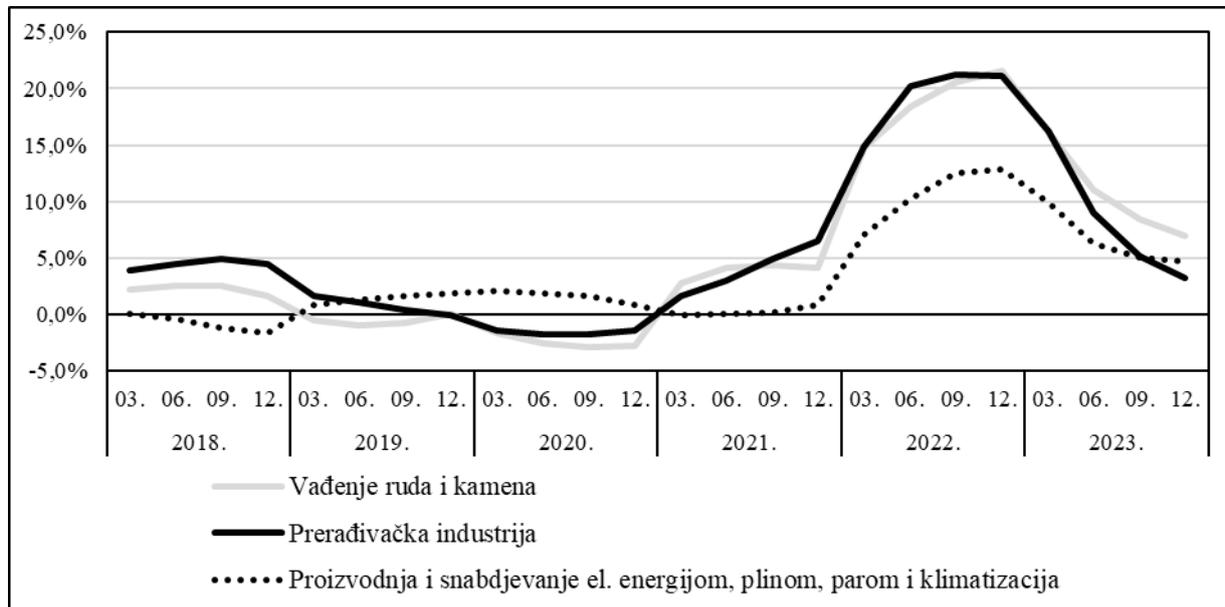

Izvor: BHAS, CBBiH

Prema zvaničnim podacima BHAS, u djelatnostima B, C i D²³, prosječne proizvođačke cijene u 2023. godini su porasle za 7,0%, 3,2% i 4,7%, respektivno (Grafikon 1.11). U djelatnostima Vađenje ruda i kamena i Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom prosječne proizvođačke cijene za domaće tržište u 2023. godini su porasle za 4,7% i 4,6%, respektivno. Sa druge strane, djelatnost prerađivačke industrije je zabilježila pad prosječnih proizvođačkih cijena za domaće tržište od 1,0%, što sugerira da dosta preduzeća smanjenjem marži apsorbira inflatorne pritiske, a kako bi zadržali pozicije.

²³ B – vađenje ruda i kamena, C – prerađivačka industrija, D – proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom i plinom.

Grafikon 1.11: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH po djelatnostima, period na period

Izvor: BHAS, CBBiH

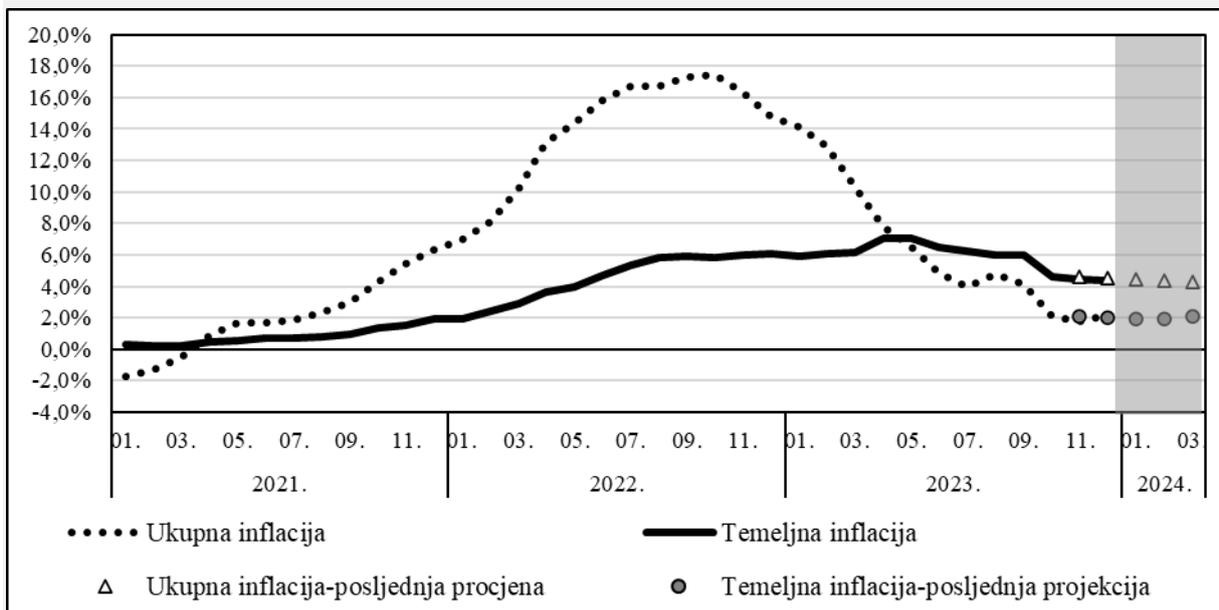
Tekstni okvir 1: Procijenjena temeljna inflacija u BiH

Temeljna inflacija i ukupna inflacija u Bosni i Hercegovini na kraju 2023. godine su bile nešto više (5,9% i 6,1% respektivno) već u europodručju (5,0% i 5,5%), što pokazuje kako inflatorni pritisak u 2023. godini nije uslovljen samo rastom egzogenih cijena, već i sve većim pritiskom domaćih cijena. Izračun domaće temeljne inflacije uzima u obzir metodologiju CBBiH, koja je uspostavljena na proljeće 2023. godine, gdje se isključuju cijene hrane i bezalkoholnih pića; energenata, uključujući podindekse: plin, tečna goriva, čvrsta goriva i toplotna energija; te goriva i maziva za lična vozila. Na drugoj strani, izračun temeljne inflacije u europodručju prema metodologiji EUROSTAT-a u odnosu na domaću metodologiju izuzima dodatno odjeljak alkoholnih pića i duhana te u sklopu energenata izuzima cijene električne energije. Kako su domaće cijene za ove odjeljke formirane administrativno te kako nisu toliko ovisne o egzogenim cijenama, izračun domaće temeljne inflacije se razlikuje po navedenom osnovu, što je veoma česta praksa u pojediničnim centralnim bankama koje metodologiju kreiraju na osnovu ekonomskih specifičnosti zemalja.

Uprkos veoma značajnom usporavanju prosječnih potrošačkih cijena u posljednjim mjesecima, temeljna inflacija na domaćem tržištu prema posljednjim podacima iz decembra je dvostruko

viša od ukupne inflacije, uz zabilježeni rast od 4,4% naspram 2,2%, respektivno. Iako u posljednjim mjesecima bilježe stagniranje, cijene električne energije, kao najvažniji pododjeljak ukupnih režijskih troškova, imali su veliki doprinos na rast inflacije u 2023. godini, uz zabilježeni godišnji rast od 6,0%. Cijene električne energije će prema najavama i u 2024. godini značajno rasti za preduzeća, stoga se očekuje kako će ovaj pododjeljak režijskih troškova vršiti daljnji inflatorni pritisak na temeljne cijene. Slijedom navedenog, očekuje se kako će stopa rasta procijenjene temeljne inflacije u prvom kvartalu (Grafikon 1.12) biti bitno viša od stope rasta ukupne inflacije (4,4% u odnosu na 2,0%). Uzimajući u obzir naše prethodne procjene kratkoročne temeljne inflacije, u prethodna dva kvartalna izvještaja koja su uključivala podatke o prosječnim cijenama iz jula i oktobra, prognozirana temeljna inflacija u 2023. godini iznosila je 6,1% pa 5,9%, što je istovjetno objavljenim podacima početkom 2024. godine. Niska prognostička greška ukazuje na konzistentnost modela kratkoročnog prognožiranja temeljne inflacije uprkos veoma velikoj volatilnosti domaćih cijena zbog visokog sindikalnog pritiska za usklađivanjem realnih primanja i povećanjem profitnih marži od preduzetnika.

Grafikon 1.12: Godišnja promjena ukupne i temeljne inflacije u BiH

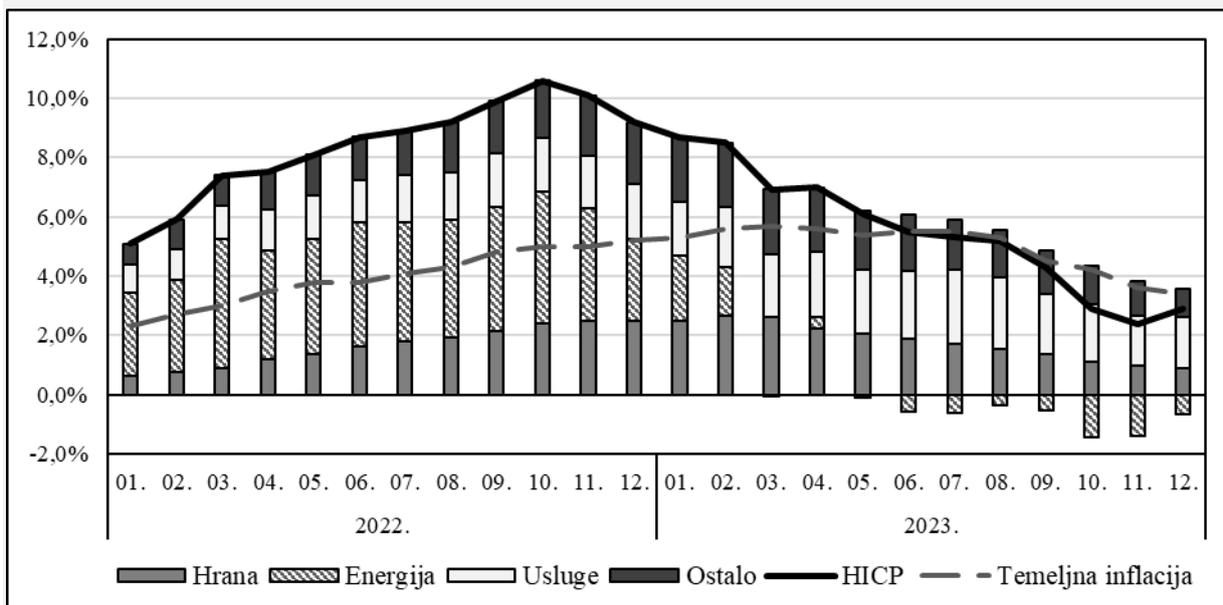

Izvor: BHAS, CBBiH

Napomena: Posljednja projekcija se odnosi na kvartalno izvještavanje o kratkoročnoj prognozi inflacije iz 15.12.2023. godine, dostupno na: <https://cbbh.ba/press/ShowNews/1545>.

Uzimajući u obzir dinamiku kretanje cijena u europodručje primjećuje se kako je početkom 2023. godine ukupna inflacija nastavila bilježiti više stope rasta od temeljne inflacije (za 3,4 pp). Značajan doprinos rastu cijena u europodručju imao je odjeljak hrane, čemu su prethodili šokovi cijena energije, a rast osnovnih ili temeljnih cijena, u drugoj polovini godine je postao brži i perzistentniji od rasta ukupne inflacije. Jenjavanje efekta eksternih šokova, te jačanje domaćih cjenovnih pritisaka rezultiralo je izjednačavanjem stope ukupne i temeljne inflacije eurozone, koja je u junu iznosila 5,5%. Do kraja godine ukupna i temeljna inflacija nastavile su padati, a godišnja stopa rasta temeljne inflacije u decembru je premašila ukupnu inflaciju za 0,5 pp. Temeljna inflacija eurozone je dosegla svoj vrhunac u martu 2023. kada je iznosila 5,7%, dok je prosječna godišnja stopa temeljne inflacije iznosila 5,0% i samo je za 0,4 pp niža od prosječne stope rasta potrošačkih cijena za 2023. godinu (Grafikon 1.13). Najveći doprinos rastu temeljne inflacije imale su cijene usluga, čija je godišnja stopa rasta u decembru 2023. godine od 4,0% nadmašila ukupnu i temeljnu inflacije. Pred kraj godine zabilježena je postepena dezinflacija za pojedine kategorije cjenovnih indeksa koji ulaze u izračun temeljne inflacije, koja je u značajnoj mjeri potaknuta padom cijena primarnih roba na međunarodnom tržištu (smanjenje cijena prirodnog plina i nafte).

Grafikon 1.13: Doprinosi cijena hrane, energenata i usluga godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena u eurozoni

Izvor: EUROSTAT

Uporno viša inflacija od ciljane i visok nivo kamatnih stopa predstavljaju i dalje ključni izazov za kreatore monetarne politike u europodručju. Imajući u vidu kako politika ECB-a prilično eksplicitno povezuje buduću putanju referentne kamatne stope s kretanjem temeljne inflacije, vrlo izvjesno je očekivati nastavak restriktivne monetarne politike, koja uključuje ne samo konvencionalne već i nekonvencionalne mjere koje su imale ekspanzivan rast sve do 2022. godine, slijedom dugog perioda nulte donje granice kamatnih stopa i skromne ekonomske aktivnosti.

III. Zaposlenost i plate

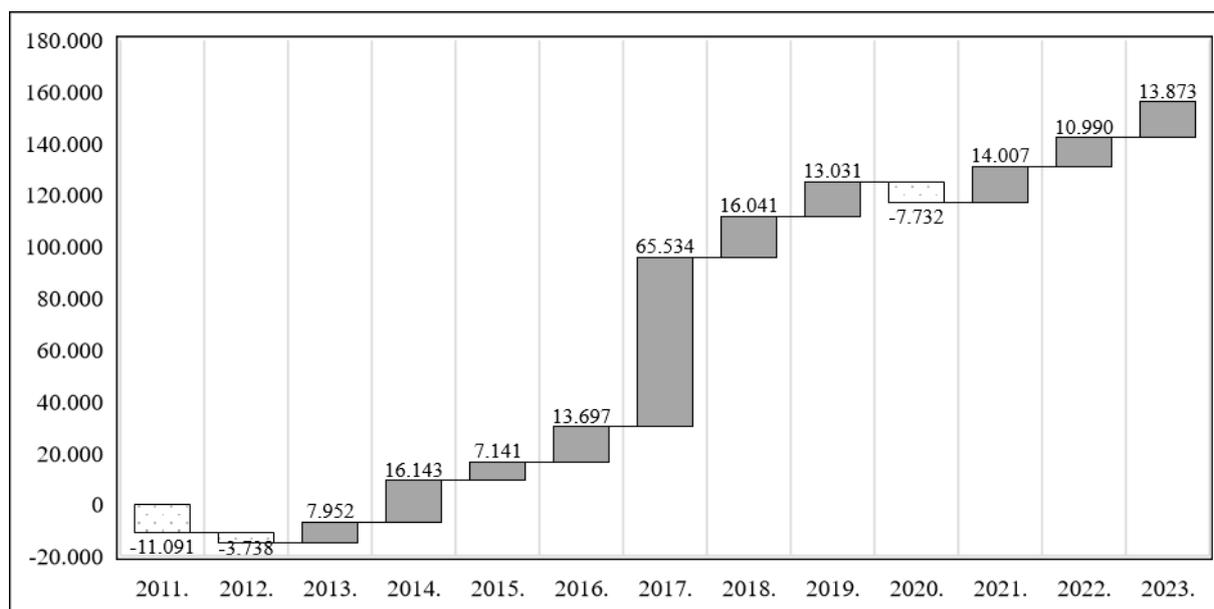
Uprkos usporavanju ekonomskog rasta i skromnom obimu ekonomske aktivnosti u 2023. godini, zvanični podaci bilježe pozitivna kretanja na tržištu rada (smanjenje nezaposlenosti, povećanje broja zaposlenih i stope aktivnosti radno sposobnog stanovništva).²⁴ Od jula 2023. godine evidentiran je kontinuiran pad nezaposlenosti, a krajem decembra najniži broj nezaposlenih lica (343,5 hiljada) u posljednjih pet godina. Stopa nezaposlenosti u trećem kvartalu 2023. godine iznosila je 13,6%, prema podacima Ankete o radnoj snazi,²⁵ kao jedinog međunarodno uporedivog indikatora nezaposlenosti u BiH, što je za 1,8 pp niže u odnosu na stopu zabilježenu za 2022. godinu. Iako je od druge polovine 2023. godine registrirano usporavanje rasta zaposlenosti, u decembru je ostvaren rast broja zaposlenih na kumulativnoj osnovi, odnosno 13.873 novozaposlenih lica (Grafikon 1.14).²⁶

²⁴ Imajući u vidu negativne demografske trendove i kontinuiran odliv radne snage, usljed migracija kvalifikovanih radnika, raspoložive administrativne podatke treba sa pažnjom interpretirati.

²⁵ Anketa o radnoj snazi, III kvartal 2023. godina, BHAS, 11.12.2023.

²⁶ Saopćenje broj 12: "Zaposleni po djelatnostima, decembar 2023. godine", BHAS, 20.02.2024. Početkom decembra 2023. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o zaposlenim osobama, te su podaci od marta do septembra 2023. godine konačni, a za ostale mjesece 2023. godine privremeni.

Grafikon 1.14: Akumulirani broja zaposlenih od početka 2011. godine

Izvor: BHAS

Napomena: U 2017. godini promijenjena je metodologija obračuna broja zaposlenih

I pored inicijalnih znakova otpornosti osnovne karakteristike tržišta rada ostale su relativno nepromijenjene u 2023. godini.²⁷ Tržište rada i dalje karakterizira akumuliranje strukturnih problema, poput nedostatka i neusklađenosti vještina radnika, uz najveće učešće osoba sa završenom srednjom školom i specijalizacijom u strukturi radne snage (69,3% u trećem kvartalu 2023. godine), te visoke stope nezaposlenosti mladih i dugoročne nezaposlenosti. Osobe sa završenom srednjom školom i specijalizacijom teško se integriraju na tržište rada te čine čak 45,6% neaktivnog stanovništva (pretežno strukturna nezaposlenost usljed neusklađenosti znanja i vještina sa stvarnim potrebama tržišta rada). Prema podacima Ankete o radnoj snazi za treći kvartal 2023. godine 71,4% nezaposlenih je tražilo posao duže od godinu dana, a nezaposlenost mladih (starosna grupa 15–24) je dosegla nivo od 32%, što je dvostruko iznad ukupne stope nezaposlenosti u državi. Istovremeno je zabilježen značajan rodni jaz u stopama aktivnosti i zaposlenosti muškaraca i žena. Prema administrativnim podacima za kraj

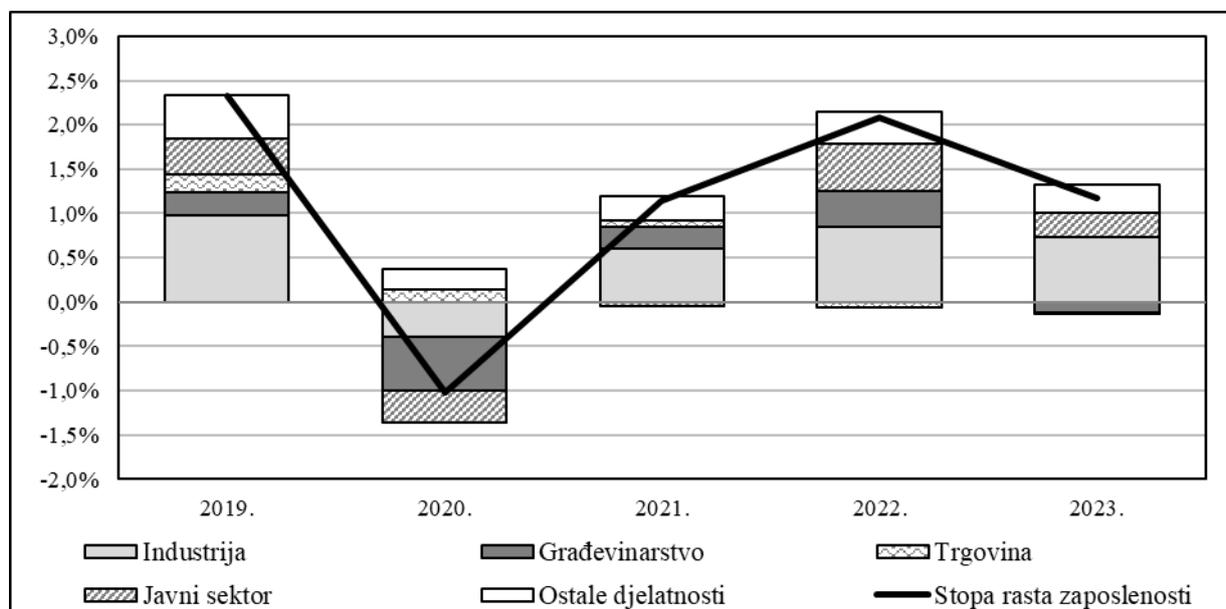
²⁷ Izostaje napredak u poboljšanju statistika tržišta rada i socijalnih statistika te izradi propisa koji su preduslov za sljedeći popis stanovništva. Neophodno je unapređenje administrativnih podataka koji ne daju sveobuhvatan prikaz dinamike tržišta rada. Istovremeno, metodološke izmjene u izradi Ankete o radnoj snazi, koju na kvartalnoj i godišnjoj osnovi sprovodi BHAS, otežavaju uporedivost historijskih serija anketnih podataka.

trećeg kvartala 2023. godine, udio zaposlenih žena u ukupnom radno sposobnom stanovništvu iznosio je 30,7%, a stopa nezaposlenosti žena 16,7% (90 hiljada registriranih nezaposlenih ženskih osoba od čega preko 70% iz dobne grupe od 25 do 49 godina).

Iako zvanični podaci bilježe povećanje stope aktivnosti radno sposobnog stanovništva u odnosu na 2022. godinu, u 2023. godini ona je i dalje ispod 50% (48,3% u trećem kvartalu 2023. godine). Starosna grupa 25–49 godina starosti čini 77,8% aktivnog stanovništva, mada i značajan dio ukupnog broja nezaposlenih lica (64%) pripada ovoj starosnoj grup. Zvanični podaci ukazuju i na smanjenje broja osoba izvan radne snage (1,48 miliona registriranih osoba van radne snage krajem trećeg kvartala 2023. godine), pri čemu je preko 50% neaktivnog stanovništva u dobnoj grupi iznad 50 godina starosti.

Najveće učešće u ukupnom broju zaposlenih osoba u decembru 2023. godine (preko 60%) odnosi se na zaposlene u industriji, trgovini i javnom sektoru (Grafikon 1.15), a najveći kumulativni rast broja zaposlenih, u odnosu na isti mjesec prethodne godine, ostvaren je u djelatnosti Trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala (5.725 novozaposlenih lica). Zapažen rast broja zaposlenih je ostvaren i u djelatnostima hotelijerstva i ugostiteljstva (2.686 novozaposlenih lica), te drugim uslužnim djelatnostima.

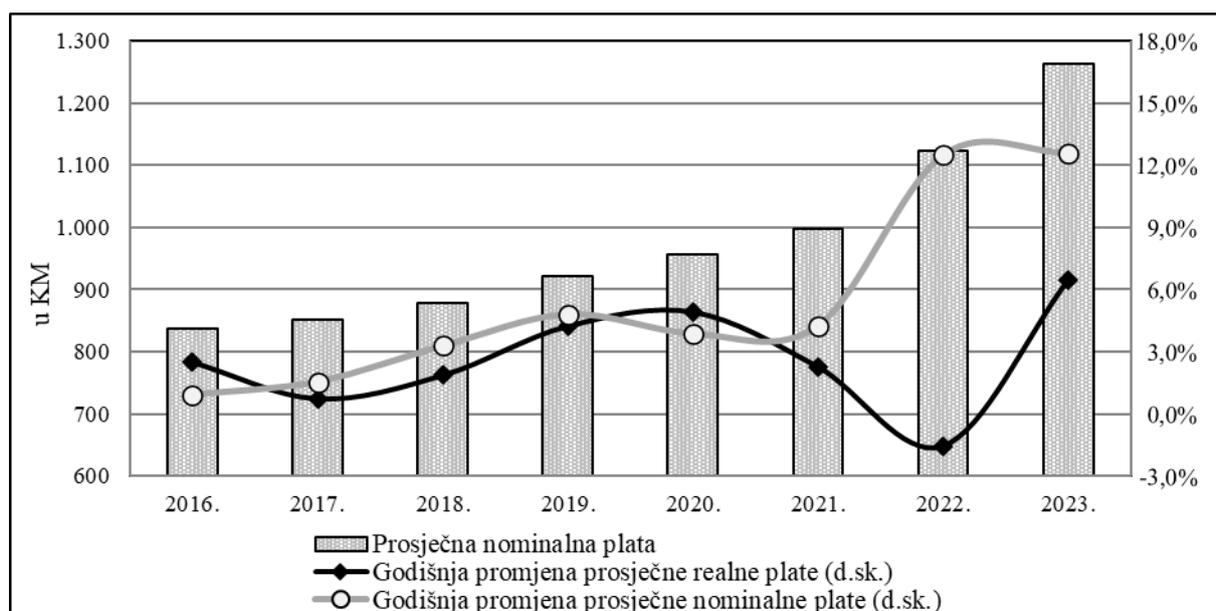
Grafikon 1.15: Doprinosi godišnjim promjenama broja zaposlenih po područjima

Izvor: BHAS

U 2023. godini raspoloživi dohodak stanovništva bio je izložen ustrajnim cjenovnim pritiscima. Godišnji rast nominalnih plata, koji je dosegao vrhunac u januaru 2023. godine (15,94%), nastavljen je do kraja godine sporijom dinamikom, a prosječna godišnja stopa rasta iznosila je 12,6% i veća je od stope rasta za prethodnu godinu (Grafikon 1.16).

Grafikon 1.16: Prosječne godišnje neto plate

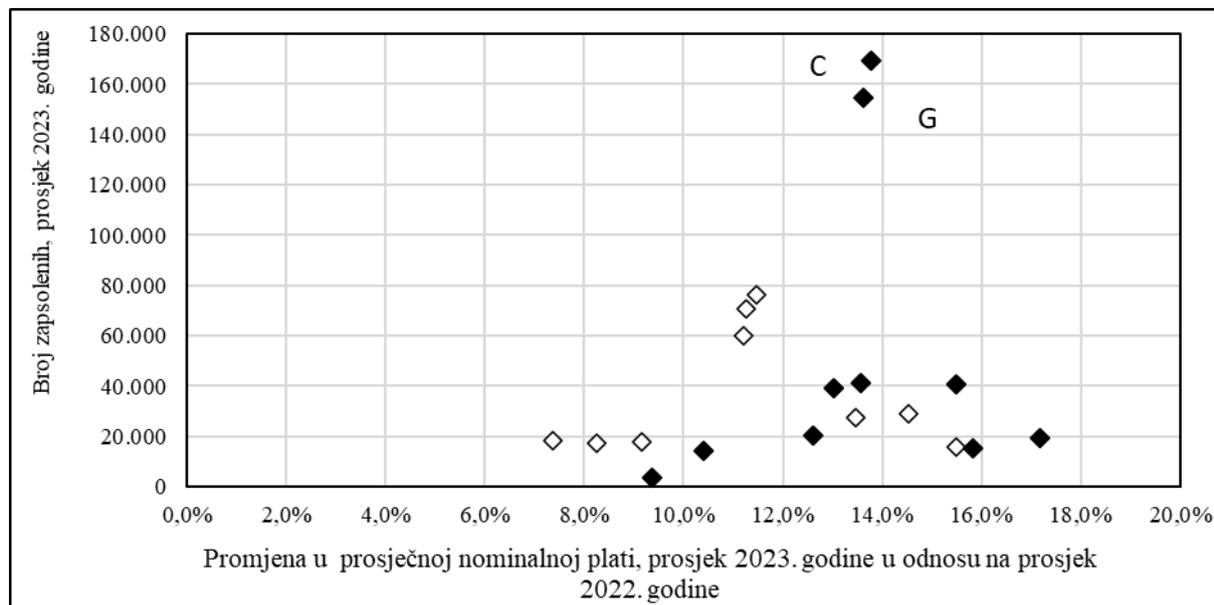

Izvor: BHAS

Napomena: Realna plata je usklađena sa prosječnim potrošačkim cijenama. Prosječana godišnja plata podrazumijeva aritmetički prosjek prosječnih plata po mjesecima.

Tokom godine zabilježene su različite fiskalne mjere namijenjene smanjenju socioekonomskih uticaja rasta cijena, rast socijalnih naknada, penzija, vanrednih isplata, te povećanje plata u javnom sektoru, a sve sa ciljem oporavka dohotka i primarne potrošnje kao ključnog faktora rasta (detaljnije u Poglavlju 1.2.2). U 2023. godini zabilježena je najviša godišnja stopa rasta realnih plata od 6,5%, što je uticalo na skroman oporavak realne kupovne moći stanovništva. Rast nominalnih plata dosegao je vrhunac u posljednjih 5 godina, pri čemu je veoma različit po djelatnostima. Najveće prosječne neto plate u 2023. godini zabilježene su u djelatnostima Informacije i komunikacije i Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja u kojima je zaposleno 5,4% ukupnog broja zaposlenih (Grafikon 1.17). Istovremeno su prosječne nominalne plate u djelatnosti industrije i javnog sektora veće od prosječne neto plate za 13% i 20% respektivno.

Grafikon 1.17: Broj zaposlenih i promjena u prosječnoj nominalnoj neto plati prema djelatnostima

Izvor: BHAS, CBBiH

Legenda: C – Prerađivačka industrija; G – Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala.

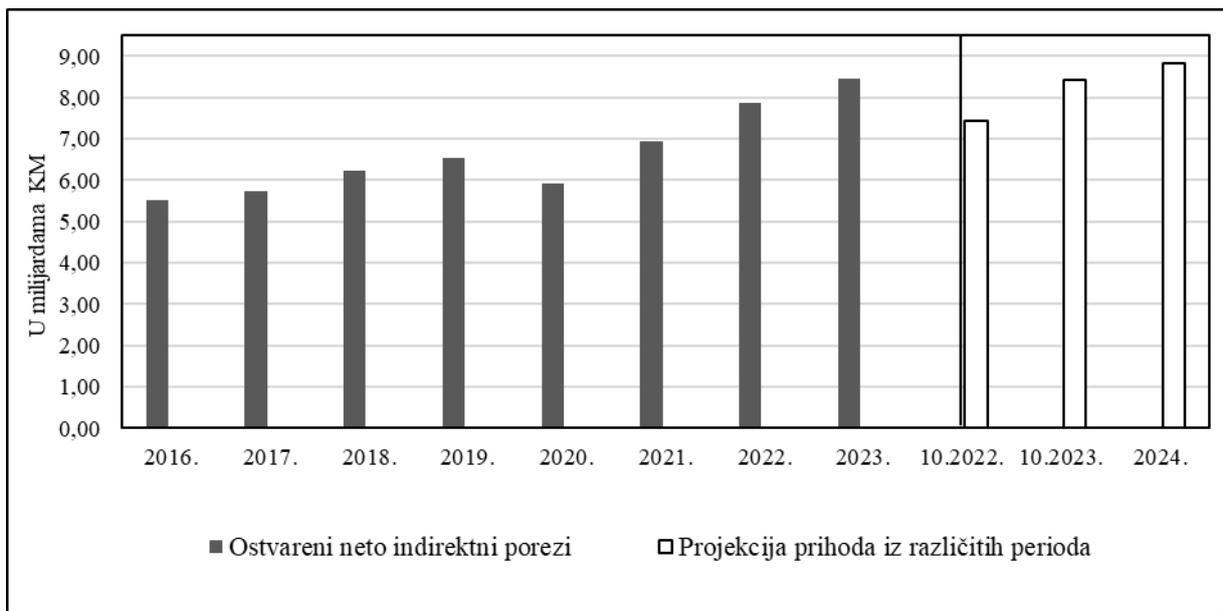
Napomena: Crna oznaka se odnosu na industrije u kojima je prosječna plata u 2023. godini bila ispod prosjeka za BiH. U njima je bilo zaposleno 61% od ukupnog broja zaposlenih u 2023. godini.

1.2.2 Fiskalni sektor

Fiskalni indikatori u 2023. godini ukazuju na snažan rast prihoda i rashoda, uz nešto jači intenzitet rasta javnih rashoda. Jači intenzitet rasta rashoda se može objasniti rastom tekuće potrošnje sektora vlade koja je predstavljala fiskalni odgovor na ublažavanje posljedica visokih cijena za osjetljive kategorije stanovništva. Vladina potrošnja je bila usmjerena na veća nominalna izdvajanja za penzije, plate u javnom sektoru, kao i jednokratne novčane isplate osjetljivim kategorijama. S obzirom na to da je akcenat vlada bio na očuvanju životnog standarda osjetljivih kategorija stanovništva, izostala su značajnija investicijska ulaganja, kao i povlačenja sredstava od ino-kreditora po koncesionim uslovima, tako da je javni dug opće vlade prema mastrihtskim kriterijima dodatno smanjen u 2023. godini.

Neto prihodi od indirektnih poreza su u 2023. godini zabilježili snažan rast na godišnjem nivou (Grafikon 1.18). Iznos naplaćenih neto prihoda u 2023.godini (8,45 milijardi KM) je najveći od uspostavljanja sistema indirektnog oporezivanja. Samo u odnosu na prethodnu godinu ovaj iznos je povećan za 570,0 miliona KM ili 7,2%. Glavni doprinos navedenom rastu prihoda dolazi od zadržavanja cijena na visokom nivou, rasta nominalnih plata kao i jačanja uslužnih djelatnosti u turizmu.

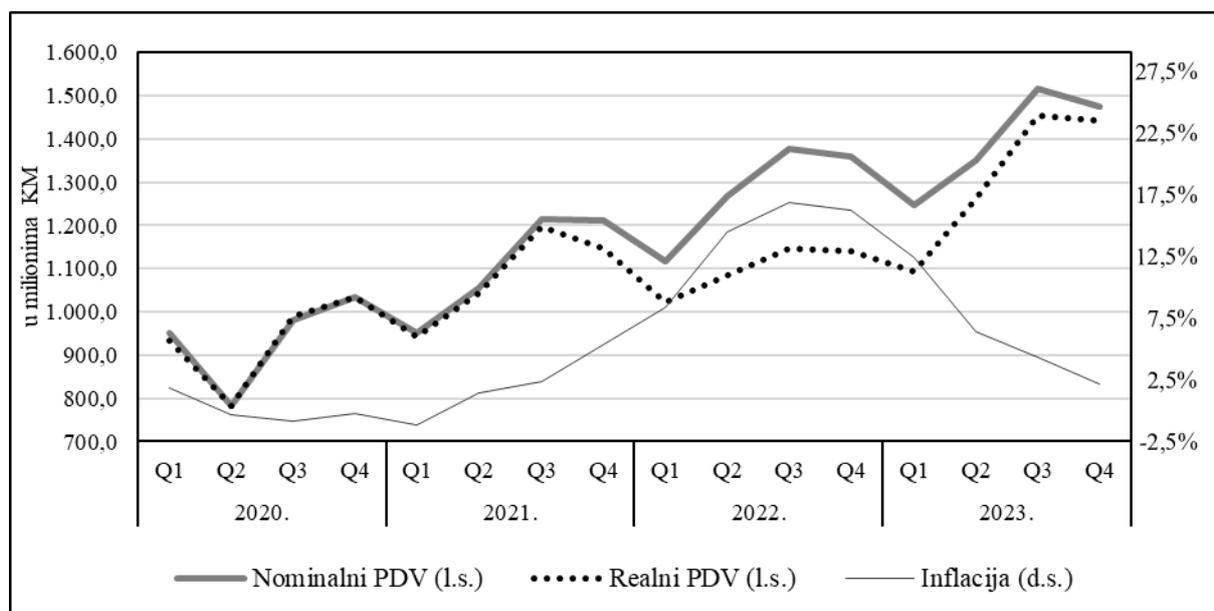
Grafikon 1.18: Prihodi od indirektnih poreza

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje. Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno-neizravno oporezivanje (OMA Bilten br.221/222, novembar-decembar 2023. godina).

Rekordan rast ukupnih prihoda bio je predvođen prvenstveno rastom prihoda od PDV-a (porez na dodanu vrijednost), kao najveće stavke u strukturi prihoda. Neto prihod od PDV-a iznosio je 5,59 milijardi KM u 2023.godini, što je više za 9,0% u odnosu na prethodnu godinu. Glavni faktor navedenog rasta prihoda po ovom osnovu je zadržavanje općeg nivoa cijena na visokom nivou, kao i privatna potrošnja, ali i jačanje usluga vezanih za sektor turizma. Uz sve navedeno, zabilježen je i rast PDV-a na uvoz. U drugom dijelu 2023. godine zabilježeno je slabljenje inflatornih pritisaka (Grafikon 1.19).

Grafikon 1.19: Uticaj inflacije na rast prihoda od PDV-a

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Uprava za indirektno oporezivanje, CBBiH

U junu 2023. godine došlo je do izmjena u oblasti poreske politike, u dijelu koji regulira stope PDV-a. Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH je usvojio Prijedlog zakona o dopuni Zakona o PDV-u, a koji se odnosi na ukidanje PDV-a na doniranu hranu. Uvođenje nulte stope na doniranu hranu u junu 2023. godine, predstavlja podršku socijalno ranjivim kategorijama stanovništva.

Također, došlo je do uvođenja novog režima plaćanja akciza na duhanske prerađevine u 2023. godini. Novi režim podrazumijeva plaćanje akciza prilikom uvoza duhanskih prerađevina, umjesto plaćanja akciza prilikom preuzimanja akciznih markica. Navedena promjena režima plaćanja akciza je izvršena zbog prilagođavanja carinskim procedurama. Zbog navedene promjene naplate akciza, prema podacima Uprave za indirektno oporezivanje došlo je do jednokratnog pada prihoda od akciza (period februar–april 2023. godine) u iznosu od prosječne mjesečne naplate po osnovu akciza. Ukupna naplata prihoda od akciza u 2023. godini je zabilježila skroman godišnji rast od 1,5% i navedeni rast uglavnom dolazi od akciza na naftu i naftne derivate. Neto prihodi po osnovu putarina su zabilježili godišnji rast (8,1%), što se može objasniti većim brojem putovanja. Također, svake godine, Upravni odbor Uprave za indirektno

oporezivanje donosi Odluku o količini dizel-goriva na koje se ne plaća putarina.²⁸ Prihodi od carina su usko povezani sa uvozom, tako da je rast uvoza uticao na rast prihoda od carina u iznosu od 74,7 miliona KM (17,3%) u odnosu na 2022. godinu. Rast prihoda po ovom osnovu je vezan sa rastom cijena energenata, sirovina, hrane i ostalih uvezenih roba.

U momentu izrade Izvještaja, posljednje dostupne projekcije prihoda od indirektnih poreza za 2024. godinu Uprave za indirektno oporezivanje su bile iz oktobra 2023. godine, kojim je projiciran rast od 4,8% na godišnjem nivou ili 17,3% projicirane vrijednosti nominalnog BDP-a. Rizici za ostvarenje ovih projekcija su značajni, prvenstveno zbog nepoznanice i neizvjesnosti u vezi rata u Ukrajini, zatim eventualne izmjene politike indirektnog oporezivanja (diferencirana stopa PDV-a, privremeno ukidanje akciza na derivate).

I pored rekordnih prihoda, planiran je bio deficit u entitetskim budžetima za 2023. godinu, zbog značajnog rasta rashoda usljed inflatornih pritisaka i sprovođenja vladinih mjere pomoći ranjivim kategorijama. Vlade oba BiH entiteta su izvršile rebalans budžeta za 2023. godinu. Rebalansom budžeta u Federaciji BiH (uvećan za 211,7 miliona KM) i Republici Srpskoj (uvećan za 140 miliona KM), su finansirane veće kamate u otplati vanjskog duga usljed rasta euribora, kao i veća izdvajanja u oblasti socijalnih kategorija i zdravstvenog osiguranja.

Iako su Strategije javnih investicija u oba entiteta bile usmjerene na intenziviranje ulaganja u infrastrukturne projekte i energetske sektor, u prvih devet mjeseci 2023. godine nije zabilježena značajna realizacija kapitalnih ulaganja. Shodno tome su javne investicije u prvih devet mjeseci tekuće godine za 2,4 miliona KM manje u odnosu na isti period prethodne godine. U navedenom periodu je realizirano svega 210,5 miliona KM javnih investicija kroz budžete.

Vlada Federacije BiH je u januaru 2024. godine usvojila Program javnih investicija Federacije Bosne i Hercegovine za period 2024–2026. godina. U skladu sa navedenim Programom, ukupna vrijednost 134 projekta koja su uključena u Program iznosi 19,07 milijardi KM za period 2024–2026. Izvor finansiranja su uglavnom sredstva od ino-kreditora (Svjetska banka, EIB, EBRD). S druge strane, vlada Republike Srpske je u januaru 2024. godine usvojila prijedlog Programa javnih investicija za period 2024–2026. Prema navedenom Programu najveća ulaganja su planirana u oblasti energetike, saobraćaja, zdravstva i poljoprivrede. Za period 2024–2026.

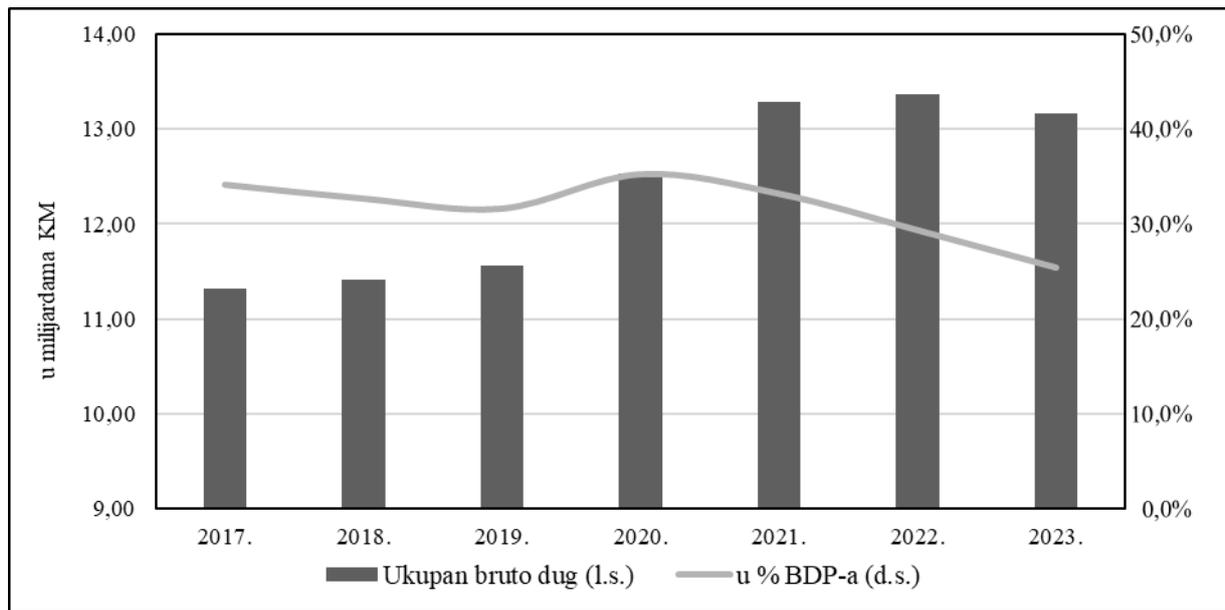
²⁸ <https://www.uino.gov.ba/portal/bs/akciza-i-putarina/putarina/>

godina ukupna vrijednost svih kandidiranih projekata ministarstava i institucija iznosi 9,3 milijarde KM.

Entitetski budžeti za 2024. godinu su usvojeni i odražavaju veće finansiranje tekuće, a manje kapitalne potrošnje. Budžet Federacije BiH za 2024. godinu je usvojen u januaru 2024. u iznosu od 7,5 milijardi KM, što je najveći iznos dosada i povećan je za više od pola milijarde KM u odnosu na budžet iz prethodne godine. Usvojeni budžet, između ostalog, uključuje povećanje sredstava za isplatu penzija za 317,17 miliona KM, kao i povećanje za boračke kategorije u iznosu od 57,7 miliona KM. S druge strane, Narodna skupština Republike Srpske je usvojila Budžet RS-a za 2024. godinu u decembru 2023. godine. Budžet RS-a je usvojen u iznosu od 5,73 milijardi KM, što predstavlja uvećanje od 212 miliona KM, odnosno 3,8% u odnosu na ukupna budžetska sredstva predviđena Rebalansom budžeta Republike Srpske za 2023. godinu. Planiran je budžetski deficit u iznosu od 255,4 miliona KM. Potrebe finansiranja za RS u 2024. godini iznose 954,7 miliona KM (prema Budžetu RS za 2024. planirano je zaduženje od 810 miliona KM na ino-tržištu i 144,7 miliona na domaćem tržištu. S druge strane, Federacija je planirala budžetski deficit u 2024. godini u iznosu od 469,9 miliona KM. Potrebe finansiranja za Federaciju BiH u 2024. godini, prema Budžetu Federacije BiH, iznose 1,29 milijardi KM (planirano je zaduženje u vidu obveznica u iznosu od 540 miliona KM, zapisa to 360 miliona KM i vanjsko tržište i ino-kreditori u iznosu do 395 miliona KM). Imajući u vidu sve navedeno, izvjesno je očekivati dalji rast vladinih obaveza u 2024. godini.

Nivo javnog duga sektora opće vlade sa krajem četvrtog kvartala 2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine je smanjen u nominalnom iznosu za 211,8 miliona KM. U 2023. godini je izostalo značajno zaduženje Vlada entiteta kod međunarodnih finansijskih institucija, dok je zaduživanje na domaćem tržištu kapitala bilo nešto intenzivnije. Ukupan javni dug sektora opće vlade na kraju četvrtog kvartala 2023. godine je iznosio 25,5% BDP-a. (Grafikon 1.20).

Grafikon 1.20: Ukupan javni dug sektora opće vlade

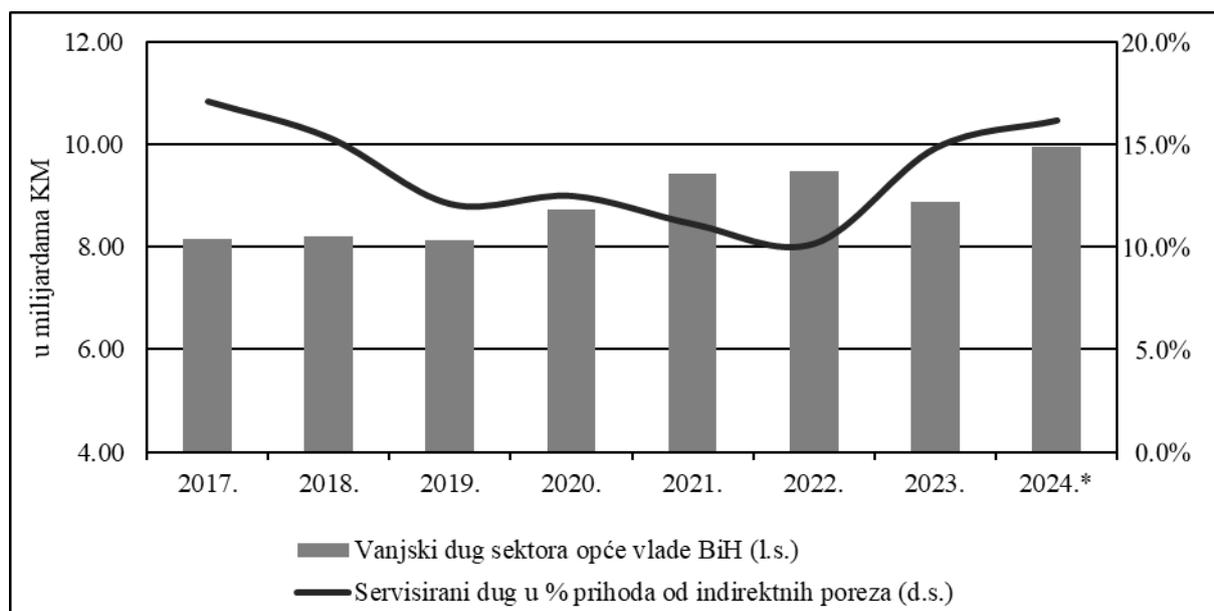

Izvor: CBBiH, BDP prema rashodnom pristupu, za 2023. godinu CBBiH projekcija nominalnog BDP-a

Vanjski dug sektora opće vlade je tokom 2023. godine zabilježio značajan pad (616,1 miliona KM ili 6,5%) i na kraju godine je iznosio 8,86 milijardi KM (Grafikon 1.21). Prema projekcijama Globalnog okvira fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2024–2026²⁹, u 2024. godini je planirano značajnije zaduženje kod ino-kreditora prema koncesionim uslovima.

²⁹ Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2023–2025. godina, mart 2023. godine.
<https://www.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=02eae856-ec98-4ab7-8d19-f57a04e2d9d0&lang=bs>

Grafikon 1.21: Vanjski dug sektora opće vlade

Izvor: CBBiH, Uprava za indirektno oporezivanje i Ministarstvo finansija i trezora BiH

Napomena: * projekcija.

U 2023. godini ukupan iznos povučenih sredstava od međunarodnih finansijskih institucija iznosio je 552,3 miliona KM, premda je planirano povlačenje sredstava u iznosu od 2,21 milijardi KM³⁰. U 2023. godini je izostalo značajno povlačenje sredstava od ino-kreditora. Najveće povlačenje je zabilježeno u četvrtom kvartalu 2023. godine (258,6 miliona KM), od čega se veći dio odnosio na finansiranje koridora Vc (oko 134 miliona KM).

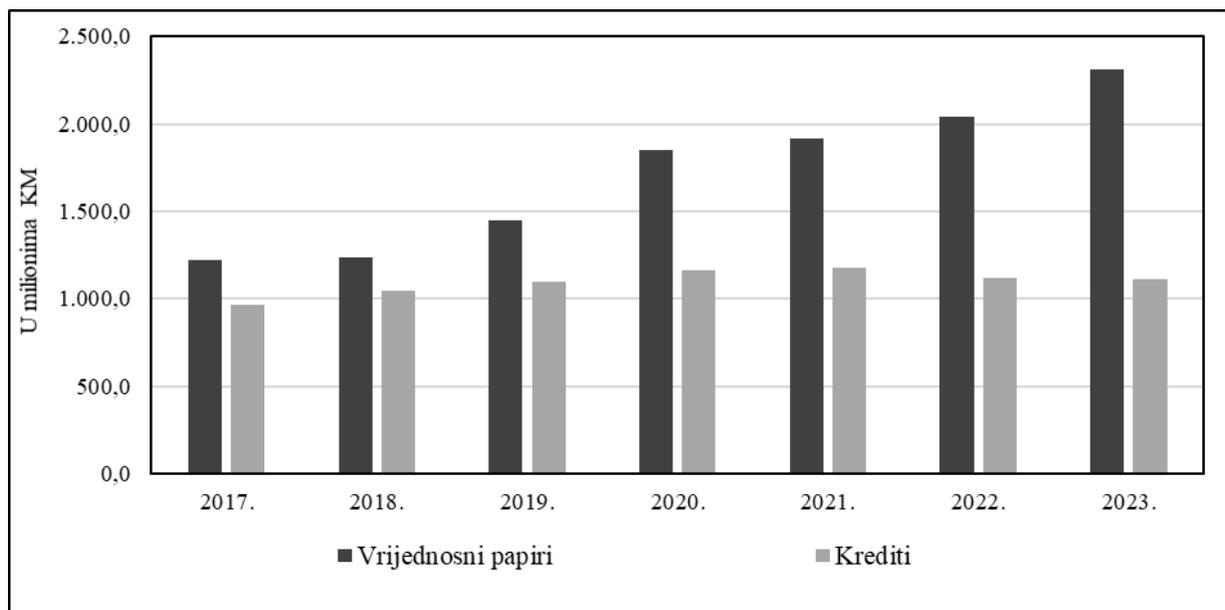
Otplata vanjskog duga sektora opće vlade je bila znatno veća od iznosa novih povučenih sredstava u 2023. godini. Od ukupno servisiranih sredstava prema ino-kreditorima (1,25 milijardi KM) prema Međunarodnom monetarnom fondu – MMF i Svjetskoj banci – IDA su servisirani pojedinačno najveći iznosi od 283,3 miliona KM i 233,0 miliona KM, respektivno. Za servisiranje vanjskog duga sektora opće vlade u 2024. planirana su sredstva u iznosu od 1,43 milijardi KM, što je 16,2 % projiciranih prihoda od indirektnih poreza za 2024. godinu³¹ (u 2023. godini taj procenat je bio niži i iznosio 14,9%).

³⁰ Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2023–2025. godina, mart 2023. godine.

³¹ Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH (Plan servisiranja vanjskog duga u 2024.godini) i Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno-neizravno oporezivanje (OMA Bilten, br. 217/218, novembar–decembar 2023. godina).

Zaduženost sektora vlade kod komercijalnih banaka je zabilježila značajan rast na godišnjem nivou po osnovu vrijednosnih papira (269,0 miliona KM), dok je po osnovu kredita zabilježen blagi pad (Grafikon 1.22). U prvoj polovini 2023. godine vlade entiteta su izvršile značajna nova zaduženja na domaćem tržištu kapitala. Vlada Republike Srpske je emitirala 210 miliona KM uz kamatnu stopu od 6,1% godišnje na period od pet godina, a čija sredstva je iskoristila kao dio finansiranja obaveza po osnovu dospijuća otplate duga na Bečkoj berzi po osnovu obveznica izdatih 2018. godine u ukupnom iznosu od 327 miliona KM. Kako je dug na Bečkoj berzi otplaćen uglavnom sredstvima prikupljenim na domaćem tržištu kapitala, došlo je samo do valutne reklasifikacije, tj. smanjenja iznosa duga u stranoj valuti i povećanja u domaćoj valuti kod komercijalnih banaka, a izloženost bankarskog sektora prema sektoru vlade nije značajno promijenjena, i na kraju 2023. godine je bila 8,6% ukupne aktive bankarskog sektora. U 2024. godini po osnovu otplate unutrašnjeg duga FBiH i RS trebaju izdvojiti ukupno 947,7 miliona KM (Federacija BiH 443,9 miliona KM i Republika Srpska 503,8 miliona KM).

Grafikon 1.22: Zaduzenost opće vlade kod komercijalnih banaka

Izvor: CBBiH

Tekstni okvir 2: Mjere vlada entiteta u borbi s inflacijom

U 2023. godini entitetske vlade su nastavile sa primjenom fiskalnih mjera započetih u prethodnoj godini, kao odgovor na inflaciju koja je smanjila kupovnu moć osjetljivih kategorija stanovništva. Finansijski efekti mjera koje su entitetske vlade donijele u 2022. godini u vidu dodatnih izdvajanja su se zadržali i u 2023. Osim što su entitetske vlade u protekloj godini donijele privremene mjere koje su se odnosile na jednokratne pomoći u vidu isplata penzionerima, borcima, invalidima, mladima i nezaposlenim, određene mjere su bile i trajnog karaktera. Jedna od takvih mjera je i Odluka³² vlade RS kojom se reguliraju primanja majki sa četvero i više djece, a koje su nezaposlene, u skladu s kojom ostvaruju mjesečnu naknadu u iznosu od 750 KM i pravo na naknadu će se ostvarivati sve dok je bar jedno od djece maloljetno. Istovremeno, vlada Federacije BiH je subvencionirala gorivo za poljoprivredna gazdinstva. Nadalje, vlada FBiH je umanjila račune za struju za oko 70.000 osjetljivih kategorija domaćinstava. U FBiH je donijeta Uredba kojom se poslodavcima omogućilo da u toku 2023. godine svojim uposlenicima isplate dvije prosječne plate u FBiH ili 2.520 KM, gdje su oslobođeni obaveze plaćanja doprinosa i poreza. Što se tiče plata, u FBiH je u 2023. godini bilo predviđeno povećanje plata u javnom sektoru od 11%, dok su povećanja za penzije planirana do 20%. U RS plate u javnom sektoru koje su iznosile ispod 1.200 KM su povećane za 5% početkom godine, uz isti nivo povećanja i za drugi dio 2023. godine za sve preostale plate. Istovremeno, penzije su povećane za 13,5%.

Na nivou konsolidovane BiH u 2023. godini je zabilježen rast izdvajanja za bruto plate 614.0 miliona KM (1,3% BDP-a)³³, u kategoriji subvencija, socijalnih davanja i transfera zabilježen je rast rashoda od 968,1 miliona KM (2,0% BDP-a).

Kao dio socijalne politike, i kao odgovor na perzistirajuće visoke cijene u zemlji, vlada Federacije BiH je donijela Odluku o mjerama neposredne kontrole cijena utvrđivanjem maksimalne visine marži za pojedine osnovne životne namirnice i druge proizvode³⁴. Uz to je Federalno ministarstvo trgovine u decembru 2023. godine uputilo Javni poziv za dobrovoljno

³² <https://vladars.rs/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mpos/media/vijesti/Pages>

³³ Globalni okvir fiskalnog bilansa i politika u BiH za period 2024–2026. godina, januar 2023. godine.

³⁴ <https://www.fmt.gov.ba/novosti/odluka-o-propisivanju-mjera-neposredne-kontrole-cijena-utvr%20ivanjem-maksimalne-visine-mar%C5%BEi-za-pojedine-osnovne-%C5%BEivotne-namirnice-i-druge-proizvode-obavijest-o-primjeni.html>

učešće u akciji “zaključavanje cijena”³⁵, što predstavlja zajednički projekat Udruženja poslodavaca, Udruženja potrošača i Sindikata trgovine, kojim se cijene za 40 prehrambenih i higijenskih proizvoda smanjuju i zaključavaju na period od tri mjeseca, a početak primjene je decembar 2023. godine. Istovremeno, kao dio socijalne politike vlada RS je donijela Odluku o ukidanju marži³⁶ za određeni broj proizvoda koji se prodaju u Republici Srpskoj. Između ostalog na popisu proizvoda se nalaze mlijeko i mliječni proizvodi, meso i mesne prerađevine, dječija hrana i sredstva za ličnu higijenu.

Ukupan iznos fiskalnih izdvajanja u 2023. godini je bio oko 6,0% BDP-a RS, dok je u Federaciji BiH iznosio oko 2,8% BDP-a FBiH.

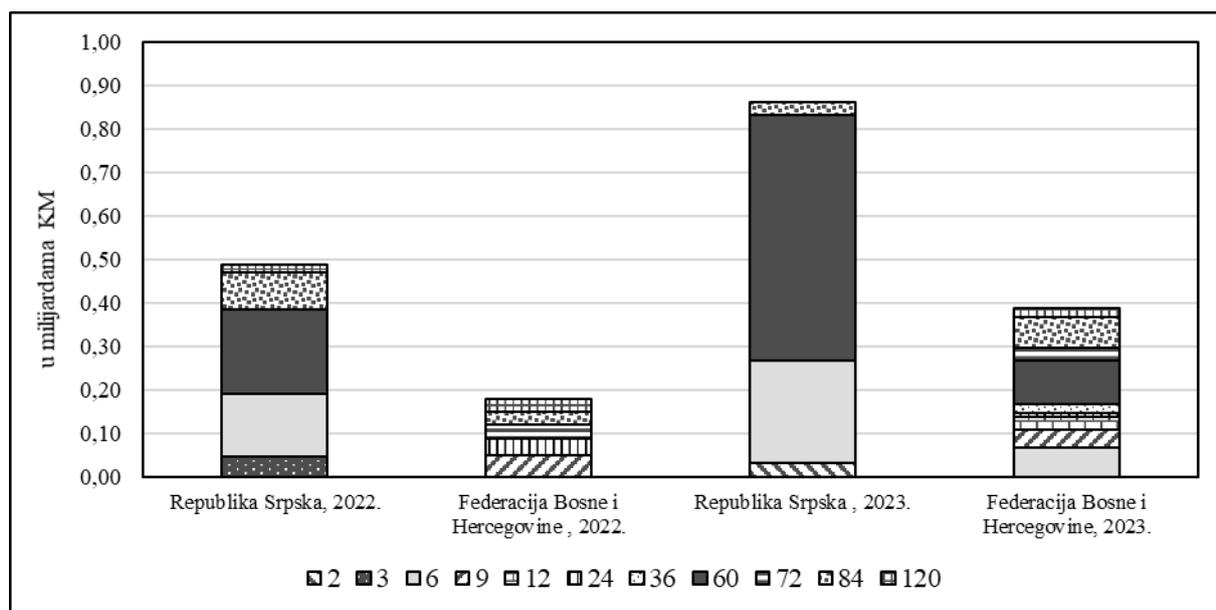
Ostvareni promet na bh. finansijskim tržištima jedan je od najvećih u historiji bh. berzi. Kao i u nekoliko prethodnih godina i tokom ove godine ukupan promet na berzama je bio pod uticajem javnih emisija entiteta, a u ovoj godini su dominirale emisije Republike Srpske. Rast u 2022. godini je bio posljedica baznog efekta. Nastavak i apsolutnog i relativnog rasta i u 2023. godini posljedica je rasta budžeta entitetskih vlada i njegovog finansiranja zaduživanjem na berzama. Ukupna vrijednost prometovanih finansijskih instrumenata je 1,47 milijardi. U ukupnoj strukturi prometa je i pored visoke i rastuće tržišne kapitalizacije akcionarskih društava (pogotovo na BLSE) promet vlasničkim vrijednosnim papirima učestvovao sa ispod 10 %. Emisije javnog duga su tokom 2023. godine vršene u ukupno deset ročnih segmenata (prošle godine u osam ročnih segmenata), a pored emisija petogodišnjih obveznica (ukupno dvanaest emisija), najviše je bilo emisija javnog duga na period od pola godine (ukupno deset emisija). Za razliku od prošle godine u 2023. godini nije bilo emisija kvartalnih trezorskih zapisa, ali su zato emitirani dvomjesečni i dvanaestomjesečni trezorski zapisi, kao i trogodišnje obveznice (Grafikon 1.23). Republika Srpska je vrijednosno posmatrano 93% emisija izvršila u ročnom segmentu od 6 mjeseci i pet godina, a u Federaciji Bosne i Hercegovine na ova dva ročna segmenta i emisije sedmogodišnjih obveznica se odnosi 62% od vrijednosti svih izvršenih emisija u 2023.godini.

³⁵ <https://www.fmt.gov.ba/zaklju%C4%8Davamo-cijene>

³⁶ [https://vladars.rs/sr-SP-](https://vladars.rs/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/MTT/Za%C5%A1tita%20potro%C5%A1a%C4%8Da/Pages/default.aspx)

[Cyrl/Vlada/Ministarstva/MTT/Za%C5%A1tita%20potro%C5%A1a%C4%8Da/Pages/default.aspx](https://vladars.rs/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/MTT/Za%C5%A1tita%20potro%C5%A1a%C4%8Da/Pages/default.aspx)

Grafikon 1.23: Vrijednost emisija po ročnim segmentima

Izvor: BLSE i SASE

Napomena: Ročnost emisije je u mjesecima.

Prosječan omjer pokrivenosti emisija Republike Srpske (odnos između pristiglih i prihvaćenih ponuda) kao i prošle godine bio je niži nego u Federaciji Bosne i Hercegovine. Razlika postoji i u dinamici, a posebno u broju emisija koji je ponovo u korist Republike Srpske (Tabela 1.2.). Republika Srpska se zaduživala na domaćem finansijskom tržištu intenzivno skoro tokom cijele godine¹, počevši od februara, a Federacija BiH od aprila.

Tabela 1.2: Emisije javnog duga entiteta u 2023.godini

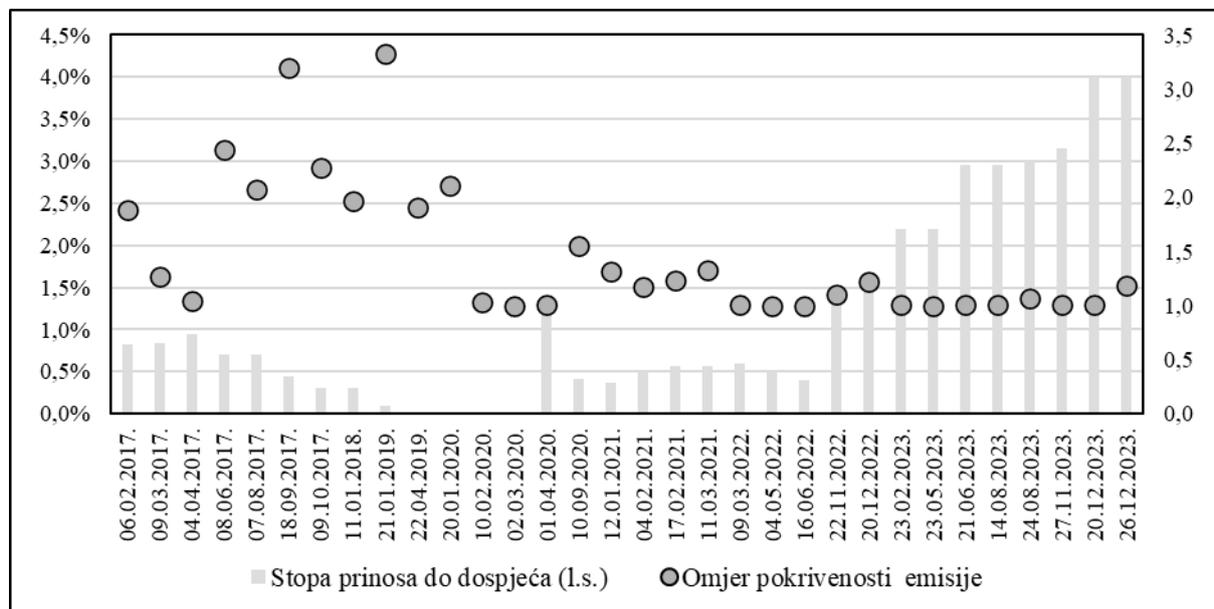
Ročnost, u mjesecima	2	6	9	12	24	36	60	72	84	120	Ukupno
Republika Srpska	1	8	0	0	0	0	9	0	1		19
Federacija Bosne i Hercegovine		2	1	1	1	1	3	1	2	1	13
Ukupno	1	10	1	1	1	1	12	1	3	1	32
Vrijednost emisija (u milionima KM)	32,4	303,8	39,0	29,7	10,0	20,0	664,8	29,9	99,9	20,0	1.249,4

Izvor: BLSE i SASE

Finansiranje budžeta entiteta u 2023. godini, kao i prošle godine, odvijalo se u okruženju rasta prinosa na finansijskom tržištu, što je posebno uočljivo na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa (Grafikon 1.24) i na tržištu petogodišnjih obveznica Republike Srpske, kao i u većini ročnih segmenta javnog duga Federacije Bosne i Hercegovine. Prosječna stopa prinosa na

tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske uvećana je skoro dvostruko, dok je rast stopa prinosa na tržištu petogodišnjih obveznica povećana za 147 b.p.

Grafikon 1.24: Stopa prinosa do dospjeća na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske

Izvor: BLSE

Napomena: U jednoj emisiji iz 2019. i u tri emisije iz 2020. godini prinos na šestomjesečne trezorske zapise bio je 0%.

Sve stope prinosa do dospjeća na primarnom tržištu obveznica bile su u 2023. godini, kao i u prošloj godini, niže u Federacije Bosne i Hercegovine (Tabela 1.3.). Ta razlika se kretala od 100 baznih poena na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa, do skoro 300 baznih poena na tržištu petogodišnjih obveznica. Kao i prošloj godini Republika Srpska je i u ovoj godini donijela odluku o maksimalnoj kamatnoj stopi na pojedine kategorije javnog duga sa aspekta vrste povjerilaca, koju je ovaj put vezala za visinu šestomjesečnog ili dvanaestomjesečnog Euribora³⁷. Maksimalna kamatna stopa na kreditna zaduženja kod domaćih kreditora, međunarodnih kreditora i na međunarodnom finansijskom tržištu je određena kao Euroibor na koji se dodaje 4%, 5,5% odnosno 7% u zavisnosti od vrste kreditora.

³⁷ Odlukao dugoročnom zaduživanju Republike Srpske za 2023. godinu. “Službeni glasnik Republike Srpske“, 112/22, novembra 2022. godine.

Tabela 1.3: Prosječna stopa prinosa do dospijeca na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2023. godini

Ročnost, u mjesecima	2	6	9	12	24	36	60	72	84	120
Republika Srpska	2,40	3,05					5,94		6,10	
Federacija Bosne i Hercegovine		2,04	3,50	1,15	3,74	3,23	3,12	3,50	3,44	3,80

Izvor: SASE i BLSE

Napomena: Federacija Bosne i Hercegovine nije vršila emisije u prvom kvartalu 2023.godine. Republika Srpska nije emitirala javni dug u januaru, aprilu i oktobru.

1.2.3 Bankarski sektor

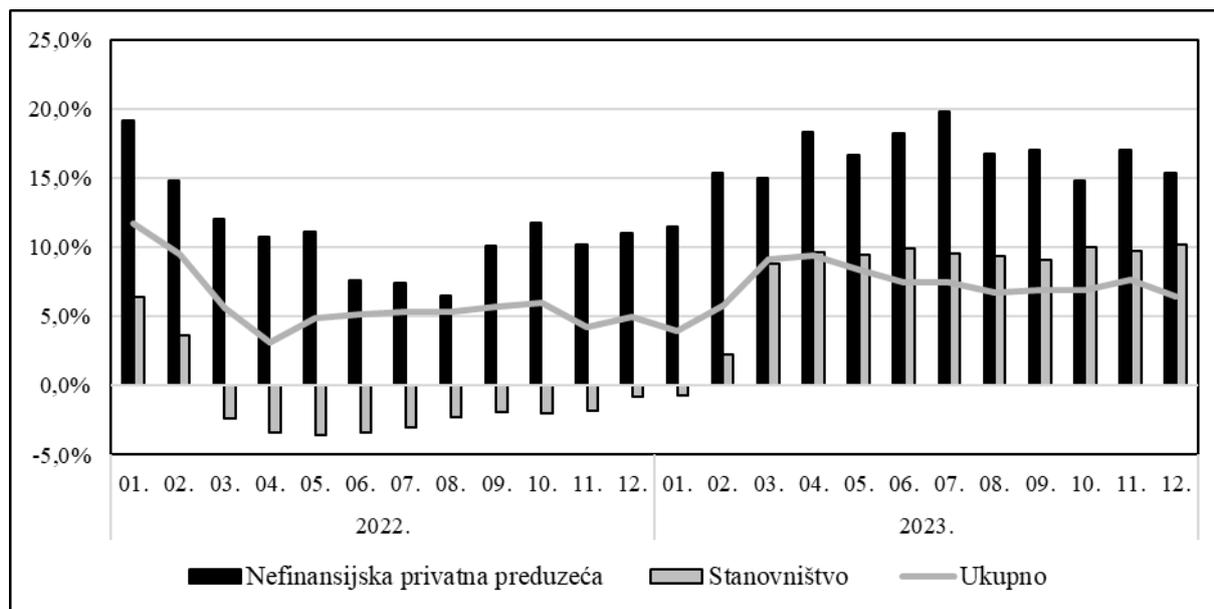
Bankarski sektor je u 2023. godini bio stabilan, profitabilan, i bez značajnog rasta kreditnog, deviznog, ili tržišnih rizika. Rast profitabilnosti je ostvaren uz visoku likvidnost, nizak udjel loših kredita, i u uslovima umjerenog rasta aktive. Svi indikatori finansijskog zdravlja poboljšani su u odnosu na prethodnu godinu³⁸. U vlasničkoj strukturi bankarskog sektora, udjel banaka sa većinski domaćem vlasništvom u ukupnoj aktivi bankarskog sektora iznosio je 25,7%³⁹.

Nakon prošlogodišnjeg pada depozita banka, prouzrokovanog prvenstveno kratkoročnim, ali snažnim povlačenjem depozita iz dvije banke koje su bile izložene reputacionom riziku, u 2023. godini nastavljen je rast depozita. Visoke stope rasta depozita u 2023.godini (Grafikon 1.25) su posljedice baznog efekta, usporavanja inflacije i kreditne aktivnosti banaka. Najveći doprinos rastu depozita u 2023. godini dao je sektor stanovništva i sektor nefinansijskih preduzeća.

³⁸ O numeričkim indikatorima finansijskog zdravlja bankarskog sektora Bosne i Hercegovine više vidjeti na portalu Centralne banke BIH, www.cbbh.ba

³⁹ Podatak za Q3 2023. godine.

Grafikon 1.25:Godišnja stopa rasta depozita

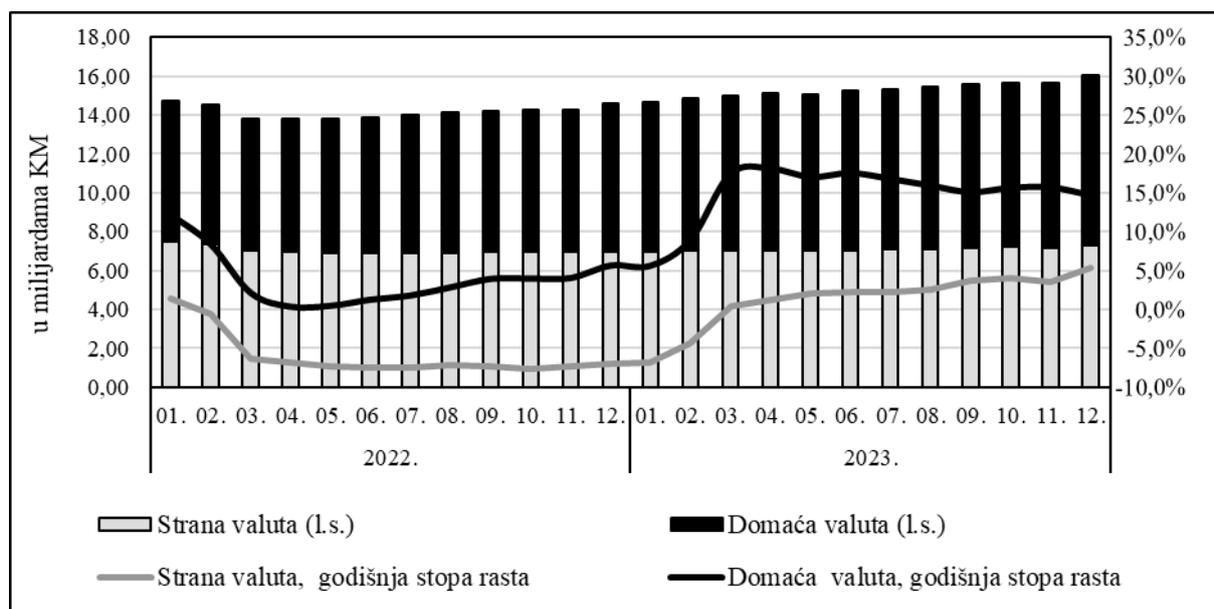

Izvor: CBBiH

I pored inflatornog uvećanja poreske osnovice i rekordnog nivoa indirektnih poreza, depoziti vlada entiteta su smanjeni prvi put nakon devet godina. Na godišnjem nivou je prvi put registrirano smanjenje depozita ostalih finansijskih institucija. Kod djela ostalih finansijskih institucija je primjetan značajan kreditni rast, kao i isplata dividendi, što su mogle biti neke od determinanti visokog smanjenja depozita ostalih finansijskih institucija. Prvi put nakon osam godina rasta smanjeni su i depoziti sektora nefinansijskih javnih preduzeća.

Jedna od ključnih pozitivnih karakteristika u dinamici depozita je nastavak trenda rasta depozita sektora stanovništva u domaćoj valuti (Grafikon 1.26). Na kraju 2023. godine udjel depozita stanovništva u domaćoj valuti bio je 54%. Valutna struktura depozita nefinansijskih preduzeća, pokazuje približno iste omjere kao i u prethodnoj godini, sa trećinom depozita u stranoj valuti. I u ovoj godini je nastavljen trend relativnog pada stanja ostalih tj. oročenih depozit stanovništva. S obzirom na njihov značaj u finansiranju kreditne aktivnosti, banke su i dalje izložene nepovoljnoj ročnoj strukturi izvora finansiranja. S druge strane, do promjena u ročnoj strukturi depozita nefinansijskih preduzeća, kao drugog značajnog sektora, nije došlo.

Grafikon 1.26: Depoziti stanovništva, valutna struktura

Izvor: CBBiH

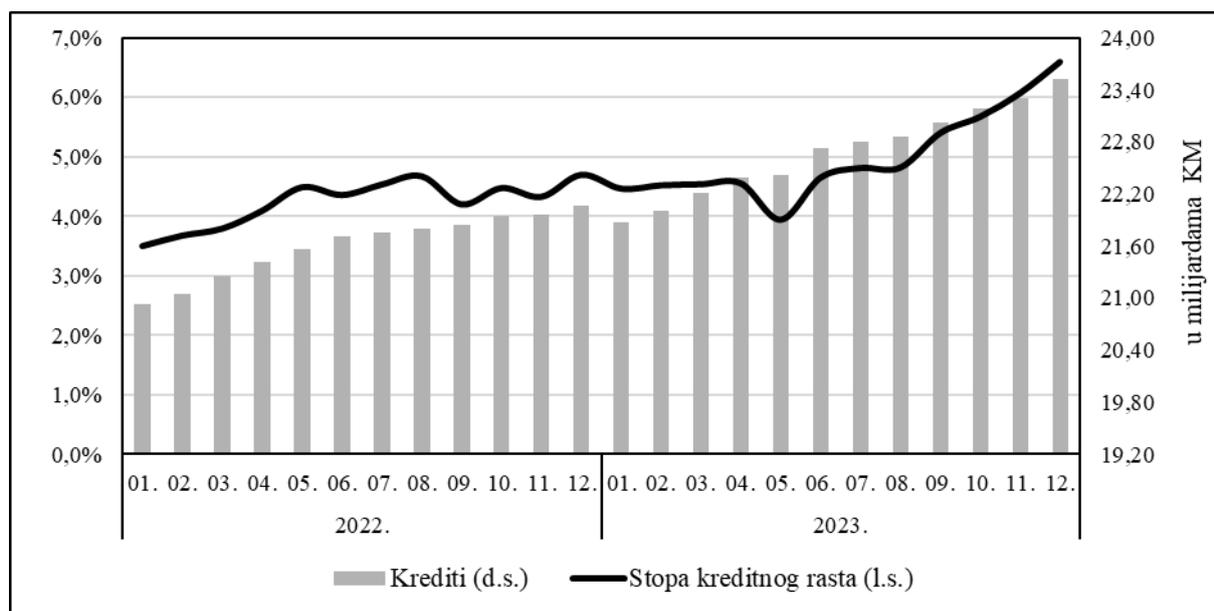
Napomena: Strana valuta pored depozita u stranoj valuti uključuje i depozite indeksirane u stranim valutama.

U prosjeku nizak godišnji rast aktivnih kamatnih stopa i još uvijek izuzetno niske realne kamatne stope na kredite su, uz zadovoljavajuće uslove odobravanja kredita i izdašne domaće izvore finansiranja, kreirali višu kreditnu dinamiku nego u prethodnoj godini (Grafikon 1.27). Ankete koje provodi CBBiH među bankama⁴⁰ su ukazivale kako su banke očekivale usporavanje kreditne aktivnosti u 2023. godini. Uprkos pooštavanju kreditnih standarda u bankama⁴¹, i uprkos očekivanom rastu troškova izvora finansiranja, kreditni rast u BiH je bio iznad očekivanja. Ostvaren je, sa obzirom na recesione pritiske u okruženju, i nizak ekonomski rast u BiH, solidan rast ukupnih kredita od 6,6%, koji je realiziran skoro u potpunosti u sektoru privatnih nefinansijskih preduzeća i sektoru stanovništva. U okviru kredita stanovništvu najviši rast je zabilježen kod potrošačkih nenamjenskih kredita i stambenih kredita. Struktura kredita stanovništvu gotovo da nije mijenjana u odnosu na prethodnu godinu, a stopa kreditnog rasta veća je nego prethodne godine.

⁴⁰ Ankete o kreditnoj aktivnosti banaka u BiH za prvi, drugi i treći kvartal 2023. godine.

⁴¹ Posljednja anketa o kreditnoj aktivnosti banaka odnosi se na treći kvartal 2023. godine.

Grafikon 1.27: Godišnja stopa kreditnog rasta

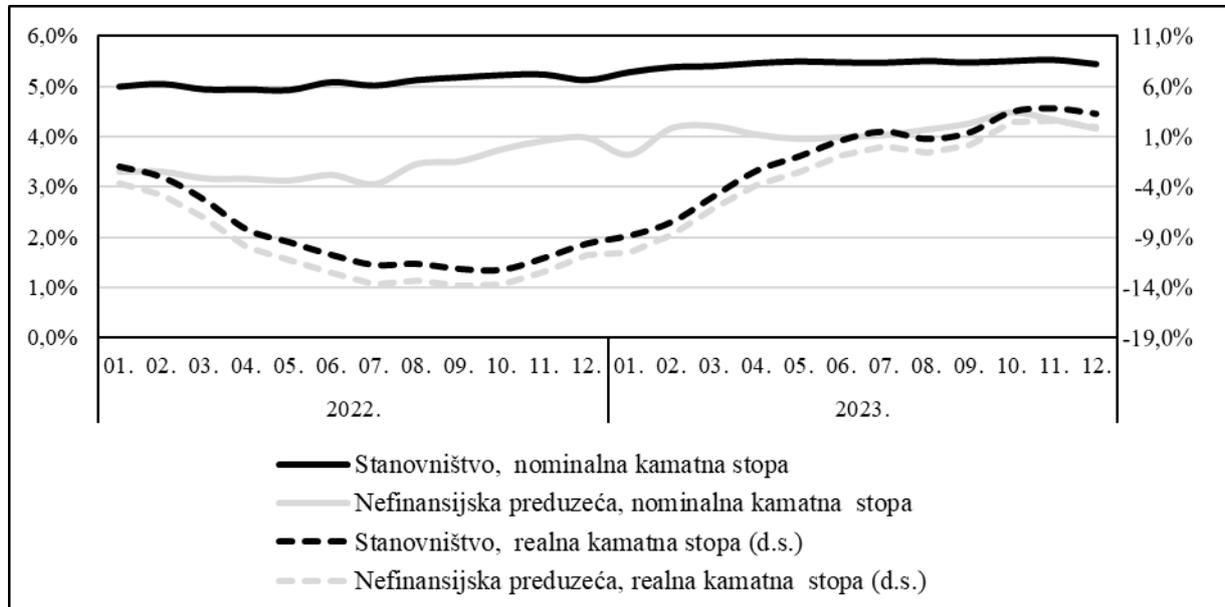
Izvor: CBBiH

Nije evidentiran značajniji rast nominalnih aktivnih kamatnih stopa u sektoru nefinansijskih preduzeća, a u sektoru stanovništva promjene kamatnih stopa su niske. Kamatne stope su ili samo blago izmijenjene u odnosu na kraj prethodne godine (stambeni krediti), ili je rast relativno nizak kao kod nenamjenskih potrošačkih kredita i kod nefinansijskih preduzeća. Sa slabljenjem inflatornih pritisaka realne kamatne stope su kontinuirano rasle u tokom godine, te se do kraja godine raspon između nominalnih i realnih kamatnih stopa značajno smanjio (Grafikon 1.28). Pooštravanje kreditnih standarda nije prouzrovalo bitniji rast kamatnih stopa na kredite. Banke su samo djelimično pratile promjenu referentne kamatne stope ECB-a. Neki od uzroka slabog prenosa monetarne politike ECB su dominacija domaćih kratkoročnih izvora finansiranja u pasivi banaka, a u vezi bankocentričnog finansijskog sistema i nedostaka alternativnih oblika ulaganja novčane imovine. Na kraju decembra 2023. godine kamatna stopa na stambene kredite, kredite nefinansijskim preduzećima i nenamjenske potrošačke kredite stanovništvu bila je 3,9%, 4,2%, 5,8% respektivno.

Entitetske agencije za bankarstvo su odmah nakon što je u julu 2022. godine ECB počela sa podizanjem kamatnih stopa donijele odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta

kamatnih stopa⁴², čime je rast kamatnih stopa iznad određenog nivoa⁴³ uslovljen dodatnim izdvajanjem za rezerviranja⁴⁴.

Grafikon 1.28: Kamatne stope na novoodobrene kredite

Izvor: CBBiH

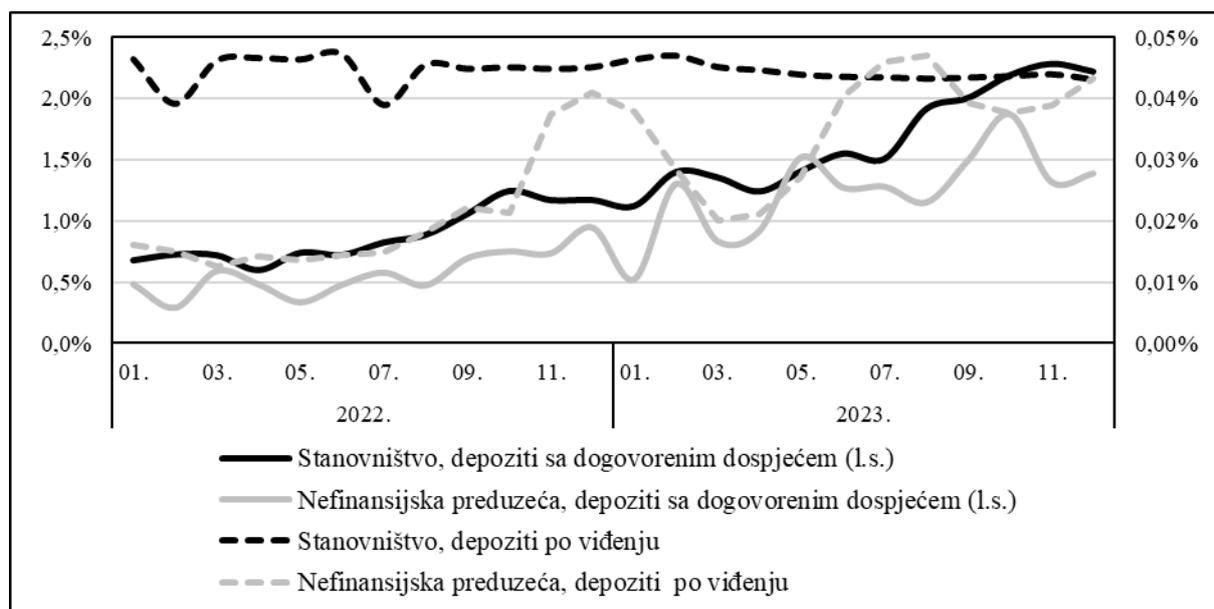
Pasivne kamatne stope na depozite sa dogovorenim dospeljem su u prosjeku porasle više nego aktivne kamatne stope. Međutim, ovdje je najbitnije istaći da su kamatne stope na depoziti po viđenju stanovništva i nefinansijskih preduzeća koje čine 60% od ukupnih depozita i dalje izuzetne niske i nepromijenjene u odnosu na kraj prethodne godine (Grafikon 1.29). U oktobru prošle godine CBBiH je započela sa publikovanjem podataka o troškovima finansiranja banaka (Referentna stopa prosječnog ponderisanog troška finansiranja banaka u BiH – RSTF 3) koju banke mogu koristiti kao referentnu stopu za vezivanje kamatnih stopa na izvore finansiranja i na kredite sa promjenljivom kamatnom stopom umjesto vrijednosti Euribora. I ova statistika pokazuje da nije došlo do bilo kakvih značajnijih promjena ni u troškovima finansiranja banaka mjereno referentnim stopama prosječnog ponderisanog troška finansiranja banaka.

⁴² Ova odluka važe do kraja 2023.godine, ili do opoziva agencija za bankarstvo.

⁴³ Rast od 200 b.p. u odnosu na visinu kamatne stope na 30.6.2022. je određen kao značajni rast kamatnih stopa.

⁴⁴ Agencije za bankarstvo su smatrale da će potencijalno povećanje troškova banaka uticati na usporavanje rast kamatnih stopa i stepen finansijskog opterećenja dužnika.

Grafikon 1.29: Kamatne stope na depozite

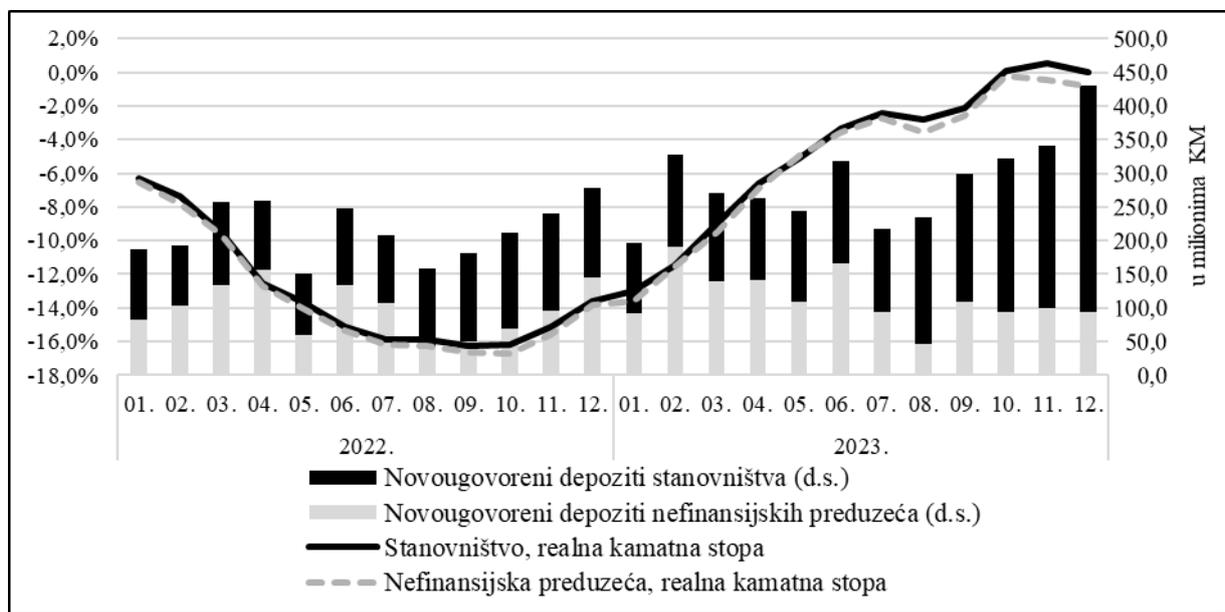
Izvor: CBBiH

Na rast novougovorenih depozita stanovništva (depoziti sa ugovorenim dospjećem), pogotovo u ročnim segmentima iznad godinu dana, uticao je zabilježeni rast kamatnih stopa. Nije izostao ni rast kamatnih stopa na depozite nefinansijskih preduzeća, iako je on dosta manji. Na kraju godine prosječna ponderisana kamatna stopa na depozite stanovništva je 2,2%, a na depozite nefinansijskih preduzeća 1,4%. Razlika u stranoj (eurozoni) i domaćoj prosječnoj kamatnoj stopi na kraju godine na depozite stanovništva i depozite nefinansijskih preduzeća ukazuje na drugačije karakteristike tržišta depozita sa ugovorenim dospjećem u Bosni Hercegovini u odnosu na zonu eura. Ovakva, mnogo slabija, reakcija bh. banaka na opći rast kamatnih stopa, kao i uslučaju aktivnih kamatnih stopa, se može dovesti u vezu sa strukturom finansijskog tržišta Bosne i Hercegovine kojim dominiraju banke kao finansijski posrednici. Opadajući i nizak udjel stranih izvora finansiranja u pasivi banaka smanjuje stepen uticaja monetarne politike ECB na kamatne stope na depozite sa ugovorenim dospjećem u BiH. Kao što je prethodno istaknuto rast pasivnih kamatnih stopa na depozite stanovništva sa ugovorenim dospjećem bio je veći u višim ročnim segmentima, pa je shodno tome kamatna stopa najviše porasla u ročnom segmentu između jedne i dvije godine. Razlika između kamatnih stopa na novougovorene depozite u KM i kamatnih stopa na novougovorene depozite u stranoj valuti se

uvećala tokom 2023. godine⁴⁵. Ta razlika je na svom vrhuncu, u oktobru, dostigla 90 b.p. u korist kamatne stope na depozite u stranoj valuti, a na kraju ove godine ona je manja.

Nakon što je u prethodnoj godini, usljed dvocifrene stope inflacije, dostignut izuzetno nizak nivo realnih kamatnih stopa, usljed slabljenja inflatornih pritisaka one su u 2023. godini imale postojan trend rasta (Grafikon 1.30). Tokom 2023. godine ugovorena je visoka vrijednost ukupnih novih depozita stanovništva, a i stanje ukupnih depozita na kraju godine (31,1 milijarda KM) najviše je u historiji bankarskog sektora.

Grafikon 1.30: Realne kamatne stope na novougovorene depozite

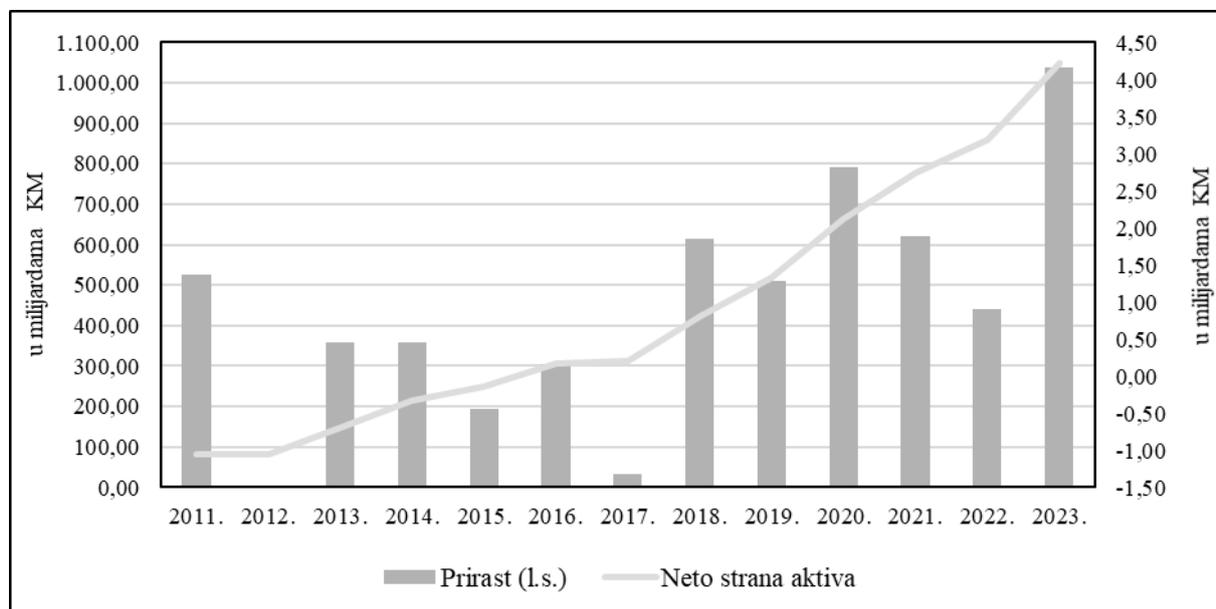
Izvor: CBBiH

Ostvareni, vrlo visoki prirast neto strane aktive u 2023. godini od (Grafikon 1.31) posljedica je maksimalne vrijednosti strane aktive i minimalne vrijednosti strane pasive. Tokom godine, u oktobru, zabilježen je historijski najviši iznos neto strane aktive (4,65 milijarde KM). Pored razlike između kamatnih stopa u zemlji i inostranstvu, uzroci rasta neto strane aktive su i supstitucija stranih izvora finansiranja (strane pasive) sa domaćim izvorima finansiranja. Najveći doprinos rastu strane aktive banaka su dali ostali depoziti kod nerezidenata, čije je učešće u stranoj aktivi, zbog rasta kamatnih stopa na depozite u eurozoni značajno poraslo.

⁴⁵ Na kraju godine udjel depozita u eurima i u ostaloj stranoj valuti u ukupnim depozitima bio je 36% i 3% respektivno.

Godišnji rast vrijednosnih papira u strukturi strane aktive banaka, iako izražen, bio je djelimično ograničen novom bankarskom regulativom⁴⁶.

Grafikon 1.31: Neto strana aktiva

Izvor: CBBiH

Na kraju godine strana aktiva koja nije raspoloživa po viđenju⁴⁷ je činila oko dvije trećine strane aktive. Povećanjem ovih pozicija u strukturi strane aktive banke nastaje da ostvare dodatne prihode, pri čemu se ne izlažu riziku devizne likvidnosti zbog dalje visokog udjela valute i prenosivih depozita kod nerezidenata u stranoj aktivi. Osim toga stanje ove dvije pozicije veće je od stanja strane pasive, čime je obezbjeđena likvidnost ovog djela deviznog podbilansa.

Godišnji pad strane pasive od skoro petinu očekivana je posljedica kamatne diferencije, i kao što smo prethodno istakli, zamjene stranih izvora finansiranja sa domaćim izvorima finansiranja. Najveći pojedinačan doprinos smanjenju strane pasive došao je sa pozicije ostalih depozita (oročenih), ali i pored ovih velikih promjena i dalje skoro tri četvrtine strane pasive predstavljaju ročno vezani izvori finansiranja.

⁴⁶ Obje entitetske agencije donijelu su odluku o ograničenju izloženosti banaka prema stranim centralnim bankama i stranim centralnim vladama do visine 100% prikladnog kapitala.

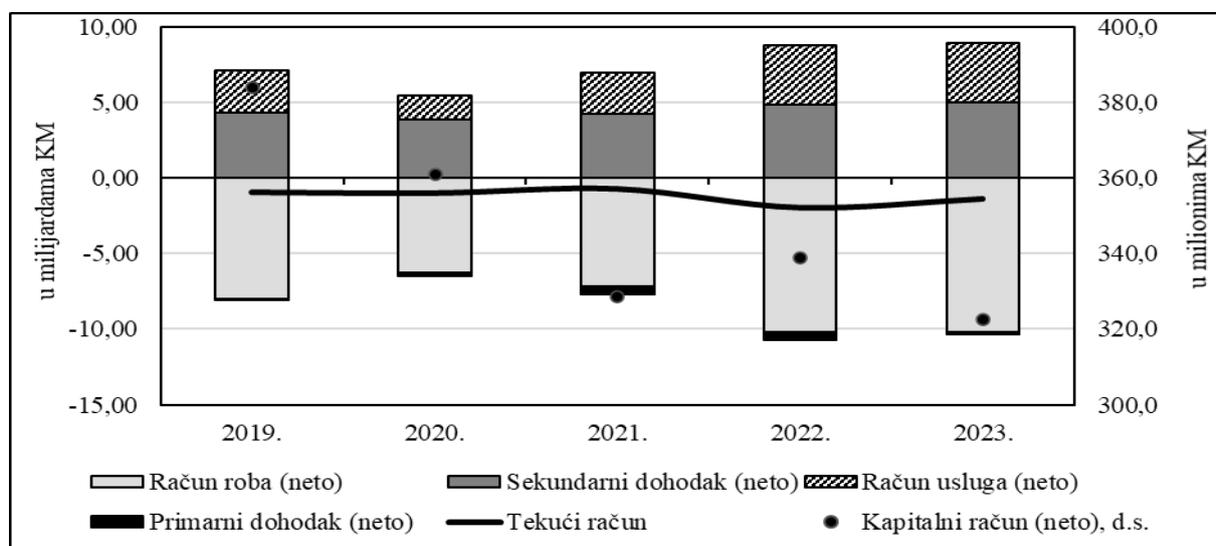
⁴⁷ Ostali depoziti kod nerezidenata, vrijednosnih papira nerezidenata (osim akcija) i ostali krediti nerezidentima.

1.2.4 Vanjski sektor

I. Platni bilans

Za razliku od 2022. godine kada su zabilježene rekordne vrijednosti u međunarodnoj trgovini robama, u 2023. godini je došlo do pada vrijednosti robne razmjene sa inostranstvom. Kontrakcija na međunarodnom tržištu roba posljedica je skromnog obima ekonomske aktivnosti na globalnom nivou, kao i izraženih geopolitičkih tenzija. Posmatrano u apsolutnim iznosima, u 2023. godini je zabilježen deficit na tekućem računu (Grafikon 1.32), u iznosu od 1,38 milijardi KM, što predstavlja pad od 30,4% u odnosu na predhodnu godinu. Kao i prethodnih godina, deficit na tekućem računu najvećim dijelom je posljedica deficita na računu roba, dok su usluge i prilivi po osnovu sekundarnog dohotka zabilježili pozitivan uticaj. Usljed nominalnog smanjenja deficita tekućeg računa, kao i nominalnog rasta BDP-a u 2023. godini⁴⁸, deficit tekućeg računa izražen u procentima BDP-a se smanjio za 1,7 procentnih poena na nivo od 2,7%.

Grafikon 1.32: Tekući i kapitalni račun

Izvor:CBBiH

U 2023. godini je zabilježen pad vrijednosti međunarodne robne razmjene, s tim što je pad bio izraženiji na strani izvoza, što je rezultiralo rekordnim trgovinskim deficitom. Pad obima

⁴⁸ Nominalni BDP za 2023. godinu je projekcija CBBiH iz novembra 2023. godine.

industrijske proizvodnje, kao i skromna finalna potrošnja u BiH, rezultirali su padom vrijednosti uvoza robe u 2023. godini. Prema platnobilansnim podacima, vrijednost uvezene robe je iznosila 25,87 milijardi KM, što predstavlja godišnji pad od 2,6%. S druge strane, pad tražnje na tržištima zemalja glavnih trgovinskih partnera rezultirao je padom vrijednosti izvoza robe iz BiH za 4,3%. Izvoz robe je realiziran u vrijednosti od 15,67 milijardi KM, a preko oko 73,0% vrijednosti izvoza robe realizirano je na tržištu zemalja EU (Tabela 1.4).

Tabela 1.4: Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima, u milijardama KM

	Izvoz			Uvoz		
	2021.	2022.	2023.	2021.	2022.	2023.
EU	10,39	13,23	12,19	12,73	16,30	16,37
CEFTA	2,41	3,30	3,12	2,76	3,52	3,24
Ostale zemlje	1,47	1,44	1,39	6,10	8,82	8,15
UKUPNO	14,27	17,97	16,70	21,60	28,64	27,77

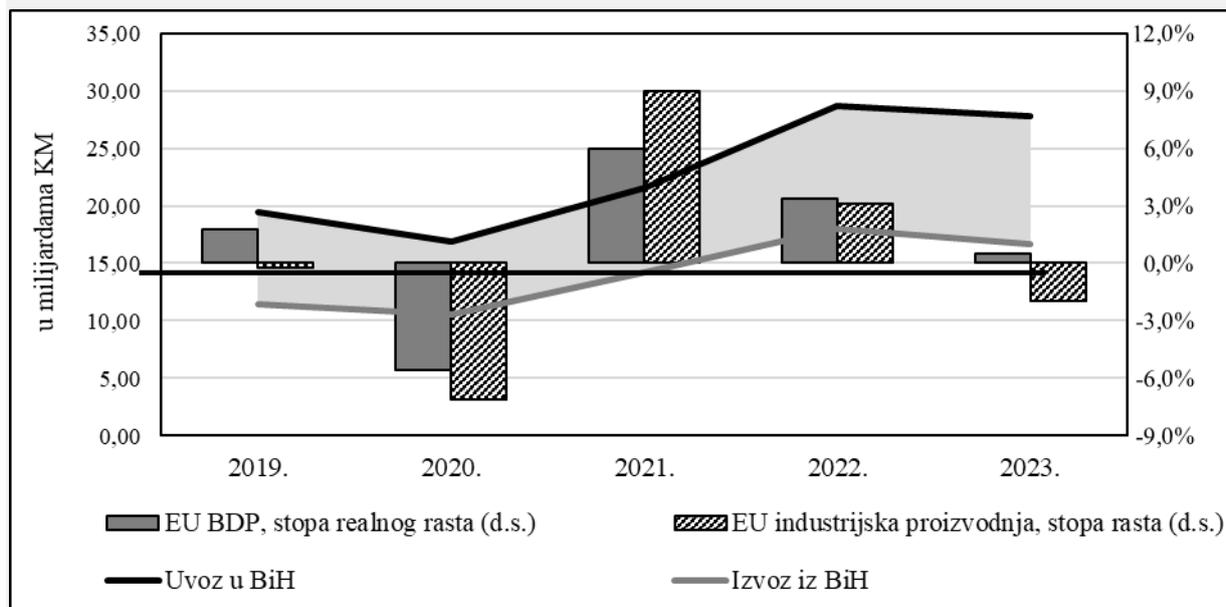
Izvor: BHAS

Napomena: podaci u tabeli predstavljaju podatke statistike vanjske trgovine Agencije za statistiku BiH

Tekstni okvir 3: Vanjskotrgovinski robni deficit u BiH u 2023. godini

Ekonomska kretanja na globalnom nivou, a posebno na tržištu EU, reflektirala su se na privrednu aktivnost i vanjskotrgovinsku razmjenu BiH u prošloj godini. Nakon izrazito visokog obima vanjskotrgovinske robne razmjene BiH u 2022. godini, najvećim dijelom uzrokovanog cjenovnim efektom kao i rastom tražnje, u 2023. godini je došlo do smanjenja, kako na strani izvoza, tako i na strani uvoza, s tim što je izvoz zabilježio značajniji pad vrijednosti (Grafikon 1.33). Pozicija BiH kao neto uvoznika na međunarodnom tržištu roba rezultirala je rekordnim vanjskotrgovinskim robnim deficitom u 2023. godini od 11,07 milijardi KM (Grafikon 1.34).

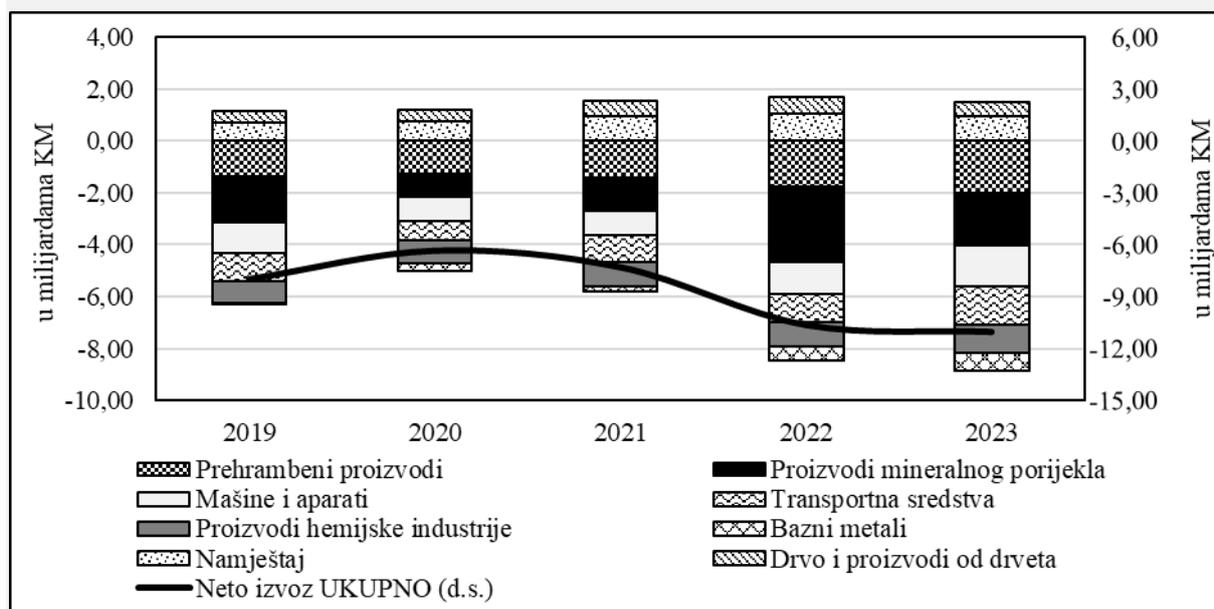
Grafikon 1.33: Uvoz i izvoz robe iz BiH, BDP i industrijska proizvodnja u EU

Izvor: BHAS, EUROSTAT

Pad vrijednosti izvoza robe iz BiH od 7,1% u 2023. godini najveći je generator rekordnog trgovinskog deficita, a najvećim dijelom je posljedica pada tražnje za BiH robom na tržištima zemalja najznačajnijih trgovinskih partnera BiH. S obzirom na to da je 73,0% izvoza robe iz BiH u 2023. godini bilo usmjereno na tržište zemalja EU, skroman nivo ekonomske aktivnosti u EU u posmatranom periodu (rast od 0,5%) nije bio dovoljan za ostvarivanje značajnije vrijednosti izvoza. Poseban značaj za vrijednost BiH izvoza imala je kontrakcija Njemačke ekonomije u 2023. godini koja je procijenjena na 0,3%, s obzirom na to da je Njemačka najznačajnije izvozno tržište za BiH proizvode. Pored navedenog, od pet najznačajnijih izvoznih partnera BiH, samo je Srbija zabilježila rast obima industrijske proizvodnje u posmatranoj godini, što je imalo uticaj na izvoz sirovina i poluproizvoda.

Grafikon 1.34: Neto izvoz po najznačajnijim grupama proizvoda

Izvor: BHAS

Posmatrano prema grupama proizvoda, prehrambeni proizvodi, proizvodi mineralnog porijekla, mašine i aparati i transportna sredstva su generirali najveći dio trgovinskog robnog deficita u 2023. godini. Uprkos izraženim proizvodnim potencijalima, kao i povoljnim klimatskim uslovima, BiH je u 2023. godini uvezla pet puta više prehrambenih proizvoda u odnosu na vrijednost izvoza, što je rezultiralo deficitom od 2,01 milijardu KM. Zahvaljujući padu cijena nafte na međunarodnom tržištu u 2023. godini u odnosu na prethodnu, deficit u razmjeni proizvoda mineralnog porijekla je u izvještajnoj godini zabilježio pad od 31,3%. Uprkos relativno stabilnom fizičkom obimu izvoza električne energije, nešto niže cijene ovog energenta uticale su na godišnji pad vrijednosti izvoza. U okviru iste grupe proizvoda, pad vrijednosti, usljed značajno manje tražnje, zabilježen je i kod izvoza uglja (25,0%). Iako BiH tradicionalno bilježi visok robni deficit u trgovini mašinama i aparatima, on je u 2023. godini bio za trećinu viši od petogodišnjeg pretpandemijskog prosjeka. Međunarodna trgovina baznim metalima je, historijski posmatrano, bilježila najveće oscilacije kada je neto izvoz u pitanju, od pozitivnih vrijednosti u pretpandemijskom periodu do negativnih u pandemijskom i postpandemijskom. Rast deficita u trgovini baznim metalima posljedica je kako domaćih, tako i vanjskih faktora. Značajan faktor predstavljao je i privremeni prestanak proizvodnje čelika u jednom od najvećih proizvodnih postrojenja u BiH krajem 2023. godine, što je imalo uticaja i na sekundarne i tercijarne djelatnosti. S druge strane, pad vrijednosti izvoza baznih metala od 24,5% posljedica je i smanjene potražnje za čelikom na globalnom nivou od 5,2% u 2023. godini, usljed

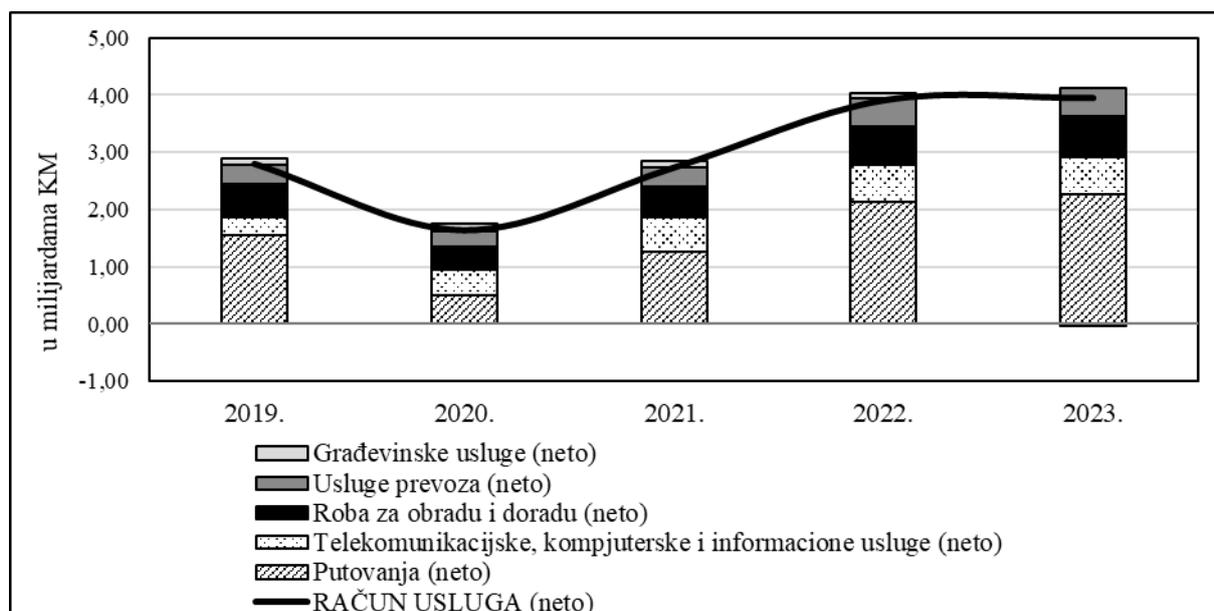
opterećenosti industrije razvijenih zemalja visokim troškovima energije, kao i baznog efekta, usljed znatno nižih cijena čelika u izvještajnoj u odnosu na prethodnu godinu. Također, pad tražnje na razvijenim tržištima reducirao je trgovinski suficit po osnovu trgovine namještajem, grupe proizvoda koja, uz drvo i proizvode od drveta, kontinuirano bilježi suficit, ali je on i dalje znatno iznad pretpandemijskog nivoa. S druge strane, rast vrijednosti uvoza transportnih sredstava, kontinuirano bilježeći visoke godišnje stope rasta (izuzev u prvoj godini pandemije) imao je izrazito visok doprinos vanjskotrgovinskom robnom deficitu u 2023. godini.

Nepovoljna kretanja u vanjskoj trgovini prisutna u 2023. godini, nastavljena su i u prvom mjesecu 2024. godine uz zabilježen godišnji pad vrijednosti izvoza i rast vrijednosti uvoza. Skroman procijenjeni rast ekonomske aktivnosti u EU u 2024. godini od 0,9%⁴⁹ ne ukazuje na poboljšanje izgleda za pozitivnim kretanjima u vanjskotrgovinskoj razmjeni BiH u 2024. godini. Vanjskotrgovinska aktivnost u 2024. će biti i pod velikim uticajem šokova izazvanih sukobima na Bliskom istoku, koji bi mogli rezultirati cjenovnim i poremećajima u distribuciji sirovina i proizvoda.

Najveći dio deficita na računu roba pokriven je neto prilivima na računu usluga, koji su u 2023. godini realizirani u vrijednosti od 3,95 milijardi KM, što je neznatno iznad nivoa iz prethodne godine (1,1%). Sve najznačajnije kategorije na računu usluga, osim građevinarstva, zabilježile su rast neto priliva u 2023. godini (Grafikon 1.35). Tradicionalno, najveći dio neto priliva na računu usluga odnosi se na prilive po osnovu dolazaka stranih turista, koji su zabilježili rast od 5,8%. Uprkos padu obima industrijske proizvodnje i smanjenju broja narudžbi u razvijenim zemljama, neto prilivi po osnovu poslova obrade i dorade robe su zabilježili rast od 7,6%, dok su transportne usluge, uslovljene kontrakcijom na međunarodnom tržištu roba, zabilježile neto prilive neznatno iznad prošlogodišnjeg nivoa. Telekomunikacijske, kompjuterske i informacione usluge su u 2023. godini nastavile trend rasta ostvarivši neto prilive u vrijednosti od 667,9 miliona KM (rast 2,3%).

⁴⁹ EUROSTAT, Zimski krug ekonomskih projekcija, februar 2024. godine.

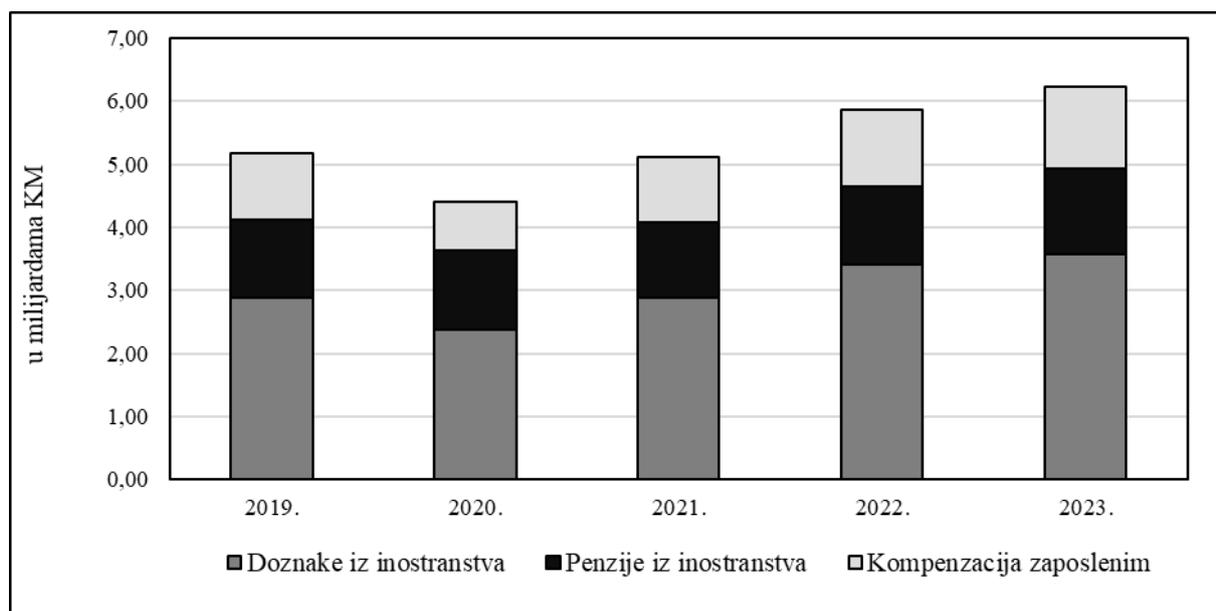
Grafikon 1.35: Račun usluga u platnom bilansu

Izvor: CBBiH

Pored suficita na računu usluga, najveći doprinos smanjenju deficita na tekućem računu imao je ostvareni suficit na računu sekundarnog dohotka, prvenstveno po osnovu radničkih doznaka iz inostranstva (Grafikon 1.36). Uprkos skromnom obimu ekonomske aktivnosti u razvijenim zemljama, snažni indikatori na tržištu rada kao i rast nominalnih plata rezultirali su neto prilivima po osnovu radničkih doznaka u iznosu od 3,56 milijardi KM, što predstavlja rast od 4,5%. Pored radničkih doznaka, penzije iz inostranstva kao druga najznačajnija kategorija sekundarnog dohotka su također ostvarile rast neto priliva u 2023. godini od 9,3%. Pored navedenih, značajan doprinos redukovanju deficita na tekućem računu imali su i neto prilivi po osnovu plata rezidenata u inostranstvu koji su realizirani u vrijednosti od 1,30 milijardi KM.

Grafikon 1.36: Kompenzacije zaposlenim u inostranstvu, doznake i penzije iz inostranstva

Izvor: CBBiH

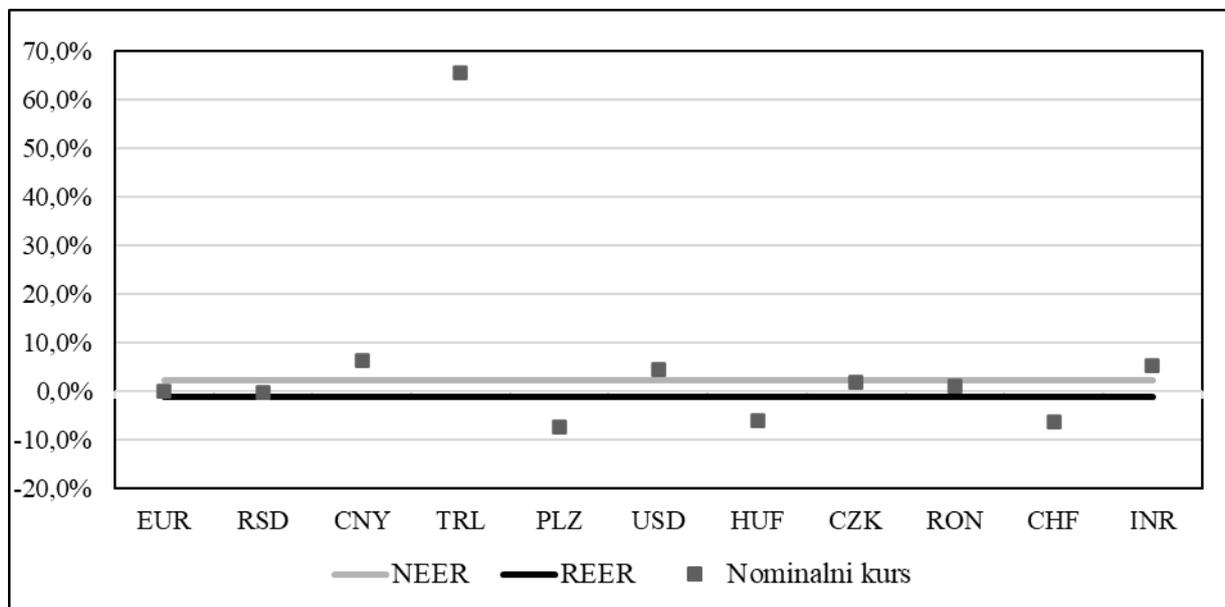
Deficit na tekućem računu u 2023. godini je najvećim dijelom financiran neto prilivima po osnovu direktnih stranih ulaganja, kao i zaduživanjem privatnog sektora kod međunarodnih kreditora. Neto prilivi po osnovu direktnih stranih investicija su zabilježeni u rekordnom iznosu od 1,63 milijarde KM. Uprkos značajnim neto prilivima po osnovu ulaganja u dužničke instrumente u drugom kvartalu, više od polovine vrijednosti direktnih stranih investicija u 2023. godini se odnosi na reinvestiranu zaradu. U okviru portfolio investicija zabilježeno je povećanje ulaganja u dužničke vrijednosne papire inostranih emitenata u iznosu od 402,0 miliona KM, najvećim su dijelom realizirale banke i druge finansijske institucije.

U okviru ostalih ulaganja u posmatranom periodu je zabilježen neto odliv sredstava u iznosu od 605,1 milion KM, najvećim dijelom kao posljedica neto odliva na stavci valuta i depozita koji je bio izražen u prvoj polovini 2023. godine. U posmatranom periodu je po osnovu valuta i depozita došlo do povećanja strane aktive svih sektora, istovremeno praćeno smanjenjem strane pasive. Sektor opće vlade je u posmatranom periodu smanjio zaduženje kod međunarodnih kreditora za 482,5 miliona KM, dok su nefinansijska preduzeća povećala svoja zaduženja po osnovu zajmova. Uzrokovani kontrakcijom u međunarodnoj trgovini robama, neto prilivi po osnovu trgovačkih kredita i avansa su u 2023. godini zabilježili pad od 4,1%.

II. Nominalni i realni efektivni devizni kurs

U posljednje četiri godine izuzev kratkotrajnih oscilacija, NEER je imao izrazito aprecijacijski trend. Na kraju 2023. godine NEER je zabilježio godišnju aprecijaciju od 2,4%. Aprecijacija NEER-a je posljedica nominalne aprecijacije eura, naše sidrene valute, prema turskoj liri (65,4%), kineskom juanu (6,3%) i američkom dolaru (4,4%) (Grafikon 1.37). S druge strane, realni efektivni kurs, gdje je indeks potrošačkih cijena korišten kao deflator (REER-CPI), od početka drugog kvartala 2023. godine pokazuje deprecijacijski trend, kao posljedicu znatno nižih stopa inflacije u BiH u odnosu na zemlje glavne trgovinske partnere⁵⁰. Na kraju izvještajne godine REER-CPI je zabilježio godišnju deprecijaciju od 1,3%.

Grafikon 1.37: Godišnje promjene u deviznom kursu KM, decembar 2023. godine

Izvor: CBBiH

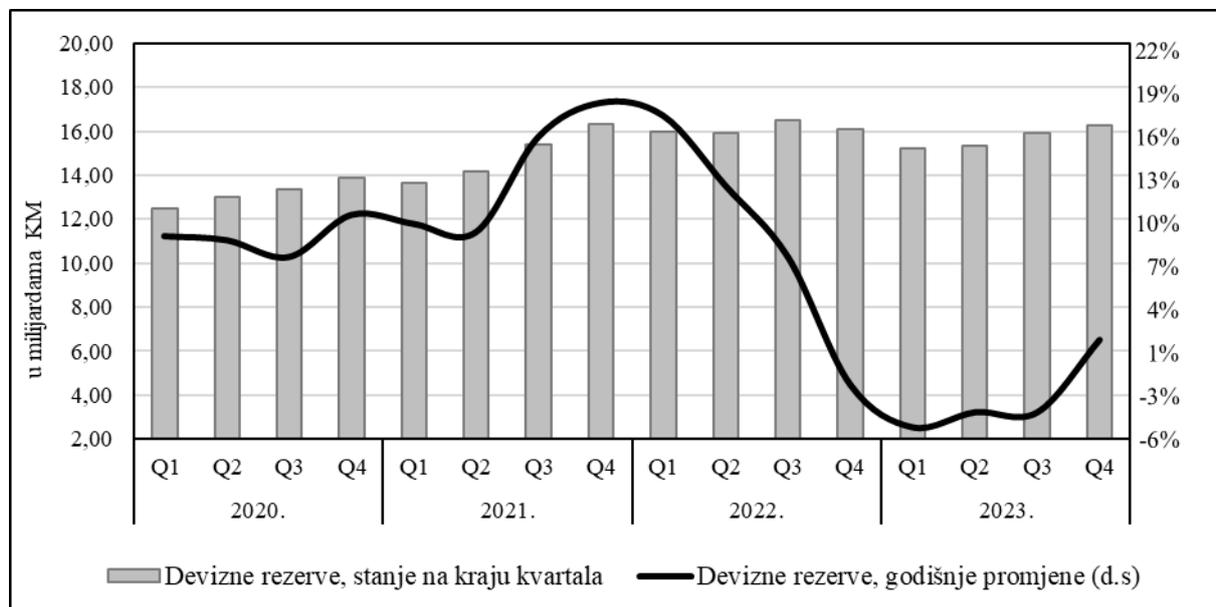
Napomena: Valute su poredane prema značaju zemlje u trgovinskoj razmjeni u 2023. godini

⁵⁰ Od deset najznačajnijih trgovinski partnera u 2023. godini, BiH je zabilježila nižu prosječnu godišnju inflaciju u odnosu na sedam zemalja (Srbija 12,1%, Hrvatska 8,4%, Austrija 7,7%, Slovenija 7,2%, Turska 54,0%, Poljska 10,9% i Mađarska 17,0%).

2. Izvještaj o aktivnostima CBBiH u 2023. godini

U decembru 2023. godine neto devizne rezerve su iznosile 16,29 milijardi KM i veće su za 224 miliona KM (1,39%) u odnosu na isti period prethodne godine (Grafikon 2.1). Na ovakva kretanja deviznih rezervi u 2023. godini uticalo je servisiranje vanjskog duga, izostanak inozaduživanja vlada, čiji su veći efekti neutralizirani prilivima od doznaka, i neto prilivima direktnih stranih investicija. Smanjenje deviznih rezervi zabilježeno u prvom kvartalu nije neuobičajeno, a u značajnoj je mjeri rezultat ostvarenog negativnog kumulativnog salda kupovine i prodaje sa komercijalnim bankama i internim deponentima, ali i značajne otplate vanjskog duga. U toku drugoga kvartala devizne rezerve nisu zabilježile značajnije oscilacije, a u trećem i četvrtom kvartalu zabilježen je rast deviznih rezervi, u najvećoj mjeri uzrokovan pozitivnim značajnim uticajem turističke sezone. U posljednja tri mjeseca 2023. godine, povećanje deviznih rezervi je posljedica smanjenja strane aktive banaka, te posljedično zabilježenog pozitivnog salda kupoprodaje KM sa komercijalnim bankama zabilježenog u decembru 2023. godine.

Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH

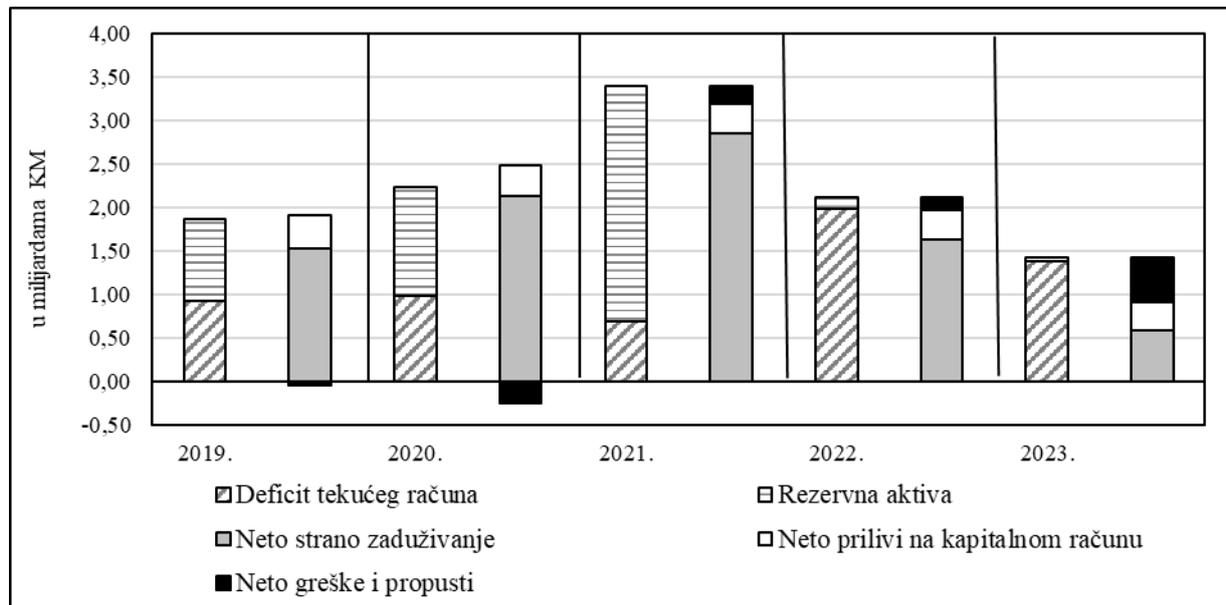
Izvor: CBBiH

Sve transakcije koje utiču na nivo deviznih rezervi reflektiraju se, na agregatnom nivou, kroz kretanje kupovine i prodaje KM kod CBBiH. Tokom 2023. godine CBBiH je ostvarila negativan kumulativni saldo kupovine i prodaje KM sa komercijalnim bankama i internim

deponentima u visini od 237,3 miliona KM, što je uticalo na smanjenje deviznih rezervi. Otplata vanjskog duga, kao još jedan od faktora koji utječe na smanjenje deviznih rezervi, u 2023. godini kumulativno je iznosila 1,25 milijardi KM. Promjene u vrijednosti portfolija CBBiH usljed povoljnih tržišnih uslova su u 2023. godini imale značajan pozitivan uticaj na devizne rezerve (vidjeti poglavlje 2.3).

Grafikon 2.2 ilustrira promjene u rezervnoj aktivi koju, sa platnobilansnog aspekta, uglavnom čine devizne rezerve CBBiH. Deficit tekućeg računa, koji se sa platnobilansnog aspekta može posmatrati kao dug prema inostranstvu, finansiran je neto stranim zaduživanjem kod nerezidenata za iznos koji nije pokriven neto prilivima na kapitalnom računu. Neto strano zaduživanje može biti u obliku direktnih stranih ulaganja, što je sa makroekonomskog aspekta najpogodniji oblik, ili u obliku zaduživanja kod nerezidenata sektora vlade, preduzeća ili finansijskog sektora. Iznos neto stranog zaduživanja iznad nivoa deficita tekućeg računa povećava rezervnu aktivu, odnosno devizne rezerve u posmatranom periodu. Neto strano zaduživanje kod nerezidenata u 2023. godini je bilo znatno ispod nivoa deficita tekućeg računa. Uprkos tome, neto prilivi na kapitalnom računu, kao i izrazito visoka vrijednost stavke neto greške i propusti, koja sa platnobilansnog aspekta kompenzira dio deficita tekućeg računa, doveli su do rasta rezervne aktive u posmatranom periodu za 51,7 miliona KM.

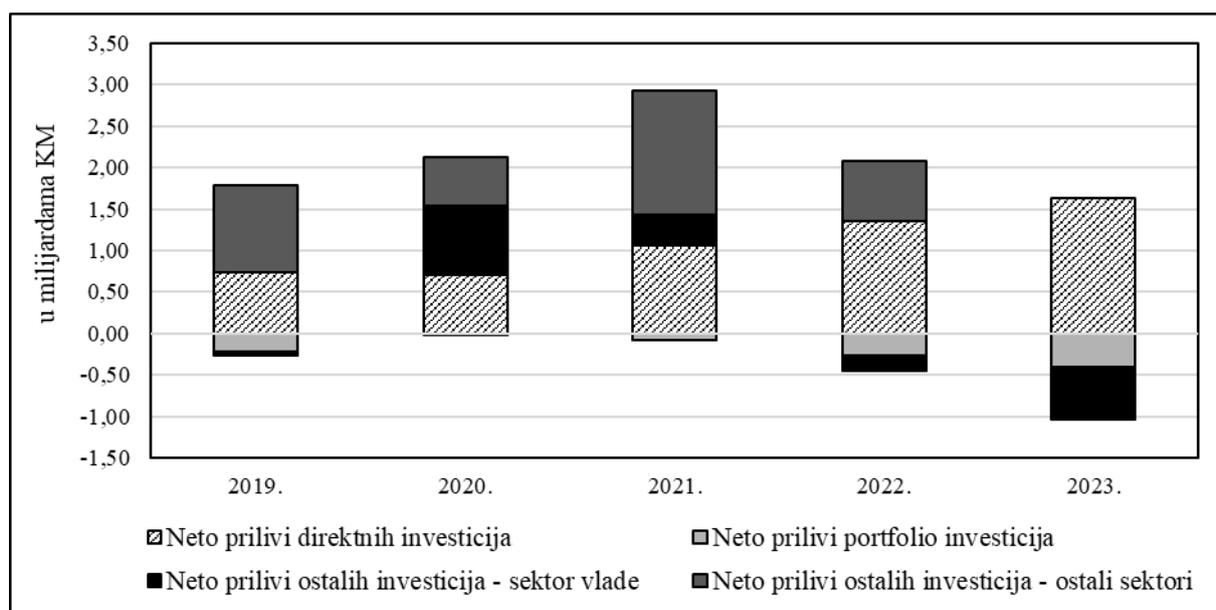
Grafikon 2.2: Uticaj platnobilansnih stavki na rast deviznih rezervi

Izvor: CBBiH

Neto strano zaduživanje u 2023. godini je bilo znatno niže nego u 2022. godini (63,8%), a i sama struktura zaduživanja je bila drugačija (Grafikon 2.3). Zaduzivanje sektora vlade, koje je posebno u periodu pandemije imalo značajan doprinos rastu rezervne aktive, izostalo je u 2023. godini u značajnijem obimu, tako da su otplate zajmova međunarodnim finansijskim institucijama bile znatno više od novih zaduzenja. Također, neto odliv sredstava u posmatranom periodu ju zabilježen i po osnovu portfolio investicija, kao rezultat ulaganja preduzeća iz finansijskog sektora u dužničke vrijednosne papire. Pozitivan uticaj na neto strano zaduzivanje imali su neto prilivi po osnovu direktnih stranih investicija koji su u 2023. godini zabilježili rast od 278,2 miliona KM, od čega se najveći dio odnosi na reinvestiranu zaradu. U okviru ostalih investicija, efekat na rezervnu aktivu su imali prilivi privatnog sektora, prvenstveno u obliku trgovačkih kredita i avansa, ali i zajmovi nefinansijskim preduzećima.

Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduzivanja

Izvor: CBBiH

2.1 Monetarna politika

CBBiH je i u 2023. godini ispunila cilj definiran Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. U skladu s članom 31. Zakona o CBBiH obavezna je osigurati da ukupan iznos njene novčane pasive nikada ne pređe ekvivalentan iznos njenih neto deviznih rezervi, što je u potpunosti i ispunjeno.

U skladu sa Zakonom ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvijek zbir:

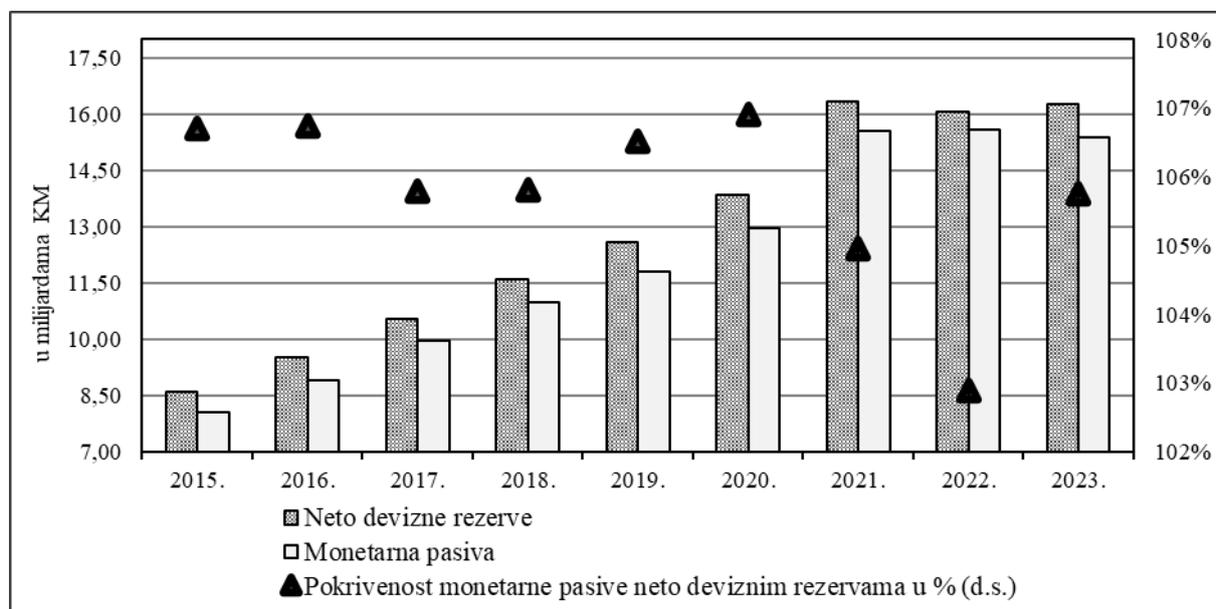
(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u opticaj stavile centrala, glavne jedinice i ostale filijale Centralne banke, i

(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacionih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Krajem 2023. godine neto strana aktiva iznosila je 886,2 miliona KM , što je za 434,7 miliona KM više u odnosu na stanje na kraju 2022. godine. Neto devizne rezerve na kraju 2023. godine su iznosile 16,29 milijardi KM i povećane su za 224,1 miliona KM (1,39%) u odnosu na isti period prethodne godine. Monetarna pasiva je u istom periodu zabilježila pad od 210,5 miliona KM, usljed smanjenja ukupnih držanja banaka na računima rezervi kod CBBiH. Neto strana aktiva CBBiH predstavlja zaštitu od šokova na tržištu koji mogu imati negativan uticaj na fer vrijednost finansijskih instrumenata u koje su devizne rezerve investirane.

Stopa pokrića monetarne pasive deviznim rezervama na kraju 2023. godine je znatno veća u odnosu na kraj prethodne godine i iznosila je 105,8% (Grafikon 2.4). Rast koeficijenta pokrića je posljedica pravovremenog i adekvatnog pozicioniranja portfolija deviznih rezervi za očekivani rast referentnih stopa ECB-a i prinosa na dužničke vrijednosne papire vlada zemalja Eurozone (vidjeti poglavlje 2.3).

Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama

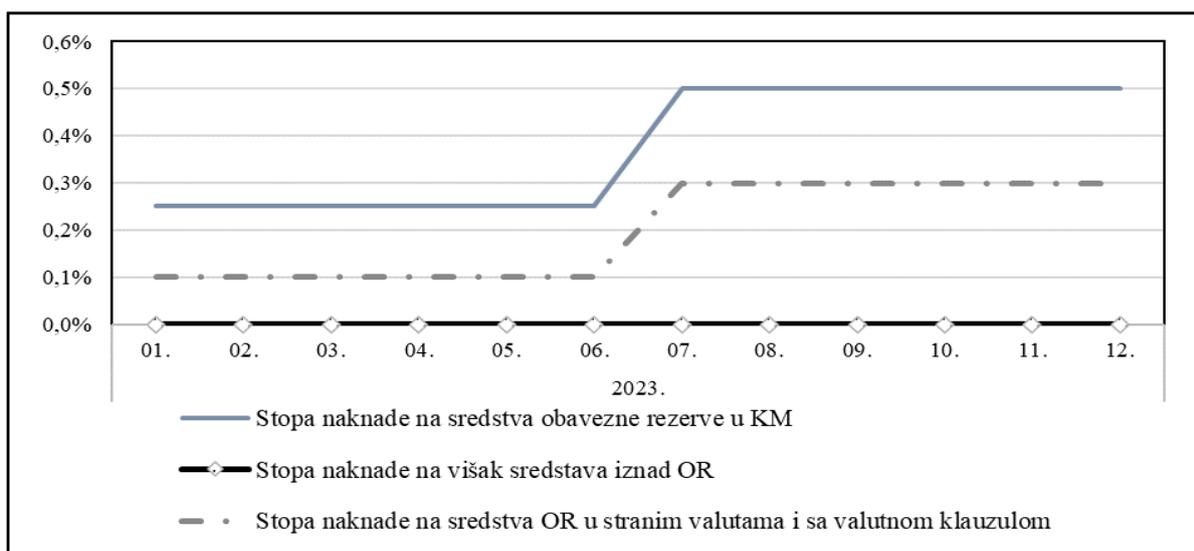
Izvor: CBBiH

2.2 Računi rezervi kod CBBiH

Jedini instrument monetarne politike koji je na raspolaganju CBBiH je obavezna rezerva. U toku 2023. godine CBBiH nije mijenjala stopu obavezne rezerve, niti obuhvatnost osnovice za obračun obavezne rezerve. Stopa obavezne rezerve je zadržana na 10%, i primjenjuje se na svu domaću i stranu pasivu banaka. Sa rastom referentnih kamatnih stopa, slijedom snažnog zaoštavanja monetarne politike ECB-a, centralne banke naše sidrene valute, CBBiH je komunicirala kako će politiku naknada na sredstva na računima rezervi banaka harmonizirati sa politikom ECB-a, u trendovima, ali ne nužno u nivoima. Kako je iskomunicirano sa javnosti, CBBiH je odabrala princip više naknade na sredstva na obaveznu rezervu iz osnovice u KM u odnosu na onu iz osnovice u stranim valutama. Također, iskomunicirano je kako će trošak izvora finansiranja biti jedan od ključnih parametara koji će determinirati stope naknada na račune rezervi kod CBBiH.

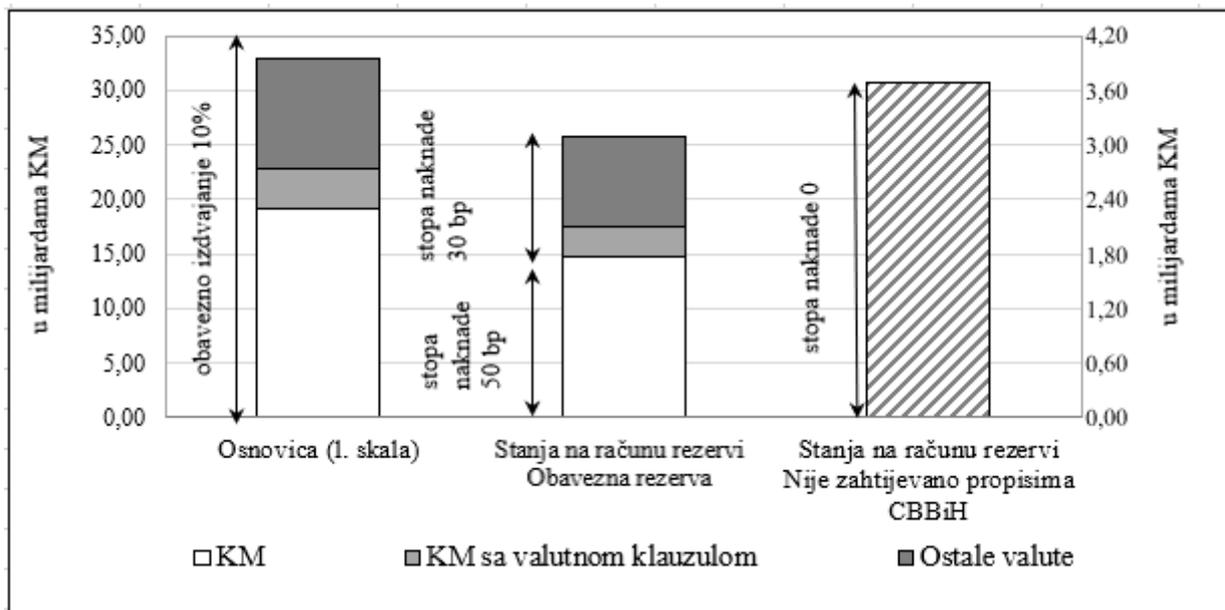
Upravno vijeće CBBiH je u maju 2023. godine donijelo odluku o povećanju stopa naknade koje CBBiH obračunava na obaveznu rezervu i višak iznad obavezne rezerve. Počev od 01.07.2023. godine, na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u domaćoj valuti KM isplaćuje komercijalnim bankama naknada po stopi od 50 baznih poena (0,50%), na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom isplaćuje naknada po stopi od 30 baznih poena (0,30%). Na sredstva iznad obavezne rezerve, obračunava se nulta naknada. Ova Odluka je ostala na snazi sve do kraja 2023. godine (Grafikon 2.3.).

Grafikon 2.5: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu izmjene naknada

Od početka 2024. godine CBBiH je uvela izmjene u politici obavezne rezerve, koje podrazumijevaju veću fleksibilnost u kalibraciji monetarne politike. Ključna izmjena se odnosi na obavezu izdvajanja obavezne rezerve iz osnovice za obračun obavezne rezerve u stranoj valuti. Sa ciljem lakše tranzicije, posebno sa aspekta upravljanja neto otvorenom pozicijom banaka, ali i vodeći računa o efektima na investicijsku politiku CBBiH, odlučeno je da se sa implementacijom ide fazno. Ovom Odlukom se definira da u prelaznom periodu, od januara do septembra 2024. godine, banke obračunatu obaveznu rezervu u EUR održavaju držanjem 5% obračunate obavezne rezerve u EUR na računu rezervi u EUR, dok će se ostatak održavati u KM. Stopa obavezne rezerve koju Centralna banka primjenjuje iznosi 10% na sve valutne i ročne kategorije.

Grafikon 2.6: Prikaz politike obavezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom periodu u 2023. godini

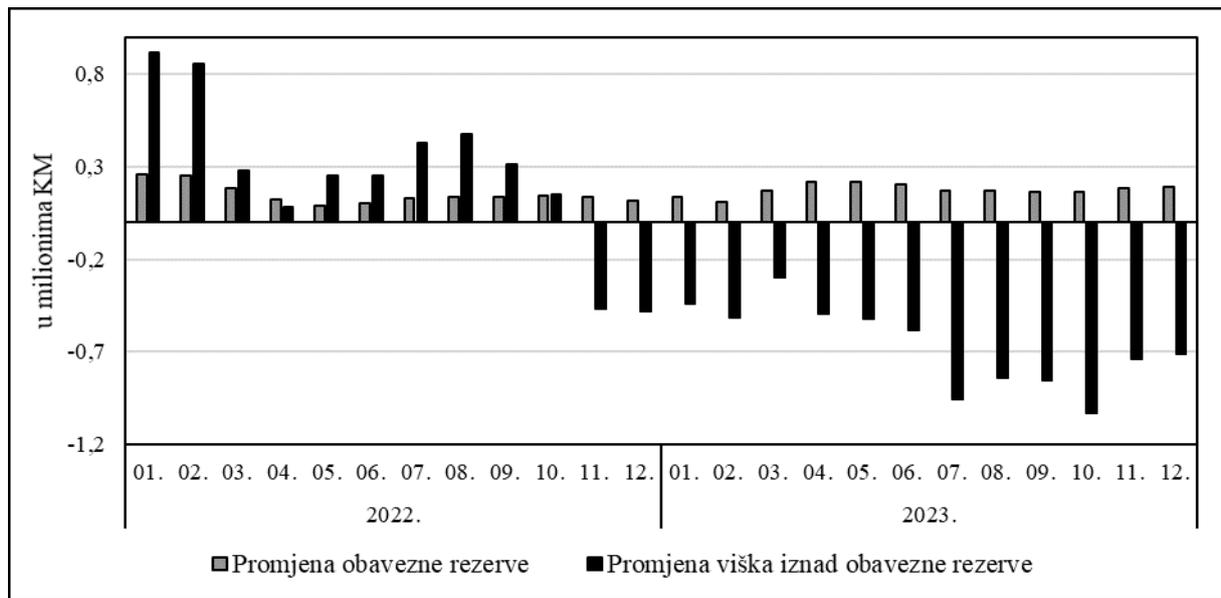

Izvor: CBBiH

Napomena: Stanja na računu rezervi (višak iznad OR), koja nisu zahtijevana propisima u CBBiH podrazumijevaju sve valute.

Sistemom obavezne rezerve u toku 2023. godine bile su obuhvaćene 22 banke. Sve banke su ispunjavale obavezu izdvajanja na račun obavezne rezerve. Snažan rast depozita domaćih sektora je bio dominantan faktor rasta osnovice za obračun obavezne rezerve u 2023. godini, pa je osnovica za obračun obavezne rezerve cijele godine bilježila kontinuiran mjesečni rast (Grafikon 2.7).

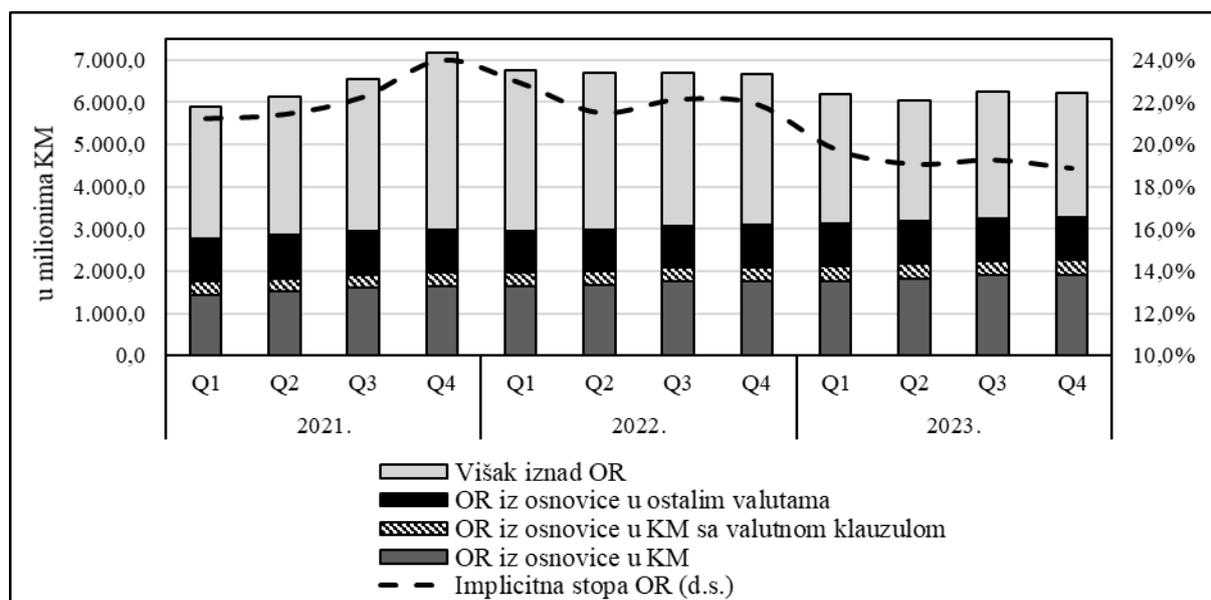
Grafikon 2.7: Godišnje promjene obavezne rezerve i viška iznad obavezne rezerve

Izvor: CBBiH

Osnovica za obračun obavezne rezerve, na kraju izvještajnog perioda, iznosila je 32,88 milijardi KM, a u odnosu na isti period prošle godine veća je za 1,9 milijardi KM. U valutnoj strukturi osnovice dominira osnovica u KM sa učešćem od preko 58% na kraju posljednjeg obračunskog perioda 2023. godine, dok je učešće osnovice u KM sa valutnom klauzulom i osnovice u stranoj valuti 10,9% i 30,6% respektivno. Učešće osnovice u KM u ukupnoj osnovici za obračun obavezne rezerve je veće za 1,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Ove valutne prekompozicije su bile samo promjene u strukturi osnovice, dok je na agregatnom nivou obavezna rezerva bilježila kontinuiran rast (Grafikon 2.8).

Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBiH i implicitna stopa obavezne rezerve

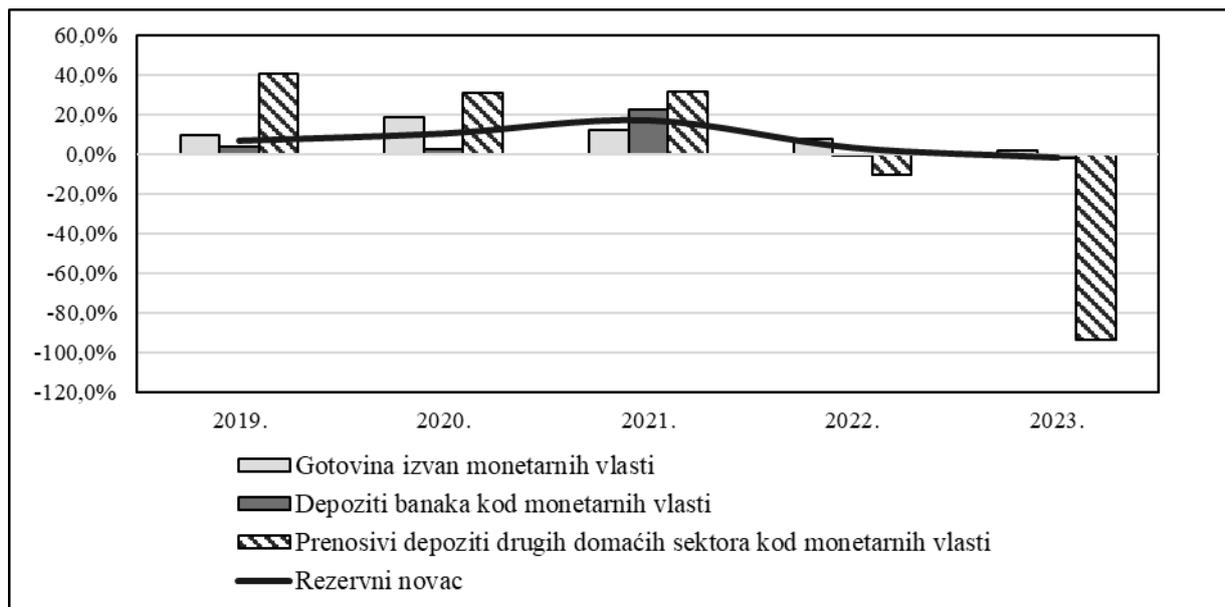
Izvor: CBBiH

Ukupna sredstva na računima rezervi kod CBBiH na kraju 2023. godine iznosila su 6,20 milijardi KM i manja su za 570,7 miliona KM u odnosu na kraj 2022. godine. Posljedično, implicitna stopa obavezne rezerve iznosila je 18,9 % i manja je za 3% u odnosu na isti period prethodne godine. Na kraju decembra prosječna sredstva iznad obavezne rezerve iznosila su 2,92 milijarde KM. Značajno smanjenje viška iznad obavezne rezerve koje je započeto u četvrtom kvartalu 2022. godine, nastavljeno je i tokom cijele 2023. godine. Posljedično, godišnje smanjenje viška iznad obavezne rezerve, u 2023. godini, iznosilo je 709,86 miliona KM, što je značajno veće smanjenje od onog zabilježenog u prethodnoj godini (480 miliona KM). Iako je tendencija držanja znatno višeg stanja na računima kod CBBiH, u odnosu na propisanu obavezu od CBBiH, izraženija kod manjeg broja banaka, evidentno je da se ipak radi o sistemskoj pojavi. Ovdje treba uzeti u obzir i značajne promjene monetarne politike ECB-a u 2023. godini kao i promjene uslova na finansijskim tržištima eurozone.

Nakon kratkotrajnog povlačenja depozita iz banaka zabilježenog u prvom kvartalu 2022. godine, tokom 2023. godine došlo je do potpunog oporavka depozita, dok struktura rezervnog novca nije značajnije izmjenjena. Iako znatno manjim intenzitetom, na godišnjem nivou, gotovina izvan monetarnih vlasti u strukturi rezervnog novca je zabilježila rast, uz naglašen sezonski uticaj povećanja gotovine izvan banaka u ljetnim mjesecima. Za razliku od prethodne godine kada je rast gotovine izvan monetarnih vlasti imao dominantan uticaj, u toku 2023. godine kretanje rezervnog novca prvenstveno je bilo određeno promjenama u stanjima na

računima rezervi banaka kod CBBiH. Kontinuiran rast depozita stanovništva i nefinansijskih privatnih preduzeća tokom posljednja dva kvartala 2023. godine, ipak nije bio dovoljan kako bi se ova stavka u strukturi rezervnog novca vratila na stanje zabilježeno krajem 2022. godine. Trend rasta prenosivih depozita drugih domaćih sektora zaustavljen je u 2022. godini te su ovi depoziti ostvarili pad, na godišnjem nivou, u 2023. godini. Iako je učešće prenosivih depozita drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti u strukturi rezervnog novca zanemarivo, smanjenje ove stavke rezervnog novca, pored smanjenja depozita banaka kod monetarnih vlasti, rezultirao je blagim godišnjim smanjenjem rezervnog novca (Grafikon 2.7). Zabilježeni značajni mjesečni rast rezervnog novca u posljednjem mjesecu 2023. godine od 544 miliona KM, usljed rasta depozita kod monetarnih vlasti, nije bio dostatan da neutralizira ostvareno smanjenje rezervnog novca tokom ostalih mjeseci. Rezervni novac na kraju 2022. godine je iznosio 14,66 milijardi KM i manji je za 1,75% u odnosu na isti period prethodne godine.

Grafikon 2.9: Godišnje promjene u komponentama rezervnog novca

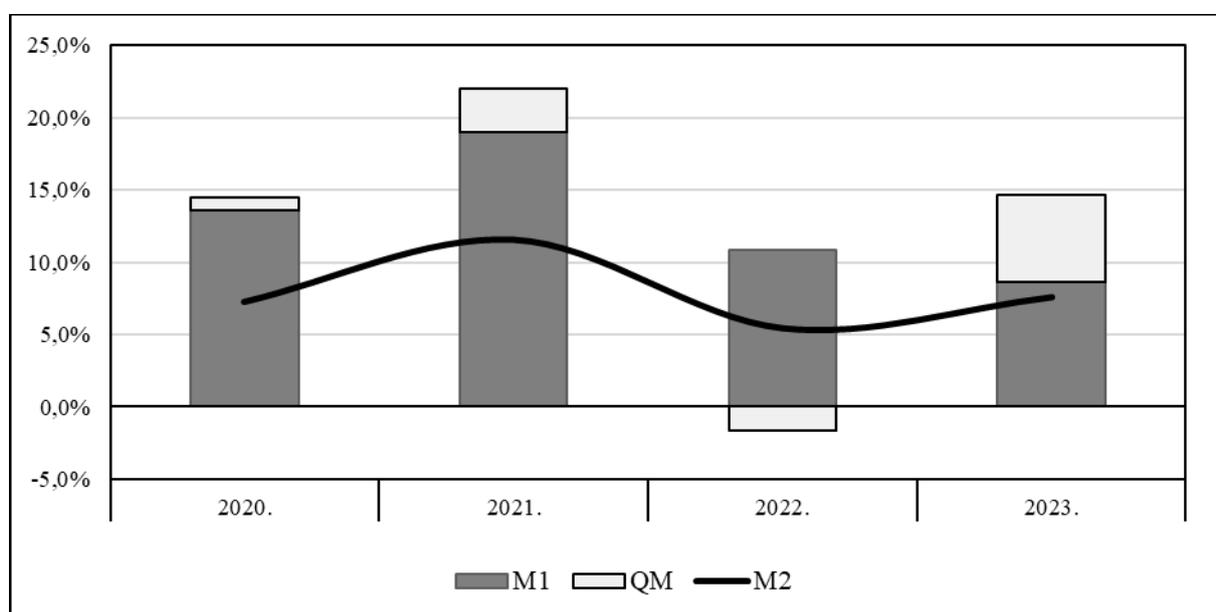
Izvor: CBBiH

U toku 2023. godine ostvaren je značajan rast novčane mase (2,52 milijarde KM), a povećanje je zabilježeno kod svih komponenti novčane mase u širem smislu. S tim u vezi, monetarni agregati M1 i M2 su rasli bržom dinamikom tokom 2023. godine, a krajem 2023. godine su dosegli svoje historijski najviše vrijednosti. Ukupna novčana masa na kraju godine iznosila je 35,76 milijardi KM, što je povećanje od 7,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Od ukupnog rasta novčane mase u 2023. godini 1,7 milijardi KM se odnosilo na rast monetarnog agregata M1 (od čega 1,3 milijarde KM na rast prenosivih depozita u domaćoj valuti), a 788

miliona KM na rast kvazi novca. Najveći porast prenosivih depozita u toku 2023. godine i dalje se, kao i godinu ranije, bilježi najvećim dijelom kod sektora stanovništva.

Promjena šireg monetarnog agregata, kvazi novac (QM), za razliku do prethodne godine bila je pozitivna, i u potpunosti je rezultat povećanja prenosivih i ostalih depozita u stranoj valuti (Grafikon 2.8). Imajući u vidu zabilježena kretanja i kvazi novca, kao i prenosivih depozita u domaćoj valuti, valutna struktura depozita banaka krajem 2023. godine ukazuje na i dalje značajno učešće depozita u domaćoj valuti (preko 60%) te se njihovo učešće nije značajno izmijenilo u odnosu na isti period prethodne godine.

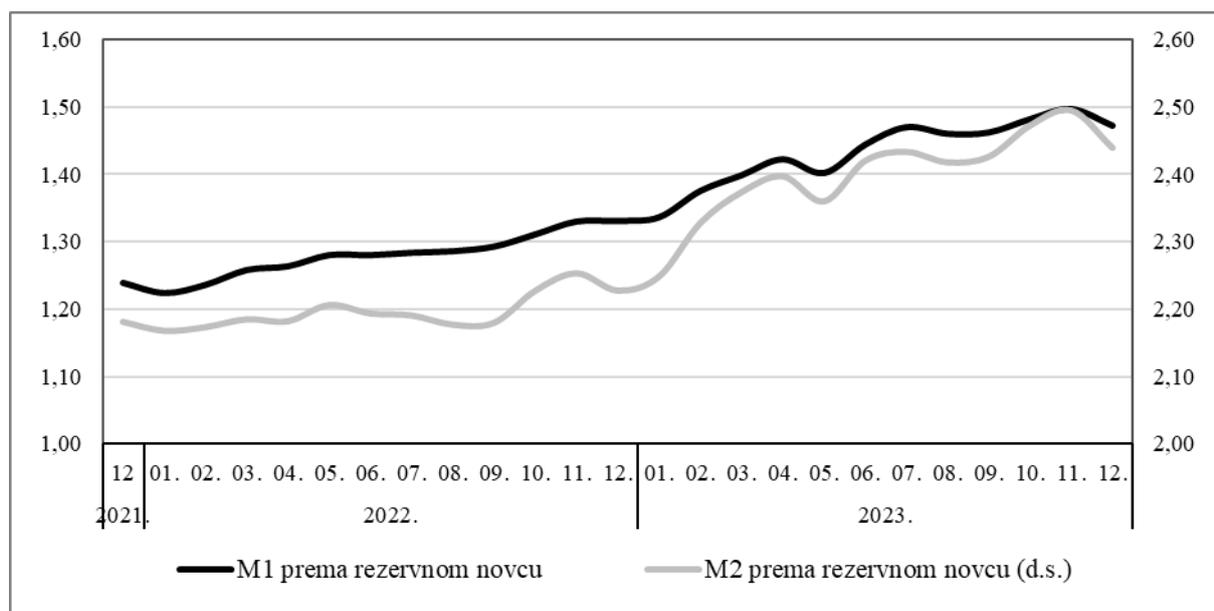
Grafikon 2.10: Godišnje stope rasta u monetarnim agregatima

Izvor: CBBiH

Promjene u kretanju komponenti novčane mase kao i promjene u rezervnom novcu zabilježene tokom 2023. godine, odrazile su se i na monetarnu multiplikaciju. Usljed bržeg rasta monetarnih agregata u odnosu na rast rezervnog novca, monetarni multiplikatori su zabilježili značajan rast tokom cijele 2023. godine, osim u toku posljednjeg mjeseca kada su zabilježene značajne stope rasta rezervnog novca na mjesečnom nivou (Grafikon 2.9).

Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija

Izvor: CBBiH

I regulatorni podaci ukazuju na stabilan rast domaćih izvora sredstava (Tabela 2.1). Učešće kratkoročnih finansijskih obaveza u ukupnim finansijskim obavezama je i dalje visoko. Rast prenosivih depozita ponovo je (kao i prethodne godine) uticao na povećanje indikatora likvidnosti. Veoma visok procenat kratkoročnih prema ukupnim finansijskim obavezama banaka ukazuje na i dalje nepovoljnu ročnu strukturu izvora koja trenutno ne pogoduje snažnijem rastu dugoročnih kreditnih plasmana. Snažniji rast depozita u odnosu na kreditnu aktivnost rezultirao je time da i u 2023. godini ukupan iznos depozita znatno premašuje ukupan iznos kredita tokom cijelog posmatranog perioda. Koeficijenti pokrića likvidnosti (LRC)⁵¹ i neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR)⁵² su u trećem kvartalu 2023. godine na nivou sistema iznosili 238,7% i 159,8% respektivno, a gotovo sve banke u sistemu bilježe znatno više vrijednosti indikatora od minimalno propisane.

⁵¹ Koeficijent pokrića likvidnosti (LCR) pokazuje sposobnost banaka da izdrže tridesetodnevni scenarij stresa likvidnosti i izračunava se kao omjer između zaštitnog sloja likvidnosti, što su sredstva koja bi bila likvidna u vremenima stresa i neto likvidnosnih odliva koji se izračunavaju u skladu sa utvrđenim parametrima scenarija u narednih 30 kalendarskih dana. Banke su dužne održavati LCR u iznosu od najmanje 100%.

⁵² Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR) je novi FSI koji pokazuje sposobnost banaka da izdrže tržišne poremećaje u periodu od godinu dana. Ovaj FSI se izračunava kao omjer raspoloživog stabilnog finansiranja i potrebnog stabilnog finansiranja.

Tabela 2.1: Indikatori likvidnosti bankarskog sektora u BiH

		Likvidna sredstva prema ukupnim sredstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim finansijskim obavezama	Depoziti prema kreditima	Kratkoročne finansijske prema ukupnim finansijskim obavezama
2019.	Q1	28,4%	58,4%	109,7%	57,4%
	Q2	28,4%	59,1%	109,6%	56,4%
	Q3	29,6%	61,6%	112,5%	56,6%
	Q4	29,2%	61,0%	112,7%	56,2%
2020.	Q1	27,7%	57,5%	113,2%	56,3%
	Q2	26,9%	52,7%	114,9%	59,7%
	Q3	27,6%	49,8%	117,8%	64,9%
	Q4	28,6%	51,3%	120,7%	65,4%
2021.	Q1	28,5%	51,2%	122,3%	65,5%
	Q2	27,8%	49,0%	125,4%	66,5%
	Q3	28,5%	49,9%	127,7%	67,2%
	Q4	30,7%	51,3%	130,3%	68,8%
2022.	Q1	29,3%	49,2%	124,6%	68,9%
	Q2	29,6%	48,7%	126,1%	70,3%
	Q3	30,8%	49,8%	129,3%	71,5%
	Q4	30,5%	48,4%	130,8%	72,6%
2023.	Q1	29,4%	48,0%	129,8%	70,9%
	Q2	28,8%	47,0%	130,0%	71,0%
	Q3	30,3%	49,5%	132,0%	71,3%

Izvor: CBBiH

2.3 Upravljanje deviznim rezervama

U skladu sa Zakonom o CBBiH i odgovarajućim internim aktima (investicionim smjernicama, strateškom alokacijom aktive i pravilima i parametrima rizika), CBBiH upravlja deviznim rezervama polazeći prvenstveno od principa sigurnosti i likvidnosti. S obzirom na to da prema članu 34. Zakona o CBBiH nije moguće investirati više od ekvivalenta 50% ukupnog nesmanjenog kapitala i rezervi u druge valute osim EUR, CBBiH više od 99% deviznih rezervi investira u finansijske instrumente denominirane u EUR. Na međubankarskom tržištu eurozone, u toku 2023. godine, došlo je do porasta prinosa i kamatnih stopa, te je stoga CBBiH investirala devizne rezerve po povoljnijim uslovima u odnosu na prethodne godine. Ovakvo okruženje implicira više neto prihode od investiranja sredstava deviznih rezervi.

Odluke o upravljanju i investiranju deviznih rezervi donose se na tri nivoa u okviru organizacije CBBiH: strateškom – Upravno vijeće; taktičkom – Investicioni komitet, i operativnom – nadležna odjeljenja Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom. Upravno vijeće utvrđuje investicione smjernice kojima se definiraju maksimalna tolerancija na rizik, optimalna kombinacija (engl. trade-off) između rizika i povrata, strateška alokacija aktive, investiciona ograničenja, investicioni period i referentna vrijednost (engl. benchmark) za ocjenu performansi. Investicioni komitet djeluje u okviru obavezujućih zakonskih ograničenja i Investicionih smjernica usvojenih od Upravnog odbora, te pravila i parametara rizika vezanih za ulaganje deviznih rezervi. Odlučivanje i odgovornost za svakodnevno upravljanje deviznim rezervama je na operativnom nivou, koji djeluju u skladu sa smjericama, te pravilima i parametrima rizika.

U procesu upravljanja deviznim rezervama, tokom 2023. godine, kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze koje bi mogle uticati na investiranje deviznih rezervi u tekućoj godini, ali i u narednom periodu. Također, analizirane su mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim rezervama CBBiH, i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagođavanja novim tržišnim uslovima u eurozoni. Kontinuirano su analizirane i informacije vezane za rejtinge ino banaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu, i država koje su emitenti vrijednosnih papira zastupljenih u portfoliju deviznih rezervi CBBiH.

Portfolio deviznih rezervi CBBiH izložen je prvenstveno finansijskim rizicima (kamatnom, kreditnom i riziku likvidnosti), deviznom riziku, i riziku cijene zlata. Upravljanje kamatnim rizikom, odnosno, rizikom smanjenja tržišne vrijednosti portfolija deviznih rezervi usljed hipotetičkih, nepovoljnih kretanja kamatnih stopa, podrazumijeva: propisivanje ciljanog modifikovanog trajanja portfolija deviznih rezervi, i dozvoljenog odstupanja trajanja za investicioni portfolio, i za ukupni portfolio deviznih rezervi, te; praćenje vrijednosti pod rizikom (engl. Value at Risk).

CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem u obveznice odabranih država eurozone, te plasiranjem depozita u: odabrane centralne banke u eurozoni, Banku za međunarodna poravnanja (engl. Bank for International Settlements, BIS), te odabrane komercijalne ino-banke, uz uslov da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane. Osnovni princip u upravljanju kreditnim rizikom predstavlja odgovarajući kriterij odabira ugovornih strana i dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom, i izbjegavanje prevelike

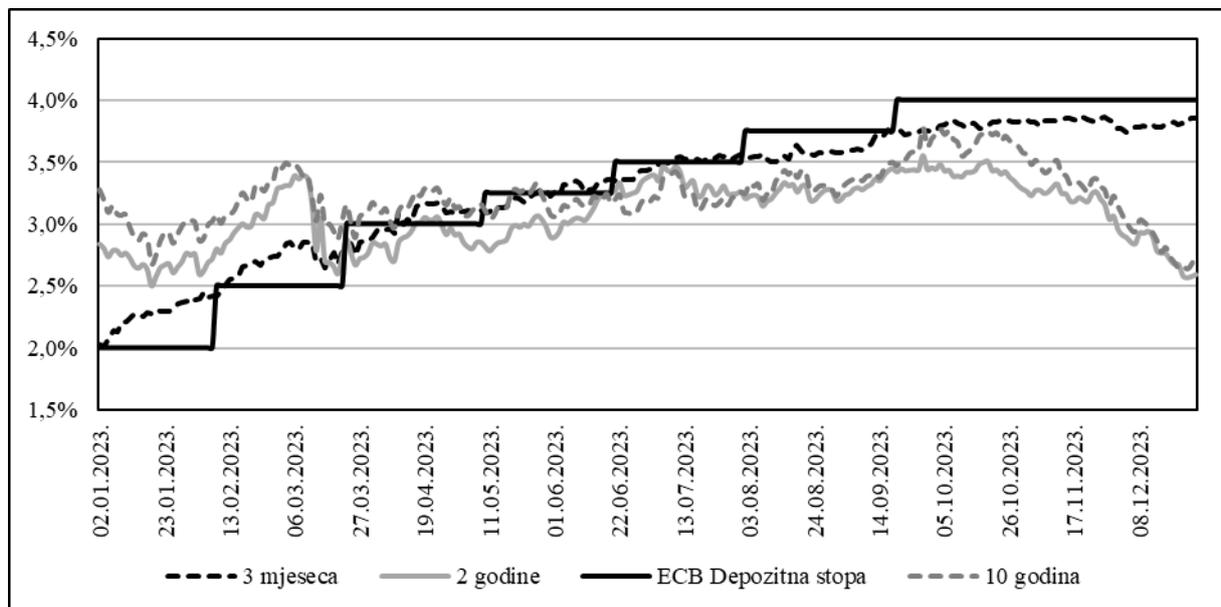
koncentracije izloženosti kreditnom riziku prema pojedinoj ugovornoj strani. Navedeni standardi i ograničenja preispituju se i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o zvaničnim ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i indikatorima dobijenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika.

Upravljanje rizikom likvidnosti se bazira na procjeni potencijalnih potreba za likvidnošću i identifikaciji likvidnih finansijskih instrumenata. Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost su prekoćni depoziti i sredstva na tekućim računima kod ugovornih strana koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika te dospijevajuća sredstva po svim instrumentima.

Devizni rizik predstavlja rizik promjene vrijednosti devizne aktive i pasive zbog promjene valutnih kurseva u kojima se drže devizne rezerve, i vrše transakcije, u odnosu na domaću valutu. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture imovine i obaveza CBBiH, kao i postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost deviznom riziku.

Vodeće centralne banke su tokom 2023. godine vodile restriktivnu monetarnu politiku, nastojeći da, između ostalog, povećanjem referentnih kamatnih stopa obuzdaju rekordno visoke nivoe inflacije. FED je svoj raspon referentne kamatne stope povećao 4 puta, za po 25 baznih poena. Sve tri ključne kamatne stope ECB su povećavane u februaru, martu, maju, junu, augustu i septembru 2023. godine (vidjeti poglavlje 1.1), što se odrazilo na kretanje Euribora, rezultirajući rastom tržišnih prinosa na euroobveznice i državnih obveznica zemalja eurozone svih preostalih ročnosti do dospijeca (vidjeti Grafikon 2.12). ECB je u 2023. godinu ušla sa ključnom kamatnom stopom (Main refinancing operations) od 2,5%, koja je nakon posljednjeg povećanja u septembru dosegla nivo od 4,5%. Istovremeno je FED svoj raspon referentne kamatne stope povećao 4 puta, za po 25 baznih poena. Kratkoročne su kamatne stope, kao i tržišni prinosi na kratkoročne i srednjoročne državne obveznice zemalja eurozone, znatno porasle u odnosu na vrijednosti iz 2022. godine, čemu je u velikoj mjeri doprinijela ECB povećavanjem ključnih kamatnih stopa u eurozoni.

Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni, i ECB-ove depozitne stope u 2023. godini

Izvor: ECB

Naročito izražen rast tržišnih prinosa je zabilježen na kraćem kraju krive prinosa (kraći preostali rokovi do dospijea) na obveznice država eurozone. Od aprila 2023. godine primjetna je bila inverzija krive prinosa na obveznice država eurozone, što znači da su tržišni prinosi kraćih preostalih rokova do dospijea bili viši nego tržišni prinosi dužih preostalih rokova dospijea (Grafikon 2.12). Prinosi na petogodišnje i desetogodišnje obveznice država eurozone bili su, na kraju godine, ispod nivoa zabilježenih početkom 2023. godine. Inverzija je posebno bila naglašena u četvrtom kvartalu 2023. godine.

Koliko je porast tržišnih prinosa bio snažan, naročito na obveznice kraćih preostalih rokova do dospijea, pokazuju nivoi prosječnih tržišnih prinosa na obveznice zemalja eurozone u 2023. godini, koji su znatno viši od tržišnih prinosa u 2022. godini (Tabela 2.2). Prosječni tržišni prinosi na kvartalne obveznice zemalja eurozone u 2023. godini (3,28%) bili su preko 300 bp viši nego u 2022. godini (Tabela 2.2). Prosječni prinosi na dvogodišnje obveznice zemalja eurozone (3,08%) bili su preko 200 baznih poena viši, u poređenju sa 2022. godinom, dok je u slučaju petogodišnjih državnih obveznica povećanje prinosa bilo preko 150 bp. Rast tržišnih prinosa doprinio je značajnom porastu prosječne ponderisane neto kamatne stope (PPnKS, koja se izračunava kao omjer ostvarenih neto kamatnih prihoda/rashoda i prosječnog stanja deviznih rezervi u posmatranom periodu). PPnKS je u 2023. godini iznosila 2,14% (Tabela 2.2), što je

znatno više u odnosu na vrijednost iz 2022. godine (0,09%), i predstavlja drugu najvišu vrijednost ostvarene PPnKS još od 2008. godine, kada je iznosila 4,18%. Posmatrano po kvartalima, PPnKS je u prvom kvartalu iznosila 1,25%, 1,83% u drugom kvartalu, 2,45% u trećem kvartalu, te porasla do nivoa od 3,01% u četvrtom kvartalu 2023. godine.

Tabela 2.2: Prosječna ponderisana godišnja neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH, i prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni

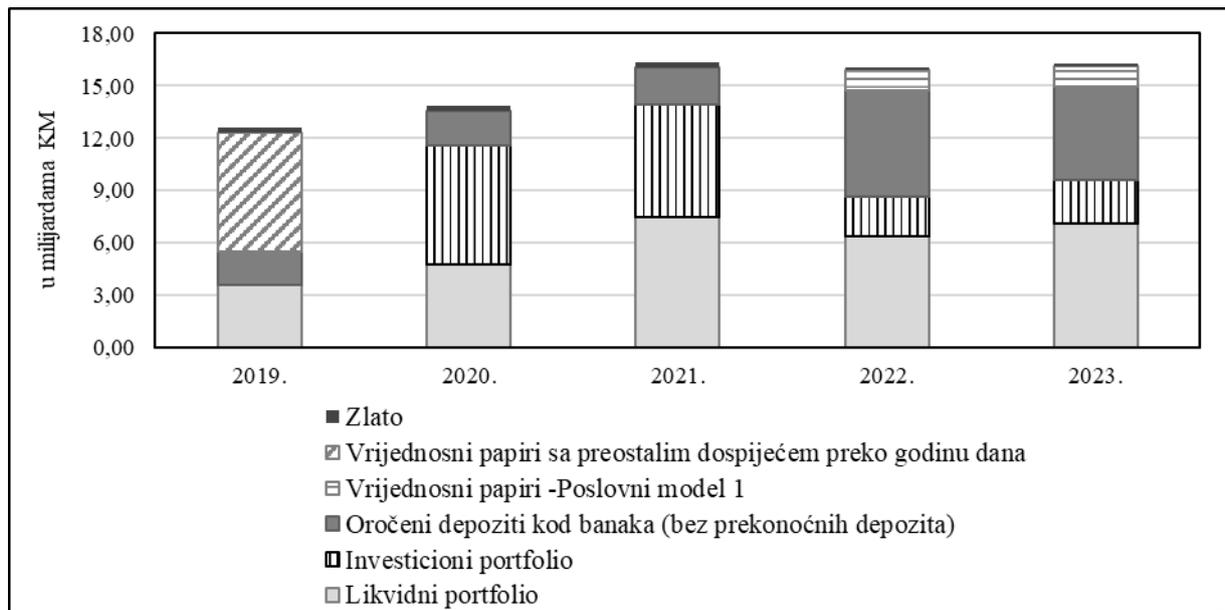
	PPnKS, %	ECB - Depozitna stopa, %	ECB - Glavne operacije refinansiranja, %	Euribor, %		EUR obveznice, %					
				1m	3m	Mjeseci		Godine			
						3	6	1	2	5	10
2016.	0,22	-0,38	0,01	-0,34	-0,27	-0,42	-0,39	-0,36	-0,32	0,01	0,77
2017.	0,18	-0,40	0,00	-0,37	-0,41	-0,54	-0,52	-0,49	-0,39	0,18	1,09
2018.	0,16	-0,40	0,00	-0,37	-0,32	-0,48	-0,43	-0,33	-0,13	0,46	1,14
2019.	0,11	-0,43	0,00	-0,40	-0,36	-0,46	-0,42	-0,37	-0,27	-0,02	0,40
2020.	0,04	-0,50	0,00	-0,50	-0,43	-0,50	-0,49	-0,47	-0,43	-0,27	0,08
2021.	-0,08	-0,50	0,00	-0,56	-0,55	-0,64	-0,63	-0,62	-0,58	-0,37	0,10
2022.	0,09	0,08	0,58	0,09	0,35	0,15	0,35	0,66	0,97	1,44	1,91
2023.	2,14	3,30	3,80	3,25	3,43	3,28	3,33	3,27	3,08	2,99	3,24
Promjena (u bp) u 2023. godini, u odnosu na:											
2022.	205	322	322	315	309	313	298	261	211	156	132
2008.	-204	29	58	-103	-121	-37	-31	-38	-63	-96	-109

Izvor: CBBiH, ECB, www.global-rates.com

Napomena: Prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi izračunati su kao prosjek dnevnih kamatnih stopa i tržišnih prinosa u posmatranoj godini. Depozitna stopa ECB je u periodu 21.12.2022. – 07.02.2023. godine iznosila 2%, a u 2023. godini je povećana u šest navrata. Nivo depozitne stope ECB-a na kraju 2023. godine je iznosio 4%.

Strukturu deviznih rezervi na kraju 2023. godine (Grafikon 2.13) činili su: oročeni depoziti kod banaka (bez prekonoćnih depozita) s učešćem od 32,63%; likvidni portfolio s učešćem od 43,76%; investicioni portfolio (vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo više od godinu dana) s učešćem od 15,28%; vrijednosni papiri (Poslovni model 1) sa učešćem od 7,25%, i; zlato s učešćem od 1,08%. Na kraju 2023. godine likvidni portfolio su činili: tekući računi kod banaka (11,12% ukupnih deviznih rezervi); prekonoćni depoziti (7,37% ukupnih deviznih rezervi); gotovina u trezoru CBBiH (2,79% ukupnih deviznih rezervi); specijalna prava vučenja MMF-a (0,01% ukupnih deviznih rezervi), i; vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje (22,47% ukupnih deviznih rezervi). Vrijednosni papiri kojima je do dospijeca preostalo godinu dana i manje, kao najveća stavka likvidnog portfolija, iznosili su 3,66 milijardi KM na kraju 2023. godine. Tekući računi kod banaka, kao druga najveća stavka likvidnog portfolija, na kraju 2023. godine iznosili su 1,81 milijardu KM.

Grafikon 2.13: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine

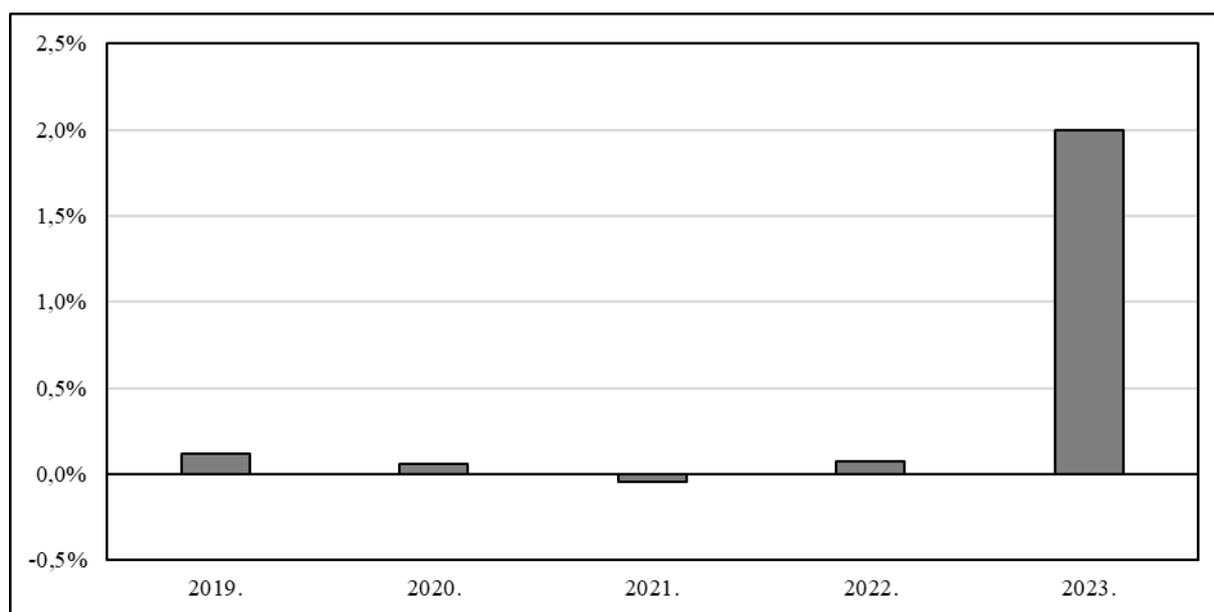
Izvor: CBBiH

Vrijednosni papiri s fiksnim prihodom, na kraju 2023. godine činili su 44,99% ukupnih deviznih rezervi, što je nešto više u odnosu na njihovo učešće u deviznim rezervama na kraju 2022. godine (43,94%). Sredstva deponirana kod nerezidentnih banaka, na kraju 2023. godine, činila su 51,12% (51,50% na kraju 2022. godine). S ciljem zaštite od kreditnog rizika investiranje se vrši u vrijednosne papire odabranih evropskih zemalja, uz ograničenja minimalnog prihvatljivog praga kompozitnog kreditnog rejtinga, i zahtijevanog prosječnog kreditnog rejtinga portfolija.

Investicioni portfolio sadrži vrijednosne papire kojima je do dospelja preostalo više od godinu dana. Vrijednosni papiri kojima je do dospelja preostalo godinu dana i manje čine sastavni dio likvidnog portfolija. Od februara 2022. godine dio portfolija vrijednosnih papira je klasifikovan prema metodi amortiziranog troška (Poslovni model 1).

Neto efekat ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu na bilans uspjeha za period 01.01. – 31.12.2023. godine iznosi 303,8 miliona KM, a izražen efektivnom stopom prinosa⁵³ iznosi 1,99% (Grafikon 2.14). Rast stopa prinosa na ulaganja u konvertibilnu stranu valutu posljedica je porasta kamatnih stopa na kratkoročne depozite u eurima, i prinosa vrijednosnih papira, ali i blagovremenog restrukturiranja portfolija deviznih rezervi koje je poduzeto u 2022. i nastavljeno u 2023. godini. Preduzet je niz investicionih odluka, strateških i taktičkih, i izvršeno pravovremeno i adekvatno restrukturiranje portfolija deviznih rezervi, uključujući i značajno skraćanje prosječnog modifikovanog trajanja ukupnog portfolija deviznih rezervi. CBBiH je i u 2023. godini ostala dosljedna politici investiranja u skladu sa zakonski definiranim ciljevima i zadacima, što podrazumijeva da se službenim deviznim rezervama upravlja na siguran i profitabilan način.

Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH

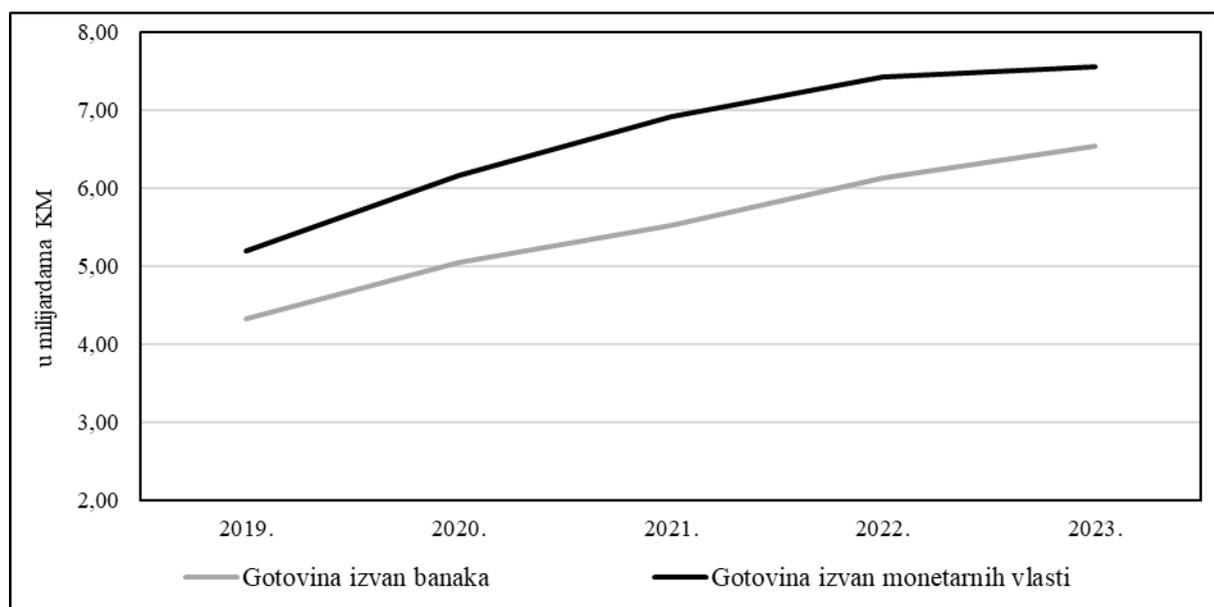
Izvor: CBBiH

⁵³ Efektivna stopa prinosa izračunata je tako što se neto efekat investiranja sredstava deviznih rezervi podijeli sa prosječnim stanjem deviznih rezervi u posmatranom periodu. Pri izračunavanju ukupnih neto efekata investiranja sredstava deviznih rezervi, u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosne papire i depozite u stranoj valuti, kao i realizirani neto kapitalni dobiti/gubici usljed prodaje vrijednosnih papira iz portfolija deviznih rezervi CBBiH.

2.4 Upravljanje gotovim novcem

Trend snažnog rasta gotovog novca u opticaju (izvan banaka) iz prethodnih godina je nastavljen. Na dan 31.12.2023. godine stanje gotovog novca u opticaju izvan banaka iznosilo je 6,54 milijardi KM (Grafikon 2.15), što je za 6,80% više u odnosu na 2022. godinu. Vjerovatni razlozi rasta potražnje za KM su značajan zamah u sektoru turizma, i vezanih uslužnih djelatnosti (vidjeti poglavlje 1.2.4), ali i rast ekonomske aktivnosti, uprkos i dalje snažnim inflatornim pritiscima (1.1.1.), čemu svjedoči i snažan rast prihoda od indirektnih poreza (poglavlje 1.1.2). Međutim, za razliku od prethodnih godina, zaustavljen je trend snažnog rasta gotovine izvan CBBiH (Grafikon 2.15). Godišnji porast gotovine izvan CBBiH (1,73%), u 2023. godini, je bio najniži zabilježen od osnivanja CBBiH.

Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka na kraju godine

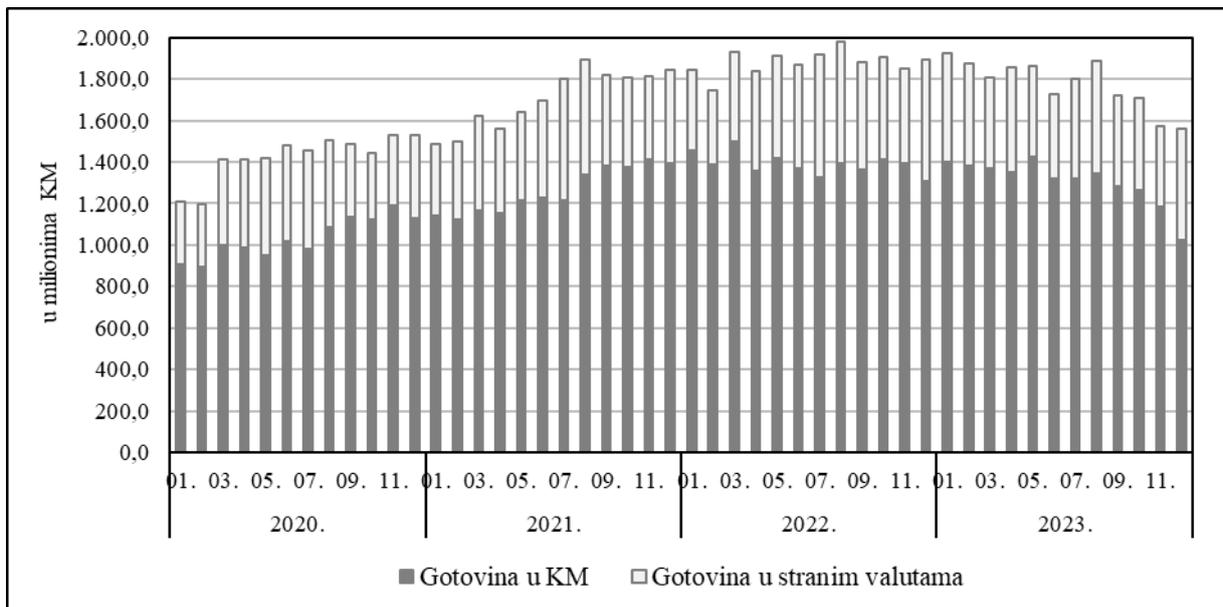

Izvor: CBBiH

Za razliku od prethodnih godina komercijalne banke su značajno smanjile iznos gotovine u vlastitim trezorima (Grafikon 2.16). Smanjenje gotovine u KM je bilo posebno izraženo u odnosu na kraj 2022. godine (287,4 miliona KM, ili 21,94%), dok je smanjenje gotovine u stranim valutama, u trezorima banaka, bilo znatno blaže (43,7 miliona KM). Ovakva promjena svakako nije zabrinjavajuća, jer se u sistemu ne primijeti nedostatak gotovog novca, bilo kod banaka, bilo kod njihovih klijenata. Međutim, treba imati u vidu da je rad sa gotovim novcem skup. Sa stanovišta domaćih propisa o upravljanja rizikom likvidnosti u bankama, nema razlike između gotovine, stanja na računima rezervi, i vrijednosnih papira domaćih vlada. Također, ne

postoje naznake pogoršane likvidnosti u bankarskom sistemu⁵⁴. Ono što jeste primjetno u strukturi aktive banaka, u odnosu na kraj 2022. godine, jeste značajan rast dužničkih vrijednosnih papira u domaćoj valuti (621,9 miliona KM, ili 57,3%). Imajući u vidu propise o upravljanju rizikom likvidnosti, ali i značajne razlike između prinosa na domaće vrijednosne papire (vidjeti poglavlje 1.1.3) i naknade koju je CBBiH plaćala bankama na sredstva na računu rezervi (vidjeti poglavlje 2.2), izvjesno je kako su banke dio gotovine u trezorima, ali i viška iznad obavezne rezerve (poglavlje 2.2) preusmjerile na dužničke vrijednosne papire koje su izdale domaće vlade. Pored svega navedenog, zabilježen je i rast kredita (poglavlje 1.1.3) u odnosu na prethodnu godinu. Vezano za smanjenje gotovine u stranim valutama, dio gotovine u stranim valutama u trezorima banaka vjerovatno je smanjen, skupa sa dijelom viška iznad obavezne rezerve, u korist vrijednosnih papira koje su izdali nerezidenati (porast od 287,3 miliona KM, ili 22,6% u odnosu na kraj 2022. godine). Međutim, iz dnevnih promjena o stanju deviznih rezervi, zaključujemo da se radi u vrlo kratkoročnim instrumentima, a ne primjećujemo niti naznake jačanja deviznog rizika u bankarskom sistemu.

Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka

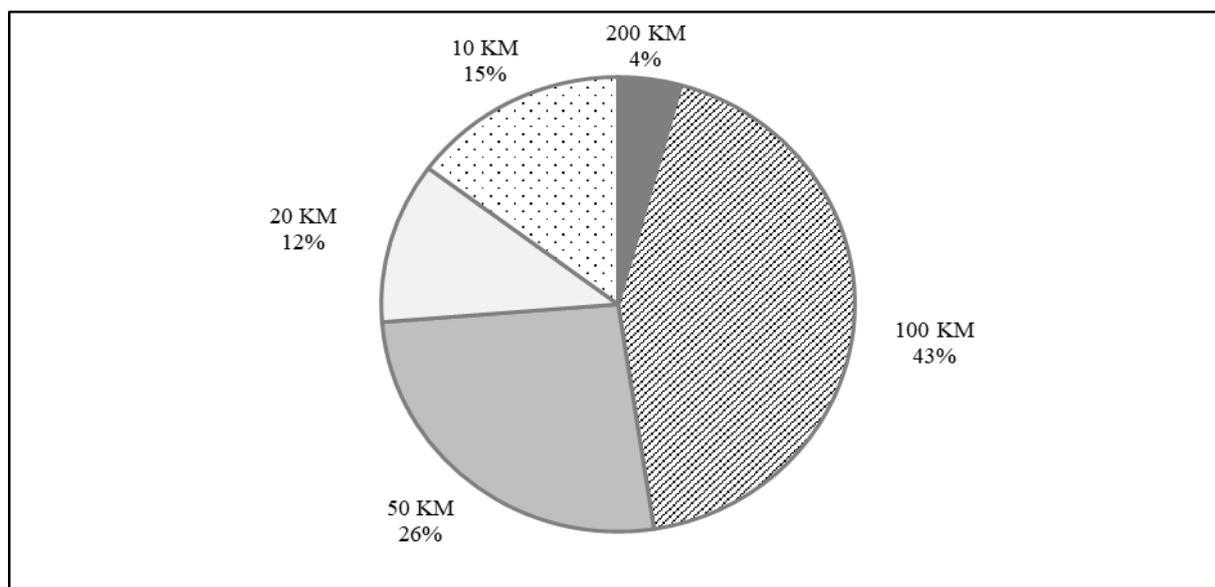

Izvor: CBBiH

⁵⁴ Vidjeti Indikatore finansijskog zdravlja, Ocjena rizika po finansijsku stabilnost, i Izvještaj o finansijskoj stabilnosti, sve dostupno na web-stranici CBBiH.

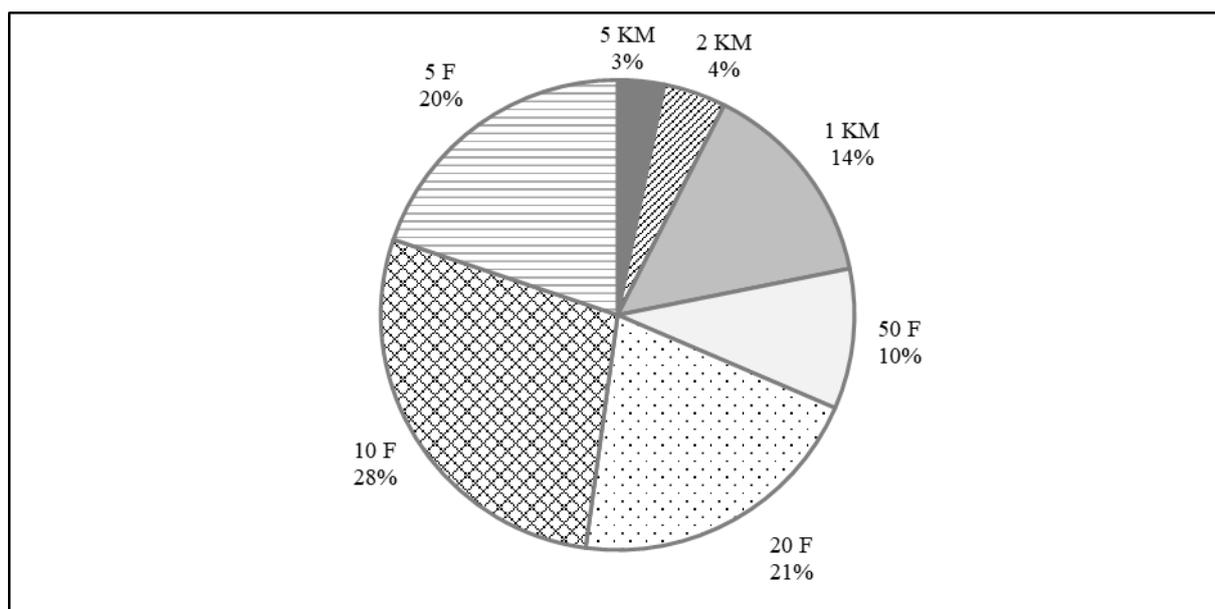
Izvan CBBiH, na kraju 2023. godine, nalazilo se 106,2 miliona novčanica KM i 514,5 miliona kovanica KM, ukupne vrijednosti 7,57 milijardi KM, što je za 1,73% više u odnosu na 2022. godinu. U pogledu apoenske strukturi novca izvan CBBiH najzastupljenije su bile novčanice od 100 KM i 50 KM, a kod kovanica apoen 10 F (Grafikoni 2.17 i 2.18).

Grafikon 2.17:Apoenska struktura novčanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

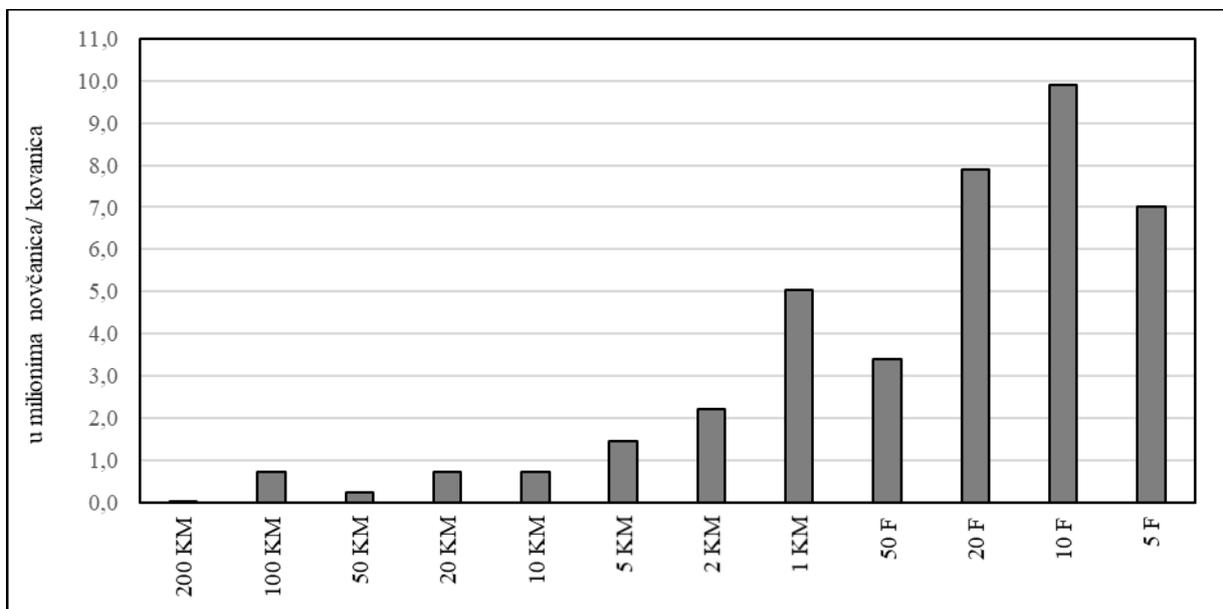
Grafikon 2.18:Apoenska struktura kovanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

Za razliku od prethodnih godina, kada je najznačajniji godišnji rast broja novčanica zabilježen u visokim apoenima, u 2023. godini je zabilježen značajniji rast samo u slučaju novčanica u apoenima od 20 KM (8,87%) i 10 KM (6,24%). Slabija potražnja za novčanicama u visokim apoenima je, vjerovatno, posljedica politika komercijalnih banaka da smanje držanja gotovog novca u vlastitim trezorima. U odnosu na 2022. godinu broj novčanica izvan CBBiH je povećan za 2,4 miliona komada (2,32%), ukupne vrijednosti 107,7 miliona KM (Grafikon 2.19). Količina kovanica izvan CBBiH je u istom periodu povećana za 36,9 miliona komada (7,73%), ukupne vrijednosti 21,3 miliona KM (Grafikon 2.19).

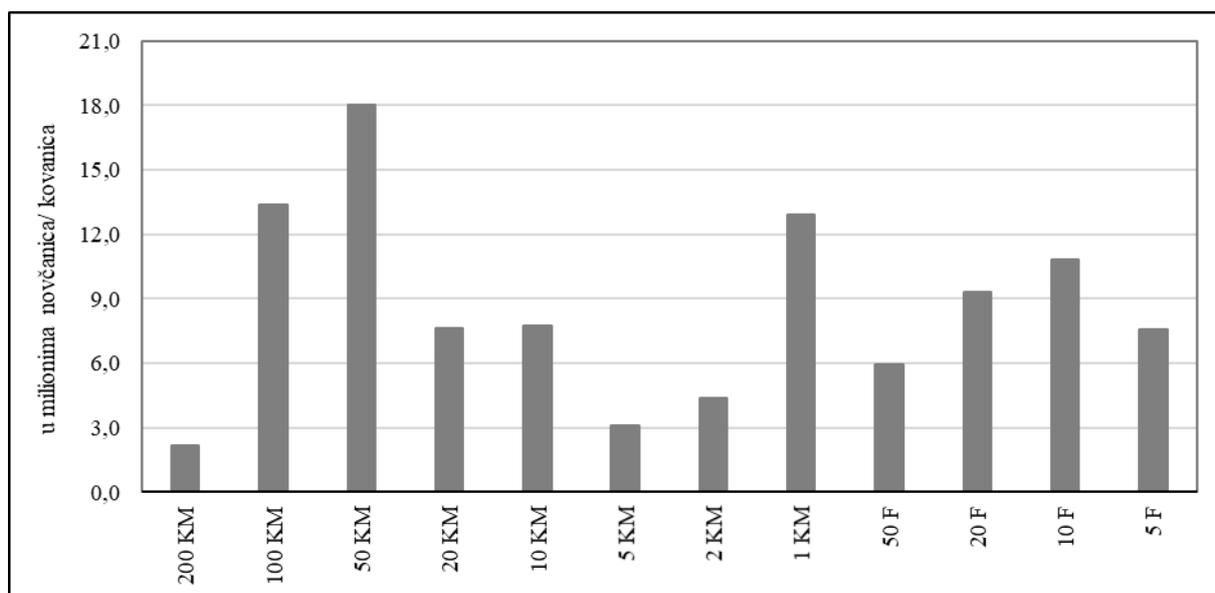
Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2022. godinu

Izvor: CBBiH

Snabdijevanje komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i filijala CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz striktno poštivanje aranžmana valutnog odbora. U toku 2023. godine komercijalnim bankama je izdato 48,9 miliona komada novčanica i 54,0 miliona komada kovanica, ukupne vrijednosti 2,94 milijardi KM (Grafikon 2.20).

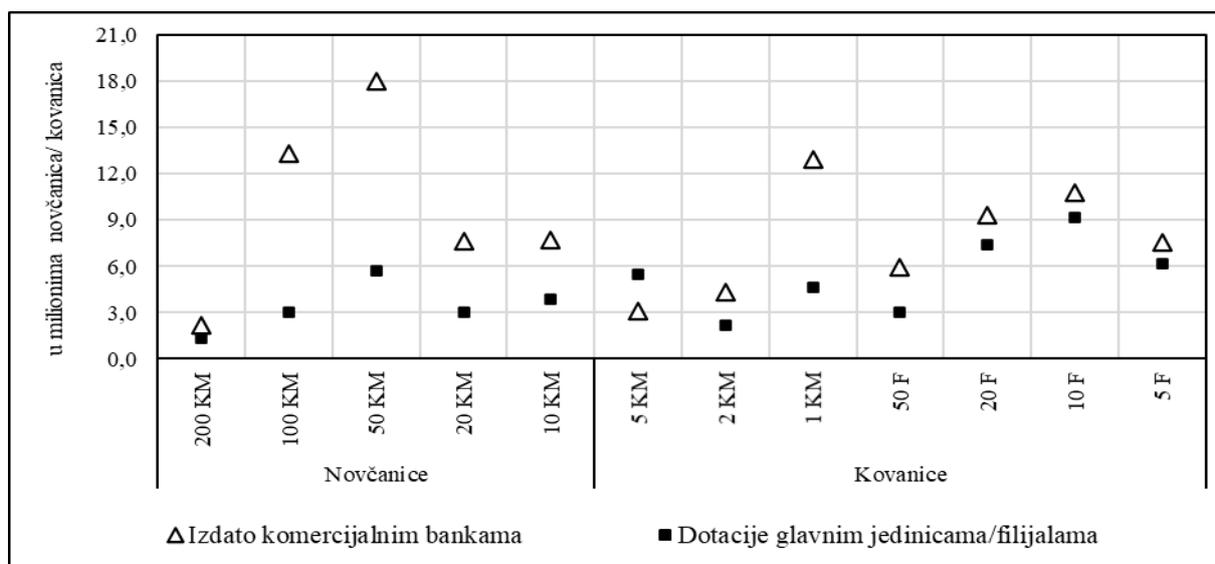
Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdate u 2023. godini, prema apoenima

Izvor: CBBiH

U istom periodu je iz Odjeljenja trezora Centralnog ureda, glavnim jedinicama i filijali Brčko, izdato (dotacije) 17,0 miliona komada novčanica i 38,06 miliona komada kovanica, ukupne vrijednosti 998,5 miliona KM. Grafikon 2.21 ispod implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Pošto komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama / filijalama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2023. godini

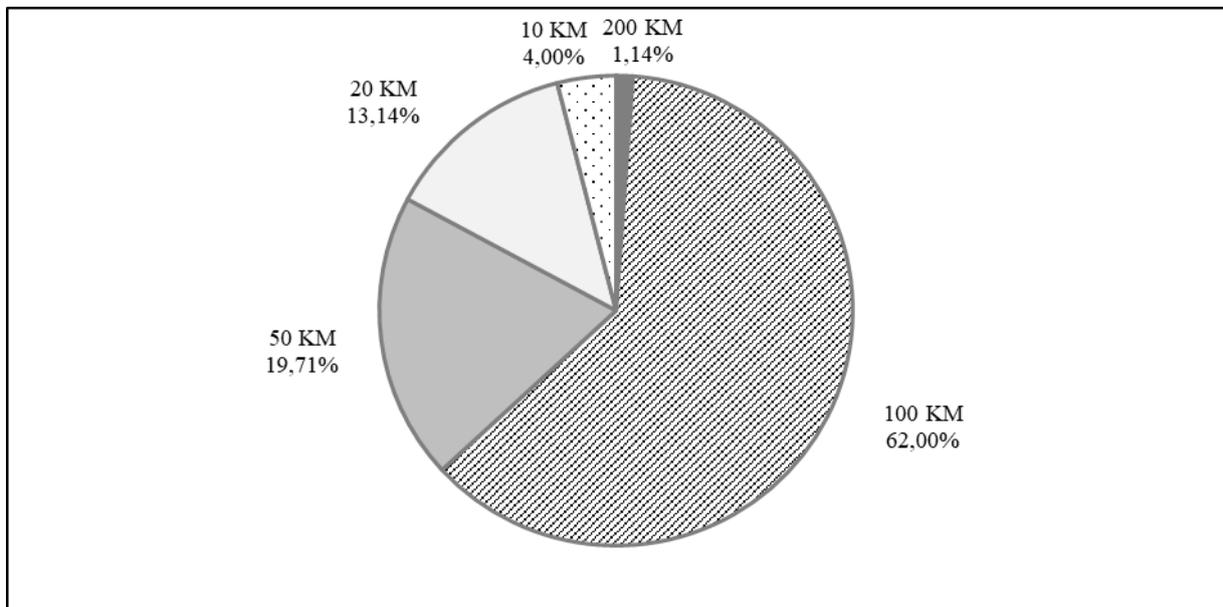

Izvor: CBBiH

CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za opticaj, koje se uništavaju u skladu sa važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica, i puštanjem u opticaj novčanica nove serije, CBBiH održava zadovoljavajući kvalitet novca u opticaju. U 2023. godini uništeno je 12,0 miliona komada novčanica i 14.570 komada kovanica nepodobnih za opticaj.

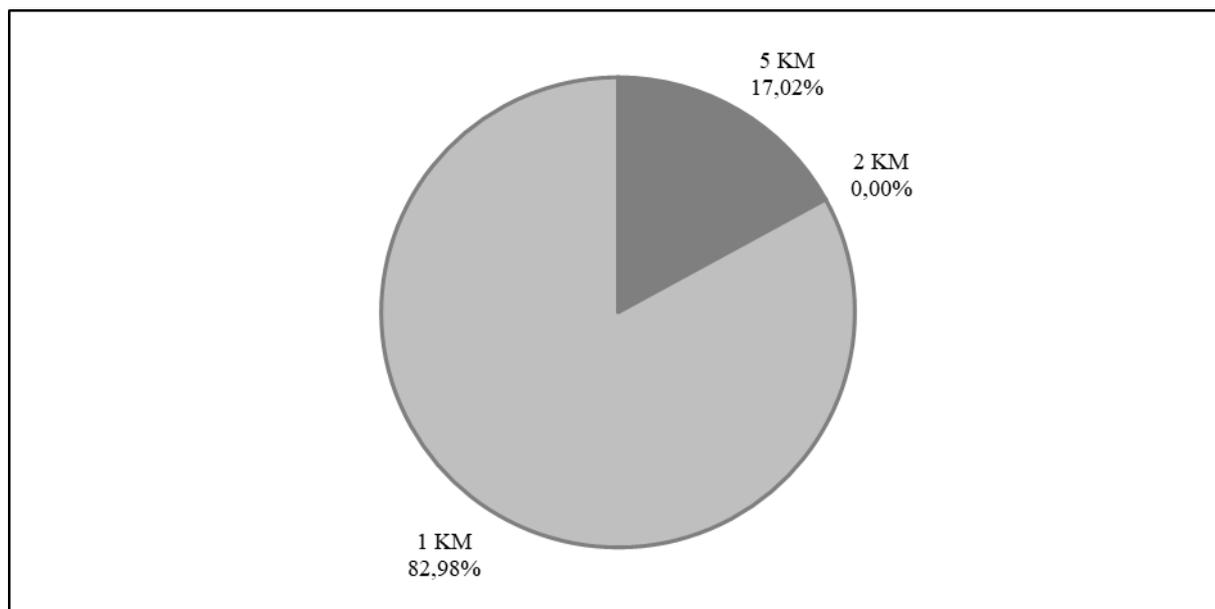
U 2023. godini u CBBiH je registrirano 350 krivotvorenih novčanica konvertibilne marke, što je za 53,5% više u odnosu na 2022. godinu. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke je registrirano 423 komada, što je za 10,0% manje u odnosu na 2022. godinu. Prema apoenskoj strukturi najviše krivotvorenih novčanica je bilo u apoenu od 100 KM (Grafikon 2.22), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (Grafikon 2.23).

Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

Grafikon 2.23: Apoenška struktura krivotvorenih kovanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

2.5 Održavanje platnih sistema

Zakonsku obavezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sistema CBBiH ispunila je i u 2023. godini: platni promet u zemlji se odvijao neometano, kroz sisteme žirokliringa i bruto poravnanja u realnom vremenu (BPRV); održavani su i unaprjeđivani Centralni registar kredita (CRK) i Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata (JRRPS); a obavljan je i međunarodni kliring plaćanja s inostranstvom. Prepoznajući makroekonomski, i značaj sigurnih i efikasnih platnih sistema za finansijsku stabilnost, CBBiH je u toku 2023. godine intenzivno radila na jačanju kapaciteta i operacionalizaciji funkcije nadgledanja platnih sistema.

U 2023. godini je zabilježen rast i broja i vrijednosti međubankarskih transakcija u platnom sistemu koji se odvija preko CBBiH (Tabela 2.3). U odnosu na 2022. godinu rast je naročito naglašen kod broja i vrijednosti transakcija kroz sistem bruto poravnanja u realnom vremenu (Tabela 21 u Statističkom dodatku). Godišnja promjena je manje izražena, u odnosu na pandemijske godine, zbog baznog efekta, ali je u nivou rasta zabilježenog u godinama približnog intenziteta ekonomske aktivnosti. Kao i u ranijim periodima većina transakcija u međubankarskom platnom prometu obavljala se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 50,67% ukupne vrijednosti i 56,64% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2023. godini.

Tabela 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka

	Međubankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milionima						
2019.	43,6	3,0%	56,9	-3,3%	100,5	-0,7%
2020.	43,8	0,4%	53,9	-5,2%	97,7	-2,8%
2021.	48,0	9,6%	56,3	4,4%	104,3	6,8%
2022.	49,7	3,6%	58,7	4,3%	108,4	4,0%
2023.	50,8	2,3%	62,7	6,7%	113,5	4,7%
Vrijednost, u milijardama KM						
2019.	123,05	19,8%	113,37	-1,8%	236,42	8,4%
2020.	105,13	-14,6%	100,43	-11,4%	205,56	-13,1%
2021.	122,40	16,4%	110,47	10,0%	232,87	13,3%
2022.	145,83	19,1%	128,13	16,0%	273,95	17,6%
2023.	163,10	11,8%	142,03	10,8%	305,12	11,4%

Izvor: CBBiH

U 2023. godini daleko veći broj i međubankarskih i unutarbankarskih transakcija obavljali su klijenti pravna lica (85,0% i 69,2% respektivno). Samim tim, a uzimajući u obzir i prosječnu veličinu naloga kod pravnih lica, na ovu vrstu klijenata se odnosilo preko 91% ukupne vrijednosti unutarbankarskih transakcija, i preko 96% ukupne vrijednosti međubankarskih transakcija. U pogledu vrste inicijacije transakcije u 2023. godini u unutarbankarskom platnom prometu neznatno više su bili zastupljeniji papirni nalozi (51,0% od ukupnog broja naloga), dok je 59,1% međubankarskih transakcija bilo inicirano elektronskim nalogima. U 2023. godini je nastavljen trend značajnog rasta klijenata elektronskog bankarstva, posebno u segmentu fizičkih lica (18,84%, do broja od 1,46 miliona korisnika), pri čemu se najveći dio odnosi na mobilno bankarstvo. Međutim, broj aktivnih klijenata elektronskog bankarstva je znatno manji; svega 33,9% fizičkih lica registriranih korisnika je u 2023. godini aktivno koristilo elektronsko bankarstvo. Posebno veliki nesrazmjer između aktivnih i registriranih fizičkih lica korisnika elektronskog bankarstva (11,30%) je u segmentu internet-bankarstva. Broj pravnih lica, aktivnih klijenata elektronskog bankarstva, bio je u 2023. godini znatno veći nego u slučaju fizičkih lica (69,9% od ukupnog broja registriranih korisnika). U 2023. godini je zabilježeno 150,17 milijardi KM vrijednosti transakcija u elektronskom bankarstvu, od čega se na internet-bankarstvo pravnih lica odnosilo čak 96,65% ukupne vrijednosti transakcija u elektronskom bankarstvu.

I nakon iščezavanja baznog efekta prve postpandemijske godine, i u 2023. godini je zabilježen snažan rast prometa na POS terminalima (mjesto prodaje, eng. point of sale, POS). Vrijednost realiziranih transakcija na POS terminalima je u 2023. godini znatno premašila pretpandemijske nivoa (Tabela 2.4). Internet-prodaja je nastavila snažno rasti (45,4%) u odnosu na 2022. godinu (Tabela 2.4), čemu su sigurno doprinikli i nove politike prodajnih lanaca u zemlji, nastavak aktivnog korištenja usluga dostave roba u prehrambenoj i industriji ugostiteljstva, ali i početak dostave u BiH nekih od najvećih svjetskih internet-trgovina. Na internet-prodaju u inostranstvu se odnosilo 62,75% od ukupne internet-prodaje u 2023. godini. Promet na ATM uređajima (aparati za podizanje gotovine; eng. automated teller machine, ATM) je, također, nastavio snažno rasti, što je bilo i očekivano, imajući u vidu rast nominalnih plata (poglavlje 1.1.1, dio III), i rast broja zaposlenih u 2023. godini.

Tabela 2.4: Pregled prometa karticama na ATM, POS uređajima i internetu

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
POS, u milijardama KM	3,26	3,19	2,94	3,77	4,42
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	4,3%	-2,1%	-7,7%	28,3%	17,1%
ATM, u milijardama KM	7,75	8,17	8,75	9,88	11,13
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8,2%	5,3%	7,2%	12,9%	12,6%
Internet, u milionima KM	157,4	180,6	265,0	448,2	651,7
Ukupno, u milijardama KM	11,17	11,54	11,96	14,10	16,20
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8,6%	3,3%	3,7%	17,9%	14,8%

Izvor: CBBiH

Snažan rast u sektoru turizma, i povezanim uslužnim djelatnostima u 2023. godini se najbolje odražava u snažnom rastu realiziranih vrijednosti inostranih kartica u BiH (Tabela 2.5 ispod). Promet po ino-karticama u BiH za kupovinu roba i usluga na POS terminalima, u odnosu na 2022. godinu, veći je za čak 26,32%. I podizanje gotovine na bankomatima u zemlji, korištenjem kartica izdatih u inostranstvu je, također, znatno poraslo u odnosu na prethodnu godinu. Sa druge strane, realizirani promet u inostranstvu, po karticama izdatim u BiH, niži je u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 2.5: Realizirane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS terminalima	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizirane vrijednosti inozemnih kartica u BiH, u milionima KM				
2019.	1.648,8	59,7	833,5	2.542,0
2020.	1.117,6	59,7	399,3	1.576,6
2021.	1.360,7	39,3	619,3	2.019,3
2022.	1.793,1	63,0	1.105,1	2.961,1
2023.	1.933,3	28,7	1.396,0	3.358,0
Realizirane vrijednosti u inozemstvu kartica izdatih u BiH, u milionima KM				
2019.	165,3	3,0	426,8	595,1
2020.	162,3	4,0	355,7	522,0
2021.	143,4	3,4	447,0	593,8
2022.	142,9	2,8	644,1	789,7
2023.	153,4	3,0	594,0	750,3

Izvor: CBBiH

Mastercard je i dalje daleko najzastupljeniji brend kartica u BiH (Tabela 2.6). Razlog je što banke u BiH, uglavnom, prihvataju Mastercard i Visa brendove kartica na ATM i POS terminalima. Ostali brendovi su bili zastupljeni u vrlo malom broju banaka. Broj beskontaktnih kartičnih transakcija u BiH na ATM i POS terminalima u 2023. godini je bio viši u odnosu na kontaktne (91,94, naspram 54,80 miliona), ali je vrijednost transakcija realiziranih preko kontaktnih kartica bila znatno viša (10,23 milijarda KM, odnosno 70,94% ukupne vrijednosti).

Tabela 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ukupno
2019.	757.775	1.348.275	7.304	12.280	12.970	2.138.604
2020.	736.947	1.410.718	6.901	9.666	6.324	2.170.556
2021.	749.874	1.452.272	6.382	10.371	30	2.218.929
2022.	773.691	1.541.267	5.984	10.890	1.299	2.333.131
2023.	831.883	1.601.158	5.682	13.953	1.674	2.454.350

Izvor: CBBiH

CBBiH je i u 2023. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srbijanskih banaka. Kroz sistem klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 11.655 naloga (+12,12% u odnosu na 2022. godinu), čija je vrijednost bila 221,3 milion eura (-23,2% u odnosu na 2022. godinu).

2.6 Uloga fiskalnog agenta

Zakonom o CBBiH (Član 52.) i Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama BiH definirano je da CBBiH pruža usluge bankarskog agenta, te izvršava transakcije po nalogu Ministarstva finansija i trezora BiH (MFT BiH) u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH, i djeluje kao fiskalni agent za članstvo BiH u međunarodnim finansijskim institucijama. U skladu sa Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i Ministarstva finansija i trezora BiH, Centralna banka BiH je i tokom 2023. godine izvršavala poslove bankara, depozitara, zastupnika pri plaćanju i fiskalnog agenta. Ova usluga je u 2023. godini obuhvatala poslove platnog prometa u zemlji i inostranstvu, upravljanja depozitnim računima i konverzije sredstava vezane za kredite i donacije po ugovorima koje je zaključilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine sa međunarodnim finansijskim institucijama, poslove koji su proizašli iz aranžmana i članstva Bosne i Hercegovine u međunarodnim finansijskim institucijama, te poslove servisiranja ino-duga. Tokom cijele 2023. godine Ministarstvo je koristilo povoljne uslove na međunarodnim finansijskim tržištima, i dostavljalo naloge za investiranje jednog dijela deviznih sredstava kojima je raspolagalo.

CBBiH obavlja bankarske usluge i izvršava transakcije po nalogu MFT BiH, u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH. MFT BiH je nadležno za provođenje procedura za zaduživanje i upravljanje državnim dugom, obezbjeđenja pokrića obaveza u domaćoj valuti i vođenje baze podataka o vanjskom dugu BiH. Uloge CBBiH i MFT BiH, po poslovima servisiranja vanjskog duga BiH, definirane su, pored gore navedenih zakona, i Zakonom o finansiranju institucija BiH, Zakonom o sistemu indirektnog oporezivanja u BiH i Zakonom o uplatama na Jedinstveni račun i raspodjeli prihoda.

Poslovi, zadaci, nadležnosti i međusobni odnosi između MFT BiH i CBBiH definirani su bilateralnim Ugovorom o servisiranju vanjskog duga BiH, koji su dvije institucije zaključile prvi put 1998. godine (zadnja verzija zaključena je 2013. godine). CBBiH je prema odredbama navedenog Ugovora nadležna za:

- blagovremeno obezbjeđenje potrebnih iznosa u stranim valutama za plaćanje dospjelih obaveza;
- blagovremeno i tačno izvršenje plaćanja na osnovu naloga/instrukcija MFT BiH;
- korespondenciju sa stranim bankama i kreditorima u vezi plaćanja obaveza, i;
- izvještavanje MFT BiH o svim izvršenim transakcijama.

Sredstva potrebna za servisiranje vanjskog duga u domaćoj valuti obezbjeđuje MFT BiH od Uprave za indirektno oporezivanje (UINO) i/ili direktnim uplatama krajnjih korisnika kredita. Godišnji plan sredstava potrebnih za servisiranje vanjskog duga sastavni je dio dokumenta “Budžet institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH“ koji donosi Parlamentarna skupština BiH. U skladu sa zaključenim Ugovorom o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i UINO, a na osnovu Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tokom 2023. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UINO za prikupljanje prihoda od indirektnih poreza. Po ovom aranžmanu komercijalne banke na dnevnoj osnovi transferiraju na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UINO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom se ti prihodi, po nalogu UINO, svakodnevno alociraju na više računa po različitim namjenama u skladu sa zakonskom regulativom i nalogom UINO. Na osnovu Zakona o akcizama, u 2023. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovu putarina na račun UINO kod CBBiH, te raspored ovih sredstava po nalogu UINO prema entitetima i distriktu Brčko.

Sve obaveze po vanjskog dugu BiH tokom protekle godine servisirane su uredno i blagovremeno. U skladu sa dospjećima obaveza i programirane dinamike otplate duga, izvršene su obaveze prema: Međunarodnom monetarnom fondu (MMF), Svjetskoj banci (IBRD, IDA), Pariškom klubu, Evropskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD), Londonskom klubu povjerenica, Razvojnoj banci Vijeća Evrope (CEB), Saudijskom fondu za obnovu i razvoj, Evropskoj investicionoj banci (EIB), Evropskoj komisiji, Njemačkoj razvojnoj banci (KfW), Izvozno-uvoznoj banci Koreje, OFID Fondu, Međunarodnom fondu za razvoj poljoprivrede (IFAD), Banci za rad i privredu i Austrijskoj poštanskoj štedionici (B.A.W.A.G.), EUROFIMA-i, Kuvajtskom fondu za arapski ekonomski razvoj, Vladi Japana, Vladi Belgije, Vladi Španije, te ostalim javnim i privatnim kreditorima.

CBBiH je fiskalni agent i izvršava transakcije u vezi sa članstvom i aranžmanima BiH u MMF-u od 2002. godine, na osnovu odluke Vijeća ministara BiH koja je zvanično objavljena u službenim glasilima BiH. Međusobni odnosi, nadležnosti i postupanje pet institucija u BiH (CBBiH, MFT BiH, Federalno ministarstvo finansija, Ministarstvo finansija Republike Srpske i UINO) po pitanju finansijskih aranžmana sa MMF-om, definirani su Memorandumom o razumijevanju. Prvi je zaključen 2002. godine na snazi su oni iz 2016. i 2020. godine. CBBiH je depozitar za račune (gotovinske i vrijednosnih papira) koje MMF drži kod fiskalnog agenta (obično su to centralne banke) svih članica u skladu sa Statutom (engl. Articles of Agreement)

MMF-a. Da bi se izvršile transakcije odobrenja sredstava od MMF-a i plaćanja obaveza prema MMF-u, CBBiH vodi namjenski Depozitni račun za transakcije sa MMF-om, sa podračunima Federacije BiH, Republike Srpske i distrikta Brčko. CBBiH izvršava transakcije sa MMF-om nakon što nadležne institucije u BiH obezbijede puno pokriće u domaćoj valuti na spomenutom računu / podračunima. Kvota BiH, koja predstavlja uplaćeni i upisani "kapital" svake zemlje članice u opći/generalni izvor sredstava MMF-a, iznosi 265,2 miliona SDR. Alokacija SDR za BiH iznosi 415,1 miliona SDR, i obaveza zemlje članice je da kvartalno plaća troškove MMF-u po ovom osnovu.

U skladu sa Statutom Svjetske banke, CBBiH je depozitar za članice grupe Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica CBBiH izvršava transakcije kupoprodaje strane valute za domaću i izvršava plaćanja / transfere krajnjim korisnicima u domaćem platnom prometu.

CBBiH je i u 2023. godini, u skladu sa Ugovorom zaključenim sa Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfolija vrijednosnih papira ove institucije kojim upravlja eksterni portfolio menadžer, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita sa istim. Također, na osnovu zaključenih ugovora između CBBiH i Federalnog ministarstva finansija i CBBiH, izvršavaju se poslovi bankarskog i fiskalnog agenta. CBBiH je u skladu sa zaključenim ugovorima nastavila djelovati kao bankarski agent Agencije za bankarstvo Federacije BiH, Agencije za bankarstvo RS-a, Brčko distrikta, te za entitetske registre vrijednosnih papira.

Usluga korištenja elektronskog bankarstva je pružana i tokom 2023. godine deponentima. CBBiH svakodnevno preduzima aktivnosti na unapređenju poslovanja u radu sa deponentima, automatiziranju procesa, međusobne komunikacije, a sve u cilju postizanja što veće efikasnosti u radu.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

CBBiH je proizvođač službene statistike na nivou BiH (zajedno sa Agencijom za statistiku BiH). U tom smislu ima obavezu proizvesti i objaviti indikatore službene statistike BiH iz nadležnosti CBBiH, a koje se odnose na: statistiku monetarnog i finansijskog sektora, statistiku vanjskog sektora, te statistiku vladinih finansija za BiH. Sve proizvedene statistike CBBiH ulaze u Plan statističkih aktivnosti Bosne i Hercegovine. U okviru Radne grupe za statistiku, u

procesu EU integracija se u više navrata analizirala i definirala lista prioriteta za statistički sistem u BiH.

Kontinuirano se ulaže u poboljšanje metoda prikupljanja, proširivanje broja izvornih podataka (administrativnih i direktnih prikupljanjem), te primjenu međunarodno usaglašenih metodologija. Naročiti naglasak je, u posljednjih nekoliko godina, na uvođenju statističkih standarda i metodologija koje su na snazi unutar EU, jer će CBBiH imati naglašenu odgovornost u pripremi i dostavi podataka kao zemlja kandidat. Stoga se preduzimaju brojni projekti tehničke pomoći i stalna obuka osoblja. Tokom 2023. godine uspješno su implementirana dva projekta, čiji su rezultati podigli nivo usaglašenosti sa EU zahtjevima. Ovim projektima (vidjeti više u poglavlju 2.9) razvijene su dodatne tabele vezane za ESA 2010 transmisiju i započet razvoj metodologije i kompilacija mjesečnog platnog bilansa.

Pored redovne produkcije podataka razvijena je statistika vanjskog duga. Uz korištenje raspoloživih izvora podataka i primjenu zahtijevane metodologije nastavlja se redovita dostava prema Svjetskoj banci. Time je BiH uvrštena i vidljiva u odgovarajućoj bazi podataka. Naglašena je, i daljnje unaprijeđena, razmjena informacija koja se realizira sa EUROSTAT-om, što uključuje redovne metodološke provjere i analize, kao i redovito izvještavanje u okviru Monitoringa usklađenosti (SIMS) sa statističkim zahtjevima EU, te godišnjeg (dvokružna) prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja.

Na međunarodnom planu se kontinuirano ulažu naporu u cilju poboljšanja kvantiteta i kvaliteta statistike, kroz učešće u forumima (Pododbor EK- BiH, radne grupe EUROSTAT, ECB-a, BIS Irving Fischer komitet za statistiku, i zemljama iz regiona kroz različite projekte i konferencije). Planirana statistička istraživanja su u velikom dijelu završena i kompletirana, te su se podaci na vrijeme objavljuvani i dostavljani međunarodnim i domaćim institucijama, u skladu sa obavezama koje CBBiH ima u svom domenu statistike. CBBiH redovito međunarodnim i regionalnim institucijama dostavlja obimne setove statističkih podataka, a preko kojih je BiH predstavljena u međunarodnim bazama statističkih podataka (EUROSTAT, MMF, Svjetska banka, Evropska centralna banka, Evropska banka za obnovu i razvoj EBRD, UNCTAD, BIS banka, UN Statistički odjel. CBBiH priprema i dostavlja podatke za potrebe Fiskalnog vijeća BiH, Sekretarijat CEFTA, Direkcije za ekonomsko planiranje, Agencije za promociju stranih investicija, Ministarstva finansija i trezora BiH, Ministarstva privrede i preduzetništva RS, i Ministarstva trgovine FBiH.

2.8 Praćenje sistemskih rizika u finansijskom sistemu

CBBiH vrši funkciju praćenja finansijske stabilnosti, koja podrazumijeva pravovremeno identifikovanje ranjivosti u finansijskom sistemu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je da se poboljša razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između finansijskog sistema i makroekonomskog okruženja, upozore finansijske institucije i drugi učesnici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima, i preduzmu korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti finansijskog sistema obuhvataju i specijaliziranu komunikaciju sa relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sistemskih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po finansijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju finansijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za finansijsku stabilnost (SOFS) BiH, kojeg pored guvernera CBBiH i direktora agencija za bankarstvo čine ministar finansija i trezora BiH, entitetski ministri finansija i direktor Agencije za osiguranje depozita BiH.

CBBiH izvještava širu javnost o rizicima po finansijsku stabilnost kroz redovnu godišnju publikaciju Izvještaj o finansijskoj stabilnosti, koji se od 2007. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Objavljivanjem ovog izvještaja CBBiH javnosti želi ukazati na rizike koji dolaze iz finansijskog sistema, kao i makroekonomskog okruženja i izazove sa kojima će se finansijski sistem, a posebno bankarski sektor suočiti u narednim periodima. U izvještajima se redovno prezentiraju rezultati analiza za praćenje sistemskih rizika, koje se razvijaju i provode u CBBiH. Od 2023. godine CBBiH je počela objavljivati novu godišnju publikaciju. Ocjena rizika po finansijsku stabilnost, koja sadrži presjek glavnih makroekonomskih kretanja i trendova u finansijskom sektoru u prvoj polovini godine, rezultate analiza za ocjenu rizika i otpornosti bankarskog sektora na rizike na bazi podataka za prvo polugodište, kao i informacije o unaprjeđenjima u finansijskoj infrastrukturi i najvažnijim izmjenama u regulatornom okviru za poslovanje banaka u BiH. Cilj ovih publikacija je promicanje svijesti šire javnosti i finansijskih institucija o pitanjima iz oblasti finansijske stabilnosti, a posebno ukazivanje na potencijalne rizike po finansijsku stabilnost u BiH.

Kompilacija i objavljivanje seta osnovnih indikatora finansijskog zdravlja, prema metodologiji MMF-a, također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Indikatori finansijskog zdravlja se objavljuju kvartalno na statističkom web-portalu CBBiH od polovine 2009. godine, a od septembra 2011. godine i na web-stranici MMF-a. Izvještavanje je u

potpunosti metodološki usklađeno sa MMF-ovim Vodičem za kompilaciju indikatora finansijskog zdravlja iz 2019. godine.

U 2023. godini u CBBiH je nastavljeno provođenje testiranja na stres solventnosti i likvidnosti, kao dva bitna alata za procjenu rizika u bankarskom sektoru BiH, kao i sa pripremom redovnih kvartalnih izvještaja o testovima na stres: Izvještaja o rezultatima testova na stres solventnosti, i Izvještaja o rezultatima stres testa likvidnosti. Nalazi testova na stres solventnosti i likvidnosti, uključujući i izvještaje o rezultatima testova na stres se dijele sa agencijama za bankarstvo. O rezultatima testova na stres solventnosti se kroz odgovarajuću formu Izvještaja o rezultatima testova na stres upoznaje i SOFS. Agregirani rezultati testova na stres solventnosti i likvidnosti provedenih sa podacima sa kraja godine se objavljuju u Izvještaju o finansijskoj stabilnosti, dok se agregirani rezultati testiranja na stres provedenog na bazi podataka sa kraja prvog polugodišta objavljuju u izvještaju Ocjena rizika po finansijsku stabilnost.

U toku 2023. godine nastavljena je saradnja sa ECB-om koja se odnosi na ažuriranje informacija vezano za “Izvještaj o finansijskoj stabilnosti za zemlje kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU“, a koja se ogleda u dostavljanju obuhvatnog seta podataka, informacija i pojašnjenja aktuelnog stanja i trendova u domaćem finansijskom sektoru. Cilj ove publikacije je da se kroz analize trendova u finansijskim sistemima ovih zemalja i ocjenu aktuelnih izazova po finansijsku stabilnost doprinese boljem razumijevanju sistemskih rizika u regionu. Izvještaj se izrađuje svake dvije godine, a ažuriranje informacija za potrebe ECB-a se vrši na godišnjem nivou.

CBBiH je 2023. godine u saradnji sa agencijama za bankarstvo razvila Metodologiju za izračun referentne stope prosječnog troška finansiranja banaka koje posluju na teritoriji BiH. Referentne stope prosječnog troška finansiranja banaka koje posluju na teritoriji BiH za obuhvat 3 (RSTF3)⁵⁵, koje su izračunate za periode od prvog kvartala 2018. godine, počele su se objavljivati na statističkom web-portalu CBBiH od septembra 2023. godine, te će se, uz agregirane podatke o troškovima izvora finansiranja i agregirane podatke o izvorima finansiranja na koje se ti troškovi odnose, nastaviti objavljivati na kvartalnom nivou. Informacije o prosječnim troškovima finansiranja u BiH u dužem vremenskom horizontu mogu koristiti bankama, ali i ostalim učesnicima na finansijskim tržištima za analize i donošenje

⁵⁵ RSTF3 – Referentna stopa prosječnog ponderisanog troška finansiranja banaka za sve izvore sredstava primljene od stanovništva, nefinansijskih društava i finansijskih institucija.

poslovnih odluka. Također, domaćim bankama je ponuđen izbor korištenja ovih stopa, kao referentnih vrijednosti u ugovorima o kreditima sa promjenjivom kamatnom stopom s ciljem boljeg upravljanja kamatno induciranim kreditnim rizikom.

Kontinuirana saradnja sa drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama na polju finansijske stabilnosti nastavljena je i u 2023. godini. Kroz edukaciju i programe tehničke saradnje osigurava se usklađenost pristupa analiziranja i identifikacije sistemskog rizika sa najboljim praksama i trendovima u svijetu, kao i pravovremena identifikacija sistemskih rizika.

Zadaci koji proizilaze iz koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka, nastavili su se provoditi i u 2023. godini. Saradnja i razmjena podataka i informacija CBBiH s entitetskim agencijama za bankarstvo odvijala se kontinuirano u različitim oblastima redovne saradnje. Tako je, između ostalog, početkom 2023. godine CBBiH učestvovala u kreiranju makroekonomskih scenarija za nadzorno testiranje otpornosti na stres koje su u toku godine provele agencije za bankarstvo. Guverner CBBiH i direktori agencija za bankarstvo održavali su sastanke na kojima su razmatrana bitna pitanja o stanju u bankarskom sektoru te sektoru lizinga i mikrokreditnom sektoru. Sastancima, na poziv guvernera, prisustvuje i direktor Agencije za osiguranje depozita u BiH, što doprinosi redovnom informiranju učesnika u koordinaciji bankarske supervizije o stanju osiguranih depozita u BiH i aktivnostima ove agencije koja, pored CBBiH i agencija za bankarstvo, predstavlja važnog sudionika u mreži finansijske sigurnosti.

2.9 Saradnja sa međunarodnim institucijama i rejting agencijama

Tokom 2023. godine CBBiH je nastavila dijalog i saradnju s institucijama EU, EU centralnim bankama, i drugim partnerima u procesu pristupanja EU, te ispunila zadatke i obaveze koje ima u EU integracijskom procesu BiH. Unapređujući poslovne procese u skladu sa preporukama EU, CBBiH je potvrdila jaku opredjeljenost evropskoj perspektivi.

U složenom EU koordinacijskom sistemu BiH CBBiH je dala kvalitetan i pravovremen doprinos pripremi dokumenata i izvještaja koji su značajni za dalji napredak BiH. Kroz učešće u radu radnih grupa za eurointegracije, u skladu s Odlukom o sistemu koordinacije procesa evropskih integracija u BiH, institucionalno imenovani predstavnici CBBiH su izvršili sve obaveze u nadležnosti CBBiH u vezi sa završetkom izrade Programa integriranja u Evropsku uniju. CBBiH učestvuje u radu sljedećih radnih grupa: Ekonomski kriterij, Sloboda kretanja kapitala, Finansijske usluge, Ekonomska i monetarna politika, Statistika, Finansijska kontrola,

te Finansijske i budžetske odredbe. Predstavници CBBiH su učestvovali u radu i pripremi materijala za radna tijela osnovana u cilju praćenja realizacije ugovornih obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP): Pododbor za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku; Pododbor za unutrašnje tržište i konkurenciju, i Odbor za stabilizaciju i pridruživanje između EU i BiH.

Kroz nekoliko izvještajnih ciklusa CBBiH je pripremila informacije i izvještaje za Prilog BiH za godišnji Izvještaj Evropske komisije (EK), koji predstavlja najznačajniji dokument na osnovu kojeg EK ocjenjuje ostvareni napredak zemlje u EU. U prošlogodišnjem Izvještaju EK je pozitivno ocijenila aktivnosti CBBiH, s posebnim akcentom na potrebu osiguranja neovisnosti CBBiH i integriteta monetarne politike. CBBiH je, također, pripremala podatke i učestvovala u redovitim godišnjim aktivnostima u sklopu izrade Programa ekonomskih reformi (ERP), uključujući učešće u konsultacijama i sastancima sa ECB i EK, kao dio dijaloga o ekonomskoj politici u okviru Vijeća za ekonomska i finansijska pitanja EU (ECOFIN).

U narednom periodu, stjecanjem statusa zemlje kandidatkinje sa otvorenim pregovorima, počinje i najzahtjevnija faza pristupanja EU u kojoj će CBBiH imati veće obaveze i jaču ulogu. Predstavници CBBiH, od 2023. godine, učestvuju na ekspertskim sastancima za makroekonomske projekcije između EK i zemalja kandidata. Ovo je standardna procedura za sve zemlje kandidate za članstvo u EU, a sastanci se održavaju dva puta godišnje, prije izvještaja o napretku za zemlje članice kandidate, paralelno sa proljetnim i jesenjim krugom makroekonomskih projekcija EK. Izvještavanje i diskusija se odvijaju prema formatu EK. Ovim su višegodišnje aktivnosti CBBiH na izradi makroekonomskih projekcija i brzih procjena dodatno dobile na značaju.

CBBiH je i tokom prošle godine radila na unapređenju institucionalnih kapaciteta, uvođenju novih politika i praksi, daljnjeg razvoja i obuke osoblja u cilju unaprjeđenja priprema za integraciju u Evropski sistem centralnih banaka (ESCB). Postepeno i kontinuirano uvođenje EU i međunarodnih standarda u poslovanje CBBiH se ostvaruje vlastitim kapacitetima, ali i kroz bilateralnu i multilateralnu saradnju sa drugim centralnim bankama. Institucionalni dijalog centralnih banaka, kao najbolja i najefikasnija platforma za prijenos znanja, iznimno je važan instrument za integraciju u strukture ESCB-a.

Tokom 2023. godine nastavljena je realizacija značajnog broja EU programa tehničke suradnje koji se finansiraju bespovratnim sredstvima iz IPA fonda. Ovi programi kontinuirano podižu

nivo usuglašenosti CBBiH sa EU standardima u svim područjima rada CBBiH. Posebna vrijednost ove vrste saradnje je kontinuirano širenje i jačanje mreže postojećih i uspostava novih profesionalnih kontakata. Od posebnog značaja je IPA Program jačanja kapaciteta centralnih banaka Zapadnog Balkana sa ciljem njihove integracije u ESCB, koji vodi Deutsche Bundesbank, uz učešće 19 nacionalnih centralnih banaka ESCB-a i ECB. Svrha Programa je jačanje monetarne i finansijske stabilnosti u regiji, kroz daljnje jačanje institucionalnih kapaciteta šest centralnih banaka zapadnog Balkana, agencija za nadzor banaka u BiH, kao i jačanje dijaloga centralnih banaka, na dva nivoa: regionalnom i na nivou EU. Tokom trogodišnjeg projekta (u periodu 2022–2025. godina), organizira se intenzivni regionalni program obuke o ključnim pitanjima centralnog bankarstva i supervizije. Pored zajedničkih regionalnih aktivnosti, u okviru ovog Programa, CBBiH je prošle godine realizirala direktnu bilateralnu saradnju sa Centralnom bankom Španjolske u oblasti *cloud* computinga. Također, dogovorena je i saradnja sa Centralnom bankom Luksemburga u cilju unaprjeđenja procesa upravljanja deviznim rezervama koja će biti realizirana u prvom polugodištu 2024. Ponovo smo učestvovali i na redovitom godišnjem sastanku Radne grupe za saradnju centralnih banaka koja djeluje u okviru Odbora za međunarodne odnose (International Relations Committee) ESCB. Radna grupa je, između ostalog, zadužena i za koordinaciju aktivnosti saradnje sa centralnim bankama država izvan EU-a, uključujući i CBBiH. U kontekstu produblјivanja i jačanja postojeće saradnje sa centralnim bankama, inicirana je i osigurana saradnja sa: Bankom Francuske i Deutsche Bundesbank Centrom za međunarodni dijalog centralnih banaka (Centre for International Central Bank Dialogue).

Vlada Švicarske je prepoznala značaj i ulogu CBBiH, te pruža tehničku podršku u cilju harmonizacije sa standardima Evropske unije i najboljim međunarodnim praksama centralnog bankarstva. Nakon uspješno završene II faze Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka (Bilateral Assistance and Cooperation with Central Banks – BCC) koji se realizira uz podršku Vlade Švicarske, dogovoren je i njegov nastavak koji je započeo u septembru 2023. godine potpisivanjem Sporazuma o nastavku Programa, čime je ozvaničen početak realizacije treće faze višegodišnjeg partnerstva, za period 2023–2028. godina. U okviru partnerstva i strategije podrške Švicarske BiH, izuzetno uspješna saradnja sa CBBiH se realizira u saradnji sa Institutom za međunarodne studije (Graduate Institute of International Studies-GIIS) iz Ženeve. Program je alat za podršku CBBiH u cilju unaprjeđenja ključnih funkcija s aspekta modernog i dobrog upravljanja, te adekvatne pripreme CBBiH za globalne i EU

integracije. Temeljem analize potreba CBBiH je definirala strateška područja rada i pripremila Plan aktivnosti za 2024. godinu. Program adresira sljedeća područja:

1. Analiza i implementacija monetarne politike
 - a. Upravljanje deviznim rezervama
 - b. Strategija istraživanja u skladu sa zahtjevima EU
 - c. Komunikacije
2. Statistika i baze podataka
3. Finansijska stabilnost
4. Upravljanje rizicima
5. Upravljanje ljudskim resursima.

Sve aktivnosti u CBBiH iz oblasti jačanja ekonomskih istraživanja (kao oblast 1 b iznad), temelje se na jasnoj strategiji razvoja funkcije istraživanja u srednjoročnom periodu. Primarni fokus je na istraživanjima koja će biti zahtijevana od zemlje, i centralne banke, u procesu EU integracija, i istraživanjima koja su od interesa za CBBiH u procesu kalibriranja politika iz svoje nadležnosti. Svoj set modela za makroekonomske projekcije smo, kroz programe tehničke pomoći, obogatili za još dva, koji su standardni u primjeni u centralnim bankama, uključujući i one koje djeluju u okviru ESCB. Nalaze iz ova dva modela planiramo objavljivati redovno, već od 2024. godine, a bit će dostupni, kao i u slučaju dosada razvijenih i korištenih modela u CBBiH, i tehnički papiri, sa ciljem jačanja transparentnosti.

Sa tim u vezi krajem 2023. godine je završen dvogodišnji projekat tehničke pomoći MMF-a, koji je finansirao Partnerski program nizozemske konstituce (eng. the Netherlands Constituency Partnership Program, NCPP), jedne od dvije zemlje koja predsjedava našom konstitucijom u MMF-u. Projekat je implementirao konsultant sa Joint Vienna Institute. Za dvije godine, u toku vrlo ambicioznog projekta, razvijen je kvartalni okvir za makroprojekcije (eng. The Quarterly Macro Forecasting Framework, QMFF), koji potpuno uzima u obzir karakteristike BiH. U pitanju je kvartalni okvir adaptivnih očekivanja koji kvantificira osnovne bihevioralne jednačine u kontekstu odstupanja realnih varijabli od njihovog dugoročnog trenda. QMFF razvijen tokom programa tehničke pomoći može se smatrati pilot verzijom potencijalnog novog pristupa finansijskom programiranju, što je jedan od standardnih alata koje je razvio MMF, i koji su u primjeni u većini zemalja članica.

Prepoznajući značaj centralnih banaka u procesu EU integracija svake zemlje kandidata, CBBiH je, u 2023. godini, bila obuhvaćena programom tehničke pomoći EU na polju jačanja fiskalnog upravljanja, komponenta programa koja se odnosi na izradu projekcija i brzih procjena. Projekat je implementirala Svjetska banka. Cilj projekta je da u zemljama kandidatima za članstvo u EU, relevantne institucije, izrađuju makroekonomske projekcije i brze procjene ključnih makroekonomskih varijabli, na relativno harmoniziran način, da u identičnom formatu izvještavaju prema EK, i da izrađuju ekonomske politike na temelju modelskih projekcija vođeni ciljem koji se želi njima postići, kao i procjenama očekivanih efekata. Ovakva aktivnost svakako ne znači da se zemlja kandidat za članstvo treba oslanjati na samo jedan makroekonomski model, niti da svaka institucija u zemlji treba imati identične projekcije. Međutim, CBBiH će, slijedeći najbolje prakse modernih centralnih banaka, svoju paletu modela za makroekonomske projekcije dopuniti još jednim makrostrukturnim modelom, čime ćemo dodatno ojačati naš doprinos procesu EU integracija zemlje.

U oblasti statistike, u toku 2023. godine uspješno su implementirana dva projekta tehničke pomoći, čiji rezultati su podigli nivo usaglašenosti sa EU zahtjevima:

- IPA 2019 Višekorisički program fokusiran na oblast statistike vladinih finansija i prekomjernog deficita (GFS/EDP), u okviru kojeg su razvijene dodatne tabele vezane za ESA 2010 transmisiju, te je u značajnom mjeri poboljšan kvalitet postojećih podataka. Projekat je završen u oktobru 2023. godine.
- IPA 2017 Twinning projekat za BiH statistički sistem koji je završen krajem 2023. godine. Planirano je da se nastavi sa implementacijom IPA 2019 Twinning projekta za BiH statistički sistem, u okviru kojeg se nastavlja sa razvojem metodologije i testne kompilacija mjesečnog platnog bilansa, sada uključujući i geografsku distribuciju za platni bilans po zemljama. Realizacija ovog projekta je predviđena do kraja 2025.
- Uz pomoć švicarske vlade se radi na poboljšanju IT strukture za statičku kompilaciju i razvijanje novih savremenih aplikativnih rješenja koji se nastavlja i u 2024. godini.

CBBiH, zajedno sa drugim institucionalnim akterima u BiH, radi i na projektu modernizacije platnih sistema zapadnog Balkana koji finansira EK, a realizira Svjetska banka sa ciljem priprema za integraciju u SEPA sistem, odnosno pristupanje jedinstvenom području plaćanja u eurima. U organizaciji Svjetske banke, vanjski procjenitelj cyber sigurnosti i eksperti Svjetske

banke održali su prezentacije za članove Komiteta za rizike CBBiH, sa u oblasti upravljanja operativnim rizicima i cyber sigurnosti.

U organizaciji CBBiH tokom 2023. godine održane su online misije rejting agencija Standard & Poor's, i Moody's Investors Service, i misija u BiH rejting agencije Standard & Poor's sa relevantnim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH, u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. U toku 2023. godine agencija Standard & Poor's povećala je kreditni rejting BiH na "B+/sa stabilnim izgledima", a agencija Moody's Investors Service potvrdila je prethodno utvrđen kreditni rejting BiH "B3/sa stabilnim izgledima".

2.10 Upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima u CBBiH se sprovodi na sistematski i strukturiran način, u skladu sa općim okvirom upravljanja rizicima definiranim Politikom integriranog upravljanja rizicima u CBBiH. Opći okvir upravljanja rizicima definira ciljeve i principe upravljanja rizicima, organizaciju upravljanja rizicima, klasifikaciju rizika sa kojima se CBBiH suočava u svom poslovanju, kao i proces upravljanja rizicima.

Upravljanje rizicima u CBBiH se zasniva na modelu tri linije odbrane od rizika. Prvu liniju odbrane čine organizacione jedinice/oblici koji su direktno uključeni u poslovne procese i upravljaju s tim povezanim rizicima. Drugu liniju odbrane čine komiteti nadležni za upravljanje rizicima (Komitet za rizike i Investicioni komitet), specijalizirani stručnjaci koji obavljaju metodološke i kontrolne funkcije upravljanja rizicima, i organizacioni oblik nadležan za upravljanje rizicima. Uloga komiteta za rizike je podrška guverneru i Upravnom vijeću u redovnom praćenju, koordinaciji i pružanju informacija o upravljanju rizicima. Treću liniju odbrane čine Ured glavnog internog revizora koji provodi nezavisnu procjenu sistema upravljanja rizicima i Revizorski komitet.

Komitet za rizike je u toku 2023. godine razmatrao pitanja pretežno iz oblasti upravljanja operativnim rizicima, informacijske sigurnosti i usklađenosti poslovanja, dok je Investicioni komitet razmatrao pitanja vezana za upravljanje deviznim rezervama CBBiH. Upravljanje operativnim rizicima se u 2023. godini nastavilo odvijati u skladu sa usvojenim okvirom upravljanja operativnim rizicima, koji čine: Politika upravljanja operativnim rizicima i kontinuitetom poslovanja u CBBiH; Metodologija upravljanja operativnim rizicima u CBBiH, i; Metodologija prikupljanja podataka o incidentima i kalkulacije operativne vrijednosti pod

rizikom. Cilj procesa upravljanja operativnim rizicima jeste pružanje razumnog uvjerenja da će CBBiH ostvariti svoju misiju i ciljeve, te zaštititi reputaciju i finansijska sredstva, u skladu sa politikom tolerancije rizika. Također, upravljanje operativnim rizicima ima za cilj integriranje informacija o rizicima u procese donošenja odluka u CBBiH.

Komitet za rizike je uveo sistem praćenja realizacije preporuka za prevenciju rizika organizacionih oblika/jedinica kako bi se na adekvatan način odgovorilo na rizike, i utvrdio stepen izvršenja mjera kroz proces izvještavanja o incidentima koje priprema organizacioni oblik nadležan za upravljanje rizicima. Izvještaji o incidentima se redovno dostavljaju na sjednice Komiteta za rizike, prije slanja Upravi, Upravnom vijeću i Revizorskom komitetu.

Osim redovnih izvještaja glavnih stručnjaka u CBBiH, analiza i izvještaja o incidentima koje priprema organizacioni oblik nadležan za upravljanje rizicima (kvartalni i godišnji) Komitet za rizike je razmatrao, analizirao, i dostavio dalje na usvajanje sljedeće dokumente: Politika upravljanja operativnim rizicima i kontinuitetom poslovanja u CBBiH; Analiza kritičnosti poslovnih procesa CBBiH; Analiza i prijedlozi unapređenja poslovnih procesa; Izvještaji o radu glavnih stručnjaka; Akcioni plan za unapređenja sigurnosti informacionih sistema CBBiH; Plan integriteta CBBiH i; Izvještaji o provedenim procjenama rizika informacione sigurnosti za određene nove IT usluge.

2.11 Proces interne revizije

Regulatorni okvir za obavljanje funkcije interne revizije predstavljaju Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Priručnik o radu interne revizije u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, i obavezujuće smjernice Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije. Cilj interne revizije je pomoći CBBiH u ostvarenju njenih strateških ciljeva i efikasnom izvršavanju njenih zadataka, provjeravajući da li je provođenje upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuće, ekonomično i dosljedno u odnosu na zakonske propise, interne akte i druge propise. Interna revizija daje mišljenje, preporuke i savjete u vezi sa aktivnostima koji su predmet revidiranja.

Aktivnosti Ureda glavnog internog revizora CBBiH, tokom 2023. godine, bile su usmjerene na izvršavanje dužnosti definiranih članom 20. Zakona, Strateškim planom interne revizije za period 2022–2024, Planom interne revizije za 2023. godinu, i realizaciji poslova i zadataka utvrđenih Planom rada Centralne banke za 2023. godinu.

2.12 Ostalo

2.12.1 Upravljanje ljudskim resursima

Najviši organ CBBiH je Upravno vijeće (UV) koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner, koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (Tabela 2.7). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera koje je imenovao guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki je viceguverner neposredno odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacionu šemu CBBiH).

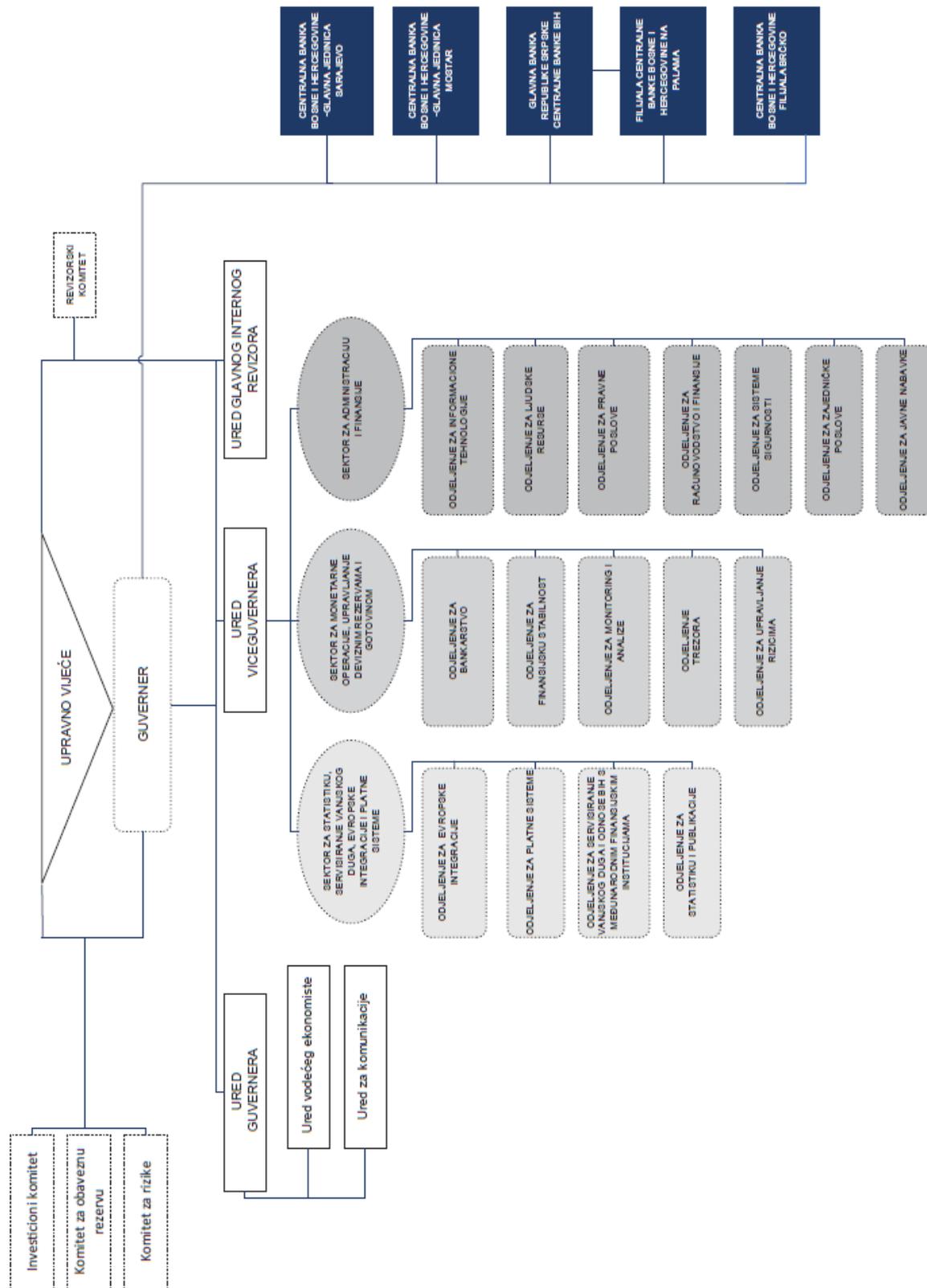
Tabela 2.7: Rukovodna struktura CBBiH

Upravno vijeće CBBiH, do 03.01.2024. godine	dr. Senad Softić, predsjedavajući dr. Radomir Božić, član mr. Šerif Isović, član dr. Dragan Kulina, član dr. Danijela Martinović, članica
Upravno vijeće CBBiH, od 03.01.2024. godine	dr. Jasmina Selimović, predsjedavajuća dr. Danijela Martinović, članica dr. Radomir Božić, član dr. Darko Tomaš, član dr. Mirza Kršo, član
Uprava CBBiH	dr. Senad Softić, guverner (do 03.01.2024. godine) dr. Jasmina Selimović, guvernerka (od 03.01.2024. godine) mr. Ernadina Bajrović, viceguvernerka nadležna za Sektor za administraciju i finansije dr. Željko Marić, viceguverner nadležan za Sektor za statistiku, servisiranje vanjskog duga, europske integracije i platne sisteme mr. Marko Vidaković, viceguverner nadležan za poslove Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom

Izvor: CBBiH

Napomena: Odlukom o razrješenju članova Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, broj: 01-50-1-3686-1/23 od 18.12.2023. godine, sa 03.01.2024. godine razriješeni su dužnosti dr. Senad Softić, mr. sci. Šerif Isović, dr. Radomir Božić, dr. Dragan Kulina i dr. Danijela Martinović, zbog isteka mandata. Odlukom o imenovanju članova Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, broj: 01-50-1-3686-2/23 od 18.12.2023. godine, na mandatni period od šest godina, počevši od 03.01.2024. godine, imenovani su: dr. Jasmina Selimović, dr. Danijela Martinović, dr. Radomir Božić, dr. Darko Tomaš i dr. Mirza Kršo.

Organizaciona šema Centralne banke Bosne i Hercegovine

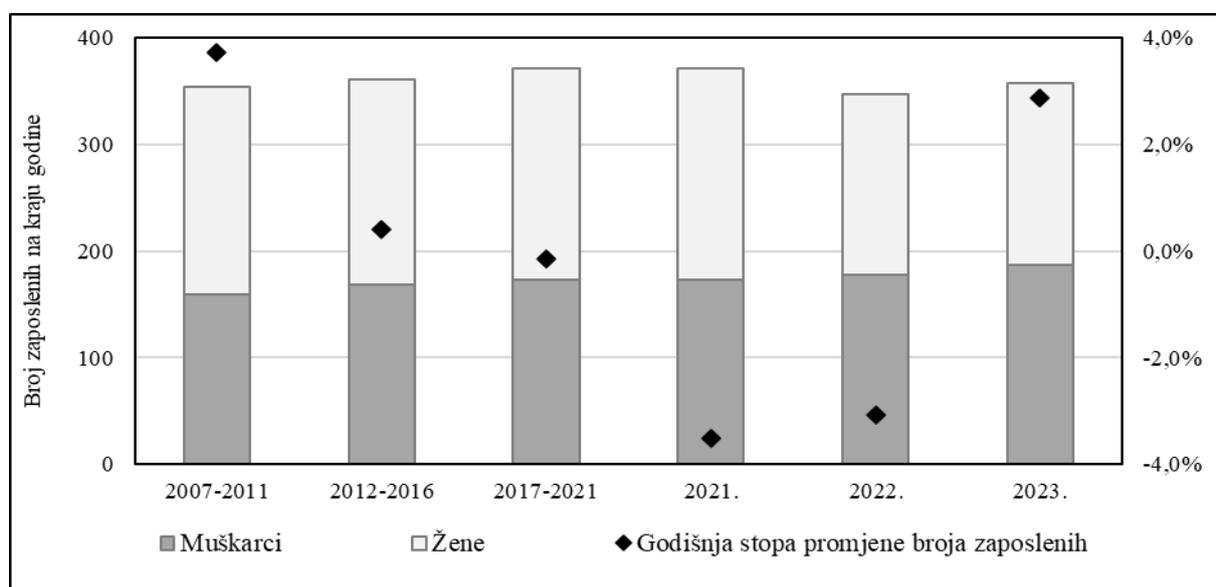

S obzirom na prirodu i specifičnosti poslovanja centralnih banaka, kao i njihovu tržišnu ulogu, CBBiH je opredijeljena za strategiju efikasnosti, s ciljem održavanja i kontinuiranog unapređenja ljudskih resursa, uz modernizaciju procesa upravljanja ljudskim resursima, koja omogućava efikasno izvršavanje svih aktivnosti.

U toku 2023. godine odvijala se prirodna fluktuacija službenika, usljed odlaska službenika u penziju ili sporazumnog raskida radnog odnosa, a prijem novih službenika nije prelazio planirani ukupan broj službenika. Tako je u Centralnoj banci sa 31.12.2023. godine bilo ukupno 357 službenika.

Prirodnom fluktuacijom službenika, usljed odlaska službenika u penziju ili sporazumnog raskida radnog odnosa, uz ograničen prijem novih službenika u radni odnos, u skladu sa planiranim povećanjem, broj uposlenih na kraju 2023. godine je iznosio 357 službenika (Grafikon 2.24. Od ukupnog broja službenika, 75,91% bili su sa visokom stručnom spremom, a od toga osam doktora nauka, te sedamdeset i tri magistra. Prosječna starost službenika bila je 47 godina, a od ukupnog broja službenika na kraju 2023. godine, 47,6% bile su žene.

Grafikon 2.24: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH

Izvor: CBBiH

Napomena: Broj zaposlenih je stanje na kraju perioda. Stopa rasta broja zaposlenih za periode 2007–2011, 2012–2016. i 2017–2021. godina je prosjek za period.

Jedna od misija CBBiH je i pomoć visokoškolskim ustanovama u BiH, koja se ogleda kroz potpisane ugovore o saradnji sa nekoliko ekonomskih fakulteta u BiH, te davanju mogućnosti studentima, postdiplomcima i akademskim istraživačima da kroz praksu u CBBiH steknu prijeko neophodno iskustvo. Prakse studenata i postdiplomaca su realizirane i u toku 2023. godine. Tokom 2023. godine nastavljen je “Green HRM“ projekat sa ciljem podizanja svijesti o potrebi za štednjom i razumnim korištenjem dostupnih resursa. Realizirane su različite aktivnosti, poput inicijative za smanjenje korištenja jednokratnog plastičnog posuđa i podjele personaliziranih staklenih boca za vodu kao alternative jednokratnim plastičnim čašama, te promoviranja online sastanaka kao alternativu radnim sastancima uživo.

2.12.2 Komuniciranje sa javnošću

Tokom 2023. godine nastavljene su intenzivne aktivnosti, u skladu sa Strategijom komuniciranja za period 2022–2026. godine. Za plasiranje informacija kao kanal komuniciranja korišteni su mediji, društvene mreže, web-stranica, a kao novina u komuniciranju uvedena je viber-grupa sa novinarima putem koje se također distribuiraju informacije, saopćenja i obavijesti. Uvođenjem viber-grupe omogućen je brži, direktniji i efikasniji način komunikacije sa medijima. Ova platforma je omogućila trenutno dijeljenje informacija, brze odgovore na upite medija i efikasnije upravljanje medijskim zahtjevima. Viber grupa je omogućila medijima da imaju trenutni pristup saopćenjima, izjavama i drugim relevantnim informacijama. Ovo je doprinijelo transparentnosti i otvorenosti institucije prema medijima, što je ključno za izgradnju povjerenja i kredibiliteta.

U okviru redovnog informiranja javnosti o aktivnostima CBBiH, u 2023. godini je objavljeno 66 saopćenja za javnost i odgovoreno na 112 medijskih zahtjeva u pismenoj formi, a realiziran je i značajan broj audio i videointervjua zvaničnika i službenika CBBiH. U toku godine obrađeno je ukupno 26 zahtjeva po osnovu Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH. Sadržaj na društvenim mrežama je unaprijeđen u cilju veće transparentnosti, s više infografika i atraktivnijeg materijala.

U organizaciji CBBiH i Color Media Group, uz podršku Britanske ambasade u BiH i Delegacije EU u BiH, održana je konferencija pod nazivom “Svijet u 2023“. Konferencija istog naziva već godinama se održava u regionu, a od prije dvije godine i u BiH. Konferencija je okupila vodeće ekonomske eksperte, privrednike i nosioce najviših javnih funkcija, kao i predstavnike diplomatske zajednice u BiH s ciljem da kroz konstruktivan dijalog između predstavnika ekonomskih institucija, vlasti, diplomatske i poslovne zajednice, budu date analize i pogledi na

ekonomsko okruženje, investicijsku klimu, implementaciju reformi i zakonodavstva kao i mjere koje BiH treba preduzeti.

U 2023. godini nizom aktivnosti obilježeno je 25 godina od puštanja konvertibilne marke u opticaj, kao zvanične valute i zakonskog sredstva plaćanja u BiH. Za ovu priliku u saradnji sa preduzećem Pošte Srpske a.d. Banja Luka izrađena je, promovirana i u prodaju puštena prigodna poštanska marka i koverta “25 godina konvertibilne marke“.

Tokom godine posebno je bila zastupljena finansijska edukacija pa je aktivnostima na promociji finansijske edukacije i inkluzije obuhvaćeno nešto više od hiljadu učenika, studenata, nastavnika i profesora. Edukativne prezentacije pod nazivom “Mala škola novca“, prošlo je devet osnovnih škola iz Sarajeva, Mostara, Brčkog, Banje Luke i Pala, a učenici dvadeset srednjih škola iz svih dijelova BiH prošlo je edukativne aktivnosti o temama: Uloga i značaj CBBiH; Vještine odgovornog upravljanja ličnim finansijama, i; Osnovni finansijski proizvodi i usluge na tržištu. Od dvadeset srednjih škola njih jedanaest je bilo dodatno uključeno u projekat “Educiraj edukatora“ (Train the Trainer). Četrdeset i devet odabranih učenika, i petnaest profesora je prošlo treninge u organizaciji CBBiH, na kojima su, na dobrovoljnoj osnovi, prihvatili da samostalno provode edukacije drugih učenika u sklopu časova odjeljenskih zajednica u školama, i na taj način doprinesu da finansijska edukacija postane dio nastavnih časova u školama. Organizirane su i posjete studenata iz zemlje i inostranstva, koji su iskazali želju da nauče više o monetarnoj politici CBBiH, kao i njenoj ulozi i značaju u finansijskom sistemu zemlje.

CBBiH je bila domaćin delegaciji Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD), koja je boravila u dvodnevnoj posjeti BiH s ciljem sagledavanja situacije u pogledu finansijske inkluzije i pismenosti stanovništva u pripremi dokumenta za podršku razvoju finansijske pismenosti od strane OECD-a. Aktivnosti na polju finansijske pismenosti provode se u okviru projekta “Finansijska pismenost u zemljama učesnicima programa nizozemske konstituce“. Cilj projekta je podržati zemlje da podignu nivo finansijske pismenosti i inkluzije, jačanjem finansijske edukacije kako bi se ostvario prosperitet građana, te malih i srednjih preduzeća. Projekat OECD-a bit će realiziran u periodu od 2023. do 2027. godine, i uključuje Bosnu i Hercegovinu, Bugarsku, Hrvatsku, Crnu Goru, Republiku Sjevernu Makedoniju, i druge države konstituce Nizozemske, uz finansijsku podršku Ministarstva finansija Nizozemske.

Aktivnosti CBBiH prepoznate su i van granica zemlje, pa je institucija pronašla svoje mjesto i među dobitnicima prestižnog priznanja “Central Banking Award“, u kategoriji

“Transparentnost“. CBBiH je, naime, nagrađena za jačanje integriteta i uvođenje Etičke linije kao nezavisnog antikorupcijskog alata, kao i za jačanje komunikacije sa javnošću, što je rijetka praksa među institucijama javnog sektora. Ova nagrada se dodjeljuje u 26 kategorija, 13 za centralne banke i 13 za učesnike na finansijskom tržištu.

2.12.3 Projekti energetske efikasnosti, očuvanje nacionalnih spomenika

Odlukom Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika aktivnosti na očuvanju objekta Centralnog ureda CBBiH, i tekuće održavanje, vrše se kontinuirano. U 2023. godini nastavljene su aktivnosti na poboljšanju energetske karakteristika građevine u cilju smanjenja potrošnje energenata, što doprinosi zaštiti životne sredine. Prema termin planu, vršena su mjerenja procenta kapilarne vlage u zidovima suterena, koja se dostavljaju Zavodu za zaštitu spomenika. Mjerenja su dokazala efikasnost ranije postavljenih elektroničkih uređaja. Tokom planiranja i izvođenja svih radova na objektu, ostvaruje se saradnja sa Zavodom za zaštitu spomenika, što dokazuje i zahvalnost Zavoda na korektnom i profesionalnom odnosu na konzervatorsko-restauratorskim radovima, iz januara 2023. godine.

U skladu sa Odlukom o uspostavljanju sistema energetske menadžmenta i informacionog sistema energetske efikasnosti u institucijama BiH, energetske saradnici vršili su kontinuiran unos podataka u informacioni sistem energetske menadžmenta (EMIS) i praćenje potrošnje energenata (plin, električna energija, voda). Unos u EMIS vrši se za sve objekte CBBiH na mjesečnom nivou i to za sva mjerna mjesta u objektima. Pored navedenog, podaci za potrošnju plina u objektu Centralnog ureda CBBiH, na adresi Maršala Tita 25 u Sarajevu, šalju se i automatski, putem internet-konekcije sa ugrađenog brojila.

CBBiH je u toku 2023. godine Zavodu za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo dostavila Izvještaj o nastanku otpada za 2022. godinu, u skladu sa članom 31. Zakona o statistici u Federaciji BiH i prema Pravilniku o kategorijama otpada.

3. Finansijski izvještaji i Izvještaj nezavisnog vanjskog
revizora (dostavlja se odvojeno)

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка

Statističke tabele

SPISAK TABELA

- T01: Glavni ekonomski indikatori
- T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)
- T03: Indeks industrijske proizvodnje
- T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)
- T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije
- T06: Monetarni agregati
- T07: Monetarni pregled
- T08: Bilans stanja CBBiH
- T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH
- T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu
- T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima
- T12: Kamatne stope na depozite stanovništva
- T13: Kamatne stope na depozite nefinansijskih preduzeća
- T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka
- T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka
- T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka
- T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka
- T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka
- T19: Kupovina i prodaja KM
- T20: Prosječne obavezne rezerve
- T21: Transakcije u platnom prometu
- T22: Platni bilans Bosne i Hercegovine
- T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)
- T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade
- T25: Ukupan dug opće vlade (Mastriški dug)
- T26: Devizne rezerve CBBiH
- T27: BiH izvoz po zemljama destinacije
- T28: BiH uvoz po zemljama porijekla
- T29: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM
- T30: Vladine finansije BiH - jedinice sektora vlade
- T31: Vladine finansije BiH - struktura konsolidovanih prihoda i rashoda
- T32: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH klasifikovani prema zemlji stranog investitora
- T33: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti
- T34: Stanja direktnih investicija u BiH klasifikovana po zemlji stranog investitora
- T35: Nominalni i realni efektivni kurs KM

T01: Glavni ekonomski indikatori

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*
Nominalni BDP BiH, (u milionima KM)¹⁾ tekuće cijene	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	51.699
Godišnji rast realnog BDP-a (u%)¹⁾	1,2	3,1	3,2	3,2	3,8	2,9	-3,0	7,4	4,1	1,6
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH ²⁾										
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	-0,9	-1,0	-1,1	1,2	1,4	0,6	-1,0	2,0	14,0	6,1
Godišnja stopa rasta CPI za decembar	-0,4	-1,3	-0,3	0,7	1,6	0,3	-1,6	6,4	14,7	2,2
Budžet sektora opće vlade³⁾										
Prihodi	43,8	43,0	42,7	42,4	42,4	42,0	41,6	41,0	39,9	-
Rashodi ⁴⁾	45,8	42,3	41,5	39,8	40,2	40,1	46,8	41,3	40,3	-
Saldo	-2,0	0,7	1,2	2,5	2,2	1,9	-5,2	-0,3	-0,4	-
Novac i kredit										
Novac u širem smislu (M2)	63,1	64,5	66,7	69,5	71,3	73,6	81,3	80,5	72,9	69,2
Kreditni nevladinim sektorima	56,2	54,4	53,7	54,9	54,3	55,0	55,2	50,8	45,9	43,4
Platni bilans										
Bruto devizne rezerve										
U milionima KM	7.826	8.606	9.531	10.557	11.623	12.597	13.868	16.348	16.066	16.290
U milionima USD	5.309	4.883	5.391	6.083	7.012	7.210	8.079	9.885	8.637	9.004
U mjesecima uvoza robe i usluga	6,1	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8	10,0	9,3	6,8	7,0
Saldo tekućeg računa										
U milionima KM	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-695	-1.978	-1.376
U milionima USD	-1.345	-827	-805	-876	-660	-531	-571	-420	-1.063	-760
U procentima BDP-a	-7,2	-5,0	-4,7	-4,8	-3,2	-2,6	-2,8	-1,8	-4,3	-2,7
Saldo robne razmjene										
U milionima KM	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.198
U milionima USD	-5.342	-4.071	-4.010	-4.274	-4.538	-4.558	-3.651	-4.335	-5.474	-5.637
U procentima BDP-a	-28,8	-24,8	-23,4	-23,3	-22,2	-22,3	-18,0	-18,3	-22,4	-19,7
Vanjski dug sektora vlade**										
U milionima KM	8.442	8.693	8.872	8.147	8.198	8.140	8.726	9.435	9.477	8.861
U milionima USD	5.249	4.856	4.782	4.996	4.801	4.657	5.479	5.417	5.238	5.006
U procentima BDP-a	30,9	30,0	29,3	25,6	24,2	22,7	25,1	24,1	20,8	17,1
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade⁵⁾										
U milionima KM	761	581	723	983	955	794	741	773	802	1.255
U milionima USD	516	330	409	567	576	454	432	467	431	694
U procentima izvoza robe i usluga	8,2	5,7	6,7	7,7	6,7	5,5	6,2	4,6	3,7	7,8

Napomena:

¹⁾ Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2022., decembar 2023. Podatak o prosječnom godišnjem kursu KM/USD izvor je CBBiH.

* BDP za 2023. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

²⁾ Izvor: Agencija za statistiku BiH

³⁾ Izvor: Centralna banka BiH

⁴⁾ Rashodi uključuju i neto nabavku stalnih sredstava.

⁵⁾ Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

**Podaci revidirani od 2009. godine u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva finansija i trezora BiH od 26.01.2023. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktan dug Brčko distrikta.

- Podaci nisu dostupni

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*
Nominalni BDP, (u milionima KM)	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	51.699
Nominalni BDP (u milionima USD)	18.561	16.413	17.118	18.325	20.478	20.481	20.230	23.669	24.524	28.579
BDP po stanovniku BiH (u KM)	7.759	8.223	8.620	9.076	9.709	10.251	9.994	11.326	13.284	15.088
BDP po stanovniku BiH (u USD)	5.264	4.665	4.876	5.230	5.857	5.867	5.822	6.848	7.141	8.340
Godišnji rast realnog BDP (u%)	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	7,4	4,1	1,6
Broj stanovnika (u hiljadama) ¹⁾	3.526	3.518	3.511	3.504	3.496	3.491	3.475	3.453	3.434	3.427
Prosječni godišnji kurs KM/USD	1,474	1,763	1,768	1,735	1,657	1,747	1,717	1,654	1,860	1,809

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2022., decembar 2023. Podatak o prosječnom godišnjem kursu KM/USD izvor je CBBiH.

¹⁾ Procjena broja stanovnika za 2023. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom prirastu sa krajem septembra 2023. godine; Izvor: Agencija za statistiku BiH

*BDP za 2023. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Period / isti period prethodne godine		
		FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	103,1
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,8	100,8	104,2	101,6
2019.	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7
2020.	12.	103,1	103,7	103,2	93,7	93,4	93,6
2021.	12.	107,4	106,6	107,2	109,8	109,9	109,8
2022.	12.	98,0	96,0	96,0	101,2	102,1	101,0
2023.	12.	90,0	93,8	91,0	95,8	96,8	96,1
2023.	01.	97,9	104,9	100,1	97,9	104,9	100,1
	02.	97,0	97,2	97,0	97,5	100,9	98,5
	03.	95,1	98,1	95,8	96,6	99,8	97,5
	04.	89,1	92,5	90,1	94,6	97,9	95,6
	05.	99,7	95,7	98,4	95,6	97,4	96,2
	06.	92,0	92,5	92,3	95,0	96,6	95,5
	07.	100,4	99,8	100,1	95,8	97,0	96,1
	08.	101,2	97,8	100,2	96,4	97,1	96,6
	09.	96,2	103,5	98,5	96,4	97,8	96,8
	10.	97,6	99,6	98,2	96,5	98,0	97,0
	11.	94,7	89,4	92,8	96,4	97,1	96,6
	12.	90,0	93,8	91,0	95,8	96,8	96,1

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS

Napomena:

Indeks industrijske proizvodnje za period / isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Period/isti period prethodne godine
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,7	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2018.	12.	...	101,6	101,4
2019.	12.	...	99,9	100,6
2020.	12.	...	98,4	99,0
2021.	12.	...	106,4	102,0
2022.	12	...	114,7	114,0
2023.	12	...	102,2	106,1
2023.	01.	100,5	114,1	114,1
	02.	100,4	112,9	113,5
	03.	100,4	110,3	112,4
	04.	100,1	107,9	111,2
	05.	99,8	106,5	110,2
	06.	99,8	104,9	109,3
	07.	99,8	104,0	108,5
	08.	101,0	104,7	108,0
	09.	100,6	104,1	107,6
	10.	100,1	102,1	107,0
	11.	99,8	101,7	106,5
	12.	99,8	102,2	106,1

Izvor:

Agencija za statistiku BiH

Napomena:

Za 2006. i dalje prikazan je indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za period/isti period prethodne godine u decembru predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plate i penzije

- u KM -

Godina	Mjesec	Bruto plate				Neto plate				Penzije		
		FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2018.		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361	342
2019.		1.420	1.407	1.426	1.421	923	906	915	921	415	378	357
2020.		1.474	1.485	1.477	1.476	956	956	948	956	423	394	367
2021.		1.542	1.546	1.486	1.542	996	1.004	959	997	428	408	375
2022.		1.724	1.729	1.600	1.722	1.114	1.143	1.051	1.122	461	460	412
2023.		1.959	1.937	1.744	1.947	1.261	1.274	1.171	1.263	570	540	491
2023.	01.	1.875	1.845	1.679	1.861	1.208	1.217	1.123	1.209	535	540	481
	02.	1.849	1.908	1.669	1.863	1.193	1.256	1.117	1.211	535	540	481
	03.	1.967	1.910	1.690	1.942	1.265	1.258	1.134	1.260	539	540	481
	04.	1.913	1.921	1.714	1.911	1.233	1.265	1.150	1.241	563	540	489
	05.	1.987	1.945	1.716	1.967	1.277	1.280	1.152	1.275	585	540	499
	06.	1.963	1.953	1.731	1.954	1.262	1.284	1.161	1.267	584	540	469
	07.	1.951	1.943	1.776	1.944	1.257	1.278	1.192	1.262	584	540	499
	08.	1.991	1.954	1.785	1.974	1.281	1.286	1.201	1.280	584	541	499
	09.	1.960	1.941	1.807	1.950	1.260	1.277	1.213	1.264	584	541	500
	10.	1.995	1.963	1.776	1.981	1.285	1.290	1.192	1.285	584	541	500
	11.	2.037	1.974	1.785	2.012	1.310	1.296	1.201	1.304	583	541	500
	12.	2.018	1.988	1.807	2.004	1.296	1.304	1.213	1.297	583	541	501

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta

Napomena:

Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plate na nivou BiH uključene su i plate Brčko distrikta.

T06: Monetarni agregati

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Rezervni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.977,2	8.166,4	4.302,2	1.961,5	5.782,3	10.399,4	12.143,7	12.046,0	24.189,6
2019.	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
2020.	12.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0
2021.	12.	6.923,8	7.219,6	304,9	5.540,0	12.387,6	3.044,2	3.300,1	7.243,8	14.448,3	17.927,5	13.588,1	31.515,6
2022.	12.	7.436,1	7.217,4	272,7	6.126,2	13.752,5	2.878,7	3.583,9	6.898,8	14.926,2	19.878,6	13.361,3	33.240,0
2023.	12.	7.565,1	7.083,2	16,9	6.550,5	15.064,1	2.891,3	3.974,6	7.310,3	14.665,2	21.614,6	14.176,2	35.790,8
2023.	01.	7.355,2	7.097,0	288,7	5.953,5	13.758,9	2.906,9	3.657,1	6.856,4	14.741,0	19.712,4	13.420,4	33.132,8
	02.	7.362,2	6.735,3	162,7	5.982,3	13.643,5	2.867,4	3.734,3	6.957,5	14.260,2	19.625,8	13.559,2	33.185,0
	03.	7.397,9	6.454,3	160,1	6.027,0	13.583,4	2.873,8	3.763,5	7.003,9	14.012,3	19.610,4	13.641,2	33.251,6
	04.	7.548,0	6.322,1	151,8	6.198,9	13.758,3	2.889,0	3.766,4	6.992,2	14.021,8	19.957,3	13.647,7	33.604,9
	05.	7.588,7	6.578,4	151,7	6.163,5	13.922,7	2.815,6	3.924,3	6.956,7	14.318,8	20.086,2	13.696,6	33.782,8
	06.	7.571,4	6.349,8	152,6	6.253,1	14.082,0	2.854,5	3.887,6	6.975,2	14.073,9	20.335,1	13.717,3	34.052,4
	07.	7.694,8	6.429,3	131,6	6.373,8	14.593,9	2.825,2	3.946,5	6.942,0	14.255,7	20.967,7	13.713,7	34.681,4
	08.	7.734,4	6.657,4	81,4	6.388,9	14.758,3	2.900,7	3.958,4	6.978,9	14.473,3	21.147,2	13.838,0	34.985,2
	09.	7.677,2	6.720,3	83,4	6.397,2	14.788,1	2.904,5	4.009,3	7.027,1	14.480,9	21.185,3	13.941,0	35.126,3
	10.	7.604,3	6.612,6	16,4	6.338,6	14.766,2	2.952,2	4.032,7	7.094,3	14.233,3	21.104,8	14.079,2	35.184,0
	11.	7.473,4	6.631,4	15,5	6.289,4	14.859,2	2.946,0	4.050,8	7.074,9	14.120,3	21.148,6	14.071,6	35.220,2
	12.	7.565,1	7.083,2	16,9	6.550,5	15.064,1	2.891,3	3.974,6	7.310,3	14.665,2	21.614,6	14.176,2	35.790,8

Napomena:

Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskom nivou (iz Federacije BiH: Fond PIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srpske: Fond penzijsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječiju zaštitu RS) klasifikovani su na nivo centralne vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8) i predstavlja gotov novac u opticaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferabilni depoziti u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u stranoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tabela 7) i predstavljaju depozite necentralne vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora). Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilansa stanja CBBiH (tabela 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i stranoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite priključeni su centralnoj vladi na entitetskom nivou i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Monetarni agregat QM je definisan kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tabela 7) i obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

		AKTIVA											
		Neto strana aktiva				Potraživanja od domaćih sektora							
Godina	Mjesec	Strana aktiva	Strana pasiva		Potraživanja od centralne vlade (neto)	Potraživanja od kantona i općina	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora		Ukupno	
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7.452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9	
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1	
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6	
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8.354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2	
2018.	12.	15.505,5	-3.041,0	12.464,5	-461,2	496,5	428,0	8.655,0	136,8	9.315,0	18.570,1	31.034,5	
2019.	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9.070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6	
2020.	12.	18.340,2	-2.326,3	16.013,9	-236,3	538,1	540,8	8.618,1	155,0	9.937,9	19.553,6	35.567,5	
2021.	12.	21.065,4	-1.949,0	19.116,3	-804,4	583,5	532,3	8.812,6	164,1	10.478,3	19.766,3	38.882,7	
2022.	12.	21.084,4	-1.813,4	19.271,1	-509,1	592,0	652,8	9.197,6	180,2	11.027,6	21.141,1	40.412,2	
2023.	12.	22.027,1	-1.492,6	20.534,4	125,1	645,6	644,9	9.828,3	231,8	11.847,1	23.322,8	43.857,2	
2023.	01.	21.012,7	-1.693,5	19.319,2	-335,7	589,0	623,0	9.060,7	167,1	11.014,6	21.118,6	40.437,8	
	02.	20.758,1	-1.671,2	19.086,8	-182,0	586,0	637,0	9.164,9	158,9	11.047,5	21.412,3	40.499,2	
	03.	20.726,1	-1.527,5	19.198,5	-329,5	576,1	625,2	9.293,5	164,1	11.159,0	21.488,4	40.687,0	
	04.	20.960,6	-1.525,1	19.435,5	-349,2	592,4	632,4	9.400,4	161,8	11.246,5	21.684,4	41.119,9	
	05.	21.042,0	-1.490,6	19.551,4	-286,5	587,6	602,0	9.415,9	177,1	11.292,2	21.788,4	41.339,8	
	06.	20.997,4	-1.457,7	19.539,7	-302,8	576,8	623,1	9.562,4	199,6	11.433,3	22.092,5	41.632,2	
	07.	21.345,1	-1.451,7	19.893,4	-52,3	576,2	617,4	9.554,1	203,1	11.531,4	22.430,0	42.323,5	
	08.	21.794,5	-1.478,4	20.316,0	-75,9	572,4	623,4	9.523,3	206,3	11.596,2	22.445,7	42.761,7	
	09.	21.769,7	-1.459,6	20.310,1	-60,2	568,6	622,2	9.629,3	206,9	11.675,4	22.642,4	42.952,5	
	10.	21.900,4	-1.452,7	20.447,6	-112,0	631,9	623,1	9.622,2	228,2	11.764,3	22.757,7	43.205,3	
	11.	21.793,6	-1.457,3	20.336,3	2,7	632,5	625,9	9.679,8	212,2	11.820,5	22.973,6	43.309,9	
	12.	22.027,1	-1.492,6	20.534,4	125,1	645,6	644,9	9.828,3	231,8	11.847,1	23.322,8	43.857,2	

Napomena:

Monetarni pregled prikazuje konsolidovane podatke Bilansa stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tabela 8) i Konsolidovanog bilansa komercijalnih banaka BiH (tabela 9). Neto strana aktiva predstavlja razliku između zbira stranih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbira stranih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od centralne vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite centralne vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Centralna vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske Fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasifikuju na nivo centralne vlade kao entitetski vanbudžetski fondovi, što se direktno odražava na podatke o neto potraživanjima od centralne vlade u Monetarnom pregledu.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T07: Monetarni pregled

- na kraju perioda, u milionima KM -

		PASIVA												
		Novčana masa (M2)												
		Novac (M1)			Kvazi-novac (QM)									
Godina	Mjesec	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti		Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti			Vrijednosni papiri	Kredit	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9
2015.	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1
2016.	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2
2018.	12.	3.977,2	8.166,4	12.143,7	1.961,5	4.302,2	5.782,3	12.046,0	24.189,6	8,0	467,5	4.867,2	1.502,3	31.034,5
2019.	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.224,6	1.436,9	33.534,6
2020.	12.	5.043,4	10.011,8	15.055,2	2.902,5	3.034,7	7.256,6	13.193,8	28.249,0	0,0	606,7	5.307,8	1.404,0	35.567,5
2021.	12.	5.540,0	12.387,6	17.927,5	3.300,1	3.044,2	7.243,8	13.588,1	31.515,6	0,0	638,5	5.287,3	1.441,4	38.882,7
2022.	12.	6.126,2	13.752,5	19.878,6	3.583,9	2.878,7	6.898,8	13.361,3	33.240,0	0,0	622,8	5.208,0	1.341,4	40.412,2
2023.	12.	6.550,5	15.064,1	21.614,6	3.974,6	2.891,3	7.310,3	14.176,2	35.790,8	3,7	643,4	6.012,6	1.406,7	43.857,2
2023.	01.	5.953,5	13.758,9	19.712,4	3.657,1	2.906,9	6.856,4	13.420,4	33.132,8	0,0	624,6	5.305,5	1.374,9	40.437,8
	02.	5.982,3	13.643,5	19.625,8	3.734,3	2.867,4	6.957,5	13.559,2	33.185,0	0,0	625,4	5.370,5	1.318,2	40.499,2
	03.	6.027,0	13.583,4	19.610,4	3.763,5	2.873,8	7.003,9	13.641,2	33.251,6	0,0	628,9	5.439,8	1.366,6	40.687,0
	04.	6.198,9	13.758,3	19.957,3	3.766,4	2.889,0	6.992,2	13.647,7	33.604,9	0,0	637,5	5.531,2	1.346,3	41.119,9
	05.	6.163,5	13.922,7	20.086,2	3.924,3	2.815,6	6.956,7	13.696,6	33.782,8	0,0	651,2	5.584,1	1.321,6	41.339,8
	06.	6.253,1	14.082,0	20.335,1	3.887,6	2.854,5	6.975,2	13.717,3	34.052,4	0,0	661,5	5.583,9	1.334,4	41.632,2
	07.	6.373,8	14.593,9	20.967,7	3.946,5	2.825,2	6.942,0	13.713,7	34.681,4	0,0	665,8	5.679,8	1.296,5	42.323,5
	08.	6.388,9	14.758,3	21.147,2	3.958,4	2.900,7	6.978,9	13.838,0	34.985,2	0,0	669,5	5.807,2	1.299,7	42.761,7
	09.	6.397,2	14.788,1	21.185,3	4.009,3	2.904,5	7.027,1	13.941,0	35.126,3	0,0	681,7	5.895,0	1.249,4	42.952,5
	10.	6.338,6	14.766,2	21.104,8	4.032,7	2.952,2	7.094,3	14.079,2	35.184,0	0,0	681,7	5.981,3	1.358,2	43.205,3
	11.	6.289,4	14.859,2	21.148,6	4.050,8	2.946,0	7.074,9	14.071,6	35.220,2	3,7	648,0	6.080,8	1.357,2	43.309,9
	12.	6.550,5	15.064,1	21.614,6	3.974,6	2.891,3	7.310,3	14.176,2	35.790,8	3,7	643,4	6.012,6	1.406,7	43.857,2

Napomena:

Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Kvazi-novac QM obuhvata ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita centralne vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosni papiri, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni finansijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su također uključeni i ograničeni depoziti, protivstavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T08: Bilans stanja CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA			PASIVA								
		Strana aktiva	Potraživanja od privatnog sektora	Ukupno	Rezervni novac				Ukupno	Strana pasiva	Depoziti centralne vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10	11	12	13	14=9+...+13
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	3.751,1	38,3	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	4.063,5	51,7	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	4.269,1	52,0	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	5.033,1	76,1	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6
2018.	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	5.523,3	125,5	10.399,4	1,8	583,9	720,0	-51,9	11.653,1
2019.	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	5.743,6	176,6	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1
2020.	12.	13.895,8	2,0	13.897,9	6.172,5	5.901,1	231,8	12.305,4	1,7	665,2	982,3	-56,8	13.897,9
2021.	12.	16.376,0	2,6	16.378,5	6.923,8	7.219,6	304,9	14.448,3	2,3	1.124,7	861,4	-58,3	16.378,5
2022.	12.	16.093,7	2,8	16.096,5	7.436,1	7.217,4	272,7	14.926,2	2,6	685,5	545,4	-63,3	16.096,5
2023.	12.	16.317,7	2,8	16.320,5	7.565,1	7.083,2	16,9	14.665,2	2,5	736,0	911,3	5,5	16.320,5
2023.	01.	15.975,2	1,6	15.976,9	7.355,2	7.097,0	288,7	14.741,0	3,1	717,6	578,6	-63,4	15.976,9
	02.	15.392,9	1,9	15.394,8	7.362,2	6.735,3	162,7	14.260,2	14,7	604,3	578,1	-62,5	15.394,8
	03.	15.235,1	2,4	15.237,5	7.397,9	6.454,3	160,1	14.012,3	2,5	659,5	628,0	-64,8	15.237,5
	04.	15.357,1	1,7	15.358,8	7.548,0	6.322,1	151,8	14.021,8	3,0	744,3	654,3	-64,7	15.358,8
	05.	15.555,8	2,1	15.557,9	7.588,7	6.578,4	151,7	14.318,8	2,7	611,1	689,3	-64,0	15.557,9
	06.	15.345,7	2,4	15.348,1	7.571,4	6.349,8	152,6	14.073,9	2,7	632,2	703,3	-63,9	15.348,1
	07.	15.593,3	1,8	15.595,1	7.694,8	6.429,3	131,6	14.255,7	2,3	657,2	743,5	-63,6	15.595,1
	08.	15.899,9	2,1	15.902,0	7.734,4	6.657,4	81,4	14.473,3	3,0	702,6	785,5	-62,3	15.902,0
	09.	15.944,1	2,3	15.946,4	7.677,2	6.720,3	83,4	14.480,9	2,8	713,4	811,0	-61,6	15.946,4
	10.	15.795,6	1,8	15.797,5	7.604,3	6.612,6	16,4	14.233,3	3,0	753,0	869,2	-61,1	15.797,5
	11.	15.712,6	2,0	15.714,6	7.473,4	6.631,4	15,5	14.120,3	2,7	733,6	918,7	-60,8	15.714,6
	12.	16.317,7	2,8	16.320,5	7.565,1	7.083,2	16,9	14.665,2	2,5	736,0	911,3	5,5	16.320,5

Napomena:

Strana aktiva CBBiH - monetarnih vlasti obuhvata zlato, devize u trezoru CBBiH, devizne depozite kod inostranih banaka, raspolaganje SDR, strane vrijednosne papire i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim centralne vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u opticaju izvan centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Strana pasiva CBBiH obuhvata kratkoročne obaveze prema nerezidentima, depozite nerezidenata i ostale kratkoročne obaveze prema nerezidentima i obaveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti centralne vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA								Ukupno
		Rezerve	Strana aktiva	Potraživanja od opće vlade	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9	
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3	
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5	
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7	
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7	
2018.	12.	6.298,3	3.854,5	2.285,0	428,0	8.655,0	136,8	9.314,6	30.972,1	
2019.	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9	
2020.	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8	
2021.	12.	8.608,0	4.689,4	3.095,4	532,3	8.812,6	164,1	10.478,0	36.379,7	
2022.	12.	8.541,6	4.990,8	3.171,7	652,8	9.197,6	180,2	11.027,3	37.761,9	
2023.	12.	8.116,2	5.709,4	3.440,2	644,9	9.828,3	231,8	11.846,8	39.817,7	
2023.	01.	8.512,4	5.037,5	3.139,3	623,0	9.060,7	167,1	11.014,5	37.554,5	
	02.	8.129,8	5.365,1	3.168,5	637,0	9.164,9	158,9	11.047,3	37.671,7	
	03.	7.840,1	5.491,0	3.134,1	625,2	9.293,5	164,1	11.158,7	37.706,9	
	04.	7.680,7	5.603,5	3.168,8	632,4	9.400,4	161,8	11.246,4	37.894,1	
	05.	8.014,8	5.486,1	3.199,6	602,0	9.415,9	177,1	11.292,0	38.187,5	
	06.	7.678,8	5.651,7	3.152,4	623,1	9.562,4	199,6	11.433,0	38.301,0	
	07.	7.756,8	5.751,9	3.200,8	617,4	9.554,1	203,1	11.531,3	38.615,4	
	08.	8.011,2	5.894,5	3.223,1	623,4	9.523,3	206,3	11.596,0	39.077,8	
	09.	8.011,1	5.825,6	3.266,8	622,2	9.629,3	206,9	11.675,2	39.237,1	
	10.	7.887,4	6.104,7	3.362,3	623,1	9.622,2	228,2	11.764,2	39.592,2	
	11.	7.826,9	6.081,0	3.421,0	625,9	9.679,8	212,2	11.820,3	39.667,1	
	12.	8.116,2	5.709,4	3.440,2	644,9	9.828,3	231,8	11.846,8	39.817,7	

Napomena:

Konsolidovani bilans komercijalnih banaka obuhvata Konsolidovane bilanse komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od jula 2001. do novembra 2002), NBRS (do decembra 1998) i NBBiH (do novembra 2002). Konsolidovana su međusobna potraživanja i obaveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u trezorima banaka i depozita banaka kod CBBiH. Strana aktiva komercijalnih banaka obuhvata: devize u trezorima, prenosive i ostale depozite u stranoj valuti kod nerezidenata, kredite nerezidentima, vrijednosne papire nerezidenata u stranoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenata. Potraživanja od opće vlade obuhvataju potraživanja od svih nivoa vlada: centralne vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i necentralne vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvataju: potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća, nefinansijskih privatnih preduzeća, ostalih finansijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasifikovanih sektora).

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T09: Konsolidovani bilans komercijalnih banaka BiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

		PASIVA										
Godina	Mjesec	Depoziti centralne vlade	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Vrijednosni papiri	Kredit	Strana pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,5	4.302,2	5.782,3	8,0	467,5	3.039,2	4.147,2	1.557,4	30.972,1
2019.	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.368,0	1.507,7	33.380,9
2020.	12.	2.048,4	9.780,0	2.902,5	3.034,7	7.256,6	0,0	606,7	2.324,6	4.325,4	1.531,8	33.810,8
2021.	12.	2.191,8	12.082,7	3.300,1	3.044,2	7.243,8	0,0	638,5	1.946,7	4.425,8	1.506,2	36.379,7
2022.	12.	2.403,2	13.479,7	3.583,9	2.878,7	6.898,8	0,0	622,8	1.810,8	4.662,6	1.421,5	37.761,9
2023.	12.	1.933,6	15.047,2	3.974,6	2.891,3	7.310,3	3,7	643,4	1.490,2	5.101,3	1.422,0	39.817,7
2023.	01.	2.168,5	13.470,2	3.657,1	2.906,9	6.856,4	0,0	624,6	1.690,4	4.726,9	1.453,5	37.554,5
	02.	2.160,3	13.480,8	3.734,3	2.867,4	6.957,5	0,0	625,4	1.656,5	4.792,4	1.397,1	37.671,7
	03.	2.228,2	13.423,3	3.763,5	2.873,8	7.003,9	0,0	628,9	1.525,0	4.811,8	1.448,4	37.706,9
	04.	2.181,4	13.606,5	3.766,4	2.889,0	6.992,2	0,0	637,5	1.522,1	4.876,8	1.422,1	37.894,1
	05.	2.287,4	13.771,0	3.924,3	2.815,6	6.956,7	0,0	651,2	1.487,9	4.894,8	1.398,6	38.187,5
	06.	2.246,2	13.929,3	3.887,6	2.854,5	6.975,2	0,0	661,5	1.455,0	4.880,6	1.411,0	38.301,0
	07.	2.019,7	14.462,4	3.946,5	2.825,2	6.942,0	0,0	665,8	1.449,4	4.936,3	1.368,2	38.615,4
	08.	2.024,1	14.676,9	3.958,4	2.900,7	6.978,9	0,0	669,5	1.475,5	5.021,7	1.372,1	39.077,8
	09.	2.045,0	14.704,7	4.009,3	2.904,5	7.027,1	0,0	681,7	1.456,8	5.084,0	1.323,9	39.237,1
	10.	2.089,4	14.749,8	4.032,7	2.952,2	7.094,3	0,0	681,7	1.449,7	5.112,1	1.430,2	39.592,2
	11.	2.052,2	14.843,6	4.050,8	2.946,0	7.074,9	3,7	648,0	1.454,5	5.162,1	1.431,3	39.667,1
	12.	1.933,6	15.047,2	3.974,6	2.891,3	7.310,3	3,7	643,4	1.490,2	5.101,3	1.422,0	39.817,7

Napomena:

Depoziti centralne vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i stranoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i stranoj valuti predstavljaju obaveze banaka prema necentralnoj vladi (kantona i općina), nefinansijskim javnim preduzećima, nefinansijskim privatnim preduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasifikovanim sektorima). Strana pasiva komercijalnih banaka obuhvata obaveze banaka prema nerezidentima po osnovu prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban finansijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvataju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) također obuhvataju i ograničene depozite.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T10: Kamatne stope na kredite stanovništva

- u procentima, na godišnjem nivou -

		Stanovništvo														Revolving krediti, prekoračenja i kreditne kartice* (kreditna pogodnost i produženi kredit)*		
		Kamatne stope na kredite u KM				Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom										Kamatne stope na kredite u KM		Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom
		Stambeni krediti		Ostali krediti		Stambeni krediti		Ostali krediti		Stambeni krediti		Ostali krediti		Prekoračenja		Kreditna kartica sa produženim kreditom	Prekoračenja	
Godina	Period	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Preko 10 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Preko 10 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Prekoračenja	Kreditna kartica sa produženim kreditom	Prekoračenja	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
Ponderisani mjesečni prosjeci																		
2017.	12.	3,844	3,319	5,944	6,261	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191	
2018.	12.	3,454	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880	
2019.	12.	3,877	4,168	3,395	5,279	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467	
2020.	12.	3,643	3,676	5,885	5,845	3,671	4,582	3,902	3,835	5,864	5,678	6,380	11,936	13,606	9,815	
2021.	12.	3,095	2,861	3,244	4,054	5,377	5,164	3,338	4,570	3,868	3,743	5,375	4,822	5,415	11,773	13,965	9,157	
2022.	12.	3,903	3,454	3,474	3,596	5,943	5,322	4,384	...	3,811	3,696	5,673	4,842	5,200	11,993	14,129	8,119	
2023.	12.	4,918	3,695	3,440	3,793	6,329	5,854	4,074	...	4,050	3,844	6,889	5,985	5,951	12,114	14,312	7,110	
2023.	01.	4,197	3,386	3,055	3,685	6,146	5,446	4,380	4,259	3,916	3,816	6,086	5,553	4,773	12,741	14,115	8,023	
	02.	3,755	3,194	3,280	3,590	6,208	5,525	4,842	...	3,980	4,051	5,746	4,918	4,516	12,937	14,796	7,959	
	03.	4,033	3,049	3,164	3,697	6,105	5,574	4,335	...	3,998	4,010	6,033	4,468	5,416	12,925	14,182	7,667	
	04.	4,009	...	3,011	3,649	6,505	5,580	3,927	...	3,943	3,948	5,950	4,871	5,429	13,027	14,140	7,545	
	05.	4,200	2,984	3,376	3,704	6,487	5,591	3,666	...	4,435	4,024	6,194	5,415	5,440	12,332	14,146	7,503	
	06.	4,189	...	3,383	3,793	6,408	5,506	4,232	...	4,666	3,947	6,056	5,219	5,333	12,813	14,071	7,409	
	07.	4,041	3,160	3,531	3,821	6,633	5,509	4,163	...	4,516	3,879	6,389	5,607	5,207	12,815	14,102	7,657	
	08.	3,991	3,159	3,574	3,784	6,733	5,570	4,437	...	4,536	3,928	6,122	5,855	5,769	12,882	14,093	7,614	
	09.	4,419	3,269	3,333	3,864	6,518	5,728	3,979	...	4,308	3,618	6,351	6,446	5,723	12,669	14,284	7,524	
	10.	4,803	3,697	3,366	3,891	6,797	5,689	4,013	...	4,071	3,827	6,812	6,521	5,918	12,666	14,313	7,393	
	11.	4,476	3,568	3,427	3,995	6,729	5,768	4,083	...	4,250	3,835	6,725	6,327	5,994	12,232	14,306	7,377	
	12.	4,918	3,695	3,440	3,793	6,329	5,854	4,074	...	4,050	3,844	6,889	5,985	5,951	12,114	14,312	7,110	
Iznosi kredita (novi poslovi)																		
- u hiljadama KM -																		
2017.	12.	1.416	445	49.832	14.785	17.187	395	3.826	8.180	74.945	23.401	36.446	522.643	52.859	89.901	
2018.	12.	2.597	66.009	27.336	17.610	155	3.340	9.211	47.731	10.078	27.896	526.750	54.795	85.550	
2019.	12.	1.242	386	1.042	463	53.829	26.426	21.834	288	4.641	13.531	66.117	8.097	27.474	521.600	58.916	79.533	
2020.	12.	3.468	532	39.970	19.333	16.057	265	3.729	5.229	38.688	7.916	19.056	547.793	61.370	112.952	
2021.	12.	9.615	380	5.576	2.194	47.483	36.773	17.697	412	2.471	4.695	53.132	1.717	9.332	547.070	67.171	102.693	
2022.	12.	3.424	520	8.644	6.406	24.729	50.661	9.425	...	7.216	12.724	35.988	5.104	9.605	607.534	56.629	114.669	
2023.	12.	4.100	772	5.807	22.009	12.192	48.969	4.071	...	3.281	16.362	5.350	13.908	8.555	711.407	61.450	191.861	
2023.	01.	2.892	580	2.357	10.755	21.336	41.016	5.560	375	4.867	8.681	14.788	1.979	10.235	694.669	54.755	110.521	
	02.	1.199	1.334	2.977	13.692	28.448	55.330	10.538	...	5.615	8.430	5.388	3.044	19.872	716.331	52.337	114.435	
	03.	1.879	771	3.771	17.917	35.399	68.818	6.655	...	6.457	16.699	8.769	9.069	12.737	729.126	53.176	121.341	
	04.	991	...	5.142	14.502	28.201	58.709	4.692	...	3.213	14.748	12.640	3.974	10.996	748.260	53.086	120.404	
	05.	1.057	1.655	4.311	13.278	29.555	62.651	6.637	...	4.248	14.937	10.794	2.643	12.741	710.816	54.606	113.960	
	06.	9.901	...	3.893	10.393	24.878	68.754	5.071	...	2.648	12.786	11.465	4.241	18.028	728.097	56.301	109.392	
	07.	1.893	928	4.823	14.620	13.821	65.820	2.382	...	3.313	13.438	8.389	2.960	12.426	742.382	57.015	114.549	
	08.	2.540	769	4.816	14.222	12.306	66.622	4.753	...	2.670	17.018	10.344	4.808	9.756	736.542	57.411	118.834	
	09.	1.987	793	4.532	17.438	9.949	60.303	4.629	...	3.377	16.089	9.053	4.117	7.468	756.634	57.911	159.747	
	10.	929	1.161	6.412	19.130	11.231	63.827	3.500	...	4.491	11.900	5.700	2.965	9.527	778.202	59.425	164.160	
	11.	1.184	1.027	4.692	18.556	8.393	54.578	4.071	...	3.086	8.614	5.636	2.451	8.602	778.437	61.392	179.226	
	12.	4.100	772	5.807	22.009	12.192	48.969	4.071	...	3.281	16.362	5.350	13.908	8.555	711.407	61.450	191.861	

Napomena:

*Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumjevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima stanovništvu

T11: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima

- u procentima, na godišnjem nivou -

		Nefinansijska preduzeća													Revolving krediti i prekoračenja*	
		Kamatne stope na kredite u KM			Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom											
		Do iznosa od 0,25 mil EUR		Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR		Do iznosa od 0,25 mil EUR		Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR			Preko iznosa 1 mil EUR				
Godina	Period	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Preko 1 do 5 godina IPFKS	Preko 5 godina IPFKS	Promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Kamatne stope na kredite u KM	Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
Ponderisani mjesečni prosjeci																
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131		
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594		
2019.	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168		
2020.	12.	3,901	3,990	2,871	2,871	4,402	4,013	3,707	4,090	3,566	3,702	3,193	2,940	2,962		
2021.	12.	3,708	4,040	3,058	2,297	4,115	3,358	3,382	3,613	3,018	3,228	3,292	2,852	3,139		
2022.	12.	4,128	4,219	4,006	3,582	5,042	4,782	...	4,471	4,783	5,080	3,817	2,837	3,210		
2023.	12.	4,766	4,651	3,942	4,192	5,340	5,267	...	4,503	4,636	4,840	4,008	2,937	3,610		
2023.	01.	4,285	4,104	3,803	...	5,046	4,735	4,488	4,981	3,722	2,920	3,227		
	02.	4,291	3,921	3,643	...	5,629	4,845	...	4,688	4,825	...	5,314	2,923	3,288		
	03.	4,280	3,815	3,568	...	5,725	5,360	5,062	5,216	4,371	4,625	...	2,934	3,367		
	04.	4,262	4,083	3,766	3,606	5,314	5,317	5,104	5,206	4,959	4,949	5,099	2,956	3,381		
	05.	4,322	4,185	3,527	...	5,214	5,376	...	5,055	4,363	4,970	5,267	3,064	3,397		
	06.	4,382	4,325	3,629	...	5,352	5,347	5,454	5,055	4,272	4,797	5,184	2,963	3,468		
	07.	4,431	4,593	3,613	4,451	5,018	5,006	5,092	5,028	4,155	4,397	4,472	2,964	3,504		
	08.	4,595	4,641	3,907	4,564	5,030	5,524	4,603	5,002	...	4,110	4,441	3,007	3,630		
	09.	4,401	4,540	3,616	...	4,519	5,998	5,000	4,716	4,451	4,620	4,300	2,987	3,583		
	10.	4,694	4,590	3,901	4,613	4,935	5,687	4,806	5,077	...	4,629	4,791	2,981	3,576		
	11.	4,622	4,728	3,587	4,030	4,671	5,329	4,756	5,151	4,317	4,435	4,691	2,953	3,589		
	12.	4,766	4,651	3,942	4,192	5,340	5,267	...	4,503	4,636	4,840	4,008	2,937	3,610		
Iznosi kredita (novi poslovi)																
														- u hiljadama KM -		
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315		
2018.	12.	51.404	26.718	62.726	79.085	8.815	14.021	3.637	23.544	11.311	9.906	25.588	2.367.482	686.874		
2019.	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510		
2020.	12.	53.146	15.109	52.781	78.165	13.827	8.360	3.090	20.556	8.376	13.742	83.128	2.649.665	341.675		
2021.	12.	63.293	24.688	79.908	74.493	7.495	9.168	1.528	19.152	5.892	5.801	15.900	2.778.808	198.275		
2022.	12.	37.582	19.350	40.221	11.000	4.913	8.499	-	14.311	4.718	3.588	21.946	2.289.023	99.344		
2023.	12.	27.448	27.538	34.425	32.932	3.001	10.683	-	11.344	12.702	6.992	34.818	2.981.947	79.722		
2023.	01.	21.532	13.642	22.110	...	4.258	4.717	2.048	9.933	5.541	2.497.370	100.230		
	02.	23.586	17.241	31.821	...	4.190	7.398	...	12.500	8.417	...	31.776	2.547.117	100.674		
	03.	22.531	23.390	38.049	...	3.661	10.218	2.220	12.887	13.619	6.774	...	2.623.997	98.270		
	04.	32.948	27.920	29.615	9.022	2.598	5.819	1.892	7.443	4.588	3.280	15.866	2.645.902	93.832		
	05.	27.509	20.588	28.257	...	2.806	4.721	...	11.390	7.848	7.978	12.700	2.687.603	92.575		
	06.	27.909	23.735	27.368	...	4.208	4.282	1.873	10.340	10.520	8.669	13.915	2.724.946	88.656		
	07.	24.365	16.512	23.823	8.303	2.476	5.533	697	13.815	4.734	8.943	17.000	2.724.862	86.499		
	08.	22.893	18.461	28.075	15.737	7.072	4.939	4.400	20.903	...	11.930	35.797	2.702.509	83.431		
	09.	22.989	30.727	25.813	...	4.761	4.954	1.640	7.849	9.567	4.589	13.996	2.815.889	83.644		
	10.	26.182	22.474	35.766	14.829	3.247	5.984	2.499	10.297	...	6.667	36.200	2.832.570	83.558		
	11.	21.329	22.742	24.255	21.432	3.130	6.674	2.278	18.359	6.447	7.750	35.325	2.911.314	81.529		
	12.	27.448	27.538	34.425	32.932	3.001	10.683	...	11.344	12.702	6.992	34.818	2.981.947	79.722		

Napomena:

* Kamatne stope u tabeli za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalni period fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publikuju

Nema podataka za kamatne stope na kredite u stranoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinansijskim preduzećima.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva

- u procentima, na godišnjem nivou -

		Stanovništvo										
		Depoziti u KM				Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR				Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR)		
		S dogovorenim dospijećem				S dogovorenim dospijećem						
Godina	Period	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Sa dogovorenim dospijećem	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Ponderisani mjesečni prosjeci												
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062	0,572	0,046	
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042	
2019.	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,158	1,570	0,051	0,944	0,040	
2020.	12.	0,178	1,027	1,139	0,070	0,176	1,155	1,273	0,049	0,525	0,035	
2021.	12.	0,098	0,466	0,619	0,045	0,231	0,945	0,930	0,055	0,208	0,031	
2022.	12.	0,521	0,905	1,534	0,046	0,370	1,128	1,743	0,046	0,155	0,027	
2023.	12.	0,630	1,846	1,913	0,044	1,316	2,472	2,736	0,046	0,869	0,021	
2023.	01.	0,345	1,200	1,151	0,048	0,335	1,261	1,545	0,047	0,154	0,023	
	02.	0,510	0,967	1,448	0,048	0,618	1,331	1,890	0,048	0,268	0,026	
	03.	0,239	0,982	1,405	0,047	0,572	1,326	1,739	0,045	0,393	0,022	
	04.	0,408	1,070	1,319	0,045	0,689	1,462	1,316	0,048	0,569	0,022	
	05.	0,714	1,362	1,522	0,045	0,581	1,241	1,819	0,046	0,628	0,022	
	06.	0,718	1,350	1,540	0,044	0,600	1,638	1,890	0,046	0,710	0,022	
	07.	0,622	1,691	1,597	0,044	0,995	1,523	1,711	0,046	0,535	0,021	
	08.	0,672	1,521	1,963	0,044	1,125	2,106	2,248	0,047	0,711	0,021	
	09.	0,519	1,159	1,995	0,044	1,272	2,218	2,298	0,046	0,685	0,021	
	10.	0,543	1,528	1,757	0,044	1,114	2,614	2,402	0,047	0,766	0,021	
	11.	0,526	1,687	1,894	0,044	1,270	2,558	2,609	0,048	0,913	0,021	
	12.	0,630	1,846	1,913	0,044	1,316	2,472	2,736	0,046	0,869	0,021	
Iznos depozita (novi poslovi)										- u hiljadama KM -		
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762	3.981	287.026	
2018.	12.	13.211	26.379	34.047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831	
2019.	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	44.538	70.124	1.658.352	4.723	345.752	
2020.	12.	7.866	35.574	21.887	5.176.206	6.995	40.426	37.131	1.952.225	4.433	368.081	
2021.	12.	8.431	17.683	15.228	6.218.427	9.432	33.280	38.855	2.151.732	1.896	444.055	
2022.	12.	5.877	7.610	14.596	6.498.743	23.362	39.664	39.759	2.655.705	1.157	537.828	
2023.	12.	7.120	29.097	38.640	7.972.376	47.412	94.123	115.713	2.796.667	3.869	600.628	
2023.	01.	8.218	8.148	9.188	7.001.892	13.465	32.037	31.039	2.637.940	1.018	550.643	
	02.	7.809	8.568	19.419	7.130.305	9.725	37.550	50.934	2.672.252	3.818	566.071	
	03.	2.953	9.840	12.823	7.300.752	6.300	44.009	49.085	2.659.187	5.923	557.380	
	04.	6.700	6.099	15.850	7.416.224	6.190	31.963	52.713	2.774.252	2.379	559.831	
	05.	3.851	7.255	22.449	7.379.441	7.234	47.842	42.037	2.761.679	3.256	572.376	
	06.	5.282	10.388	14.640	7.529.983	13.314	58.296	48.395	2.750.236	1.896	577.428	
	07.	5.342	10.443	13.178	7.583.931	10.368	30.220	50.407	2.767.776	3.275	588.987	
	08.	4.093	15.091	20.425	7.601.406	20.584	69.278	55.066	2.758.576	3.672	596.474	
	09.	2.241	9.345	22.710	7.661.803	21.962	81.438	48.887	2.808.427	2.487	596.942	
	10.	5.021	21.932	19.586	7.767.407	12.358	81.995	82.593	2.874.154	6.579	606.317	
	11.	7.295	15.612	26.755	7.773.946	15.023	87.887	86.609	2.824.787	2.627	596.057	
	12.	7.120	29.097	38.640	7.972.376	47.412	94.123	115.713	2.796.667	3.869	600.628	

Napomena:

Korigovani nazivi u zaglavlju tabele za kamatne stope na depozite stanovništva retroaktivno počevši od podataka za juni 2020. godine, kao što je dato u objašnjenju:

-od juna 2020. godine Depoziti u KM, do juna 2020. godine Depoziti u KM i depoziti u KM sa valutnom klauzulom

-od juna 2020. godine Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR, do juna 2020. godine Depoziti u EUR

-od juna 2020. godine Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR), do juna 2020. godine Depoziti u stranoj valuti (neuključujući depozite u EUR).

Ostali elementi naziva zaglavlja navedenih tabela ostaju isti kao i podaci u kolonama.

*Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove

T13: Kamatne stope na depozite nefinansijskih preduzeća

- u procentima, na godišnjem nivou -

Nefinansijska preduzeća											
Godina	Period	Depoziti u KM				Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR				Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR)	
		S dogovorenim dospijecem				S dogovorenim dospijecem					
		Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*	Depoziti po viđenju (prekonoćni)*
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Ponderisani mjesečni prosjeci											
2017.	12.	0,708	1,588	...	0,045	0,588	0,019	0,033	
2018.	12.	0,706	1,137	1,958	0,082	1,003	0,973	...	0,027	0,043	
2019.	12.	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	1,012	1,305	0,029	0,028	
2020.	12.	0,922	1,358	1,474	0,028	0,372	1,267	1,218	0,010	0,025	
2021.	12.	0,234	0,244	...	0,018	0,434	0,305	0,953	0,006	0,043	
2022.	12.	0,350	1,059	1,289	0,051	0,455	1,209	1,503	0,005	0,032	
2023.	12.	0,564	1,741	1,776	0,053	1,031	1,580	2,734	0,010	0,030	
2023.	01.	0,157	0,758	...	0,047	...	1,497	1,569	0,005	0,025	
	02.	0,492	0,732	1,781	0,035	0,307	1,937	1,033	0,005	0,036	
	03.	0,510	1,207	1,113	0,024	0,670	1,388	1,281	0,005	0,041	
	04.	0,384	1,222	1,188	0,025	0,287	1,716	1,123	0,005	0,040	
	05.	0,578	1,347	1,353	0,034	0,958	1,881	0,808	0,004	0,033	
	06.	0,392	1,139	1,591	0,052	1,013	1,762	1,958	0,005	0,022	
	07.	0,327	1,349	1,870	0,058	0,706	1,523	2,570	0,006	0,023	
	08.	0,276	1,206	1,417	0,059	0,929	1,379	...	0,007	0,022	
	09.	0,629	1,265	1,932	0,049	0,826	1,587	2,142	0,007	0,026	
	10.	0,577	1,468	1,922	0,046	0,844	1,916	2,485	0,008	0,038	
	11.	0,546	1,579	1,806	0,047	0,804	1,811	2,167	0,009	0,038	
	12.	0,564	1,741	1,776	0,053	1,031	1,580	2,734	0,010	0,030	
Iznos depozita (novi poslovi)											- u hiljadama KM -
2017.	12.	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	677.882	89.421	
2018.	12.	54.947	9.121	39.381	3.229.644	10.788	3.815	...	741.850	64.148	
2019.	12.	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	23.959	2.265	709.023	86.536	
2020.	12.	22.325	20.927	14.571	3.753.355	7.259	117.688	8.458	919.880	130.453	
2021.	12.	13.950	9.133	...	4.768.468	24.403	25.153	25.554	1.158.011	89.918	
2022.	12.	25.805	5.906	5.436	4.653.682	28.241	52.781	25.400	1.270.533	238.166	
2023.	12.	25.704	14.739	22.071	5.520.447	12.137	12.546	6.764	1.466.316	176.691	
2023.	01.	67.000	2.333	...	5.139.707	...	10.742	12.571	1.353.660	229.570	
	02.	6.038	419	50.594	5.040.540	17.021	31.927	83.795	1.383.907	249.522	
	03.	25.191	5.576	1.981	4.707.218	75.220	26.942	5.490	1.449.348	234.640	
	04.	566	2.602	30.756	4.759.581	57.753	28.545	21.488	1.360.535	203.002	
	05.	8.885	14.218	25.034	4.912.787	4.797	54.010	2.724	1.482.096	249.741	
	06.	49.332	18.547	1.878	4.939.306	4.529	64.922	24.401	1.447.312	229.458	
	07.	3.521	17.979	8.378	5.188.716	33.854	17.638	11.284	1.482.734	222.300	
	08.	5.140	4.929	13.124	5.359.402	8.507	9.384	...	1.494.451	218.747	
	09.	28.910	10.242	23.425	5.327.983	2.831	17.650	26.638	1.515.437	230.509	
	10.	3.509	16.336	14.771	5.387.602	5.161	30.861	23.377	1.569.912	175.980	
	11.	24.923	25.184	5.043	5.492.146	14.181	22.980	7.239	1.556.076	174.984	
	12.	25.704	14.739	22.071	5.520.447	12.137	12.546	6.764	1.466.316	176.691	

Napomena:

Korigovani nazivi u zaglavlju tabele za kamatne stope na depozite nefinansijskih preduzeća retroaktivno počevši od podataka za juni 2020. godine, kao što je dato u objašnjenju:

-od juna 2020. godine Depoziti u KM, do juna 2020. godine Depoziti u KM i depoziti u KM sa valutnom klauzulom

-od juna 2020. godine Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR, do juna 2020. godine Depoziti u EUR

-od juna 2020. godine Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR), do juna 2020. godine

Depoziti u stranoj valuti (neuključujući depozite u EUR)

Ostali elementi naziva zaglavlja navedenih tabela ostaju isti kao i podaci u kolonama.

*Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijecem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Depoziti			Krediti		
		Prenosivi depoziti	Ostali depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2019.	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8
2020.	12.	13.851,5	11.130,7	24.982,2	4.295,1	16.052,3	20.347,4
2021.	12.	16.762,9	11.069,7	27.832,6	4.396,9	16.680,4	21.077,3
2022.	12.	18.710,9	10.518,3	29.229,2	4.623,0	17.445,0	22.068,0
2023.	12.	20.060,8	11.066,0	31.126,8	4.998,2	18.525,8	23.524,1
2023.	01.	18.569,2	10.474,9	29.044,1	4.505,7	17.364,0	21.869,7
	02.	18.605,5	10.579,7	29.185,2	4.593,2	17.412,8	22.006,0
	03.	18.613,4	10.649,4	29.262,7	4.666,2	17.547,8	22.214,0
	04.	18.756,2	10.649,4	29.405,6	4.712,3	17.676,7	22.389,0
	05.	19.187,5	10.537,5	29.725,0	4.653,0	17.769,3	22.422,3
	06.	19.240,0	10.622,9	29.862,9	4.807,4	17.918,7	22.726,2
	07.	19.624,9	10.540,9	30.165,8	4.792,2	18.018,6	22.810,8
	08.	19.773,5	10.735,5	30.509,0	4.765,2	18.093,3	22.858,5
	09.	19.888,1	10.772,5	30.660,7	4.852,8	18.175,9	23.028,6
	10.	19.955,4	10.933,0	30.888,4	4.884,4	18.302,5	23.186,9
	11.	20.051,1	10.886,4	30.937,5	4.901,6	18.399,1	23.300,7
	12.	20.060,8	11.066,0	31.126,8	4.998,2	18.525,8	23.524,1

Napomena:

Ukupni depoziti predstavljaju obaveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i stranoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i stranoj valuti.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka - na kraju perioda, u milionima KM -

DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA

Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5
2019.	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6
2020.	12.	133,4	906,1	801,9	398,1	129,5	362,7	764,6	4.018,1	406,7	5.892,3	38,1	13.851,5
2021.	12.	98,1	1.124,7	1.211,6	588,1	157,3	395,3	1.014,7	4.765,2	451,2	6.917,3	39,3	16.762,9
2022.	12.	199,5	1.303,6	1.454,8	683,5	144,2	454,1	1.059,6	5.388,2	485,0	7.510,0	28,5	18.710,9
2023.	12.	167,1	819,9	1.608,4	692,2	51,9	279,9	965,3	6.043,9	553,9	8.840,8	37,5	20.060,8
2023.	01.	162,0	1.137,4	1.321,3	667,6	142,6	420,1	1.050,8	5.557,1	496,7	7.581,8	32,0	18.569,2
	02.	200,2	1.059,1	1.324,1	663,8	131,2	379,5	1.026,5	5.555,0	492,9	7.746,7	26,5	18.605,5
	03.	144,4	1.155,4	1.425,4	669,1	126,7	375,5	948,3	5.326,8	492,1	7.925,4	24,2	18.613,4
	04.	156,0	1.084,6	1.466,7	638,2	142,6	384,6	956,2	5.267,4	518,0	8.115,3	26,5	18.756,2
	05.	195,3	1.160,9	1.482,4	632,6	135,9	377,6	986,2	5.571,5	528,3	8.090,6	26,1	19.187,5
	06.	175,1	1.109,4	1.494,0	639,8	138,6	386,1	925,7	5.557,5	541,8	8.247,6	24,2	19.240,0
	07.	176,3	900,7	1.701,0	654,1	139,0	362,3	993,7	5.797,2	558,7	8.317,4	24,4	19.624,9
	08.	141,0	958,7	1.737,2	659,6	38,5	362,3	1.003,0	5.932,9	555,3	8.356,0	28,9	19.773,5
	09.	142,6	991,4	1.743,0	659,8	40,2	328,9	986,3	5.918,7	569,8	8.475,1	32,5	19.888,1
	10.	173,3	946,1	1.707,6	653,3	53,5	317,5	1.004,2	5.972,2	570,2	8.528,0	29,6	19.955,4
	11.	168,4	924,2	1.680,4	648,8	64,1	319,0	1.019,0	6.055,7	566,1	8.571,8	33,6	20.051,1
	12.	167,1	819,9	1.608,4	692,2	51,9	279,9	965,3	6.043,9	553,9	8.840,8	37,5	20.060,8

Napomena:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se direktno upotrijebiti za plaćanja trećim licima, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prenos sredstava na prenosive depozite.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

DEPOZITI SVIH DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA													
Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2019.	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8
2020.	12.	85,7	725,0	30,1	25,4	28,8	768,5	791,5	688,8	93,3	7.868,4	25,3	11.130,7
2021.	12.	38,0	714,1	33,6	24,0	29,7	764,3	789,4	770,1	91,9	7.778,2	36,4	11.069,7
2022.	12.	81,1	636,0	46,8	35,7	23,7	741,7	954,4	756,7	88,4	7.065,4	88,4	10.518,3
2023.	12.	70,7	660,7	58,9	36,3	133,1	758,1	929,7	1.044,5	91,5	7.217,9	64,6	11.066,0
2023.	01.	15,1	666,4	67,7	52,8	30,1	723,5	911,1	763,3	92,7	7.068,7	83,4	10.474,9
	02.	3,7	721,4	67,4	54,0	29,6	735,3	967,3	741,0	92,0	7.088,5	79,6	10.579,7
	03.	13,6	738,2	62,1	52,5	19,8	743,4	991,0	772,4	95,0	7.079,4	81,9	10.649,4
	04.	13,6	729,5	62,9	62,8	25,0	755,8	996,0	822,2	92,0	7.000,4	89,1	10.649,4
	05.	23,0	722,8	63,4	62,5	19,5	737,9	994,9	760,2	84,5	6.986,5	82,3	10.537,5
	06.	52,9	711,7	63,9	61,5	28,5	752,2	961,4	830,4	78,2	7.000,2	81,9	10.622,9
	07.	45,2	695,2	57,1	61,3	33,3	743,3	896,6	861,6	71,9	7.001,0	74,4	10.540,9
	08.	37,6	690,0	57,7	61,9	128,2	743,4	905,6	879,0	83,5	7.070,0	78,4	10.735,5
	09.	30,5	677,8	64,7	56,8	132,6	751,4	896,2	962,2	84,4	7.039,7	76,3	10.772,5
	10.	89,1	667,9	87,7	56,9	129,6	749,4	920,9	944,2	86,7	7.138,2	62,6	10.933,0
	11.	78,3	654,7	87,3	55,6	132,5	731,9	904,4	986,4	88,6	7.103,1	63,5	10.886,4
	12.	70,7	660,7	58,9	36,3	133,1	758,1	929,7	1.044,5	91,5	7.217,9	64,6	11.066,0

Napomena:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim licima, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka

- na kraju perioda, u milionima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim preduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim preduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8
2019.	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2
2020.	12.	0,0	19,0	0,1	16,7	5,7	33,7	103,4	3.282,5	10,8	821,8	1,3	4.295,1
2021.	12.	1,6	53,2	1,4	25,0	4,3	48,4	101,7	3.341,1	9,2	810,1	0,8	4.396,9
2022.	12.	0,1	52,2	1,7	15,7	4,8	41,6	176,7	3.503,1	12,7	813,2	1,4	4.623,0
2023.	12.	3,0	52,9	0,7	13,2	7,2	51,8	185,1	3.813,2	14,9	854,7	1,6	4.998,2
2023.	01.	0,1	44,4	2,3	15,0	4,8	34,2	147,1	3.434,9	12,4	809,6	0,8	4.505,7
	02.	0,1	44,4	2,7	15,5	4,0	30,9	159,3	3.525,3	12,8	797,4	0,8	4.593,2
	03.	0,1	41,9	2,5	15,6	4,6	38,4	156,6	3.584,3	13,7	807,7	0,9	4.666,2
	04.	0,1	41,5	2,5	15,3	5,0	32,0	164,2	3.628,9	14,5	807,1	1,2	4.712,3
	05.	0,2	41,6	2,7	16,1	4,8	31,4	132,7	3.633,2	14,9	774,5	0,8	4.653,0
	06.	0,2	39,3	2,9	15,1	4,6	45,8	164,5	3.687,7	17,5	829,0	0,9	4.807,4
	07.	2,4	38,1	2,9	15,0	4,9	42,6	147,2	3.679,8	17,3	841,0	1,1	4.792,2
	08.	2,4	48,6	2,9	14,9	4,9	44,0	156,7	3.629,3	16,0	844,5	1,1	4.765,2
	09.	2,6	37,2	2,9	14,8	4,9	47,1	158,7	3.714,1	15,8	853,6	1,2	4.852,8
	10.	2,9	46,0	3,4	11,1	4,9	47,0	165,6	3.723,7	14,1	864,7	1,0	4.884,4
	11.	2,9	55,3	2,8	12,1	4,9	35,9	164,9	3.740,5	13,1	868,3	0,9	4.901,6
	12.	3,0	52,9	0,7	13,2	7,2	51,8	185,1	3.813,2	14,9	854,7	1,6	4.998,2

Napomena:

Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredit, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka - na kraju perioda, u milionima KM -

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA													
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim preduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim preduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1
2019.	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5
2020.	12.	11,6	403,1	142,1	357,4	205,5	111,1	432,3	5.305,9	9,7	9.073,0	0,7	16.052,3
2021.	12.	14,5	353,7	185,8	350,9	189,8	104,3	409,0	5.435,7	11,1	9.625,4	0,2	16.680,4
2022.	12.	8,8	306,5	202,1	365,2	165,8	118,4	449,5	5.652,4	10,7	10.165,2	0,4	17.445,0
2023.	12.	3,0	230,7	266,1	360,3	173,3	154,2	432,0	5.954,5	19,7	10.931,3	0,9	18.525,8
2023.	01.	8,3	301,1	200,5	363,8	172,8	112,1	449,3	5.584,1	10,4	10.161,1	0,4	17.364,0
	02.	7,8	297,6	199,5	360,7	170,8	108,6	452,1	5.599,2	10,2	10.205,9	0,4	17.412,8
	03.	7,3	288,8	194,7	355,7	167,3	106,1	442,9	5.668,1	10,1	10.306,4	0,6	17.547,8
	04.	6,7	281,0	206,0	361,5	164,0	108,6	441,1	5.703,1	10,9	10.393,1	0,6	17.676,7
	05.	6,2	275,9	205,2	356,4	161,2	124,5	442,1	5.715,2	10,8	10.471,3	0,5	17.769,3
	06.	5,7	263,8	198,4	353,4	158,5	133,8	431,2	5.807,9	10,4	10.554,8	0,8	17.918,7
	07.	5,2	260,1	197,4	353,8	165,4	140,0	442,8	5.808,6	20,2	10.624,2	0,8	18.018,6
	08.	4,7	253,4	198,5	349,0	162,5	142,2	439,5	5.830,0	20,4	10.692,6	0,6	18.093,3
	09.	4,1	247,0	192,4	351,2	164,5	140,3	436,1	5.856,3	20,3	10.762,7	0,7	18.175,9
	10.	3,6	243,8	260,4	350,2	167,6	141,4	432,2	5.841,0	19,8	10.841,7	0,7	18.302,5
	11.	3,1	236,3	258,4	352,4	164,0	148,5	435,7	5.882,5	19,8	10.897,5	0,9	18.399,1
	12.	3,0	230,7	266,1	360,3	173,3	154,2	432,0	5.954,5	19,7	10.931,3	0,9	18.525,8

Napomena:

Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora preko jedne godine, u domaćoj i stranoj valuti.

Od januara 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvještajima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T19: Kupovina i prodaja KM

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ salda
1	2	3	4	5(3-4)	6
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2019.		11.385.556	10.533.525	852.031	11.382.771
2020.		11.344.462	10.184.558	1.159.904	12.542.676
2021.		9.872.890	7.399.673	2.473.217	15.015.893
2022.		6.291.277	6.075.689	215.588	15.231.481
2023.		10.891.324	11.128.647	-237.323	14.994.158
2023.	01.	508.602	682.400	-173.798	15.057.683
	02.	500.649	1.082.309	-581.659	14.476.024
	03.	554.006	739.979	-185.974	14.290.050
	04.	865.835	795.222	70.614	14.360.664
	05.	958.727	772.177	186.549	14.547.213
	06.	1.001.282	1.234.920	-233.638	14.313.575
	07.	942.508	751.701	190.807	14.504.383
	08.	1.045.521	767.902	277.619	14.782.002
	09.	1.023.263	997.606	25.657	14.807.659
	10.	1.036.034	1.269.657	-233.623	14.574.036
	11.	885.488	994.493	-109.006	14.465.030
	12.	1.569.408	1.040.280	529.128	14.994.158

T20: Prosječne obavezne rezerve

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obavezne rezerve*	Prosječne obavezne rezerve	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	6=5-4
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.		23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2019.		25.752.968	2.575.297	5.589.021	3.013.724
2020.		26.950.173	2.695.017	5.409.751	2.714.733
2021.		28.677.192	2.867.719	6.302.482	3.434.762
2022.		30.175.606	3.017.561	6.694.300	3.676.739
2023.		31.917.917	3.191.792	6.209.280	3.017.489
2023.	01.	31.429.303	3.142.930	6.752.355	3.609.425
	02.	31.245.571	3.124.557	6.536.295	3.411.738
	03.	31.306.999	3.130.700	6.237.551	3.106.851
	04.	31.276.793	3.127.679	5.980.685	2.853.006
	05.	31.481.474	3.148.147	6.117.790	2.969.643
	06.	31.723.981	3.172.398	6.122.810	2.950.412
	07.	31.777.996	3.177.800	5.855.665	2.677.865
	08.	32.103.006	3.210.301	6.140.873	2.930.572
	09.	32.422.875	3.242.287	6.308.112	3.065.824
	10.	32.555.632	3.255.563	6.110.871	2.855.308
	11.	32.807.882	3.280.788	6.152.713	2.871.924
	12.	32.883.489	3.288.349	6.195.645	2.907.296

Napomena:

Centralna banka Bosne i Hercegovine (CBBiH) donijela je Odluku o povećanju naknada na obaveznu rezervu koje plaća komercijalnim bankama, s ciljem usklađivanja sa politikom Evropske centralne banke (ECB) i ublažavanja uticaja rasta referentne kamatne stope ECB-a na poslovanje banaka u BiH. Ovom odlukom se na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u domaćoj valuti KM, isplaćuje komercijalnim bankama naknada po stopi od 50 baznih poena (0,50%), na sredstva obavezne rezerve po osnovu osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom - isplaćuje naknada po stopi od 30 baznih poena (0,30%). Na sredstva iznad obavezne rezerve, naknada se ne obračunava. Prilikom donošenja odluka o obaveznoj rezervi CBBiH razmotreni su svi relevantni faktori, uključujući odluke ECB-a, te kretanja ključnih makroekonomskih i pokazatelja finansijskog sektora, vodeći prvenstveno računa o stabilnosti valutnog odbora. Primjena ove Odluke počinje 1. 7. 2023. godine.

Od 1. jula 2016. godine stopa obavezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obavezne rezerve iznosi 10%.

Od 1. jula 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu rezervi banaka: Centralna banka BiH na računu rezervi komercijalne banke u obračunskom periodu ne obračunava naknadu na iznos sredstava obavezne rezerve, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Evropska centralna banka na depozite komercijalnih banaka (Deposit Facility Rate).

Od 1. maja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu banci na iznos sredstava te banke na računu rezervi kod Centralne banke u obračunskom periodu, kako slijedi:

- na iznos obavezne rezerve – prosjek EONIA-e koji je u istom periodu zabilježen na tržištu umanjen za 10 baznih poena, ili minimum nula,
- na iznos sredstava iznad obavezne rezerve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obaveznu rezervu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih poena imala negativnu vrijednost.

Od 1. septembra 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderisanog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom periodu na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obavezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obavezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

*Osnovicu za obračun obavezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T21: Transakcije u platnom prometu

- u milionima KM -

Godina	Mjesec	BPRV		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2019.		1.105.320	104.826	42.496.286	18.221	43.601.606	123.056
2020.		1.072.023	87.108	42.702.383	18.024	43.774.406	105.132
2021.		1.236.315	102.287	46.735.411	20.116	47.971.726	122.403
2022.		1.435.980	123.370	48.264.255	22.456	49.700.235	145.825
2023.		1.523.992	139.164	49.298.196	23.932	50.822.188	163.096
2023.	01.	108.235	9.397	3.675.681	1.690	3.783.916	11.087
	02.	111.209	9.824	3.858.899	1.759	3.970.108	11.583
	03.	128.845	11.082	4.275.880	2.023	4.404.725	13.105
	04.	119.342	10.174	3.909.131	1.875	4.028.473	12.049
	05.	127.819	11.573	4.219.363	2.008	4.347.182	13.581
	06.	128.780	12.187	4.179.732	2.022	4.308.512	14.209
	07.	127.847	11.665	4.181.241	2.019	4.309.088	13.684
	08.	131.792	12.670	4.167.127	2.073	4.298.919	14.743
	09.	129.073	12.170	4.079.617	2.019	4.208.690	14.189
	10.	135.630	12.608	4.306.579	2.139	4.442.209	14.747
	11.	130.778	12.420	4.101.688	2.056	4.232.466	14.476
	12.	144.642	13.394	4.343.258	2.249	4.487.900	15.643

T22: Platni bilans BiH													- u milionima KM -			
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	Q1 2023.	Q2 2023.	Q3 2023.	Q4 2023.		
TEKUĆI RAČUN	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-695	-1.978	-1.376	-339	-472	-208	-357		
Roba - saldo	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.198	-2.020	-2.591	-2.832	-2.755		
Izvoz robe	6.847	7.196	7.700	9.341	10.418	10.180	9.423	12.710	16.368	15.668	4.074	3.962	3.846	3.786		
Uvoz robe	14.721	14.372	14.789	16.758	17.940	18.143	15.691	19.880	26.551	25.866	6.094	6.552	6.678	6.541		
Usluge - saldo	1.698	1.951	2.118	2.329	2.612	2.797	1.636	2.731	3.907	3.949	727	920	1.266	1.036		
Izvoz usluga	2.452	2.962	3.168	3.484	3.832	4.149	2.590	3.955	5.586	5.932	1.084	1.370	1.952	1.525		
Uvoz usluga	754	1.012	1.051	1.154	1.220	1.352	954	1.224	1.679	1.983	358	450	687	489		
Primarni dohodak - saldo	224	195	41	-263	-195	-60	-192	-498	-528	-125	-95	-49	38	-19		
Potražuje	955	929	929	969	1.026	1.197	935	1.192	1.442	1.968	418	476	535	539		
Duguje	731	734	889	1.233	1.221	1.258	1.128	1.690	1.969	2.093	513	525	497	558		
Sekundarni dohodak - saldo	3.969	3.573	3.507	3.831	4.010	4.299	3.844	4.242	4.826	4.999	1.049	1.248	1.321	1.381		
Potražuje	4.267	3.909	3.852	4.192	4.404	4.711	4.277	4.698	5.326	5.625	1.198	1.396	1.474	1.556		
Duguje	298	336	345	362	394	412	433	456	499	626	149	149	154	175		
KAPITALNI RAČUN	442	364	300	342	305	384	361	329	339	323	69	76	99	79		
Potražuje	442	364	300	342	311	386	369	332	343	330	72	77	101	80		
Duguje	0	0	0	0	6	2	8	4	4	8	3	1	2	1		
FINANSIJSKI RAČUN	-1.428	-885	-817	-898	-801	-590	-878	-155	-1.485	-538	-359	-170	122	-131		
Direktne investicije	-784	-509	-550	-717	-960	-739	-699	-1.054	-1.347	-1.625	-495	-551	-330	-250		
Neto finansijska aktiva	15	167	5	173	32	38	138	139	128	83	-5	28	18	43		
Neto finansijska pasiva	799	675	555	890	992	777	837	1.194	1.475	1.708	490	578	348	292		
Portfolio investicije	107	110	167	157	256	214	4	82	261	429	21	98	39	270		
Neto finansijska aktiva	36	51	99	92	254	179	-26	349	246	392	22	60	40	270		
Neto finansijska pasiva	-71	-58	-68	-64	-2	-35	-30	267	-15	-37	1	-38	1	0		
Finansijski derivativi	0	0	1	1	-5	-1	0	1	0	2	3	-1	0	0		
Neto finansijska aktiva	0	0	0	-4	-7	-12	-7	-3	-4	-2	0	-1	0	-1		
Neto finansijska pasiva	0	0	-1	-5	-2	-11	-7	-4	-4	-4	-3	0	0	-1		
Ostale investicije	-1.463	-1.366	-1.365	-1.473	-1.205	-999	-1.430	-1.879	-541	605	1.006	181	-147	-435		
Neto finansijska aktiva	-584	-417	-294	-690	286	-12	-218	-115	735	1.067	867	77	68	54		
Valuta i depoziti	-598	-366	-316	-547	-59	-28	-272	-220	321	678	707	136	-63	-103		
Zajmovi	-23	-80	-74	-289	223	-90	-13	-42	110	106	77	-78	26	81		
Osiguranje i penzije	9	-75	20	20	30	22	25	37	38	16	-7	9	9	5		
Trgovinski krediti i avansi	86	92	81	100	98	73	60	117	242	229	56	57	61	55		
Ostala finansijska aktiva	-59	12	-4	26	-6	10	-17	-7	24	37	33	-47	35	16		
Neto finansijska pasiva	878	950	1.070	783	1.491	987	1.212	1.764	1.277	461	-139	-104	215	489		
Valuta i depoziti	-281	-58	-107	69	393	75	-811	-286	-145	-317	-280	-71	4	30		
Zajmovi	645	522	698	127	463	318	1.429	646	470	-124	-83	-257	-22	238		
Osiguranje i penzije	17	-8	-4	-5	-10	-10	-5	-5	-9	-16	-2	-3	-5	-5		
Trgovinski krediti i avansi	526	523	487	582	618	619	582	795	937	895	209	224	238	224		
Ostala finansijska pasiva (uključujući i SDR)	-29	-28	-3	10	27	-15	16	613	24	23	17	3	0	3		
Rezervna aktiva	712	881	930	1.136	1.114	935	1.246	2.695	142	52	-894	102	560	284		
Monetarno zlato	0	0	0	0	0	0	0	0	-162	0	0	0	0	0		
Valuta i depoziti	-36	-1.121	2.033	-230	253	238	549	441	4.432	-63	-379	-117	407	26		
Vrijednosni papiri	766	2.004	-1.102	1.367	860	699	696	2.254	-4.126	113	-517	220	153	257		
Ostala rezervna aktiva	-17	-1	-1	-1	1	-2	1	0	-2	2	1	0	0	0		
NETO GREŠKE I PROPUSTI	113	209	306	281	-12	-46	-259	211	154	515	-89	226	231	147		

Napomena:

Platni bilans BiH urađen je u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za platni bilans i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6). Kompilacija platnog bilansa za četvrti kvartal uključuje i redovnu reviziju prethodno objavljenih podataka za kvartale tekuće godine, u skladu s najnovijim dostupnim izvornim podacima.

Detaljnija metodološka objašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba/ pod statistika.

T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)**- u milionima KM -**

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	Q1 2023.	Q2 2023.	Q3 2023.	Q4 2023.
NETO POZICIJA	-15.509	-15.692	-15.282	-14.545	-14.100	-13.172	-11.647	-11.306	-11.718	-11.493	-11.474	-11.212	-11.229
AKTIVA	13.983	14.597	15.816	17.045	19.326	21.021	22.339	25.233	26.259	26.450	26.819	27.636	28.206
Direktne investicije	708	878	933	1.157	1.268	1.245	1.389	1.509	1.647	1.644	1.680	1.698	1.744
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	299	362	370	427	468	622	758	802	915	927	953	974	989
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	410	516	562	730	799	623	631	707	732	717	727	723	755
Portfolio investicije	569	582	674	764	1.018	1.203	1.180	1.519	1.762	1.783	1.842	1.882	2.147
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	31	33	39	44	41	39	38	82	97	100	102	99	87
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	538	550	635	720	977	1.164	1.141	1.437	1.665	1.683	1.740	1.783	2.060
Finansijski derivativi	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	1	5	8
Ostale investicije	4.880	4.530	4.677	4.509	5.415	5.975	5.901	5.856	6.782	7.811	7.975	8.132	8.015
Ostali vlasnički kapital	48	52	48	52	54	53	68	64	64	63	64	64	64
Valuta i Depoziti	2.982	2.870	3.127	3.191	3.952	4.350	4.297	4.242	4.804	5.680	5.914	5.976	5.736
Zajmovi	311	232	158	176	249	210	195	174	279	339	261	287	369
Osiguranje, penzije i ostali standardizovani sistemi osiguranja	110	88	87	92	89	94	105	111	149	140	152	151	151
Trgovinski krediti i avansi	1.201	1.026	990	943	1.021	1.199	1.195	1.227	1.422	1.464	1.492	1.527	1.557
Ostala potraživanja/obaveze	228	262	267	55	49	69	40	36	64	125	93	127	138
Rezervna aktiva	7.826	8.606	9.531	10.614	11.626	12.598	13.869	16.349	16.068	15.210	15.321	15.920	16.293
Valuta i depoziti	2.182	1.132	3.165	2.935	3.188	3.426	3.975	4.416	8.847	8.468	8.351	8.758	8.784
Vrijednosni papiri	5.384	7.288	6.158	7.474	8.225	8.917	9.601	11.630	7.061	6.569	6.802	6.994	7.331
Ostala rezervna aktiva	260	186	208	205	212	254	292	304	160	173	168	167	178
PASIVA	29.492	30.290	31.098	31.590	33.426	34.193	33.986	36.539	37.976	37.943	38.293	38.848	39.435
Direktne investicije	12.253	13.063	13.382	14.166	14.957	15.535	15.882	17.023	17.745	18.177	18.680	18.973	19.183
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	8.449	9.516	9.698	10.517	11.364	11.663	11.842	13.901	14.312	14.662	14.806	15.059	15.260
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	3.803	3.547	3.684	3.649	3.592	3.872	4.039	3.121	3.433	3.515	3.874	3.914	3.924
Portfolio investicije	474	349	299	240	246	207	189	480	437	438	439	435	429
Vlasnički vrijednosni papiri i dionice u investicijskim fondovima	118	56	79	93	98	99	121	168	120	121	122	124	122
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	355	293	220	147	148	107	69	312	317	317	317	310	307
Finansijski derivativi	0	0	2	0	0	1	2	0	0	1	0	0	0
Ostale investicije	16.766	16.878	17.416	17.184	18.223	18.451	17.912	19.037	19.794	19.327	19.174	19.440	19.823
Ostali vlasnički kapital	50	47	26	29	36	47	48	77	119	121	119	121	126
Valuta i Depoziti	1.653	1.595	1.489	1.554	2.751	2.825	2.015	1.730	1.584	1.304	1.234	1.238	1.268
Zajmovi	12.310	12.632	13.074	12.890	12.494	12.527	12.798	13.469	14.161	13.929	13.739	13.801	14.000
Osiguranje, penzije i ostali standardizovani sistemi osiguranja	17	18	19	22	23	24	27	30	33	31	34	32	32
Trgovinski krediti i avansi	2.284	2.119	2.341	2.243	2.435	2.550	2.551	2.621	2.760	2.797	2.915	3.101	3.273
Ostale obaveze	76	68	65	73	102	88	101	104	120	139	141	138	137
Specijalna prava vučenja (Neto stvorene finansijske obaveze)	375	401	401	374	382	389	373	1.005	1.017	1.007	991	1.010	988

Napomena:

Međunarodna investicijska pozicija (MIP) za BiH kompilirana je u skladu sa najnovijom metodologijom Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platnog bilansa (BOP) i međunarodne investicijske pozicije, šesto izdanje (BPM6). Kompilacija međunarodne investicijske pozicije za četvrti kvartal uključuje i redovnu reviziju prethodno objavljenih podataka za kvartale tekuće godine, u skladu s najnovijim dostupnim izvornim podacima. Skraćena verzija primijenjene metodologije za kompilaciju IIP za BiH dostupna je na web stranici CBBiH.

T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade

- u hiljadama KM -

Kreditor	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.		
							Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	909.078	918.240	756.735	704.376	736.246	802.291	1.023.664	231.133	1.254.797
Međunarodne i regionalne organizacije	785.931	773.242	596.376	519.313	543.640	628.577	870.508	208.558	1.079.066
Evropska investicijska banka	88.995	98.079	100.344	118.727	118.059	124.156	114.165	51.663	165.828
Evropska banka za obnovu i razvoj	89.765	117.528	118.638	119.313	138.464	122.823	130.505	31.818	162.323
Svjetska banka - IDA	142.855	130.584	144.276	162.458	119.356	200.712	220.406	12.627	233.033
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	52.520	52.785	64.732	70.914	92.155	77.647	63.869	32.773	96.641
Razvojna banka Vijeća Evrope ¹⁾	5.306	5.390	5.817	8.166	8.050	8.349	7.933	1.569	9.502
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	4.241	4.033	4.157	4.149	5.544	7.642	6.696	1.449	8.145
MMF	390.523	353.116	127.129	8.601	35.416	64.352	209.584	73.705	283.289
EUROFIMA	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Evropska komisija	11.726	11.726	31.284	26.986	26.595	22.897	117.350	2.956	120.306
Vlada i vladine agencije	123.147	144.997	160.359	185.063	192.606	173.714	153.156	22.574	175.731
Pariski klub ¹⁾	43.055	46.256	50.203	53.425	57.303	34.533	33.928	3.809	37.736
Saudijski fond za razvoj	9.680	9.895	10.380	10.408	10.225	9.062	7.996	2.383	10.379
Ostala bilateralna ²⁾	70.411	88.846	99.776	121.230	125.078	130.119	111.232	16.383	127.615
Privatni kreditori	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	142	142
Londonski klub ¹⁾	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	142	142
Ukupno	983.233	955.319	793.632	741.067	772.714	802.291	1.023.664	231.275	1.254.939

Izvor:

Ministarstvo finansija i trezora BiH

¹⁾ Dug nastao prije 1992.²⁾ Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španije, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i privredu (BAWAG), Raiffaisen banka.

T25: Ukupan dug sektora opće vlade (Mastriški dug)

-na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Ukupan dug sektora opće vlade (Mastriški dug)					
	Dužnički vrijednosni papiri	Kredit	Ukupno	od toga: vanjski dug		
				Javni kreditori (međunarodne finansijske institucije i strane vlade)	Privatni kreditori	Ukupno vanjski dug
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6
2014.	2.192,2	9.188,8	11.381,0	7.928,6	513,7	8.442,3
2015.	2.418,4	9.563,7	11.982,1	8.238,5	454,1	8.692,6
2016.	2.478,2	9.616,6	12.094,8	8.504,4	368,1	8.872,5
2017.*	2.351,8	8.967,0	11.318,8	7.870,1	276,9	8.147,0
2018.*	2.325,5	9.092,1	11.417,6	7.935,6	262,6	8.198,1
2019.*	2.423,3	9.130,8	11.554,2	7.933,6	206,5	8.140,1
2020.*	2.715,6	9.818,4	12.534,0	8.574,8	151,2	8.726,0
2021.*	2.974,9	10.306,9	13.281,8	9.059,7	375,3	9.435,0
2022.*	3.082,2	10.286,5	13.368,7	9.111,7	365,2	9.477,0
2023.**	3.487,8	9.669,1	13.157,0	8.520,8	340,1	8.860,9

Izvor:

Ministarstvo finansija i trezora BiH i CBBiH

Napomena:

Statistička definicija duga je kao što je definisano u Maastrichtskom sporazumu. Podaci se objavljuju na nekonsolidovanoj osnovi u skladu sa zahtjevima Eurostata.

*Podaci za 2017.-2022. godine su revidirani

**Podaci za 2023. godinu su privremeni

T26: Devizne rezerve CBBiH

- na kraju perioda, u milionima KM -

Godina	Mjesec	Bruto devizne rezerve							Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto strana aktiva CBBiH
		Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	9=3+...+8			
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1
2019.	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2
2020.	12.	291,6	0,9	142,2	3.832,1	0,0	9.601,3	13.868,0	13.866,3	12.970,6	895,7
2021.	12.	302,0	1,9	469,6	3.945,1	0,0	11.629,6	16.348,1	16.345,8	15.573,0	772,8
2022.	12.	160,0	0,1	572,0	8.273,2	0,0	7.060,5	16.065,9	16.063,3	15.611,7	451,5
2023.	12.	175,5	2,1	455,2	8.326,6	0,0	7.330,6	16.289,9	16.287,4	15.401,2	886,2
2023.	01.	166,6	17,4	530,1	8.365,3	0,0	6.867,9	15.947,4	15.944,3	15.458,5	485,8
	02.	162,2	1,5	530,1	7.912,4	0,0	6.759,0	15.365,1	15.350,4	14.864,5	485,9
	03.	170,4	1,5	530,1	7.936,1	0,0	6.569,1	15.207,2	15.204,7	14.671,7	533,0
	04.	169,5	19,4	530,1	7.945,7	0,0	6.664,6	15.329,3	15.326,3	14.766,2	560,1
	05.	172,4	1,7	530,1	8.140,7	0,0	6.683,2	15.528,0	15.525,3	14.929,9	595,4
	06.	165,2	1,7	531,6	7.817,4	0,0	6.802,1	15.317,9	15.315,2	14.706,0	609,2
	07.	167,7	21,6	453,9	8.194,6	0,0	6.727,6	15.565,5	15.563,1	14.912,8	650,3
	08.	168,0	1,7	457,9	8.391,1	0,0	6.853,5	15.872,1	15.869,1	15.175,8	693,3
	09.	164,2	1,8	457,9	8.298,3	0,0	6.994,3	15.916,3	15.913,5	15.194,3	719,3
	10.	176,0	22,2	457,9	8.199,9	0,0	6.911,9	15.767,8	15.764,8	14.986,4	778,5
	11.	175,6	2,1	374,5	8.278,3	0,0	6.854,3	15.684,7	15.682,0	14.853,9	828,1
	12.	175,5	2,1	455,2	8.326,6	0,0	7.330,6	16.289,9	16.287,4	15.401,2	886,2

Napomena:

Bruto devizne rezerve čine stanja bilansnih pozicija kratkoročne strane aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u stranoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosne papire od jula 2006. po odluci Investicionog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obaveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto strana aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine

T27: BiH izvoz po zemljama destinacije

- u hiljadama KM -

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Italija	Srbija	Slovenija	Austrija	Turska	Crna Gora	Ostale zemlje	Ukupno
2014.		1.317.490	955.047	1.195.438	800.690	697.785	755.827	234.392	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	1.214.930	770.695	748.870	743.062	354.630	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	1.131.096	822.846	807.200	730.590	401.047	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.284.200	1.209.035	1.093.685	973.397	899.235	431.094	352.507	3.647.618	11.055.383
2018.		1.741.537	1.464.002	1.352.791	1.251.474	1.057.052	1.020.991	323.223	402.113	3.287.069	11.900.251
2019.		1.675.709	1.399.922	1.300.534	1.308.885	1.006.226	1.089.881	292.554	407.303	3.011.551	11.492.564
2020.		1.630.844	1.362.907	1.015.184	1.152.068	954.078	1.005.509	314.249	293.645	2.792.675	10.521.159
2021.		2.137.576	1.864.306	1.608.291	1.722.477	1.219.184	1.284.935	358.064	394.449	3.684.248	14.273.529
2022.		2.666.194	2.676.624	1.991.386	2.363.435	1.421.819	1.710.354	311.638	576.469	4.255.821	17.973.740
2023.		2.680.393	2.548.638	1.449.652	2.087.129	1.356.297	1.715.316	261.586	689.771	3.910.942	16.699.723
2023.	01.	219.296	206.879	122.376	204.651	110.676	140.528	18.807	52.724	326.117	1.402.056
	02.	236.076	230.523	127.886	188.449	115.867	144.112	22.768	75.328	339.180	1.480.190
	03.	245.943	251.369	130.514	187.709	126.654	160.403	30.022	58.669	327.606	1.518.889
	04.	229.489	224.778	103.465	177.622	112.489	143.085	27.275	75.342	306.629	1.400.174
	05.	237.358	219.053	136.752	155.225	123.376	159.475	25.407	53.663	343.879	1.454.189
	06.	230.146	220.565	138.396	151.749	114.366	150.351	20.683	67.361	335.211	1.428.827
	07.	226.014	219.748	141.116	155.470	110.003	145.288	16.902	58.261	313.099	1.385.900
	08.	196.822	176.864	66.667	164.038	94.709	130.142	13.467	47.216	269.731	1.159.657
	09.	229.181	205.178	134.928	172.803	115.717	146.441	16.889	54.359	351.932	1.427.427
	10.	233.268	209.911	129.254	180.804	112.466	140.426	22.842	47.862	332.002	1.408.837
	11.	224.458	198.361	118.635	197.272	125.396	143.528	20.857	49.961	335.017	1.413.485
	12.	172.341	185.407	99.664	151.337	94.579	111.537	25.667	49.025	330.538	1.220.095

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće izvoza iz te zemlje u ukupnom izvozu BiH u trogodišnjem periodu (2016, 2017, 2018.g).

U skladu s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju Ostale zemlje.

T28: BiH uvoz po zemljama porijekla												- u hiljadama KM -	
Godina	Mjesec	Njemačka	Italija	Srbija	Hrvatska	Kina	Slovenija	Ruska Federacija	Turska	Austrija	Ostale zemlje	Ukupno	
2014.		1.869.564	1.653.565	1.629.521	1.851.693	1.359.548	763.235	1.292.467	582.203	532.109	4.338.562	16.199.278	
2015.		1.914.225	1.758.289	1.728.490	1.673.161	1.091.670	773.559	910.072	644.698	560.924	4.588.564	15.851.692	
2016.		1.998.877	1.899.582	1.828.142	1.617.713	1.091.966	831.403	729.427	687.349	556.399	4.874.484	16.161.014	
2017.		2.103.758	2.062.127	2.029.997	1.828.432	1.186.073	912.704	907.315	766.728	618.743	5.499.863	18.185.642	
2018.		2.297.072	2.170.785	2.070.768	1.915.158	1.339.232	917.011	892.371	874.490	672.990	6.124.091	19.273.968	
2019.		2.337.802	2.333.081	2.150.219	2.020.597	1.449.423	906.606	451.193	964.624	721.547	6.163.492	19.498.584	
2020.		2.074.858	1.949.017	1.895.718	1.523.371	1.355.872	840.875	359.084	896.725	682.570	5.308.196	16.886.285	
2021.		2.566.643	2.600.538	2.427.344	1.922.537	1.702.427	984.015	629.494	1.269.716	823.775	6.670.410	21.596.900	
2022.		2.992.889	3.540.600	3.057.570	2.844.749	2.327.506	1.113.095	658.099	1.675.148	1.003.269	9.423.523	28.636.447	
2023.		3.337.298	3.871.009	2.830.013	2.095.023	2.629.129	1.073.664	461.880	1.540.892	997.183	8.931.476	27.767.566	
2023.	01.	202.808	220.351	172.589	181.840	154.128	73.667	43.520	105.510	70.979	620.657	1.846.050	
	02.	260.587	303.555	204.570	172.766	183.916	86.452	37.818	115.416	79.141	709.189	2.153.410	
	03.	301.688	372.148	276.540	175.994	210.520	107.756	47.310	146.176	96.611	810.978	2.545.720	
	04.	264.325	317.548	237.953	139.715	203.656	92.493	45.550	128.403	83.053	739.857	2.252.554	
	05.	271.325	303.372	243.353	153.019	238.685	95.276	56.854	138.822	90.342	778.176	2.369.226	
	06.	288.840	299.229	252.448	169.709	289.003	99.410	40.484	137.206	88.210	791.601	2.456.139	
	07.	287.300	338.293	248.741	183.702	224.275	91.482	39.805	105.946	87.562	757.390	2.364.496	
	08.	267.024	306.163	254.472	199.389	237.794	72.808	47.984	126.540	77.047	710.298	2.299.519	
	09.	311.243	365.387	250.809	206.476	230.317	94.070	21.420	134.285	84.384	785.541	2.483.934	
	10.	291.276	361.713	245.875	181.822	238.723	93.608	25.096	135.661	82.593	744.566	2.400.932	
	11.	305.031	354.682	215.922	176.708	222.918	82.197	20.092	138.114	86.106	723.417	2.325.187	
	12.	285.850	328.569	226.741	153.881	195.193	84.445	35.947	128.812	71.153	759.807	2.270.398	

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće uvoza iz te zemlje u ukupnom uvozu BiH u trogodišnjem periodu (2016, 2017, 2018. godine).

U skladu s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju Ostale zemlje.

T29: Pregled prosječnih srednjih kurseva KM

Godina	Mjesec	EMU	Hrvatska	Češka R.	Mađarska	Japan	Švicarska	Turska	V. Britanija	SAD	Kina	Srbija
		EUR	HRK	CZK	HUF	JPY	CHF	TRY	GBP	USD	CNY	RSD
		1	100	1	100	100	1	1	1	1	1	100
2014.		1,955830	25,619449	0,071033	0,633710	1,393940	1,610337	0,673375	2,426325	1,474019	0,239264	1,668863
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2018.		1,955830	26,365492	0,076267	0,613697	1,500585	1,693763	0,351884	2,210985	1,657498	0,250633	1,653621
2019.		1,955830	26,365089	0,076197	0,601572	1,603053	1,758109	0,307940	2,230125	1,747204	0,252963	1,659447
2020.		1,955830	25,946780	0,074002	0,557563	1,607387	1,827419	0,247515	2,201320	1,716607	0,248658	1,663431
2021.		1,955830	25,977234	0,076253	0,545671	1,506596	1,808910	0,191301	2,274685	1,653851	0,256382	1,663495
2022.		1,955830	25,957036	0,079629	0,501501	1,420249	1,948176	0,113256	2,294933	1,860152	0,276500	1,665037
2023.		1,955830		0,081507	0,512335	1,290900	2,013360	0,078526	2,248887	1,809093	0,255630	1,668038
2023.	01.	1,955830		0,081594	0,493759	1,391460	1,965054	0,096833	2,216435	1,818750	0,267412	1,666536
	02.	1,955830		0,082464	0,507182	1,376882	1,973557	0,096812	2,207511	1,824700	0,267086	1,666960
	03.	1,955830		0,082578	0,507819	1,369219	1,975767	0,096431	2,218829	1,831257	0,265449	1,667151
	04.	1,955830		0,083430	0,520434	1,339173	1,984199	0,092329	2,220998	1,784811	0,259269	1,667605
	05.	1,955830		0,082933	0,524764	1,314185	2,004371	0,091180	2,244923	1,797649	0,257563	1,667612
	06.	1,955830		0,082539	0,527753	1,281164	2,004097	0,077382	2,278867	1,805086	0,252568	1,667704
	07.	1,955830		0,081859	0,516463	1,254231	2,022215	0,066975	2,278572	1,771635	0,246254	1,668416
	08.	1,955830		0,081129	0,507722	1,239124	2,039752	0,066552	2,276774	1,792243	0,247350	1,668592
	09.	1,955830		0,080279	0,506941	1,239560	2,038612	0,067761	2,271708	1,828363	0,250583	1,668781
	10.	1,955830		0,079582	0,507166	1,238316	2,048382	0,066516	2,254437	1,852004	0,253391	1,668980
	11.	1,955830		0,079881	0,515854	1,208830	2,029642	0,063294	2,245301	1,812228	0,250458	1,668916
	12.	1,955830		0,079909	0,512360	1,243921	2,070920	0,061585	2,268969	1,791708	0,250974	1,669124

T30: Vladine finansije BiH - jedinice sektora vlade

- u milionima KM -

	Institucije BiH	FBIH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani prihodi za BiH	Institucije BiH	FBIH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani rashodi za BiH	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/deficit	
2014.	1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3	
2015.	1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9	
2016.	1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8	
2017.	1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0	
2018.	1.045,0	8.833,6	4.364,6	280,9	14.389,6	996,0	7.660,0	3.983,4	233,7	12.738,6	914,6	736,5	
2019.	1.051,4	9.217,5	4.584,0	288,8	15.018,1	985,5	8.120,3	4.097,6	254,6	13.334,3	1.006,6	677,2	
2020.	1.070,6	8.614,0	4.652,1	268,3	14.430,7	1.028,6	8.583,1	4.749,6	287,9	14.474,8	1.765,1	-1.809,2	
2021.	1.093,0	9.616,7	5.147,2	305,9	16.055,3	982,3	8.792,8	4.861,0	268,5	14.797,0	1.368,9	-110,6	
2022.	1.165,5	10.946,2	5.887,4	338,4	18.212,9	1.096,1	9.797,8	5.748,5	287,5	16.805,3	1.590,2	-182,7	
2017.	Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
	Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
	Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3
	Q4	272,3	1.851,2	887,8	76,2	3.050,0	273,3	1.863,6	906,1	77,0	3.082,6	204,3	-236,8
2018.	Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
	Q2	242,8	1.914,5	884,1	61,4	3.075,2	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,4	66,5	285,3
	Q3	400,3	1.951,9	861,7	69,0	3.250,5	243,9	1.651,7	835,0	56,0	2.754,4	91,2	404,9
	Q4	124,1	2.138,2	960,8	75,4	3.259,2	289,0	2.104,9	983,4	78,9	3.416,8	237,9	-395,5
2019.	Q1	238,9	1.899,1	845,3	60,2	3.013,8	225,9	1.600,5	806,8	42,5	2.646,0	26,0	341,9
	Q2	261,7	1.990,1	902,3	67,3	3.187,1	239,2	1.770,8	789,9	63,1	2.828,7	71,9	286,5
	Q3	270,0	2.079,8	924,2	71,6	3.309,8	253,8	1.800,7	823,5	54,3	2.896,5	78,9	334,4
	Q4	280,8	2.080,5	1.015,2	72,2	3.412,9	266,6	2.177,5	972,4	81,1	3.461,9	210,4	-259,4
2020.	Q1	286,0	1.906,0	862,8	59,7	3.081,9	235,6	1.695,3	877,3	42,7	2.818,4	40,6	222,9
	Q2	235,6	1.674,2	887,0	53,6	2.815,4	232,8	1.834,2	1.090,5	62,6	3.185,2	102,1	-471,9
	Q3	266,9	1.963,7	970,8	67,0	3.236,3	231,7	2.024,8	933,7	69,8	3.227,7	96,5	-88,0
	Q4	282,1	2.027,8	1.067,1	71,3	3.418,9	328,5	2.249,0	1.117,7	93,8	3.759,7	231,1	-571,9
2021.	Q1	277,6	1.906,5	976,0	61,7	3.191,6	240,3	1.727,9	929,8	47,9	2.915,8	60,1	215,7
	Q2	275,1	2.094,2	976,5	69,9	3.390,8	235,1	1.919,4	1.022,4	59,7	3.211,7	93,3	85,8
	Q3	262,8	2.146,5	1.072,2	74,1	3.527,5	256,3	1.953,5	963,4	58,9	3.204,0	78,9	244,6
	Q4	277,5	2.272,0	1.095,8	82,3	3.702,2	250,5	2.430,2	1.170,4	85,6	3.911,4	288,6	-497,8
2022.	Q1	256,1	2.181,7	1.070,1	72,9	3.550,1	243,1	1.818,4	979,0	57,4	3.067,3	22,0	460,8
	Q2	278,1	2.498,0	1.193,2	81,2	4.026,0	236,4	2.227,9	1.146,3	62,6	3.648,6	82,3	295,1
	Q3	326,9	2.424,2	1.209,6	83,2	4.009,0	269,8	2.266,2	1.261,1	63,5	3.825,9	108,6	74,6
	Q4	304,5	2.579,7	1.188,1	85,8	4.127,5	346,7	2.649,5	1.385,0	87,9	4.438,5	272,8	-583,8
2023.	Q1	304,7	2.508,4	1.237,5	76,3	4.072,6	293,1	2.214,2	1.165,9	60,3	3.679,1	33,1	360,3
	Q2	400,5	2.815,3	1.234,3	86,2	4.487,0	324,7	2.599,6	1.214,7	68,9	4.158,6	78,4	250,0
	Q3	388,7	2.778,6	1.335,3	97,9	4.529,3	355,9	2.713,6	1.289,9	69,6	4.357,9	98,9	72,6

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBIH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBIH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T31: Vladine finansije BiH - struktura konsolidovanih prihoda i rashoda

u milionima KM

		Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidirani prihodi	Kompenzacija zaposlenih	Korištenje robe i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava
2014.		6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8
2015.		6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.		6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2017.		7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7
2018.		7.688,4	5.041,8	1.659,4	14.389,6	3.422,1	2.534,0	242,5	476,0	5.013,2	1.050,9	12.738,6	914,6
2019.		8.014,1	5.345,7	1.658,4	15.018,1	3.738,1	2.688,3	241,1	507,3	5.223,4	936,1	13.334,3	1.006,6
2020.		7.363,3	5.383,9	1.683,5	14.430,7	3.921,8	2.702,8	255,9	870,1	5.508,0	1.216,3	14.474,8	1.765,1
2021.		8.485,4	5.798,0	1.771,9	16.055,3	4.039,2	2.847,7	240,2	742,9	5.718,3	1.208,7	14.797,0	1.368,9
2022.		9.898,8	6.482,5	1.831,6	18.212,9	4.546,5	3.256,5	259,4	747,7	6.503,1	1.492,1	16.805,3	1.590,2
2017.	Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
	Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
	Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6
	Q4	1.568,6	1.269,1	212,3	3.050,0	726,8	538,0	54,2	146,5	1.224,5	392,7	3.082,6	204,3
2018.	Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
	Q2	1.597,5	1.243,8	234,0	3.075,2	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,4	66,5
	Q3	1.787,5	1.241,5	221,6	3.250,5	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	179,2	2.754,4	91,2
	Q4	1.570,5	1.403,3	285,4	3.259,2	766,9	587,9	56,2	148,4	1.295,6	561,8	3.416,8	237,9
2019.	Q1	1.528,5	1.247,2	238,1	3.013,8	787,8	462,1	41,8	40,5	1.202,7	111,1	2.646,0	26,0
	Q2	1.669,1	1.335,2	182,8	3.187,1	806,1	494,9	68,5	81,8	1.254,2	123,2	2.828,7	71,9
	Q3	1.734,1	1.336,0	239,6	3.309,8	805,4	517,7	43,3	112,2	1.252,3	165,5	2.896,5	78,9
	Q4	1.904,0	1.427,3	81,6	3.412,9	850,7	617,2	52,5	189,6	1.349,2	402,7	3.461,9	210,4
2020.	Q1	1.556,2	1.286,5	239,2	3.081,9	817,7	482,1	69,8	60,4	1.274,3	114,1	2.818,4	40,6
	Q2	1.327,2	1.223,4	264,8	2.815,4	861,7	495,5	43,3	157,1	1.277,1	350,5	3.185,2	102,1
	Q3	1.564,3	1.418,6	253,4	3.236,3	850,4	486,3	42,4	262,8	1.357,6	228,3	3.227,7	96,5
	Q4	1.848,8	1.455,5	114,7	3.418,9	872,7	638,3	71,6	299,2	1.419,6	458,2	3.759,7	231,1
2021.	Q1	1.560,9	1.319,3	311,4	3.191,6	851,1	486,3	55,0	47,5	1.318,9	156,9	2.915,8	60,1
	Q2	1.690,2	1.437,0	263,5	3.390,8	866,7	529,2	60,3	142,9	1.376,4	236,2	3.211,7	93,3
	Q3	1.854,4	1.441,1	232,0	3.527,5	865,8	547,5	31,9	123,2	1.405,4	230,2	3.204,0	78,9
	Q4	2.082,2	1.600,5	19,6	3.702,2	913,6	651,8	60,8	336,5	1.430,2	518,6	3.911,4	288,6
2022.	Q1	1.851,2	1.462,0	236,9	3.550,1	908,3	517,6	52,7	55,2	1.377,3	156,2	3.067,3	22,0
	Q2	2.110,4	1.604,5	311,1	4.026,0	960,2	570,0	68,1	160,9	1.531,3	358,0	3.648,6	82,3
	Q3	2.124,8	1.643,0	241,3	4.009,0	988,8	599,2	67,7	154,3	1.631,2	384,8	3.825,9	108,6
	Q4	2.185,5	1.773,1	168,9	4.127,5	1.056,7	754,5	38,6	266,7	1.743,3	578,7	4.438,5	272,8
2023.	Q1	2.106,4	1.712,4	253,8	4.072,6	1.078,9	586,8	98,9	45,7	1.722,6	146,3	3.679,1	33,1
	Q2	2.281,8	1.819,3	385,9	4.487,0	1.146,3	636,2	60,0	145,2	1.904,6	266,3	4.158,6	78,4
	Q3	2.384,7	1.867,2	277,4	4.529,3	1.101,3	646,6	115,6	150,3	1.929,2	414,8	4.357,9	98,9

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstva finansija svih nivoa vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti, entitetskih javnih preduzeća za ceste i entitetskih javnih preduzeća za autoceste. Podaci na godišnjem nivou za konsolidovane prihode/rashode uključuju lokalni nivo vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih nivoa vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za kvartale zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavkom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T32: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH klasifikovani prema zemlji stranog investitora - u milionima KM -

Godina	Austrija	Holandija	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015.	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016.	112,8	57,6	142,5	25,2	2,0	-44,3	34,6	-25,8	11,3	34,6	267,7	618,4
2017.	84,1	-3,3	159,6	46,9	57,7	-6,8	101,1	56,9	30,6	-0,3	327,1	853,6
2018.	90,7	100,9	129,1	23,6	105,1	143,4	42,6	21,1	46,5	7,4	252,9	963,3
2019.	68,8	6,7	148,0	17,5	54,4	213,0	22,0	41,6	-19,8	3,2	244,0	799,3
2020.	100,8	-1,1	182,0	36,0	84,9	-14,8	60,4	133,1	-21,0	56,3	207,0	823,5
2021.	106,7	-51,1	96,9	61,4	63,2	-94,4	80,4	100,9	213,1	151,5	401,4	1.130,0
2022.	175,8	166,6	15,8	64,6	159,5	-50,2	79,0	134,4	25,2	55,6	614,1	1.440,3
jan - sep 2023.	79,8	166,0	165,1	60,0	92,3	312,6	65,3	51,7	42,2	120,9	286,9	1.442,8

Napomena:

Direktne strane investicije (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih investicija - četvrto izdanje.

T33: Tokovi direktnih stranih investicija u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti

- u milionima KM -

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda	Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala	Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima	Telekomunikacije	Finansijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i penzijskih fondova	Poslovanje nekretninama	Ostale djelatnosti	Ukupno
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2.015	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9
2016.	16,3	5,6	-52,0	51,9	-17,6	2,0	20,3	148,4	6,4	37,1	161,4	-9,8	248,4	618,4
2017.	20,8	13,5	-26,0	1,2	-8,8	58,8	47,3	59,3	96,1	17,1	203,0	41,9	329,2	853,6
2018.	34,9	9,3	139,0	33,2	15,5	63,7	40,3	121,3	11,9	8,3	140,1	28,4	317,4	963,3
2019.	-13,4	15,1	200,3	26,5	6,4	-2,5	5,9	119,7	17,8	-20,6	153,3	19,0	271,7	799,3
2020.	28,2	-1,8	1,5	39,1	18,8	-29,4	32,7	97,3	37,2	2,3	156,3	73,1	368,3	823,5
2021.	11,7	5,4	-52,2	17,1	5,7	102,7	27,4	138,2	182,8	11,3	11,8	73,4	594,7	1.130,0
2022.	70,2	12,7	-48,8	108,4	32,7	122,9	14,0	114,0	97,5	6,9	146,8	62,3	700,8	1.440,3
jan - sep 2023.	14,1	4,8	311,9	72,8	19,7	70,9	63,6	101,9	63,6	13,8	315,3	-0,3	390,5	1.442,8

Napomena:

Tokove direktnih stranih investicija u BiH prema NACE 1. Rev 1. klasifikacije djelatnosti za period 2004-2012 možete naći na web stranici.

Direktne strane investicije (tokovi i stanja) kompilirane su u skladu s najnovijim metodološkim uputstvima i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj. Detaljan metodološki pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platni bilans - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije direktnih stranih investicija - četvrto izdanje.

T34: Stanja direktnih investicija u BiH klasifikovana po zemlji stranog investitora - u milionima KM -									
Zemlja	31.12.2020.			31.12.2021.			31.12.2022.		
	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno
Austrija	2.507,2	260,6	2.767,8	2.634,3	223,3	2.857,7	2.431,3	258,4	2.689,7
Belgija	8,7	4,0	12,7	12,4	5,7	18,1	12,5	5,3	17,8
Crna Gora	31,0	2,8	33,8	41,4	3,0	44,4	70,1	4,3	74,4
Češka	26,0	3,8	29,8	22,1	6,9	29,0	28,5	8,0	36,4
Danska	27,2	5,0	32,1	37,3	5,1	42,4	24,1	1,8	25,9
Francuska	16,6	4,9	21,5	16,4	4,9	21,3	19,2	8,4	27,6
Holandija	553,9	260,2	814,1	573,4	163,2	736,7	715,0	176,4	891,3
Hrvatska	2.434,1	166,0	2.600,2	2.554,6	150,3	2.704,9	2.387,5	155,2	2.542,7
Irska	-2,9	14,4	11,5	-0,4	14,4	14,1	-5,9	14,6	8,6
Italija	610,7	117,7	728,4	661,7	121,3	783,0	686,9	112,4	799,3
Kanada	-0,8	5,1	4,3	0,1	5,1	5,3	0,6	5,1	5,8
Kipar	144,9	0,6	145,4	155,2	6,8	162,0	169,8	9,7	179,4
Kuvajt	131,4	155,4	286,8	109,6	171,4	281,0	103,5	179,7	283,1
Lihtenštajn	6,7	6,0	12,7	6,5	6,0	12,5	7,7	4,2	11,8
Litvanija	1,9	0,0	1,9	2,2	0,0	2,2	1,6	0,0	1,6
Luksemburg	107,3	223,3	330,6	121,0	224,7	345,7	156,8	190,5	347,2
Mađarska	39,6	1,7	41,3	43,6	2,2	45,7	52,0	3,7	55,7
Malezija	7,8	29,1	36,8	8,8	29,1	37,9	8,6	29,1	37,6
Norveška	1,3	6,4	7,7	2,8	6,8	9,6	6,1	7,1	13,2
Njemačka	635,4	235,6	871,1	691,2	241,3	932,5	773,3	308,1	1.081,4
Poljska	31,7	10,0	41,7	33,9	42,2	76,1	50,7	51,9	102,7
Rusija	-494,1	1.052,6	558,5	456,0	7,3	463,3	391,5	7,8	399,4
Saudijska Arabija	174,6	171,1	345,7	200,2	189,2	389,5	224,1	200,3	424,4
Slovačka	4,7	19,3	24,0	3,8	21,0	24,8	8,3	20,2	28,5
Slovenija	1.041,3	135,3	1.176,6	1.103,1	153,1	1.256,1	1.153,7	152,9	1.306,6
Srbija	1.932,9	274,6	2.207,5	2.008,6	291,3	2.299,9	2.088,2	339,3	2.427,5
Španija	38,8	0,0	38,8	30,2	1,7	32,0	34,9	5,3	40,2
Švicarska	353,4	73,9	427,3	559,0	76,6	635,6	591,3	76,1	667,5
Švedska	47,2	36,6	83,8	59,1	37,5	96,6	63,8	14,1	77,9
Turska	403,7	-26,9	376,9	510,2	3,2	513,4	600,5	-25,8	574,8
Ujedinjeni Arapski Emirati	155,4	287,7	443,1	161,9	309,4	471,3	133,1	319,4	452,6
Sjedinjene Američke Države	25,0	19,3	44,3	31,4	19,6	51,0	53,5	18,1	71,6
Velika Britanija	573,4	110,9	684,3	703,0	128,4	831,4	893,5	205,8	1.099,3
Ostale zemlje	266,4	170,6	437,0	346,5	184,3	530,8	375,8	268,2	644,0
Ukupno	11.842,4	3.837,6	15.680,0	13.901,3	2.856,3	16.757,6	14.311,9	3.135,5	17.447,4

T35: Nominalni i realni efektivni kurs KM

Godina	Mjesec	Efektivni kurs KM (2015=100)	
		NEER	REER
2014.		101,10	103,04
2015.		99,98	99,99
2016.		101,18	98,87
2017.		101,98	98,36
2018.		103,68	98,99
2019.		104,42	98,05
2020.		106,11	97,24
2021.		107,37	96,93
2022.		108,94	100,75
2023.		111,29	100,63
2023.	01.	110,11	101,64
	02.	110,01	101,15
	03.	110,02	100,85
	04.	110,34	100,50
	05.	110,30	100,03
	06.	111,17	100,10
	07.	112,18	100,34
	08.	112,20	100,56
	09.	112,10	100,59
	10.	112,13	100,48
	11.	112,38	100,75
	12.	112,58	100,53

Napomena:

Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH <http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=bs>

Napomena uz tabele 6, 7, 9, 13,14, 15, 16 i 17.

Revidirani podaci za period januar 2006. – novembar 2015. godine su bazirani na aktivnom podbilansu banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključen pasivni podbilans. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Pasivni podbilans sadrži obaveze po inostranim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. godine, i ne odlikava aktuelno poslovanje banke, te će ovaj podbilans u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo finansija FBiH u skladu sa Zakonom o početnom bilansu banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri uticala na smanjenje kredita javnim preduzećima u stranoj valuti, smanjenje strane pasive, na smanjenje ostalih stavki aktive i pasive po osnovu stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vladi entiteta, fiksnu aktivu, depozite nerezidenata, dionice i kapital.

Podaci o „punom“ bilansu, s uključenim pasivnim podbilansom, korisnicima su još uvijek dostupni na: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

PUBLIKACIJE I WEB SERVISI

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednim trendovima u makroekonomskom okruženju, koja se od maja 2013. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Kvartalna publikacija, obuhvata podatke monetarne i finansijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platnog bilansa Bosne i Hercegovine.
Godišnji izvještaj	Publikacija sadrži izvještaj o poslovanju CBBiH u toku godine i finansijski izvještaj, koje CBBiH dostavlja Predsjedništvu BiH i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izveštaj o finansijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija sadrži ocjenu rizika koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u finansijskom sistemu te procjenu otpornosti sistema na identificirane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web-stranici CBBiH.
Monografija CBBiH	Jubilarna publikacija povodom obilježavanja dvadesete godišnjice CBBiH
WEB-STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@CBBIH	<p>Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra izuzetno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovi Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obavezu da obavještava javnost o svom radu davanjem blagovremenih informacija, objavljivanjem izvještaja, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za štampu.</p> <p>Web-stranica CBBiH postoji od 1998. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine te numizmatička izdanja CBBiH; na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnji izvještaji, mjesečni bilansi stanja, kvartalni bilteni, izvještaj o finansijskoj stabilnosti, platni bilans BiH, platni promet...) te spisak svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podaci objavljuju se u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje kursna lista, koja se mijenja jednom dnevno te ostale relevantne novosti i saopćenja za javnost.</p> <p>Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. CBBiH je radi povećanja otvorenosti i transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter. Putem tog profila objavljuju se podaci koji se inače objavljuju na web-stranici banke www.cbbh.ba, kao i dodatne informacije i podaci za koje postoji procjena da su relevantni.</p> <p>Način komunikacije prilagođen je ciljanoj javnosti.</p>

IZDAVAČ:

Centralna banka Bosne i Hercegovine
Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo
Tel + 387 33 278 100
www.cbbh.ba
e-mail: contact@cbbh.ba

Priprema za štampu:

Štamparija Fojnica d.d.

Štampa:

Štamparija Fojnica d.d.

Publikovanje i umnožavanje u obrazovne
i nekomercijalne svrhe je dozvoljeno
uz saglasnost izdavača